

Széchenyi István Egyetem
Apáczai Csere János Pedagógiai, Humán- és
Társadalomtudományi Kar

PROJEKTPEDAGÓGIA A MINDENNAPI OKTATÁSI GYAKORLATBAN A DIASZPÓRA HÉTVÉGI MAGYAR ISKOLÁIBAN

Jó gyakorlatok gyűjteménye a magyar nyelv és kultúra tanításához

2024

Széchenyi István Egyetem
Apáczai Csere János Pedagógiai,
Humán- és Társadalomtudományi Kar

PROJEKTPEDAGÓGIA
A MINDENNAPI OKTATÁSI GYAKORLATBAN
A DIASZPÓRA HÉTVÉGI MAGYAR ISKOLÁIBAN

Jó gyakorlatok gyűjteménye
a magyar nyelv és kultúra tanításához

Széchenyi István Egyetem
Apáczai Csere János Pedagógiai,
Humán- és Társadalomtudományi Kar

Projektpedagógia **a mindennapi oktatási gyakorlatban** **a Diaszpóra Hétvégi Magyar Iskoláiban**

Jó gyakorlatok gyűjteménye
a magyar nyelv és kultúra tanításához

UNIVERSITAS–GYŐR Nonprofit Kft.

Megvalósult a Magyar Kormány támogatásával.

Szerkesztők:

Kövecsesné Gósi Viktória, Lampert Bálint,
Balogh-Pécsi Anett, Martonosi Adrienn

Tördelő szerkesztő:

Nagy Zoltán (Cégarculat Kft.)

Nyelvi lektorálás:

Dőryné Zábrádi Orsolya, Kurucz Anikó

Szakmai lektorálás:

Benedek Zsuzsanna, Berkecziné Szádeczky- Kardoss Csilla, Gedeon Márta,
Norton Éva, Pathy Livia, Schneider Lisa, Török Tünde †

Borítót tervezte: Németh Krisztina, Takács Anita

ISBN 978-615-6491-50-3 (nyomtatott)

ISBN 978-615-6491-51-0 (elektronikus)

Kiadó: Universitas-Győr Nonprofit Kft.

A kézirat lezárása: 2024

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a mű bővített, illetve rövidített változata kiadásának jogát is. A kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül sem a teljes mű, sem annak része semmiféle formában nem sokszorosítható.

Kiadja az Universitas-Győr Nonprofit Kft.

Felelős kiadó a kft. mindenkori ügyvezetője.

Készült a Palatia Nyomda és Kiadó Kft. nyomdájában.

Felelős vezető: Radek József

Tartalom

Köszöntő	7
Előszó.....	8
PROJEKTEK A FENNTARTHATÓSÁG JEGYÉBEN	9
Nagy Regina: Tervezzünk zöld jövőt!	10
Szántha Matild Ottilia: A víz érték, becsüld meg!	22
Ungvári Ildikó: Minden csepp víz számít	35
Legény Annamária: Felelős fogyasztás és termelés: túl nagy lábon élünk! Te mit tudsz tenni itt és most?	48
Gonda Hedvig: A katicabogár pöttyei – Kertünk jó barátja a KATICA „A földi élet jövője attól függ, hogy képesek vagyunk-e cselekedni.” (Sir David Attenborough).....	72
Brockhauserné Mató Katalin: Autómentes Világnap	96
Kovács Andrea Judit: Kertünk őszi kincsei.....	131
Fadgyas Erzsébet: A méhek, az élővilág létfontosságú kicsiny részei	144
Hornák Éva: Mit üzen a természet?	155
Maria Chambers: A környezet és egészségtudatos magatartás elmélyítésének lehetőségei a Guildfordi Magyar Iskolában	175
Schenk Angyalka: Vásároljunk és főzzünk ökotudatosan!	184
Szabó Ágnes: Öntsünk tiszta vizet a pohárba!	191
Fügedi Henriette: Vizes napok a hegyek között.....	200
Meckelholt Orsolya: A fenntarthatóság – remélhetőleg – végtelen története	210
MŰVÉSZETI NEVELÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ PROJEKTEK.....	228
Müller Viola Márta: All you need is less.....	229
Fothy Csilla: Színezzük a ZIK-et egy hibrid 2021-es tanévben	244
Szigeti Katalin: Az erdők és fák szerepe életünkben, nyelvünkben és a művészetben.....	261
Krasznai Tünde-Ilona: Magyar nemzeti ünnepekre való zenei és prózai felkészülés multikulturális közegben	276
TANÍTÁSI STRATÉGIÁK ALKALMAZÁSI LEHETŐSÉGEI A MAGYAR NYELV ÉS KULTÚRA TANÍTÁSA SORÁN.....	291
Petzné Tóth Szilvia: Anyanyelv tanítása Bee-bot eszközökkel	291
V. Zombory Anikó: Kooperatív technikák alkalmazási lehetőségei a magyar nyelv és kultúra tanítása során óvodáskorúak körében	307

Csendes Vivien: Kooperatív technikák alkalmazási lehetőségei a magyar nyelv és kultúra tanítása során.....	312
Honfi Mária Júlia: Magyar iskolai városnézés argentin környezetben Buenos Airesben.....	317
Németh Katalin: Kooperatív eszköztár a magyar nyelv tanítása során.....	328

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKÁÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁR

Tisztelt Pedagógus Kollégák, Kedves Olvasók!

A mai magyar nemzetpolitika fókuszában a jövő letéteményesei, a gyermekek állnak, éljenek és nőjenek fel bárhol a világban. Ennek szellemében a magyar kormány minden eszközzel segíteni kívánja a családokat abban, hogy gyermekeik anyanyelvüket és kultúrájukat minél mélyebben megismerjék és megszeressék. Valljuk ugyanis Kiss Dénes költő szavaival élve, hogy „... a nyelv haza is. Haza a hazán belül, még inkább haza annak földrajzi határain kívül.” S annak tudatában, hogy napjainkban a magyarul beszélők közül minden ötödik Magyarországon kívül él, még inkább felértékelődik a földrajzi határokon kívüli anyanyelvi oktatás, és a vele jó esetben együtt járó nemzeti önazonosságtudat erősítésének jelentősége.

A magyar nemzetpolitika kiemelt céljai közé tartozik tehát a 2016-ban elfogadott Diaszpóra Stratégiában kitűzött célokkal összhangban a diaszpóra közösségek ifjabb generációi anyanyelvi oktatásának, a magyar kultúra átadásának és a nemzettudat erősítésének támogatása.

A hétvégi magyar iskolákban zajló színvonalas oktató-nevelő munka a hivatásukat áldozatkészen szolgáló pedagógusok nélkül elképzelhetetlen. A magyar nyelv és kultúra iránti elkötelezettségüket és szakmai fejlődésüket támogatandó jött létre a győri Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Karán a *diaszpórában magyar nyelvet és kultúrát tanító szakember szakirányú* (immár akkreditált) továbbképzés a több mint húsz éve létező nyári továbbképzés talaján, amely az idei évtől magasabb szintre lép egy mesterkurzus biztosításával.

Meggyőződésünk, hogy a Nemzetpolitikai Államtitkárság és az Apáczai Csere János Kar közti megvalósuló, hosszú múltra visszatekintő, kiváló együttműködés jó alapot szolgál ahhoz, hogy a napjaink aktuális kérdéskörei és folyamatai figyelembevételével összeállított képzés mind emberileg, mind szakmailag magas színvonalon készítse fel a pedagógusokat a jövő kihívásaira.

Wass Albert megfogalmazásával egyetértve hiszem, hogy a szülőkhöz hasonlóan a pedagógusok „... nem elég, ha magyarul beszélnek (...). Magyarul kell éljenek. Viselniük kell a maguk magyarságát, szóban és cselekedetben, hűségesen, áldozatosságban, felelősségteljesen, mint egy láthatatlan koronát, mely megkülönbözteti őket a többi emberektől, ha azt kívánják, hogy gyermekeikben tisztelet ébredjen ezzel a magyar mivolttal szemben, mely tisztelet aztán magával hozza a vágyat és végül a hűséget.”

Fentiek fényében örömmel ajánlom figyelmükbe az Államtitkárság és az Apáczai Kar közti együttműködés legújabb állomásaként megjelent, a *Pedagógiai projektek a diaszpóra hétvégi magyar iskoláiban* című kiadványsorozat második kötetét, amely számos, a gyakorlatban jól hasznosítható módszertani anyagot, ún. jó gyakorlatot tartalmaz. A kiadványban helyet kapnak a *diaszpórában magyar nyelvet és kultúrát tanító szakember szakirányú* akkreditált továbbképzési szakot elvégző kollégák tanulmányai is, ezzel is gyarapítva az egyre bővülő értékes, közös tudástárat, mindannyiunk hasznára és okulására.

Magam és munkatársaim nevében szívből kívánom, hogy sokszor és sokan vegyék kézbe érdeklődéssel e kiadványt, és segítse elő olvasóinak szakmai felfegyverzettségét, erősítse magyar mivoltuk iránti hűségét!

Budapest, 2024. május „19.”.

Potápi Árpád János
nemzetpolitikaért felelős államtitkár

Előszó

Kedves Olvasó!

Miben rejlik a magyarság? Illyés Gyula szerint elsősorban az ember lelkületében mutatkozik meg. A magyarságtudat mindnyájunkban bent, igazán mélyen gyökerezik. Bölcsőnk ringása, anyáink éneke, nagyanyáink főztje, apáink, dédapáink története, az ünnepi családi események, a minket körülvevő emberek már az első pillanattól kezdve formálták identitásunkat. Olyan gyökeret adtak számunkra, amelyek kioltathatatlank, így utazhatunk más országokba, élhetünk a világ bármely pontján, találkozhatunk és azonosulhatunk más kultúrákkal, a lelkületünkben mindig magyarok maradunk.

Ezt mi sem mutatja meg jobban, mint e kötet, amely olyan diaszpórában él, a hétvégi iskolákban magyar nyelvet és a magyar kultúrát átadó lelkes tanítók jógyakorlataiból tevődött össze, akik küldetésüknek érzik a magyarságtudat erősítését a diaszpórában született és felnövő gyermekek számára.

Munkásságukat a lehető legtöbb módon szeretnénk támogatni, így a közös tudásmegosztás, a pedagógusok továbbképzése már több mint 20 éve szívügyünk. Arra törekszünk, hogy ez a kapcsolat csak erősödjön, és minél több módon tudjuk egymás szakmai fejlődését támogatni. Ezért is indult el a 2022-es évtől a jógyakorlatok gyűjteménye kötetünk, amelyben számos olyan óravázlat, projektterv, foglalkozás található, amely a diaszpórában élő és dolgozó kiváló pedagógusok tollából származik, és a magyar nyelv és kultúra tanításához nyújt számos változatos és szakmailag értékes mintát.

Koránt sincsen könnyű dolguk, hiszen egy más kultúrában kell kibontakoztatni, mélyíteni és táplálni a gyökereket, amelyek magyarságukhoz kapcsolják a gyermekeket. De mindezt szívből és a legnagyobb hozzáértéssel teszik. Munkájuk során igyekeznek minden olyan értéket, szokást, hagyományt, gondolkodásmódot, szemléletet és tudást átadni a hétvégi magyar iskolák tanulóinak, amelyek összekötik őket a magyar kultúrával, közösséggel, megtanítja nekik, hogy mit is jelent magyarnak lenni.

A köszöntőnk elején megjelenő *Mit jelent magyarnak lenni?* felvetéshez kapcsolódva szeretnénk élményteli olvasást kívánni Wass Albert gondolataival: „Elsősorban jelent örömet, mindazt az örömet, ami becsületes szándékban s a munkában megterem, meg azt az örömet is, hogy az igazság mindig erősebb a hamisságnál, még akkor is, ha hosszú ideig szemérmesen eltitkolja erejét. Második sorban jelent büszkeséget, hogy bírni tudtuk a szenvedést, amit azért rakott Isten a vállunkra, hogy általa megerősödjünk egyrészt, másrészt pedig tanuljunk belőle és igazságosabbak tudjunk lenni másokkal, mint azok voltak velünk. Jelent még erős és jókedvű elhatározást is, hogy no világ, most aztán csudálkozz, (...) Ennyi mindent jelent magyarnak lenni, és éppen az a szép benne, hogy örömet is és bánatot is, büszkeséget is és erős elhatározást is egyszerre jelent.” (Wass Albert)

Győr, 2024. július

A szerkesztők nevében:
Kövecsesné Gősi Viktória

PROJEKTEK A FENNTARTHATÓSÁG JEGYÉBEN

Nagy Regina: Tervezzünk zöld jövőt!

Vajon hol és hogyan fogunk élni 15-20 év múlva? Milyenek lesznek az otthonaink? Hogyan tudjuk megóvni a körülöttünk lévő világot, hogyan fogunk növényeket termesztani, állatokat tartani környezetbarát módszerekkel? Hogyan tudjuk óvni környezetünket, hogyan tudunk takarékoskodni a különböző erőforrásokkal?

A projekt célcsoportja: 8-10 éves, 8-10 főből álló hétvégi magyar iskolában tanuló, heterogén csoport

A projekt időtartama: 4 egymást követő tanodai nap, ahol a gyerekek alkalmanként 2-2 órában foglalkoznak a projekttel

A projekt megvalósítási helyszíne: Birminghami Magyar Tanoda (UK)

A projekt témájához kapcsolódó zöld napok:

A tavaszi időszakban több olyan kapcsolódó téma is van, melyeket általában minden csoporttal feldolgozunk valamilyen formában. Ezek a Víz Világnapja (március 22.), Föld Napja (április 22.), Madarak és Fák Napja (május 10.), Méhek Világnapja (május 20.) Ezeknek a témáknak a kapcsán tudunk beszélni arról, hogy a jövőben milyen otthonokat érdemes kialakítanunk, hogyan tudjuk figyelembe venni a leghatékonyabb módon a környezetünket.

A Víz Világnapja arra irányítja rá a figyelmünket, hogy mennyire fontos számunkra a tiszta víz és Földünk édesvízkészlete. Az ENSZ közgyűlése által 2015-ben elfogadott egyik célkitűzés szerint 2030-ig mindenki számára biztosítani kell a Földön a hozzáférést az egészséges ivóvízhez.¹

A Föld Napját először 1970. március 21-én tartották. Április 22-ét, 2009-ben Evo Morales bolíviai elnök kezdeményezésére az ENSZ nyilvánította a *Földanya Nemzetközi Napjává*. A napot 175 országban tartják, Magyarországon 1990 óta rendezik meg. Ezen a napon világszerte különböző eseményeket szerveznek, melyekkel felhívják a figyelmet a Föld természeti környezetének megóvására.²

A Madarak és Fák Napja a Föld Napjának a testvérünnepe, amelynek célja, hogy különböző eseményekkel, rendezvényekkel a természetvédelemre irányítsa a figyelmet, különösen a fiatalokét. Időpontja a hatályos természetvédelmi törvény szerint minden év május 10-e.³

A Méhek Világnapját először 2018. május 20-án ünnepeltük. (1734. május 20-án született az európai méhészet kiemelkedő alakja, az első osztrák méhészeti iskola egykori vezetője, a szlovén származású Anton Jansa.) Magyarországon 1994-től április 30-án tartották a méhek napját. A Föld mezőgazdaságának hetven százaléka ma kizárólag a méhektől függ, hiszen a beporzásban való közreműködésük nélkül a növények nem tudnának szaporodni.⁴

¹ https://hu.wikipedia.org/wiki/A_v%C3%ADz_vil%C3%A1gnapja Wikipédia (letöltve: 2022. 11. 07.)

² https://hu.wikipedia.org/wiki/A_F%C3%B6ld_napja Wikipédia (letöltve: 2022. 11. 07.)

³ https://hu.wikipedia.org/wiki/Madarak_%C3%A9s_f%C3%A1k_napja Wikipédia (letöltve: 2022. 11. 07.)

⁴ <https://sokszinuvidek.24.hu/mozaik/2020/05/20/mehek-vilagnapja-beporzok-mehek-napja/> Vaskor István: Nélkülük nincs élet: ma van a méhek világnapja (letöltve: 2022. 11. 07.)

A projekt által megoldani kívánt problémák:

Keressük a választ arra, hogy milyen modern, környezetkímélő „zöld” megoldások vannak a világban olyan otthon és élettér kialakítására, amely figyelembe veszi környezetünket, az apadó erőforrásokat, az éghajlat változásait – milyen elképzelése van erről egy 8-10 éves gyerekeknek?

Rendszerszemlélet kialakítása, együttműködés másokkal, jártasság megszerzése fenntarthatósági témákban. Nyelvi kifejezésmód fejlesztése. Pozitív viszonyulás kialakítása és erősítése a környezetvédelmi témákkal kapcsolatosan, vegyék észre, hogy mindenki a saját szintjén hozzá tud járulni a változásokhoz!

A projekt célkitűzései:

A tanulók ismerjék meg a Víz Világnapjához, a Föld Napjához, Madarak és Fák Napjához és a Méhek Világnapjához kapcsolódó célkitűzéseket. Minden téma kapcsán vizsgálják meg, hogy mi az, amit ők maguk meg tudnak tenni, mit tudnak változtatni a környezetükön. Az ismeretek birtokában tervezzenek egy „zöld jövőt”: otthont és lakókörnyezetet! Ismerkedjenek meg a témába vágó offline és online játékok használatával! Tanulják meg a plakátkészítés, előadástartás alapjait! Sajátítsák el a témának megfelelő magyar szókincset!

A gyerekek váljanak képessé arra, hogy meglássanak dolgok közti ok-okozati összefüggéseket, próbáljanak meg nagyobb egységeket szemlélni, rendszerbe helyezni a dolgokat! Váljanak jártasabbá a környezetük védelmével kapcsolatos tevékenységekben, viselkedésformákban! Váljanak képessé arra, hogy közösen dolgozzanak, másokkal együtt hozzanak döntéseket! Legyenek képesek az új témákban is kifejezni magukat magyar nyelven! Legyenek képesek a számítógép/tablet használatára!

Változzon a viszonyulásuk a környezetvédelmi témákkal kapcsolatosan, vegyék észre, hogy mindenki a saját szintjén hozzá tud járulni a pozitív változásokhoz!

Fejlesztendő területek: magyar nyelvi kompetencia, a figyelem, az összehasonlító, analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése, beszédképesség, szóbeli kifejezőképesség fejlesztése.

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok:

tanári laptop, projektor, internet, tanulói laptopok vagy tabletek (páronként), internet (amennyiben ez nem oldható meg, a tanári gépen lehet mutatni a feladatokat, közösen megbeszélni és felváltva odaültetni 1-1 gyereket, aki a többiek utasítása szerint megoldja a feladatot)

Energiaklub plakátok: Éghajlatváltozás, Otthon az energiában, Nem megújuló energiaforrások, Megújuló energiaforrások⁵

⁵ https://energiaklub.hu/files/tutorial/eghajlatvaltozas_uj_logo.jpg plakát (letöltve: 2022. 11. 05.)

https://energiaklub.hu/files/tutorial/hatekony_haz.jpg plakát (letöltve: 2022. 11. 05.)

https://energiaklub.hu/files/tutorial/nem%20meg%C3%BAjul%C3%B3%20energiaforr%C3%A1sok_nyomdai_compressed.pdf plakát (letöltve: 2022. 11. 05.)

https://energiaklub.hu/files/tutorial/meg%C3%BAjul%C3%B3%20energiaforr%C3%A1sok_nyomdai_compressed.pdf plakát (letöltve: 2022. 11. 05.)

e-on EnergiaKuckó, EnergiaOtthon, EnergiaVáros, egyes online feladatai és feladatlapjai⁶

A plakátkészítéshez szükséges alapanyagok: A3-as kartonpapírok, filcek, ceruzák, ragasztók, színes lapok, kivágott fotók és/vagy az ehhez szükséges újságok, szétvágható kiadványok (nagyobb diákokkal a plakát tervezése és kivitelezése online is megvalósítható, pl. Canva programmal, amelynek jelentős része ingyenesen hozzáférhető és ennek a feladatnak a kivitelezéséhez is megfelelő)

Lapbook sablon minden gyereknek az egyes ismeretek gyűjtésére, rendezésére

A lapbookhoz beragasztható képek, egyéb elemek

A tanár által összeállított tananyagok és feladatlapok a négy „zöld” naphoz kapcsolódóan

Hajrá célok! (GoGoals) társasjáték⁷

ClassDojo alkalmazás⁸

A projekt során alkalmazott tanítási-tanulási módszerek: beszélgetés, szemléltetés, kooperatív technikák, önálló megfigyelés, értékelés, játékok.

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák): frontális munka, pármunka, csoportmunka, egyéni munka.

A projekt során készítendő produktumok, eredmények: plakátok (csoportonként egy, de lehet több is), egyéni lapbook; minikiállítás: a plakátok és a lapbookok bemutatása; a szókincs bővülése a témában; a témához való viszonyulás pozitív változása.

Záróértékelés:

Minikiállítás: a plakátok bemutatása a többi csoportnak, tanárnak, szülőknek, röviden ismertette a témát. Az egyéni lapbookok bemutatása. Fotó készítése a ClassDojora, megosztás a szülőkkel.

⁶ <https://www.eon.hu/energiakaland/letoltheto-segedanyagok.html> Letölthető segédanyagok (letöltve: 2022. 11. 05.)

⁷ <https://go-goals.org/hu/letoltheto-anyag/> a Hajrá célok! társasjáték ingyenes letöltése

⁸ <https://www.classdojo.com/> online használható alkalmazás

A projekt főbb elemei, mérőföldkövei:

Részprobléma és rész cél	Feladat	Módszer	Eszközök	Produktum
Ismerkedés a fenntarthatóság témakörével A gyerekek meglévő tudásának felmérése	EnergiaKuckó - Mi az energia? EnergiaOtthon - Mi az energia? - Energia a háztartásban - Gyűjts fényt! A feladatok közös megbeszélése Két energiakaland mese feldolgozása A két téma közös megbeszélése	pármunka frontális csoportmunka/ körhinta közös megbeszélés	laptop, internet https://www.eon.hu/energiakaland.html https://www.eon.hu/energiakaland/letoltheto-segedanyagok.html Peti a nagypapánál A három vízcsepp	elkészült feladatok A két történet kapcsán a gyerekek viszonyulásának és tudásának felmérése a témában.
A tudás rögzítése, saját "jegyzet" készítése és az értékelés módjai Ismerkedés a lapbook sablonnal A ClassDojo bemutatása	A tanár megmutatja a lapbookot és elmagyarázza, miket tartalmaz, hogyan fog összeállni a negyedik alkalom végére. Bemutatja a ClassDojot és megmutatja az osztályt. A gyerekek elkészítik a saját avatárjukat.	frontális egyéni	laptop, internet https://www.classdojo.com/ tanulói laptopok vagy tabletek, internet https://www.classdojo.com/	névre szóló, de még üres lapbook egyéni ClassDojo avatár
Víz Világnapja, Föld Napja A két zöld nap céljainak megismerése, feladatok megoldása a témában Lapbook és plakát	A tanár rövid ismertetőjének meghallgatása. Feladatok megoldása. Ismerkedés a lapbookkal, a vonatkozó részének elkészítése. Mi a plakát?	frontális páros munka egyéni munka közös megbeszélés	tanári laptop, internet, prezentáció feladatlapok saját lapbook a tanár mutat plakátokat online	kitöltött feladatlapok, részben elkészített lapbook
Megújuló és nem megújuló energiaforrások megismerése A plakátok témáinak előkészítése	Ismerkedés a megújuló és nem megújuló energiaforrásokkal Csoportbeszámolók	csoportmunka frontális, közös megbeszélés	Megújuló és nem megújuló energiaforrások plakátjai A feldolgozáshoz a tanár szempontokat és feladatlapokat ad a csoportoknak.	A témákat összefoglaló feladatlapok Plakát ötletek 1.
Madarak és Fák Napja Méhek Világnapja A két zöld nap céljainak megismerése, feladatok megoldása a témában Lapbook	A tanár rövid ismertetőjének meghallgatása. Feladatok megoldása. A lapbook vonatkozó részének elkészítése.	frontális páros munka egyéni munka	tanári laptop, internet, prezentáció feladatlapok saját lapbook	kitöltött feladatlapok, részben elkészített lapbook
Otthon az energiában A plakátok témáinak előkészítése	Ismerkedés az Otthon az energiában témával Csoportbeszámolók	csoportmunka frontális, közös megbeszélés	Otthon az energiában plakátja – a témákat a tanár felosztja a két csoport között	A témákat összefoglaló feladatlapok Plakát ötletek 2.

			A feldolgozáshoz a tanár szempontokat és feladatlapokat ad a csoportoknak.	
További ismerkedés az energiával Gyakorlati ismeretek megszerzése	EnergiaVáros - Energia a háztartásban - Hogyan működik? - Hová építsük? - Új iskolánk (ha van rá idő) A feladatok közös megbeszélése	pármunka frontális	laptopok, internet https://www.eon.hu/energiakaland.html	elkészült feladatok
Az eddigi ismeretek összegzése, a lapbookok befejezése – visszacsatolás, az elmaradt feladatok pótlása és/vagy javítása	A lapbookok alapján az ismeretek összefoglalása a 4 zöld napról A lapbookok befejezése, javítása A párok egymás lapbookját ellenőrzik, javaslatokat tesznek	frontális páros és egyéni munka	saját lapbook saját lapbook	befejezett és ellenőrzött egyéni lapbookok
Plakátok tervezése Plakátok tervezése és elkészítése a zöldebb jövőre vonatkozóan	A plakátok megtervezése és megvalósítása	csoportmunka a csoporton belül egyéni feladatok	A3-as kartonpapírok, filcek, ceruzák, ragasztók, színes lapok, kivágott fotók és/vagy az ehhez szükséges újságok, szétvágható kiadványok	plakátok
A plakátok és a lapbookok bemutatása a többi csoportnak és a szülőknek minikiállítás	Az elkészült plakátok és lapbookok elhelyezése	közös megbeszélések		
Bónusz társasjáték (amennyiben marad rá idő, de a társasjáték letölthető, otthon a családdal is játszható)	Játék a Hajrá célok! társasjátékkal	Társasjáték	Hajrá célok! (GoGoals) társasjáték használata ⁹	-

⁹ <https://go-goals.org/hu/letoltheto-anyag/a-Hajrá-célok!-társasjáték-ingyenes-letöltése>

Madarak és fák napja május 10.

A **madarak és fák napja** a Föld napjának (április 22.) a testvérünnepe, amelynek célja, hogy különböző megemlékezésekkel, rendezvényekkel mindenki, de különösen a fiatalok természetvédelem iránti elkötelezettségét kialakítsa, elmélyítse. Időpontja minden év május 10-e. Chernel István ornitológus 1902-ben szervezte meg az első madarak és fák napját.

Kép forrása: kép saját feladatlapból

Csilingel a gyöngyvirág

Csilingel a kis gyöngyvirág,
fehér a ruhája,
meghívja a virágokat
tavaszezi bábra.

A vadrózsa rájuk nevet,
bolondos a kedve,
a rigó is fűtyent egyet:
hej, mi lesz itt este!

Ötözködik az orgona,
lila a ruhája,
kivirít a kankalin,
a szegfű és a mályva.

Táncra perdül a sok virág,
illat száll a légből,
ört állnak a gesztenyefák,
ilemtudón, szépen.

A szellő is megfürdik a
virágillatában,
s arra ébredünk fel reggel:
napsugaras nyár van.
Zelk Zoltán

Kép forrása: kép saját feladatlapból

A projekt előkészítése A tanári bemutatók, valamint a feladatlapok elkészítése a négy „zöld” naphoz kapcsolódóan. Képek, feladatlapok, videók, képzőművészeti, irodalmi témák egyaránt helyet kapnak. Feladatok válogatása a feladatlapokból a gyerekek képességeinek megfelelően és a lapbookok összeállítása. Mivel a csoport heterogén, könnyebb és nehezebb feladatok is helyet kapnak, és olyanok is, amelyek az olvasást, valamint az írást gyakoroltatják. Pl. hasonló kártyák készítése mind a 4 „zöld” naphoz, amit a gyerekek felhasználhatnak.

A VÍZ VILÁGNAPJA március 22. (1993 óta)

A vízfelhasználás kétszer gyorsabb ütemben nőtt az elmúlt száz évben, mint a Föld népessége. A Föld édesvízkészlete ugyanakkor állandó, az összes víz mindössze 1%-a alkalmas emberi fogyasztásra.

A Föld édesvízkészletét nemcsak a túlzott fogyasztás, hanem az éghajlatváltozás, a környezet-szennyezés, a talaj- és vízszennyezés is veszélyezteti.

Kép forrása: saját

Vízzel kapcsolatos szólások, közmondások:

- Bort iszik, vizet prédikál.
- Tiszta vizet önt a pohárba.
- Szegény ember vízzel főzz.
- A vér nem válik vízzé.
- Vizet hord a Dunába.
- Él. mint hal a vízben.

Kép forrása: saját

Kakuktkojás játék

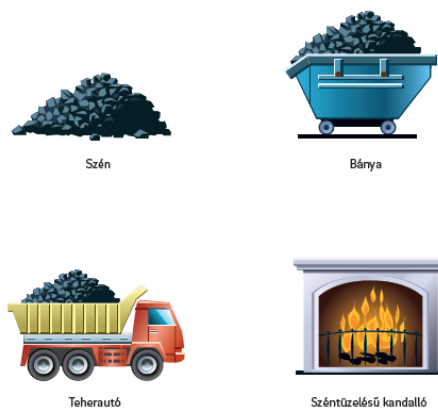

Megújuló és meg nem újuló energia

Honnan jön a szén?

Rakd helyes sorrendbe a képeket!

Szén

Bánya

Teherautó

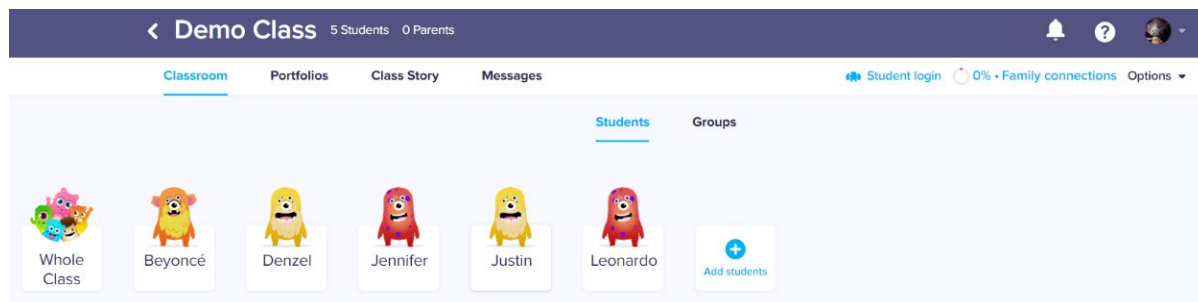
Széntüzelésű kandalló

Meg nem újuló energia

Kép forrása: saját kép az e-on ingyenesen hozzáférhető feladatlapjáról

- A csoport létrehozása a ClassDojo-ban, szülők hozzájárulásának begyűjtése. A csoportbontás előkészítése. Értékelés előkészítése.

Kép forrása: saját

- Laptopok, tabletek előkészítése, internetelérés ellenőrzése.
- A <https://www.eon.hu/energiakaland.html> és a <https://www.classdojo.com/> beállítása, működésük ellenőrzése a tanulói eszközökön, egyéb biztonsági beállítások elvégzése.
- A lapbookokhoz és a plakátkészítéshez szükséges eszközök beszerzése.

A projekt megvalósítása

1. foglalkozás (2 tanóra)

Ismerkedés a fenntarthatóság témakörével

Kép forrása: saját

úgy párosítani a gyerekeket, hogy mindegyik párban legyen egy kicsit fiatalabb és egy kicsit idősebb, így a háttérismeretek kiegyenlítődhetnek.

A két energiakaland mese – Peti a nagypapánál és A három vízcsepp – feldolgozása körhinta módszerrel történik. Ehhez előkészület szükséges. Mindegyik csoportban 1-1 magyar nyelvből jobb képességű gyerek előre megkapja a történetet és felkészül abból, hogy el tudja mondani a többieknek. (Ha van vagy vannak olyanok, akik erre ottani elolvasás után is képesek, akkor addig amíg felkészülnek, a többi gyereknek más feladatot kell adni.) A mesék letölthetők innen. Miután mindenki meghallgatta mindkét történetet, közösen megbeszéljük azokat és a hozzájuk kapcsolódó témát.

Ha marad idő, akkor lehet játszani egy érzékenyítő játékot:¹⁰

Érzékenyítő játék

A játék előzményeként egy nem működő zseblámpát próbáljanak ki.
Mért nem működik?
Mivel működik?

Mi történne, ha többé nem sütné a nap? A nap energiát ad az élőlényeknek, ételt azokat.
Játsszuk el, milyen lenne, ha nem sütné a nap!

Bekötött szemmel – páros játék.

Vezesd körbe a csoportszobában a párodat úgy, hogy ne menjen neki semminek! (2-3 perc)
Mit éreztél? Beszélj róla!
Párcserével folytatódik a játék.

Bekötött szemmel – páros játék.

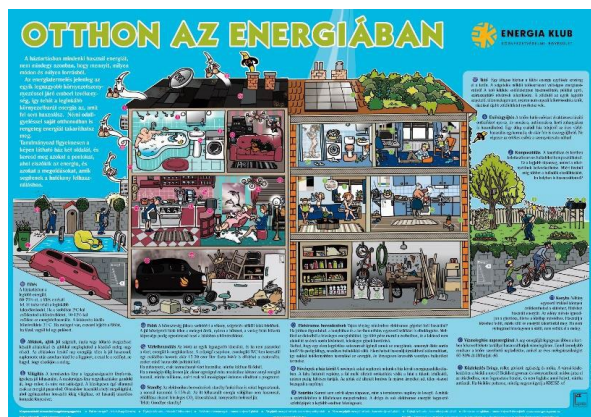
Vezesd a párod „ide és ide”, ahol a bekötött szemű gyermek tapogassa, szagolja meg az ott található tárgyakat, dolgokat, majd vissza a kiinduló pontra.
Hol jártál?
Hová vezetett a pajtásod?
Mit éreztél?
Mit tapasztaltál?

Kép forrása: saját kép az e-on ingyenesen hozzáférhető feladatlapjáról

2. foglalkozás (2 tanóra)

A két zöld nap – Víz Világnapja, Föld Napja – céljainak megismerése, feladatok megoldása a témában. Először a tanár röviden összefoglalja a témát. Amennyiben olyan képességű a csoport, akkor lehet először beszélgetést kezdeményezni a gyerekekkel, hogy mit tudnak a témáról, és ebben az esetben a tanárnak csak kiegészítéseket kell tennie. Ezután egyéni vagy páros munkában megoldják a feladatlapokat. Ehhez internetes keresést is használhatnak.

¹⁰ <https://www.eon.hu/energiakaland/letoltheto-segedanyagok.html> Energiakaland/EnergiaKuckó, játékkártyák, 11. játékkártya

Kezdőlap EnergiaKuckó EnergiaOtthon EnergiaVáros EnergiaOrszág EnergiaVilág

Kép forrása: saját

párban legyen egy kicsit fiatalabb és egy kicsit idősebb, így a háttérismeretek kiegyenlítődhetnek. Ebben már könnyebb dönteni a tanárnak az előző tapasztalatok alapján.

A foglalkozás végén a lapbookok alapján összefoglalják az ismereteiket a 4 zöld napról. A párok egymás lapbookját ellenőrzik, és javaslatokat tesznek egymásnak. Ha szükséges, javítják, kiegészítik a lapbookokat.

A feladatokról fotó készül és felkerül az osztály online terébe. A gyerekek értékelik magukat és párjaikat, valamint elmondják véleményüket a pár- és csoportmunkáról.

4. foglalkozás (2 tanóra)

A befejező alkalom a plakátok megtervezése és megvalósítása. A gyerekek a már megszokott két csoportban dolgoznak. Felidézik, hogy milyen témákkal ismerkedtek meg az előző 3 alkalommal, a lapbookot tudják használni a négy zöld naphoz, a csoportok jegyzeteit pedig az új ismeretekhez. Eldöntik, hogy számukra mit jelent a zöldőbb jövő, a zöldőbb otthon és élhető környezet. Mivel lehet felhívni a figyelmet arra, hogy óvjuk a körülöttünk lévő erőforrásokat?

Az elkészült plakátokat és lapbookokat bemutatják a többieknek és a jelen lévő szülőknek is. A csoportok választott képviselői összefoglalják a plakátokhoz kapcsolódó főbb gondolatokat, a csoporttagok kiegészíthetik ezeket.

Ezután folytatódik az új témák megismerése az Otthon az energiában témával. Ehhez szintén plakátot és szempontsót kapnak, de most mindkét csoport ugyanazt a plakátot, és a tanár a plakáton lévő témákat osztja fel a csoportok között.

A csoportmunka után ismét közös megbeszélés következik, ahol a csoportok elmondják, milyen témákat jártak körbe a plakát és a szempontsorok alapján.

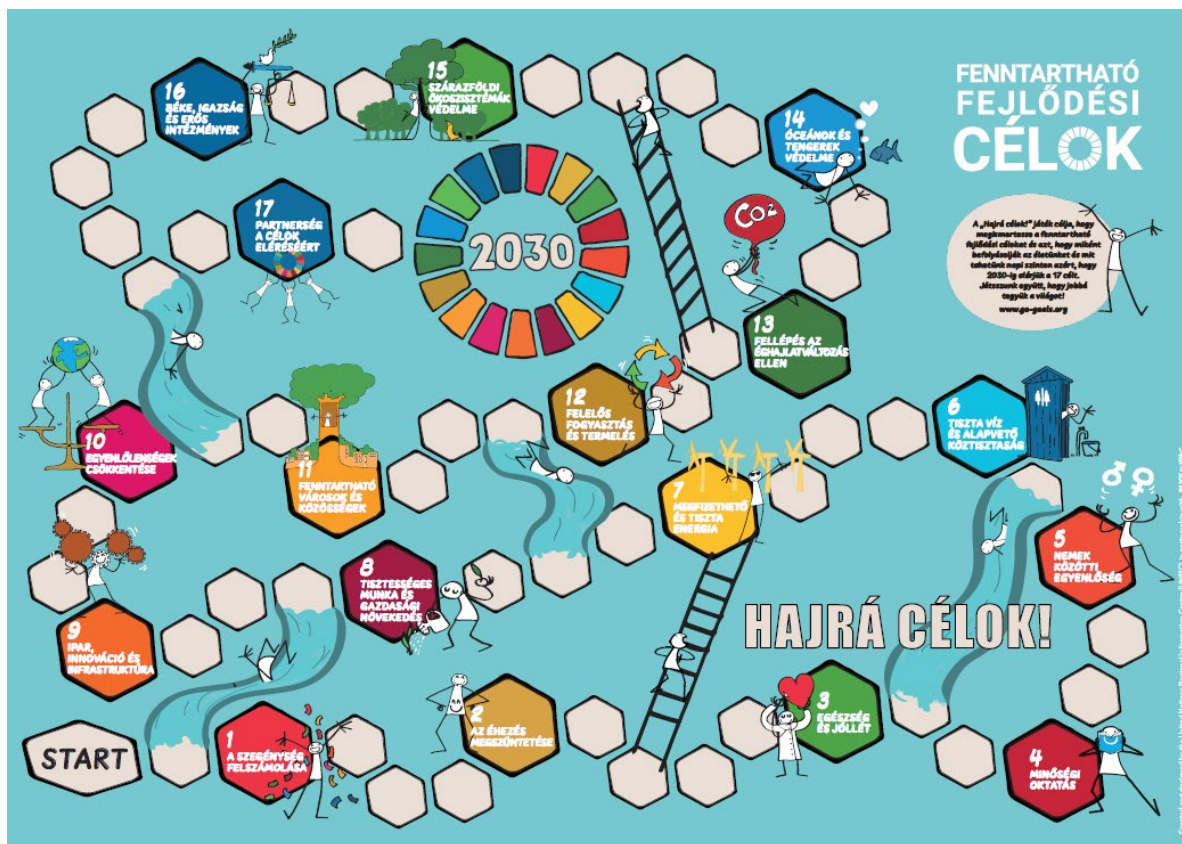
Ezután további feladatokkal bővítik az ismereteiket. Pármunkában online feladatokat oldanak meg.

EnergiaVáros:

- Energia a háztartásban
- Hogyan működik?
- Hová építsük?
- Új iskolánk (ha van rá idő)

Most is fontos a feladatok közös megbeszélése a pármunka után. A párok kialakítása most is lehet véletlenszerű, de amennyiben szükséges, lehet úgy párosítani a gyerekeket, hogy mindegyik

Ha van idő és kedv, akkor a szülőikkel együtt lehet játszani a Hajrá célok! társasjátékot több csoportban.¹¹

Kép forrása: saját kép az ingyenesen elérhető társasjáték pályájáról

A feladatokról fotó készül és felkerül az osztály online terébe. A gyerekek értékelik magukat és párejaikat, valamint elmondják véleményüket a pár- és csoportmunkáról, a plakátokról.

Összefoglalás

Számomra nehéz volt ebben a témában projektet tervezni tanodás csoportnak, mert csak kéthetente találkozunk, és rengeteg téma van, amelyeket ebben az időben érinteni és gyakorolni kell. Ezt próbáltam összeegyeztetni azzal, hogy az új témák feldolgozása, megismerése közben is legyenek olvasási, írási feladatok és természetesen minél több beszélgetés és kommunikáció különböző formában. Arra sem lehet sajnos nagyon számítani, hogy házi feladatokkal készülnek a gyerekek. A tapasztalat az, hogy a tanodában végeznek munkát, ott viszont nagy lelkesedéssel. Ellentétben az online tanuló gyerekekkel, ők valamiért könnyebben kaphatók az otthoni gyakorlásra is. Mindenesetre kíváncsi volnék egy ilyen nagyobb volumenű projekt megvalósítására bárhol a diaszpórában.

¹¹ <https://go-goals.org/hu/letoltheto-anyag/a-Hajra-celok-tarsasjatek-ingyenes-letoltese>

Felhasznált irodalom

- Arató F.–Varga A. 2008. Együtt-tanulók kézikönyve, Bevezetés a kooperatív tanulásszervezés rejtelseibe. Budapest: Educatio Társadalmi Szolgáltató Kht.
- Farkas É. 2017. Tanulási eredmény alapú tanterv- és tantárgyfejlesztés a felsőoktatásban. Szeged: Szegedi Egyetemi Kiadó Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó.
- Kagan, S. 2001. Kooperatív tanulás. Budapest: Önkönet Kft.
- Karlowits-Juhász O. (szerk.) 2008. Utak a projektpedagógiához. Budapest: Educatio Társadalmi Szolgáltató Kht.
- Kövecsesné Gósi V. 2018. A digitális korszak oktatásmódszertani kihívásai. In: Baranyiné Kóczy J.–Fehér Á. (szerk.): ÚTKERESÉS ÉS ÚJRATERVEZÉS” XXI. Apáczai Konferencia, konferenciakötet. Győr: Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kar, 189–201.
- Kövecsesné Gósi V.–Lampert B.–Ruppertné Hutás K.–Vargáné Frank K. (szerk.) 2021. Tanítói kincsestár: Hasznoskönyv tanítójelölteknek és tanítóknak. Győr: Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kar.
- Zágón B. (szerk.) 2008. Differenciálás heterogén csoportban. Budapest: Educatio Társadalmi Szolgáltató Kht.
- Zágón B.–Nagy I. 2020. Részlet a Tanári kézikönyv Szociális kompetencia 1–12. évfolyam A TANULÁS IRÁNYÍTÁSA című fejezetből, A kooperatív módszer.
- <http://www.jankayiskola.hu/jankayadatbank/egyeb/kooperativ.pdf> (letöltve: 2022. 09. 28.)
- <https://didactic.eoldal.hu/cikkek/kooperativ/kooperativ-tanulasi-modszerek.html> Tanító blog (letöltve: 2022. 09. 28.)
- https://iffegyeselet.hu/aas_szoveg/file/188_kornyezetvedelmi_jatekok.pdf Környezetvédelmi játékok, Fenntarthatósági Füzetek 10. CG&Partners Kutató és Tanácsadó Kft. (letöltve: 2022. 09. 28.)

Szántha Matild Ottilia: A víz érték, becsüld meg!

Vízvédelem, ezen belül az élőlények (növény, állat, ember) kapcsolata a vízzel.

Vízvédelem témakörben társasjáték készítése, avagy hogyan védjük vizeinket a játékban és a valós életben.

A projekt célcsoportja (résztevői korosztály és létszám): 9-12 éves korosztály, 16 gyermek (4x4 fős csoportok)

A projekt időtartama: 3 x 2 tanóra

A projekt megvalósítási helyszíne(i): tanterem, udvar, vízpart

A választott fenntarthatósági témakör rövid ismertetése (kapcsolódó környezeti probléma okai, következményei, megoldási módjai, a témához kapcsolódó zöld nap ünneplésének napja, rövid története, a zöld nap legfontosabb céljai – mire hívja fel a figyelmet?)

Azonnal megpróbálna kimászni a béka egy forró vízzel teli edényből, ha belepottyanna, ám ha langyos vízbe raknánk, s a vizet fokozatosan felmelegítenénk, a béka nyugodtan adná át magát a lebegés örömének, és hagyná magát megfőzni. Többnyire mi is ilyen kényelmesen érezzük magunkat egyre pusztuló világunkban.

A földi élet alapja a víz. Minden élőlénynek szüksége van rá testfelépítéséhez és életfunkcióihoz. Ezért nagyon fontos a víz mennyiségének és minőségének óvása. Környezeti szakértők szerint jelenleg nincs égetőbb feladat az emberiség számára, mint megoldást találni az egyre növekvő vízhiányra.

Sajnos a népességnövekedés és vízpazarlás, valamint a klímaváltozás végzetes környezeti katasztrófát látszik előidézni, amely többek között a Föld édesvízkészletét (amely a teljes vízkészletnek csak elenyésző töredéke) is erősen veszélyezteti. A folyamat visszafordításához egyéni, társadalmi és világpolitikai szinten összefogásra, megvalósítható tervek kidolgozására és ezek következetes, ellenőrzött véghezvitelére van szükség. Az eddigi erőfeszítések nem elegendőek.

A fenntartható jövő kialakítása szempontjából a felelős, tudatos, etikus nevelés és oktatás nélkülözhetetlen.

Március 22., a Víz Világnapja is a fenti problémákra hívja fel a figyelmet.

A fenntarthatósági témakör céljaival összefüggésben felvetett és a projekt által megoldani kívánt problémák:

Ismeretek szintjén: A vízszennyezés, vízpazarlás, káros vízfogyasztási szokások okainak és következményeinek ismerete. Hogyan lehet a szükségleteket kielégíteni a fenntarthatóság keretein belül?

Képességek szintjén: A rendszerszemléletű gondolkodás, logika fejlesztése, a közösségi döntéshozatalra, a toleranciára, a környezetgazdálkodásra, és az életminőség javítására irányuló képességek erősítése.

Attitűdök szintjén: Pozitív érzelmi és viselkedési viszonyulás kialakítása a természetvédelemhez, környezetvédelemhez.

A projekt célkitűzései:

Ismeretek szintjén: Eredményes egyéni stratégiák, cselekvési tervek kialakítása a víz védelmére, az ismeretek társasjátékba foglalása.

Képességek szintjén: A következetesség, kreativitás, szociális érzékenység, önkritika, együttműködési képesség fejlesztése.

Attitűdök szintjén: Tenni akarás, közösségi érzés, közös és egyéni felelősségérzet kialakítása.

Fejlesztendő területek:

Kognitív kompetencia: kommunikációs készség, gondolkodási képességek, figyelem, kifejezőkészség, kreativitás, rendszerszemléletű, illetve kritikai gondolkodás.

Személyes kompetencia: önállóság, döntésképeség, önismeret, önértékelés, problémaérzékenység és problémamegoldás.

Szociális kompetencia: empátia, tolerancia, együttműködés, alkalmazkodás, a nemzedékek közötti és nemzedéken belüli szolidaritás és felelősség.

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok:

demonstrációs eszközök, könyv, kép, fotó, rajz, laptop, információs kártyák, szerepkártyák, kartonpapír, olló ragasztó, színes, filctoll, bábuk, dobókocka, kísérlethez eszközök.

A projekt során alkalmazott tanítási-tanulási módszerek:

szemléltetés, megfigyelés, megbeszélés, vita, rendszerezés, kísérlet, feladatlap kitöltése, közös kivitelezés, projekt módszer, kooperatív tanulás, értékelés, játék, kirándulás.

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák):

egyéni munka, páros munka, kooperatív csoportmunka, frontális osztálymunka, tanári magyarázat, differenciálás.

A projekt során készítendő produktumok, eredmények

A projekt során egy társasjátékot készítünk a gyerekekkel, amelynek segítségével a vízvédelem témakör legfontosabb ismereteit, kidolgozott stratégiáit lehet begyakorolni, elsajátításukat kontrollálni, népszerűsíteni, illetve későbbi időpontban bármikor felfrissíteni. Hasznossága mellett remélhetőleg élvezetes játékként is szolgál majd a gyerekek számára. Balaton témakörben már készült hasonló társasjáték, amely azóta is minden gyerek nagy kedvence.

A projekt értékelésének megvalósulása:

A mondás szerint „a puding próbája az evés”. Jelen esetben a gyerekek által kidolgozott projektünk eredményessége a közös produktum, a társasjáték használata során derül ki. Amennyiben a gyerekek

szívesen játszanak vele, és elmélyítik a témában megszerzett ismereteinket, eredményesnek tekinthetjük a projektet. A játékot kipróbálhatjuk szülőkkel, ismerőseikkel, esetleg a témában jártas szakemberekkel, és kikérhetjük a véleményüket.

Záróértékelés:

A használatbavételt követően megbeszéljük a projekt során tapasztaltakat, hogy sikeresnek találják-e a gyerekek a munkájukat, hogyan érezték magukat a foglalkozások során, tudtak-e jól együtt dolgozni a csoportjuk tagjaival és összehangolni a csoportok eredményeit, véleményük szerint sikerült-e megfelelően megvalósítani az előzetes terveket. Mennyiben érzik, hogy aktívan hozzájárultak a produktum elkészüléséhez, illetve van-e olyasmi, amit legközelebb másként csinálnak majd?

A projektmunka befejezése után néhány héttel megbeszéljük, hogy alkalmazzák-e a kidolgozott stratégiákat otthon a családdal. Ötleteket gyűjtünk, hogy hogyan tudunk másokat is ösztönözni a vizek megóvására kialakított cselekvési tervünk megismerésére, betartására.

A projekt vázlatos majd részletes bemutatása, leírása, menete

Részprobléma és rész cél	Feladat	Módszer	Eszközök	Produktum
Részprobléma: Rész cél:	Ráhangelódás a projekt témájára. Előzetes információk, valamint a témáról már meglévő tudás gyűjtése.	bemutatás, szimuláció, megbeszélés rendszerezés, kooperatív tanulás	hangfelvétel, tábla, kréta, papír, toll, laptop	pókhálóábra, szófelhő
Részprobléma: Rész cél:	A projekt megtervezése. A projekt céljainak ismertetése, heterogén összetételű csoportok kialakítása és a felelősök kinevezése, végrehajtási terv elkészítése és a szabályok megbeszélése.	tanári előadás, szemléltetés, megbeszélés, kooperatív technikák	mozaik képek csoportalakításhoz, feladatlapok, papír, toll, ceruza	részletes terv feladatokkal, felelősökkel, határidőkkel
Részprobléma: Rész cél:	Szükséges ismeretek szerzése, feldolgozása. Személyes tapasztalatok gyűjtése (kirándulás, kísérlet), rendszerezése. Önálló számítások elvégzése. A tanár által prezentált információk (új ismereteket tartalmazó szöveg) csoportonkénti feldolgozása, az eredmények szemléltetése (tablókészítés) és megosztása egymással.	megbeszélés, megfigyelés, rendszerezés, kísérlet, pedagógus általi kontroll, kirándulás, kooperatív technikák	edények, szűrők, törlőpapír, csapvíz, só, szörp, szögek, műanyag darabok, zacskó, műanyag palack, jegyzetfüzet, jegyzőkönyv, toll, nyomtatott szöveg,	kitöltött kísérleti jegyzőkönyv, tapasztalatok és információk jegyzéke, tábló vagy „útlelő”
Részprobléma: Rész cél:	Mit tehetek én? Ötletek gyűjtése, egyéni vízvédelmi cselekvési terv kidolgozása az eddigi információk alapján.	vita, megbeszélés, kooperatív technikák	papír, toll, tábla, ragasztó	cselekvési terv listája

Részprobléma: Rész cél:	Milyen a jó társasjáték? A hasznos, élvezetes társasjáték kritériumainak, ismerveinek összegyűjtése. Rövid játék a tavaly készített Balaton társasjátékkal.	megbeszélés, kooperatív technikák	A3 és A4 méretű papír, toll, Balaton társasjáték	lista (élvezetes társasjáték ismervei)
Részprobléma: Rész cél:	A társasjáték megtervezése. A cím, játékmező és egyéb tartozékok, információ tartalom, utasítások, szabályok, játékosok száma és a játékmenet pontos tervének elkészítése, valamint a kivitelezési feladatok csoportosítása.	megbeszélés, kooperatív technikák	tartozéklista, szerepkártyák, papír, toll	konkrét játékterv
Részprobléma: Rész cél:	A társasjáték elkészítése. A kiosztott feladatok végrehajtása, a játék csoportfeladatainak elkészítése, a produktum összeállítása.	megbeszélés, bemutatás, vita, közös kivitelezés, pedagógus általi kontroll	karton, toll, színes ceruza és filctoll, képek, ragasztó, színes papír, lamináló és fólia, (esetleg öntapadós papír, laptop, nyomtató, dobókockák, bábuk)	a kész társasjáték
Részprobléma: Rész cél:	Értékelés. A játék kipróbálása, esetleges korrekciók végrehajtása.	játék, megbeszélés, ellenőrzés, korrigálás	a kész társasjáték, papír, toll, előzőleg megalkotott tervek	kipróbált, korrigált társasjáték
Részprobléma: Rész cél:	Az egész projekt értékelése. A projekt során közösen létrehozott társasjáték értékelése. Az egyéni és csoportfeladatok végrehajtása sikerességének megbeszélése és a tanulságok levonása.		kész társasjáték, tábla, kréta, apró képek, a befejezendő mondatok önértékelő/ csoportértékelő lapon	kitöltött értékelőlapok

Részletes leírás:

A téma bevezetéseként különböző hangfelvételek által a víz hangjait idézzük fel.

Pl. csobogó forrás, erős hullámverés, csorgó csap, vízcsepegés, bugyogás (forraláskor), csobbanás...

Kérdés: vajon minek a hangjait hallottuk?

A gyerekek válaszolnak a kérdésre, majd a hangfelvételeket egyenként megismételjük és megbeszéljük, hogy pontosan mit hallunk.

Ezek után meghallgatjuk **Tamkó Sirató Károly: Dal a tóról** című versét.

*Ez a tó, ha enyém lenne
mindennap fürödnék benne.*

*A Forró Nyár Ünnepe
leúsznék a fenekére.*

*Cirógnám sok szép halát,
biztatnám a békák karát.*

*Cimboráznék a csiborral,
kínálgatnám mézzel, borral.*

*Fésülném a habok fodrát,
ugratnám a vízipókhát.*

*Hínár-karosszékekben ülve
rák ollóját köszörsülném.*

*A sás között, ahogy lóg ott,
bámulnám a vízipókot.*

*Ha ez a tó enyém lenne,
Nap, Hold szebben menne benne.*

*Kék hajnalon, opál estén
a titkait mind kilesném.*

*Dédelgetném én naphosszat:
– boldog lenne minden moszat!*

... majd jelképesen bűvárruhát öltünk, és lemerülünk a mélybe. (Utánzó mozdulatokkal felöltözünk, és úszást imitálunk.) Majd a gyerekek leülnek, és becsukott szemmel hallgatják Händel Vízi zenéjét. Képzelték el, és mondják is el, hogy mit látnak a víz alatt!

A téma bevezetése után összeszedjük a vízzel kapcsolatos ismereteinket.

Pókhálóábrát készítünk a táblán. Középre kerül projektünk kulcsszava: a víz, és köré írjuk azokat a szavakat, kifejezéseket, amelyek eszünkbe jutnak róla. A gondolatok közti kapcsolatokat összekötéssel jelölhetjük. Megbeszéljük az összegyűjtött szavak és a víz közti összefüggéseket, címszavakhoz rendeljük az összegyűjtött információkat. A csoportosítás folyamatát a pedagógus úgy befolyásolja, hogy végül a következő 4 címszó kerüljön meghatározásra: tiszta vizek jellemzői és élővilága, vízszennyezés, víztisztítás, vízfogyasztás. A későbbiekben majd 4 fős csoportokat alkotunk a témakörök feldolgozására.

Ha rendelkezésre áll megfelelő számítógépes program, akkor annak segítségével szófelhőt is készíthetünk, amelybe a víz tulajdonságait (szín, hullámváz) belekombinálhatjuk.

A következő lépésben közösen megtervezzük a projekt részleteit.

Először is a pedagógus ismerteti a projekt témáját és célját, valamint a végrehajtással kapcsolatos elképzeléseit. Ezután létrehozuk a csoportokat a projektmunkához. Mivel heterogén összetételű csoportok alkotása szükséges ahhoz, hogy mindenki egyformán kivehesse részét a munkából, nem célszerű a kialakításukat a véletlenre bízni. „Keresd a pártját!” technika alkalmazásával irányított, heterogén, négy fős csoportokat alkotunk. A 4 fő témakört jelképező képeket 4-4 darabra vágva a hátoldalra felírjuk a tervezett módon a gyermekek neveit.

(A képek forrásai sorrendben:

<https://www.dunaipoly.hu/uploads/2020-04/20200408155325-vizek-es-vizpartok-elovilaga-2-oxjcq1m4.pdf>

<https://parameter.sk/image-gallery/660921/4>

<https://www.piviztisztito.hu/a-csapvizrol-a-klorozas-mellektermekai.html>

<https://ezermester.hu/cikk-8685/Vizlabnyom>)

A darabokat kiosztjuk, és mindenki megkeresi a kép összeillesztéséhez szükséges társakat. A továbbiakban az így kialakított csoportokkal dolgozunk.

Nekikezdünk a csoportmunka keretei kialakításának. Először is a tantermet megfelelően átrendezzük a csoportok száma szerinti szigetekre, megfelelő távolságot tartva egymástól. A székeket úgy helyezzük el, hogy mindenki jól lássa a tanárt és a táblát, valamint elérje az asztal közepét. Ezután meghatározzuk a munka szabályait. Meg kell állapodnunk az osztállyal egy jelben, amelynek a hatására mindenki azonnal abbahagyja azt, amit éppen csinál, és a tanárra figyel. Amíg a csoportmunka folyik, addig szabályozni kell a zajszintet. Hatékony technikát alakítunk ki arra, hogyan osszuk szét az órán használatos eszközöket, feladatokat, megfogalmazzuk a csoportok működésének szabályait és az egyes diákok egyéni kötelezettségeit. Ehhez felelősök megválasztására lesz szükség (pl.: szóvivő, írnok, eszközfelelős, feladatmester, csendkapitány, időfigyelő, bátorító...). A felelősök feladatait pontosan meg kell határozni, és a projektmunka során ezek betartását ösztönözni kell. Megbeszéljük és írásba foglaljuk, hogy a projekttel kapcsolatos feladatokat hogyan ütemezzük, a különböző részfeladatokat mikorra kell elkészíteni, minek ki a felelőse.

Ha elkészült a pontos projektterv, nekiláthatunk a kivitelezésnek.

Elsőként rövid kirándulás keretében tapasztalatokat gyűjtünk és megfigyeléseket teszünk a közeli folyóparton a következő szempontok szerint: a vízhez közeledve érzett illatok, hangok, vízszint, a sodrás erőssége, a víz fizikai paraméterei (színe, szaga, hőmérséklete, halmazállapota ...), szennyezettsége, a víz és a part növény- és állatvilága. A megfigyeléseket feljegyezzük, fotón rögzítjük vagy lerajzoljuk, közben beszélgetünk a gyerekek vízzel kapcsolatos élményeiről.

A tanterembe visszatérve néhány egyszerű kísérletet végzünk csoportmunkában, amelyben különböző anyagokat elegyítünk vízzel. Egy különálló asztalra néhány szűrőt, konyhai törlőpapírt, üres edényeket teszünk, amelyeket a kísérlet során szabadon kipróbálhatnak a vízbe kevert anyagok eltávolítására.

1./ Só, szörp oldása 1-1 pohár vízben. Mi történik? (Jól oldódnak, később nem tudjuk őket szétválasztani.). A természetben honnan és milyen szennyező anyagok kerülhetnek a vízbe, amelyek feloldódnak, nem láthatóak (vagy elszíneződést okoznak), és szennyeznek a vizeket?

2./ Műanyag darabok, szögek beszórása 1-1 pohár vízbe. (Nem oldódnak, lesüllyednek az edény aljára, szűrővel eltávolíthatóak.) A természetben honnan és milyen szennyező anyagok kerülhetnek a vízbe, amelyek lesüllyednek benne és szennyeznek a vizeket?

3./ Étolaj öntése egy tálkába. (Elterül, vagy nagyobb cseppeket alkotva úszik a víz tetején). Itatópapírral részben eltávolítható, illetve terelhető a víz színén. A természetben honnan és milyen szennyező anyagok kerülhetnek a vízbe, amelyek hasonlóan viselkednek, és szennyeznek a vizeket?

4./ Műanyag bevásárlószatyor vagy zacskó, illetve műanyag palack bejuttatása egy lavór vízbe. (Lebeg a vízben vagy a víz színén.) Megfelelő eszközzel kihalászható. A természetben hogyan kerülhetnek hasonló szennyező anyagok a vízbe?

Mindegyik csoport elvégzi és előre nyomtatott egyszerűsített jegyzőkönyvben dokumentálja a rá kiosztott kísérletet, majd a szóvivők ismertetik a csoport által szerzett tapasztalatokat.

Kísérlet száma	Mit keverünk össze?	Milyen változást tapasztalunk?	Szétválaszthatóak-e az alkotórészek?	Példa a természetből
1.				
2.				
3.				
4.				

Az információ- és tapasztalatgyűjtést néhány (a vízfogyasztással kapcsolatos) matematikai példa megoldásával folytatjuk.

1. feladat

Éva 5 percig tartó zuhanyzáskor kb. 70 liter vizet használ el. Kati kádban fürdéskor ennek a kétszeresét.

a) Hány liter vizet használ el Kati a fürdéskor? (140 liter)

b) Hány liter vizet takarít meg Éva 30 nap alatt azzal, hogy fürdés helyett zuhanyozik? (2100 liter)

2. feladat

- a) Ha egy csöpögő csapból percenként 10 csepp víz csepeg, akkor egy óra alatt hány csepp csepeg? (600 csepp)
- b) Ha óránként 6 dl víz csepeg el, akkor 1 nap mennyi víz folyik el? (1 nap alatt 144 dl = 14 l 4 dl)
- c) Mennyi víz folyik el 1 hónap alatt? (1 hónap alatt 4320 dl = 432 liter)

3. feladat:

Ha Peti naponta kétszer mos fogat úgy, hogy közben folyik a csap, akkor évente 4380 liter vizet használ el. Ákos, aki szintén kétszer mos fogat naponta, de amíg mossa a fogát, elzárja a csapot, 730 liter vizet használ el évente.

Mennyivel kevesebb vizet használ el Ákos a fogmosáshoz évente? (4380-730= 3650 liter)

Ezután a csoportok „szakértői mozaik” technikával a témával kapcsolatos új ismereteket tartalmazó szöveget dolgoznak fel.

A víz

A.

Bolygónk teljes vízkészletének nagy része sós tengervíz, 3 százaléka édesvíz, amelynek 90%-a hó és jég. Közvetlen ivóvíz-kitermelésre a Földön fellelhető összes víznek alig 0,3%-a alkalmas, ennek a mennyiségnek egy része a föld alatt található. Felszíni vizeink lehetnek folyó- vagy állóvizek. Bennük a vízi élőlények sokasága különböző életközösségeket alkot. A mikroszkopikus méretű lebegő élőlényektől kezdve a hatalmas kiterjedésű nádasokig vagy éppen a több száz kilós harcsákig mindegyiknek megvan a szerepe a vizek biológiai egyensúlyának megtartásában és a vízminőség megóvásában. A vizek, vízpartok változatos, csodálatos élővilágát akkor őrizhetjük meg, ha óvjuk a természetes állapotukat, és vigyázunk a tisztaságukra.

B.

Az emberi tevékenység nagy hatással van a természetes vizek minőségére. A mezőgazdaság, az ipar (pl. élelmiszer-, ruha- vagy gyógyszeripar), a közlekedés és a háztartásokból kikerülő anyagok jelentős szennyezést okozhatnak. A legnagyobb problémát a vegyi anyagok sokasága jelenti (műtrágyák, gyom- és rovarirtók, nehézfémek, oldószerek, olaj stb.). A vízen és vízben úszó szilárd szennyeződések az óceánokban, tavakban és folyókban óriási szemétszigeteket képeznek, és állatok millióinak pusztulását okozzák. A szennyezett vízben lehetnek mérgező anyagok, a víz színe, szaga megváltozhat, az öntisztuló képessége csökkenhet. Napjainkra a hulladékok mennyisége és minősége jóval meghaladja vizeink öntisztulási képességét.

C.

Az ősi társadalmakban már ismerték a csatornázást, mellyel igyekeztek megoldani a felhalmozódott szennyvíz elvezetését és elhelyezését is. Az egész világon megfigyelhető, hogy a nagyvárosok főként folyók mellé települtek. Emiatt a folyók vizei szennyezettek lettek, így az ivóvíz is szennyezetté vált. A fizikai (pl. homok, iszap), kémiai (különböző vegyszerek, hormonok...) és biológiai (vírusok, baktériumok, gombák) szennyeződések különböző eljárásokkal (szűrés, üleptetés, klórral kezelés,

baktériumok alkalmazása...) lehet a vízből kivonni, majd a folyóvizekbe engedni. A tisztítás során keletkezett szennyvíziszap a mezőgazdaságban alkalmazható talajjavító anyagként, vagy biogázt is elő lehet állítani belőle, amely alkalmas áramtermelésre is.

D.

A vízfelhasználás kétszer gyorsabb ütemben nőtt az elmúlt száz évben, mint a Föld népessége. A Föld teljes vízkészletének mindössze 1%-a alkalmas emberi fogyasztásra. Ebből a "teáskanálnyi" mennyiségből kell megtermelni élelemnövényeinket, itatni állatainkat, előállítani fogyasztási cikkeinket, és ezt használjuk ivásra, fürdésre, úszómedencéink feltöltésére, golfpályák, utak locsolására...

A Föld édesvízkészletét nemcsak a túlzott fogyasztás, hanem az éghajlatváltozás, a környezetszennyezés, a talaj- és vízszennyezés, a gazdasági növekedés, a változó életstílus is veszélyezteti. Mérjük vízhasználatunkat, hogy észszerűen tudjunk takarékoskodni vele!

A, B, C, D jeleket osztunk ki a csoportok tagjainak. A szöveget négy részre osztjuk. A csoport minden tagja más-más szövegrészt kap, amit egyénileg elolvas. Az azonos betűjelű tanulók összeülnek, megbeszélik az elolvasottakat és közös vázlatot írnak. Mindenki visszamegy a csoportjába, és megtanítja a saját feldolgozott anyagát a többieknek.

A szabadban történt megfigyeléssel, a kísérletekkel, matematikai példákkal a szövegfeldolgozás által megszerzett új ismereteket a csoportok összegzik, majd a csoportalakításhoz használt képeket középre ragasztva saját témájukból tablót („útlevélet”) készítenek. A tablókat mindenki által jól látható helyre rögzítjük, majd a szóvivők bemutatják.

A pedagógus igaz-hamis módszerrel ellenőrzi az elsajátítás eredményességét.

Állítások:

- A Föld vízkészletének nagy része ivóvíz. (H)
- A víz minden esetben átlátszó. (H)
- Az élőlények érzékenyek a környezet változásaira. (I)
- A szennyező anyagok különböző módokon kerülhetnek a vízbe. (I)
- A mezőgazdaság és az ipar jelentősen szennyezi a vizeket. (I)
- A háztartásokban elhasznált víz azonnal visszaengedhető a természetbe. (H)
- Az emberiség vízfelhasználása gyorsan növekszik. (I)
- Nyugodtan használhatunk annyi vizet, amennyit csak akarunk, hiszen van elég. (H)

A módszerrel gyorsan ellenőrizhetjük egyszerre az egész osztály tudását. A kérdés elhangzása után a nyitott tenyér feltartása a mondat igaz minősítését, a zárt tenyér (ökölbe szorított kéz) a mondat hamis minősítését jelenti.

Érdemes kérni, hogy az állítás elhangzása után a tanulók vezényszóra, egyszerre mutassák a választ, mert e nélkül lesznek, akik rögtön döntenek, mások pedig hezitálva kémlelik a többiek feltartott kezét.

Ezután minden csoport készít további 2 állítást, amit felad a többieknek feladatként.

A projekt következő lépése egyéni stratégiák, cselekvési tervek kidolgozása a vízszennyezés és a vízfelhasználás csökkentésére.

Dramatikus pódiumvita keretében 2-2 csoporttag képviseli a felelőtlen (víz)fogyasztó és (víz)szennyező, illetve a takarékos és környezetvédő attitűdöt. A vita lefolytatásához néhány irányadó kifejezést keresünk, amelyeket megbeszélünk és a táblára írunk (pl.: vízfogyasztási szokások a háztartásban, élelmiszerek, ruhák és egyéb fogyasztási cikkek tudatos vásárlása, szemetelés és vízszennyezés...).

A vita során elhangzottak és a projekt korábbi szakaszaiban elsajátított ismeretek alapján a csoportok „gondolkozz-forgószínpad” technika segítségével 4-4 javaslatot tesznek a vizek megóvására alkalmas egyéni cselekvési tervekre.

A megoldás során először mindenki magában átgondol egy-egy megoldási lehetőséget, majd egy csoporttag ismerteti, a többiek pedig forgószínpadszerűen, sorban reagálnak rá. Elmondják a véleményüket a javaslatról, majd a következő elgondolásnál ugyanígy járnak el. Így elérhető, hogy minden csoporttag megoldási lehetőséget adjon, ugyanakkor véleményezze is a többiek javaslatát. A körbe haladó válaszadás biztosítja, hogy mindenki állást foglaljon a kérdésben, elmondja a véleményét, javaslatokat tegyen, vagyis az egyenlő részvétel elve érvényesüljön. Végül közösen kiválasztanak négyet, amelyeket a legsikeresebbnek vélnek, és ezeket bemutatják a többi csoportnak. Egyforma javaslatok esetén valamelyik csoport egy újabb (már megvitatott) megoldást ismertet. A végleges, mindenki által jóváhagyott listát írásba foglaljuk és a táblára rögzítjük.

A projekt során elkészítendő társasjátékhoz előzetesként játszunk néhány fordulót a szintén saját kidolgozású Balaton társasjátékkal, majd „ablak” technikával összeszedjük az élvezetes társasjáték ismérveit. 4+1 részre osztunk a csoportoknak úgy egy-egy lapot, hogy a középső, 5. kis ablak üresen maradjon. A négy szélső ablakot és a csoporttagokat 1-4-ig beszámozzuk. A beszámozott részekbe írják az egyes csoporttagok elképzeléseiket, majd utána a középső részbe a közösen kialakított csoportvélemény kerül. Minden csoport 5-10 javaslatot tehet.

Összegzünk, és kiválasztjuk azokat az ismérveket, amelyeket minden csoport jóváhagy, a listát kiragasztjuk a táblára. A játékkészítés során folyamatosan kontrollálni kell, hogy az előre meghatározott szempontok érvényesülnek-e, ehhez majd minden csoportban feladatmestert választunk.

Balaton társasjáték Kép forrása: saját fotó

A játék konkrét tervezésének meggyorsításához előre elkészített listáról kiválasztjuk, hogy milyen alkotórészekből álljon a társasjáték, beszerezzük a szükséges kellékeket, majd a kivitelezéshez újraszervezzük a csoportokat és a felelősöket. (A kiválasztás még az eredeti csoportbontásban megbeszéléssel és a csoporteredmények összehangolásával történik, a beszerzésben a pedagógus is segít.)

Társasjáték tartozéklista:

játéktábla (képekkel, számozott, színezett játékmezőkkel, start- és célállomással, előre- és visszasoroló mezőkkel, egyéb izgalmaival stb.)

- kézzel kartonlapra rajzolva, képeket ráragasztva
- laptopon tervezve, öntapadós papírra nyomtatva, kartonlapra kasírozva

szerencsekártyák

- kivágott kartonra kézzel rajzolva, írva
- laptopon tervezve, öntapadós papírra nyomtatva, kivágott kartonra kasírozva
- egyszínűek (a választott dobókockák típusa határozza meg)
- többszínűek (a választott dobókockák típusa határozza meg)

dobókocka

- saját készítésű, vásárolt, 1 db számozott, 1 db színes, 1 db számozott, és 1 db színes oldalakkal

játékbábuk

- saját készítésű, vásárolt

játékszabály

- általános játékszabályok (Miről szól a játék, kik játszhatják, mi a játék menete stb.?)
- az egyes mezőkön teljesítendő kihívások részletezése

egyéb kiegészítők saját ötlet szerint

A csoportok újraszervezése „sarkok” módszerrel történik. A terem sarkaiban a különböző feladatokat helyezzük el a következők szerint:

1. játéktábla,
2. szerencsekártyák,
3. játékszabály,
4. dobókocka, játékbábuk és egyéb kiegészítők.

A tanulók keressék meg azt a sarkot, amivel foglalkozni szeretnének! A pedagógus segítse a gyerekek választását annak érdekében, hogy mindenki tehetségének és képességeinek megfelelő feladatot végezhesen! Az újonnan alakult csoportokban a már elkészített szerepkártyákkal új felelősöket választunk. (Lehetőleg mindenki más feladatot kapjon, mint az előző csoportban!)

A következő lépésben címet adunk a játéknak. Csoporton belüli kerekasztal módszerrel gyűjtjük az ötleteket. A csoportban egy lap megy körbe az óramutató járásának megfelelően, amire a

gyerekeknek sorban javaslatokat kell írniuk. Az információgyűjtés addig megy, amíg a csoporttagok ki nem fogynak az ötletekből. A továbbításhoz szabályokat is köthetünk, pl. adott időt a válaszadáshoz, a passzolás lehetőségét vagy mást, amit az egyéni felelősség megteremtéséért kitalálunk. Az eredmény összegzésénél a legnépszerűbb javaslatot választjuk (amit több csoport is javasolt), vagy kézjelzéssel megszavazzuk a végleges címet.

A csoportok „ötletroham” módszerrel összeszedik feladatuk kivitelezéséhez az egyéni javaslatokat, és kiválasztják azokat, amelyeket beépítenek a kivitelezés során. A módszer lényege, hogy a felvetett problémára mindenki szabadon asszociál. A felvetődött ötleteket címszavakkal írásban rögzítik, majd amikor már kifogytak az újabbakból, közösen átbeszélik a felírtakat. Sokszor az első, ránézésre viccesnek vagy túl szélsőségesnek tűnő ötletekből lesznek a végső megoldások.

A korábbiakban a táblán rögzített egyéni cselekvési tervek mindenképpen bele kell foglalni a társasjátékba.

Ezután magukhoz veszik a már előre beszerzett anyagok közül a szükségeseket és kivitelezik választott feladatukat. A pedagógus folyamatosan kontrollál és segít, ahol szükséges. Ha valamelyik csoport elakad, vagy szüksége van másik feladatot végző csoporttal való egyeztetésre, kérhet segítséget a többiektől. Amelyik csoport elkészült, annak tagjai eloszlanak és csatlakoznak a még dolgozó csoportokhoz.

Ha mindenki kész, bemutatják a többieknek a produktumokat. Ennek során bárki tehet javaslatokat esetleges egyszerű módosításokra, amelyekkel tökéletesíthető a játék. A megszavazott módosításokat beépítik.

Elérkezett az idő a játék kipróbálására. Mivel a 16 fő nagyon sok egy társasjátékhoz, 2 variációt kínálhatunk a gyerekeknek:

- Egy-egy csapat közösen játszik egy bábuval. Felváltva dobna, és az adódó kihívásokat együtt oldják meg.
- Egyénileg játszanak a szabályban rögzített maximális létszámmal. A többiek udvaron végezhető feladatokat kapnak, amíg a következő fordulóba bekerülnek.

A menet közben felmerült észrevételeket két önként vállalkozó írónak feljegyzi.

Ha már mindenki kipróbálta a játékot, az összegyűjtött tapasztalatokat közösen értékeljük, és a megvalósítható korrekciókat végrehajtjuk. Ellenőrizzük, hogy a táblán szereplő cselekvési tervek beépítése a játékba megvalósult-e. Ha szükséges, ebből a szempontból is változtatunk.

Elkészült a társasjátékunk, tulajdonképpen befejeződött a projekt. Egy dolog van még hátra: az egyéni és csoportfeladatok végrehajtása sikerességének megbeszélése és a tanulságok levonása. Ehhez „véleményvonal” és „nyitott mondatok” hívhatóak segítségül.

Előbbi esetben a pedagógus olyan módon készíteti állásfoglalásra a tanulókat, hogy egy felvetett probléma megoldásának két ellentétes álláspontját határozza meg. Ezt a táblára felrajzolt vízszintes szakasszal szemlélteti. Elmondja a tanulóknak, hogy milyen állásfoglalást jelent a szakasz két végpontja. A tanulók ezután gondolkodnak a felvetett problémán, majd mindannyian a táblára helyeznek egy korongot, képet stb., így képviselve álláspontjukat. Így szemléletes képet kaphatunk az osztály véleményéről.

Sikerült-e új ismereteket elsajátítanom a projekt során? (rengeteget, semennyit)
Mennyire érzem sikeresnek magam a projekt végrehajtásában? (nagyon, semennyire)
Mennyire élveztem a közös munkát? (nagyon, semennyire)
Csoportunk hogyan tudta kezelni a konfliktusokat? (kiválóan, egyáltalán nem)
Szívesen dolgozom-e legközelebb is csoportban? (nagyon szívesen, egyáltalán nem)
Mennyire vagyok elégedett az elkészült társasjátékkal? (nagyon, semennyire)
Milyen mértékben sikerült a terveket érvényesíteni a kivitelezésben? (kiválóan, egyáltalán nem)
Önértékelő/csoportértékelő lapon nyitott végű mondatokat kell a gyerekeknek megfelelő indoklással befejezni.

Pl.: A projektórákon azt élveztem, hogy...

A projektórákon az okozott problémát, hogy...

A munka során abban fejlődtem, hogy...

Meglepetést okozott, hogy...

Büszke vagyok arra, hogy...

A csoportmunka előnye, hogy...

A csoportmunkában az nem tetszett, hogy...

Legközelebb másként csinálnám....

A projektmunka befejezése után néhány héttel megbeszéljük, hogy alkalmazzák-e a kidolgozott stratégiákat otthon a családdal. Ötleteket gyűjtünk, hogy hogyan tudunk másokat is ösztönözni a vizek megóvására kialakított cselekvési tervünk megismerésére, betartására.

Felhasznált irodalom

- Bárdossy I.–Dudás M.–Pethőné Nagy Cs.–Priskinné Rizner E. 2002. *A kritikai gondolkodás fejlesztése. Az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei*. Pécs–Bp.: Pécsi Tudományegyetem, 172–174.
- Borbély K.–Kováts-Németh M. 2020. *Környezettudatos viselkedéskultúra – nemzeti identitás*. Győr: Pátria Nyomda és Kiadó Kft.
- Kövecsesné Gósi V.–Lampert B. 2020. *Projektterv – A magyarságtudat felébresztésének lehetőségei a diaszpórában*. Győr: Széchenyi István Egyetem.
- Oktatási és pedagógiai módszerek - tanítás a gyakorlatban - SKOLL (letöltve: 2022. 10. 08.)
- <https://ofi.oh.gov.hu/tudastar/problemak-kerdesek/oktatasi-modszerek> (letöltve: 2022. 10. 08.)
- http://www.nefmi.gov.hu/letolt/kozokt/jogyak_090323_04.pdf (letöltve: 2022. 10. 08.)
- http://www.nefmi.gov.hu/letolt/kozokt/jogyak_090323_04.pdf (letöltve: 2022. 10. 08.)
- <https://xforest.hu/vizpazarlas/> (letöltve: 2022. 10. 08.)
- <https://archivum.szitakoto.com/segedanyag.php?id=2183> (letöltve: 2022. 10. 08.)
- <http://fna.hu/mittehetsz/vizlabnyom> (letöltve: 2022. 10. 08.)
- <https://meglepetesvers.hu/tamko-sirato-karoly-dal-a-torol/> (letöltve: 2022. 10. 08.)
- <https://assets.sutori.com/user-uploads/file/7db8cb2e-d9cb-448a-8053-6d4746471fc0/kooperrat%C3%ADv%20technik%C3%A1km%C3%B3dszert%C3%A1r.pdf> (letöltve: 2022. 10. 08.)

Ungvári Ildikó: Minden csepp víz számít

A projekt célcsoportja (résztevői korosztály és létszám): óvodások – alsós iskolások (3-10 év), 10-15 gyerek

A projekt időtartama: 4 alkalom (3 óra/alkalom)

A projekt megvalósítási helyszíne(i): Konzuli Magyar Iskola Németország, Wellendingen: 3 alkalom az iskola tanterme, 4. Kirándulás, helyszíne: Németország: Fekete-erdő, Donaueschingen, a Duna forrása.

A víz az élet alapfeltétele. A Föld édesvízkészlete ugyanakkor állandó, az összes víz mindössze 1 %-a alkalmas emberi fogyasztásra. A Föld édesvízkészletét nemcsak a túlzott fogyasztás, hanem az éghajlatváltozás, a környezetszennyezés, a talaj- és vízszennyezés, a gazdasági növekedés, a változó életstílus is veszélyezteti. A vízlábnyom jelzi mindazt a felhasznált vízmennyiséget, amennyit közvetlenül elfogyaszt és amennyit közvetve az előállított termékek, igénybe vett szolgáltatások előteremtéséhez használt el az egyén. Elsőként az 1992-es Rio de Janeiróban megtartott „Környezet és fejlődés” konferencián merült fel egy az ivóvizeink fontosságát hangsúlyozó globális figyelemfelhívó kezdeményezés gondolata. Az ENSZ egy évvel később, 1993-ban vette fel a jeles napok listájára a **Víz Világnapját**, melyet ezt követően minden évben **március 22-én** tartanak meg, ezzel megalapozva a változtatás sürgető szükségességét.

„A fenntarthatóság pedagógiája a változás pedagógiája: egyik fő célja, hogy a szereplőkben a közös tudás kialakításán és az ehhez vezető folyamat bejárásán keresztül szemléletváltást készítsen elő. A fenntarthatósággal kapcsolatos problémák, illetve elgondolások kritikus vizsgálata a mindennapi rutin, a gyakran tudattalanul is elsajátított viselkedésminták és kulturális elemek felülvizsgálatát is jelenti... A fenntarthatóságra nevelés elmélete és gyakorlata soha nem lesz befejezett, egy az egyben másolható minta. A cselekvési folyamat az egyes szereplők együttműködésére, folyamatos egymásra hatására épül, a szereplők egy részének változása a többiekben is változást indukál...” (Réti Mónika: Környezeti nevelés és fenntartható fejlődés)¹²

¹³A fenntarthatósági témakör céljaival összefüggésben felvetett, és a projekt által megoldani kívánt problémák:

Ismeretek szintjén: A víz az élet nélkülözhetetlen eleme, a Földön lévő édes-sós vizek, talajvíz – felszíni víz, a víz halmazállapotai, körforgásának megismerése – korának megfelelő szókincs a felsorolt ismeretekkel kapcsolatosan.

Képességek szintjén: Együttműködés és társas készségek fejlesztése.

Attitűdök szintjén: Mit teszünk mi, hogy a vizek tisztaságát fenntartsuk? Mit tudok én tenni, hogy kevesebb vizet használjak fölöslegesen? Felelősségtudat fejlesztése.

¹² Bihariné dr. Krekó Ilona: Fenntarthatóságra nevelés – a jövő útja - Magyarországi Zöld Óvodák Hálózata (zoldovoda.hu)

¹³ Vida Melinda, GEO: A víz világnapja, <https://www.fenntarthatofejloves.net/2022/03/22/geo-a-viz-vilagnapja/>

A projekt célkitűzései:

Ismeretek szintjén: a víz, az élet nélkülözhetetlen eleme – sokfélesége, fenntarthatóságának megismerése – szókincs bővítése, Magyarország nagyobb vizeinek megismerése, valamint ezek állatvilága, növényvilága.

Képességek szintjén: felelős környezeti viselkedés formálása óvodás és kisiskolás korban, együttműködés, a víz megbecsülésére való nevelés.

Attitűdök szintjén: környezettudatos magatartás kialakítása, környezetszennyezés elleni cselekvőképesség, környezetóvó attitűd az egészséges életmódra nevelés, takarékos energiafelhasználás tudatosítása.

Fejlesztendő területek:

Nyelvhasználat, nyelvhelyesség, szókincs, környezettudatosság, környezetismeret, esztétikai képesség, vizuális képesség.

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok:

Papír, olló, ragasztó, színes ceruzák, zsírkréta, filctollak, fényképek, térképek, filmek, számítógép, CD-k, kísérletekhez edények, poharak, Bunsen-égő.

A projekt során alkalmazott tanítási–tanulási módszerek:

Bemutató, megfigyelés, kiselőadás, film megtekintés, beszélgetés, cselekedtetés – a tanulók öntevékenysége, felfedező kísérlet, tapasztalatszerzésen alapuló tanulás, együttműködésen alapuló kooperatív tanulási módszerek, mozaik-módszer.

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák):

- Csoportos munka, páros munka, kooperatív játékok, ötletbörze, közös gondolkodás

A projekt során készítendő produktumok, eredmények:

Poszter – a víz körforgása; folyó, folyópart közös rajz összeragasztva; vízinnövények, állatok

A Duna – forrástól a deltáig, fényképkollázs

A projekt részletes bemutatása, leírása, menete

1. alkalom

Érkezés után megbeszéljük, hogy egy több alkalomra kiterjedő projekt keretében a vízzel, a víz tisztaságának megőrzésével, a víz különböző tulajdonságaival, a vízzel mint lételemmel fogunk foglalkozni. Mai téma, a részprobléma: A víz, az élet nélkülözhetetlen eleme.

Cél: környezeti ismereteken keresztül a magyar szókincs gyarapítása, a szemlélet alakítása, a fenntarthatóság megismertetése.

Az élővilág – a növények, állatok, az emberek – nem létezhetnek víz nélkül, ezért az emberi közösségek a víz körül alakultak ki.

Tanulási módszerek: kooperatív módszer, szemléltetés alkalmazása, ötletbörze.

Felhasznált anyagok: fényképek A4-es méretben.

Csoportokat alakítunk, minden csoportban lesz egy írni tudó gyerek is az óvodások mellett, aki összeírja az ötleteket. A társak megkeresése kapcsolatteremtő játék formájában történik. Az évszakokhoz kapcsolódó képeket vágunk szét négy felé, a darabokat összekeverjük, majd szétosztjuk. Az összetartozók kirakják a képet és egy csoportot alakítanak.

- Mi szükséges az élethez? - ötletbörze

Leírják, lerajzolják, hogy mire van szükség az élethez: ház, menedék, ruha – ami megóv minket a hidegtől.

A növényeknek: talajra, levegőre, napfényre, az állatoknak a tápanyaguk miatt közvetve ugyancsak. A növényeknek alapvetően négy dologra van szükségük: talaj, víz, levegő, napfény.

Életdoboz¹⁴

Karton doboz tartalma: egy kis befőttesüvegnyi talaj és egy vízzel töltött palack.

Életdoboz bemutatása: mit látsz a dobozban? Mindenki megnézi, majd válaszolnak. A válaszok után elmagyarázzuk, mi is van benne.

Magyarázat: a föld, víz és levegő a dobozban van, és amikor a fedelet kinyitottuk, a napfény is bejutott. A víz, a levegő, a föld ásványi anyagai, a napfény energiája – fénye és melege mind nélkülözhetetlenek az élethez. Ezért nevezzük életdoboznak.

Próbáld ki!: Életdoboz készítése

Szükséges anyagok: kartondoboz, egy kis befőttesüvegnyi talaj és vízzel töltött palack.

Feladat: Kérd meg a barátaidat, szüleidet, hogy mondják el, mit látnak a dobozban, amikor kinyitják! Valószínű válasz: föld és víz. Mondd el: négy összetevő van a dobozban, ami nélkülözhetetlen az élethez! Mutasd meg újra, találják ki! Magyarázd el, hogy a föld, víz és levegő a dobozban van, és amikor a fedelet kinyitották, akkor a fény is bent lesz! A víz, a levegő, a föld ásványi anyagai, a napfény energiája, fénye és melege mind nélkülözhetetlenek az élethez.

- Szókincs fejlesztése mesével, verssel:
 - Zelk Zoltán: A patak meséje
 - Bálint Ágnes: Az esőcsepp látogatóba megy
 - Kányádi Sándor: Küküllő kalendárium
- Rajzolás, festés, mintázás:
 - A mese szereplőinek, eseményének lerajzolása, kifestése
- Milyen hangja van a víznek? – különböző (csepegés, csobogás, loccsanás) hangok meghallgatása
- Ének: Csepp, csepp, csepereg
 - Esik az eső; „Add tovább a jelet!” – esőhangok utánpótlása: körben ülnek a gyerekek, a jel jobbról jön – tenyर्सúrolás, ujjal ütögetés, taps, combcsapkodás, lábdobogás – visszafelé elcsendesül az eső, kezüket térdre teszik, elállt az eső – Süss fel nap!
- Mozgásos játék: átkelés a mocsáron/babzsákok – nagymozgások fejlesztése

2. alkalom

*„Azt mondják, mindenhol ott van!
Egy tócsában, a tengerben, az óceánban
És a csapnál
Mint a jégcsap, megfagy
Kúszik be az erdőbe párával,
Gleccsernek hívják a hegyekben
Szalag ezüst fűrtök,
Megszoktuk, hogy a víz
Mindig a társunk.”*

N. Ryzhova

¹⁴ Project WET International Alapítvány, Minden csepp számít projekt füzet gyerekeknek 2004,

Az élet forrása a víz. A víz átlátszó, színtelen, szagtalan, íztelen folyadék.

Megtalálható a felszínen: óceánok, tengerek, tavak, folyók, felhők, csapadék formájában, valamint a talajban. Az élő szervezetek alkotórészei ugyancsak nagy százalékban vizes oldatok (vér, sejtek).

Milyen formában találkozunk a vízzel? Általában folyékony, melegítés hatására pára lesz, hűtés következtében megszilárdul, jéggé alakul.

Kísérletekkel bemutatjuk az alakját, oldószerként való viselkedését, valamint a halmazállapotait.

A víz tulajdonságai: átlátszó, színtelen, szagtalan, íztelen folyadék:

- nincs állandó alakja, felveszi az edény alakját,
- a felszíne vízszintes,
- oldószer, de nem minden oldódik vízben (olaj).

Halmazállapotai:

- gőz – melegítés hatására légnemű anyag,
- folyadék,
- jég – hűtés következtében szilárd anyag.

Szükséges eszközök, anyagok:

- különböző méretű edények, poharak, kiskanál,
- víz, jégkockák vagy jégdarab, cukor, só, olaj, vízfesték,
- tűzálló edény,
- Bunsen égő.

II. rész

A víz az egész Földön állandó mozgásban, körforgásban van.

Hallgassátok meg Zelk Zoltán: Párácska meséjét!

Mese után megbeszéljük, milyen utat jár be egy esőcsepp.

Részprobléma: Hova kerül a víz a tóból? Részcél: A víz körforgása	Hihetetlen utazás A víz körforgása	Kooperációs játék	Olló, papír, ceruza, zacskó, bábuk v. kavicsok	Korong a víz körforgásáról

Játék

„Hihetetlen utazás”¹⁵ játékunkkal vízcseppek formájában meglátogathatjuk mi is azokat a helyszíneket, ahol a víz körforgása során előfordul.

Játékosok: vízcseppek (gyorsan összezsugorodni a csepp méretére!) – mindenki kap egy kék cseppet, ruhájára ragasztja.

Játéktábla a helyszínekkel, bábuk, 1-től 6-ig számkártyák, zacskó.

Mindenki a kezdéshez a felhőből indul, a bábukat (kavicsok, gombok) oda kell elhelyezni. A zsákból húz egy számot, megkeresi a helyet, odateszi a bábút, visszatesszi a számot a zsákba.

Cél: az a játékos nyer, aki meglátogatja és összeírja a kilenc helyszínt, majd visszatér a felhőhöz.

Helyszínek: felhők, óceán, gleccser, növények, állatok, források, felszín alatti víz, tó, talajfelszín és folyó.

Minden helyszínen a számok jelzik, hová kell tovább menni. Pl. 1. A tóba folyik, 2. Elpárolog és a felhőbe kerül stb.

- párologtatás: a növény elpárologtatja a vizet
- párolgás: a cseppfolyós víz párává vagy gőzzé alakul át
- csapadék: eső vagy hó
- Vigyázz, kész, párologj! Csapódj le! Olvadj! Fagyj meg!
- Utána elkészítik a saját korongjukat a víz körforgásával.
- Szükséges anyagok, eszközök: papír, színes ceruzák, olló, papírtányér, miltonkapocs, ragasztó.
- Megbeszéljük, hogy milyen sok helyen fordul elő a víz, és mennyire fontos, hogy tiszta legyen.

3. alkalom

A mai napon környezetismerettel folytatjuk: a vizek mint tavak, folyók, tengerek – élőhelyek.

Bemutató: rövid ismeretterjesztő filmek megtekintése után megbeszélés, az itt élő növények, állatok megismerése.

1. <https://www.youtube.com/watch?v=qohDHUlsr1o> Vízparti fák, hínárnövények
5. <https://www.youtube.com/watch?v=9wSnWpwe-Yw> Vízparti fák
6. https://www.youtube.com/watch?v=qSXXF_JhB4g Virágos növények a vízparton
7. <https://www.youtube.com/watch?v=dKypK0y4208> Virágos növények 2.
8. <https://www.youtube.com/watch?v=HMSepZm7uAE> Vízparti madarak

Csoportokat alakítunk, vegyesen, hogy óvodások és iskolások is legyenek mindegyikben.

Szakértői mozaik módszerrel: „A, B, C, D jeleket osztunk ki a csoportok tagjainak. Az új ismeretet tartalmazó szöveget négy részre osztjuk. A csoport minden tagja más-más szövegrészt kap; mindenki

¹⁵Project WET International Alapítvány, Minden csepp számít projekt füzet gyerekeknek 2004

egyéniileg elolvassa a kapott szöveget; azonos betűjelűek összeülnek, megbeszélnek az elolvasottakat és közös vázlatot írnak; mindenki a csoportjába visszamegy és megtanítja a saját feldolgozott anyagát”.¹⁶

Az új ismereteket tartalmazó képeket a kisebbeknek (akik még nem olvasnak) kell csoportosítani, pl. a halakat, madarakat vagy a vízinövényeket, utána bemutatni a társaiknak.

Tengeri csikóhal

Forrás: <https://i2.wp.com/mostrated.ru/img/nature/animal/15-samih-neobichnih-obitateley-glubin/14.jpg>

A felszíni vízkészlet jól ismert. Összesen 1 384 000 000 km³ víztömeget jelent. Megoszlása a következő:

- óceánok és tengerek (világtenger): 97,4%;
- magashegységi és sarkvidéki jégkészletek: 2%;
- a felszín alatt – 4000 méterig előforduló szabad vizek (talajvíz, rétegvíz stb.): 0,58%;
- folyók, tavak, légkör, élőlények: 0,02%.

Részprobléma és rész cél	Feladat	Módszer	eszközök	produktum (ha van)
A Földön található ivóvíz nagyon kevés, ezért vigyázni kell a tisztaságára.	Csepp a tengerben	kooperációs módszer	földgömböt ábrázoló gumilabda	

Játék:

Körbe állnak a gyerekek. A feladat az, hogy egymásnak dobják a földgömböt, és írják le, hogy annak aki a labdát elkapja, a hüvelykujja szárazföldet vagy vizet ér. Számolják össze, hányszor érintettek földet, hányszor vizet! Dobják a földgömböt legalább 25 vagy még több alkalommal!

A vizet érintő fogások számát elosztjuk a dobások számával. (Az eredmény például 18/25-tel, egyenlő 72%.) A Föld felszínének a 71% víz. Ha még többször dobják a gyerekek a labdát, közelebbi eredményt kapunk (mondjuk, 100 dobás).

Feladatlap: 100 vízcseppből hány csepp tiszta ivóvíz?

¹⁶ Kövecsesné Gősi V. 2008. Kooperatív módszertár – Kooperatív technikák a gyakorlatban. In: Bacskay B.–Lénárd S.–Rapos N.–L.Ritók N. (szerk.): Kooperatív tanulás. Oktatási programcsomag a pedagógusképzés számára. Bp.: Educatio Kht., 214–227.

Irodalmi művek közül a mesék, versek segítenek az ismeretek elmélyítésében, az esztétikai érzék, valamint a memória fejlesztésében.

Milyen a tenger? Marék Veronika verse¹⁷

Forrás: https://cdn.pixabay.com/photo/2018/09/23/16/25/ocean-3697765_640.jpg

1. A vers meghallgatása
9. Cél: A tenger tulajdonságainak megfigyelése a vers alapján: Játék: „Hullámozzunk!” A gyerekek körbe állnak, egymás kezét fogják. A mozgást indító felemeli a bal kezét, ezzel felhúzza a mellette lévő jobb kezét, majd amikor leengedi, a 2.-dik gyerek felemeli a bal kezét a harmadik jobb kezével, utána leengedi, és így folytatódik a „hullám”.
10. Tengerparton – irányított beszélgetés: Voltál már?; Milyen a színe?; Milyen az íze?; Milyen az illata? Milyen állatok, növények élnek benne?;
11. Párban olvassák fel a verset, előtte hagyjunk időt rá felkészülni!
12. Olvassák fel a következő szereposztással hangosan:
Gyerek: aki kérdez,
Nagyapa: aki válaszol,
Kórus: a többiek, akik a refrént együtt mondják.
A versben váltakoznak a hangsúlyos és a hangsúlytalan szótagok, ezek érzékeltetése mozgással valósul meg.

Tengerszínek

- Milyen színű a tenger? A víz színeinek megismerése, felfedezése a képi ábrázolásban.
 - „A színe kék-selyem,

*tündöklő vagy sötét,
mindig más, mint az ég.”*

Tengerszínek szófelhő-generátorral: <https://www.wordclouds.com>

¹⁷Milyen a Tenger? https://drive.google.com/file/d/1_uXaKfdeGxbHA0ntVq7LdlVqvck9QIRJ/view

<https://youtu.be/9Fe93AKeyU4>, ; https://reftantar.hu/wp-content/uploads/2022/06/napraforgo_tanegysegek_jul2_1.pdf

4. alkalom – kirándulás

A folyókról szóló ismeretek megbeszélését a természetben folytatjuk.

Magyarország legnagyobb folyójának, a Dunának a forrásához kirándulunk, Donaueschingenbe, a németországi Fekete-erdőben.

A Duna forrásánál található egy tábla, ezen olvasható, hogy 2840 km van a Fekete-tengerig. 10 országon keresztül folyik, Romániában, a Duna-deltában torkollik a tengerbe. A Volgáé után Európában ez a második legnagyobb deltatorlat.

Duna forrása, Donaueschingen

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/fb/Donaueschingen_Donauquelle_4390.jpg/225px-Donaueschingen_Donauquelle_4390.jpg
[wikipedia/commons/thumb/9/99/Donaueschingen_Donauquelle_4393.jpg/225px-Donaueschingen_Donauquelle_4393.jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/99/Donaueschingen_Donauquelle_4393.jpg/225px-Donaueschingen_Donauquelle_4393.jpg)

Forrás:<https://nemetoldal.hu/wp-content/uploads/2020/07/Donaueschingen-a-Duna-forrasi.jpg>

A Bregg és a Brigach nevű patakok egyesülését követően jött létre a Duna.

Elsétálunk a két patak összefolyásához, majd ott folytatjuk a megfigyeléseinket.

A gyerekek megfigyeléseket végeznek: megfigyelik a növényeket, melyek a patak partján nőnek. A fák közül a fűzfák vannak jelen, jellegzetes keskeny leveleik a víz fölé hajolnak. Patakvizsgálat¹⁸ – nyomtatott útmutató: Édesvízi gerinctelenek – határozókulcs alapján a kisállatok meghatározásához.

Szükséges eszközök: - nyomtatott útmutató: Édesvízi gerinctelenek – határozókulcs alapján a kisállatok meghatározásához.

¹⁸ https://www.fenntarthatosagi.temahet.hu/2022/letoltes/viz/2/FTH2022_vizvizsgalat_4.2.szmelleklet.pdf

- gumicsizma (lehetőség szerint), szűrő, műanyag tálca, nagyító, csapatonként két vödör

A nagyobbakkal beazonosítjuk a vödörben lévő állatkákat.

Óvodásokkal:

Kísérletezzünk a vízzel! Mi történik, ha a vízbe különböző anyagokat teszünk (pl. homok, föld, kavics, pingponglabda, üreges labda, lego, szivacs, kulcs, dugó, pénz, toll, kindertojás kapszulája, bot, fadarabkák...)? A gyerekek tegyék bele a tálkákban lévő vízbe a különböző anyagokat, nézzék meg, mi történik, fogalmazzák meg, mit láttak, mi történhetett! – Melyik süllyedt el? Melyik lebegett? Könnyű, nehéz, úszik a víz tetején, elsüllyed, van benne levegő? – Mi történik?

Megbeszéljük közösen. Tapasztalással az új ismereteket könnyebben, maradandóbban jegyzi meg.

A Duna

A Duna nagyon fontos szerepet tölt be az országok közötti szállítás szempontjából is. Ulm városától hajózható. Több ország fővárosa is a Duna partján épült: Bécs, Pozsony, Budapest, Belgrád. Ugyanakkor fontos nemzetközi hajóút a Duna.

- Magyarország egész területe a Duna vízgyűjtőjén terül el.
- Mi a vízgyűjtő?
- Készítsünk vízgyűjtőt papírból!

Részprobléma és rész cél	Feladat	módszer	eszközök	produktum (ha van)
Részprobléma: a vízgyűjtő területek megóvása. Rész cél: a források tisztaságának megőrzése.	Részekből az egész	Kooperációs játék	Viaszos papírlap, víz, pohár, tálca	Vízválasztó, vízgyűjtő területek elkészítése tálcán

A víz eső vagy hó formájában hullik a földre. Csöpögtess pár cseppet a papírra! Nem folyik el. Ha összehajtogatjuk, akkor a tetejére csöpögtetett víz lefolyik. Sátorszerűen összehajtogatjuk a papírt, a víz gerincre csepegtetése után mindkét oldalon lefolyik. Összegyűrjük a papírt, több kis vízgyűjtőt képezve. A legmagasabb rész a vízválasztó.

A nagy vízgyűjtő területek kisebbekből állnak, számtalan patakkal, folyóval és tóval.

Részprobléma: Rész cél:	Forrástól a Deltáig A Duna, mely összeköt			Fényképkollázs készítése

Közösen elkészítjük a hozott fényképekből a Duna útját a forrástól a deltáig.

Kirándulásunk végén megbeszéltük, hogy mit tudunk mi tenni a tiszta víz megtartása érdekében: takarékoskodni, hogy még sokáig legyen a Földön a növények, állatok számára tiszta, életet fenntartó víz.

Felhasznált irodalom

- Bihariné Krekó I. Fenntarthatóságra nevelés – a jövő útja – Magyarország. Zöld Óvodák Hálózata (zoldovoda.hu)
- Nádas M. 2003b. Projektoktatás. Oktatás-módszertani Kiskönyvtár V. Budapest: Gondolat Kiadói Kör – ELTE BTK Neveléstudományi Intézet, 92 p.
- Project WET International Alapítvány. Minden csepp számít projekt füzet gyerekeknek. 2004.
- Kövecsesné Gósi V. 2008. Kooperatív módszertár – Kooperatív technikák a gyakorlatban. In: Bacskay B.–Lénárd S.–Rapos N.–L.Ritók N. (szerk.): Kooperatív tanulás. Oktatási programcsomag a pedagógusképzés számára. Bp.: Educatio Kht., 214–227.
- <https://www.fenntarthatofejloves.net/2022/03/22/geo-a-viz-vilagnapja/> (letöltve: 2022. 10. 30.)
- <https://youtu.be/Fsg9ltEX4TU> A víz tulajdonságai (letöltve: 2022. 10. 30.)
- <https://youtu.be/JdxvofRKjQs> A víz körforgása 1 (letöltve: 2022. 03. 10.)
- <https://youtu.be/J-Wx7Tba-cE> - A víz körforgása 2 (letöltve: 2022. 03. 10.)
- <https://docplayer.hu/43539026-Kisgyermek-nagy-mesekonyve.html> (letöltve: 2022. 11. 05.)
- <https://angolkalauz.hu/jatekotletek/oceanok-elovilaga-jatekotletek> (letöltve: 2022. 11. 10.)
- https://www.zugloicsicsgergo.hu/static/author/2/2020/03/31/Zoldike_vizprojekt_marcius_23-27.pdf (letöltve: 2022. 11. 10.)
- https://www.fenntarthatosagi.temahet.hu/2022/letoltes/viz/2/FTH2022_vizvizsgalat_4.1.szmelleklet.pdf (letöltve: 2022.11.10.)
- FTH2022_vizvizsgalat_4.2.szmelleklet.pdf (letöltve: 2022.11.10.)

Melléklet

- <https://mek.oszk.hu/02600/02673/html/versek09.htm>
- <https://magyar-irodalom.elte.hu/sulinet/igyjo/setup/portrek/jozsefa/adunanal.htm>

Mese:

BÁLINT ÁGNES AZ ESŐCSEPP LÁTOGATÓBA MEGY

Petike az ablakpárkányon üldögélt, és nézte, hogyan futnak lefelé az esőcseppek az ablaküvegen. Mikor az eső elállt, kinyitotta az ablakot, hogy világosabb legyen, és játszani kezdett az építőkockákkal. Egyszerre csak úgy tűnt neki, mintha valaki járkálna az ablak alatt. Léptei nagyokat cuppantak, és nem jött közelebb, és nem ment távolabb, mindig csak egy helyben lépegetett az ablak alatt. Ki lehet ez? töprengett Petike. Nos, akárki, cipője már bizonyára átnedvesedett az ablak alatti tócsában. Talán a szobába akar bejönni, de nem mer szólani. No, majd kiáltok neki!" És jó hangosan kiáltotta: Mért ácsorogsz odakint a vizes utcán? Gyere be inkább a szobába! Odakint megszólalt egy félénk hangocska: Szívesen bemennék, de akkor nyújtsd ki, kérlek, kezdet az ablakon, hogy beleugorhassak. Furcsa vendég! gondolta Petike megütközve. A háztetőről akar a tenyerembe ugrani? Igazán kíváncsi vagyok rá. Csak ne lenne túl nagy és túl nehéz." Kinyújtotta kezét az ablakon, és izgatottan várta, ki ugrik bele. Most! mondta valaki fent, az esőcsatorna peremén. És egy gyönyörű szép, csillogó esőcsepp ugrott Peti tenyerébe. Ej, de szép vagy! kiáltott a kislány öröme. Mint egy nagy, gömbölyű gyémánt! Letépett egy szirmot a vázában illatozó vörös rózsáról, és óvatosan rácsúsztatva az esőcseppre. Azután villanyt gyűjtött. Most szikrázott ám csak az esőcsepp igazán! Köszönöm, hogy behívtál mondta az esőcsepp. Még sohasem jártam szobában. Nagyon szép itt minden, sokkal szebb, mint az esőcsatorna peremén. És mennyi játék! No, lesz mit mesélnem, ha megint együtt leszek testvéreimmel. Mesélj valamit nekem is kérlete a fiúcska. Az esőcsepp elgondolkozott, majd kisvártatva megszólalt: Én csak arról tudok mesélni, ami valaha visszatükröződött bennem. Tudnék például beszélni mohos faláról annak a kútnak, amelyben sokáig éltem millió és millió testvéremmel együtt. Mi voltunk a kút vize. Egy nap két kislány merített belőlünk két vödörre való. Egyik vödör vízzel megöntözték a virágokat, a másik vödör vízzel abban voltam én is felmosták a konyha kövét. Meg kell mondanom, ez végtelenül bosszantott. Jobb lett volna a másik vödörbe kerülni! gondoltam magamban. Most egy rózsza illatos kelyhében üldögélhetnék a szívárvány minden színében ragyogva. Ehelyett porral és piszokkal keveredtem össze. Örül majd édesanya, ha hazajön a munkából!" mondta a nagyobbik leányka, és kiöntötte a piszkos vizet a szemétre. Én egy összekunkorodott krumplihejra cseppentem. Rosszkedvűen üldögéltem ott, feketén, mint egy szurokcsepp. Még a jó meleg napsugárnak sem tudtam örülni. Pedig a napsugár hevétől egészen könnyű kis pára lettem, s ami piszok előbb még hozzám tapadt, ott maradt a krumplihejzen, én meg boldogan felrepültem a kéklő magasokba. Nem repültem ám egyedül! Millió és millió testvérem lebegett pára alakjában a föld felett. Ott találkoztam azokkal is, akik a másik vödör vízben voltak. Milyen szép fehérre mostátok a konyha kövét! kiáltották. Mi csak ott ültünk és irigykedtünk!"

Egy darabig ide-oda repültünk a város felett. Egyszer csak hideg szél kerekedett. A hidegtől mind valamennyien újra vízcseppé változtunk, és hullottunk lefelé, olyan sebesen, hogy az emberek mind fedél alá menekültek előlünk. Én idepottyantam a háztetőre. Társaim már mind lecseppentek a tócsába az ablak alá. Én meg azt hittem, járkal valaki az ablak alatt! kuncogott Petike. Holnap, ha kisüt a nap, megint felrepülünk a magasba! ábrándozott az esőcsepp. Most már tapasztaltabb vagyok, és ha majd újból esőcseppé változom, talán sikerül egy kertre vagy szántóföldre hullanom. Beszéltem olyanokkal, akik már áztattak száraz földet, tikkadt növényeket. Azt mondják, esőcsepp számára nincs nagyobb boldogság, mint érezni az újjáéledő növények illatát. Másnap az esőcsepp elpárolgott. Úgy látszik, találkozott testvéreivel, mert délfelé az égen megjelent egy bodros kis bárányszerű felhő. Peti mutatta is pajtásainak: Nézzétek, ott repül barátom, az esőcsepp! És a kislányok vidáman integettek a kerek felhőnek.

Legény Annamária: Felelős fogyasztás és termelés: túl nagy lábon élünk! Te mit tudsz tenni itt és most?

A projekt célcsoportja (résztevői korosztály és létszám): 14-15 éves diákok, 16 fő

A projekt időtartama: 1 hét

A projekt megvalósítási helyszíne(i): nyári tábor

A választott fenntarthatósági témakör rövid ismertetése

A tudományos kutatások és a szakmai egyeztetések hatására az ENSZ 193 tagállama 2015-ben elfogadta a fenntartható fejlődés 2030-ig megvalósítandó programját, mely 17 fenntartható fejlődési célt tartalmaz. 12. cél: Felelős fogyasztás és termelés.

A felelős fogyasztás és termelés célja egy fenntartható szokásrendszer kialakítása. Biztosítani a társadalom – beleértve a jövő generációit is – jólétét, miközben a természet által megszabott keretek között tartjuk az erőforrások felhasználását és a szennyezés kibocsátását. A termékek, szolgáltatások nyersanyagainak előteremtése, tartalma, gyártási technológiája, az ahhoz használt energia, a szállítás, a csomagolás és ezernyi további tényező mind-mind hatással van a természeti környezetre és az emberekre is. Égető fontosságú környezetvédelmi probléma a fogyasztás csökkentése és a pazarlás elkerülése. Ez a problémakör ma különösen nagy jelentőséget kap, hiszen egész Európa gazdasági helyzete megkívánja, hogy tudatos, felelős gondolkodású fogyasztókká váljunk. A cél eléréséhez szükséges a gazdaság minden szereplőjének a hozzájárulása. A fogyasztási minták fenntartható irányba való terelése elképzelhetetlen az oktatás és tudatformálás nélkül, az értékrendszer és az infrastruktúra megteremtése is elengedhetetlen, a hatékony technológiák és termékek kifejlesztése a vállalatok közreműködését igényli. Cél, hogy felelősségteljes, gondoskodó fiatalokat neveljünk, akik felnőve tesznek a fenntartható fejlődésért és megőrzik Földünket a jövő generációi számára.

A fenntarthatósági témakör céljaival összefüggésben felvetett és a projekt által megoldani kívánt problémák:

Ismeretek szintjén: A tanulók tisztában legyenek azzal, hogy az életmódra vonatkozó egyéni döntéseik milyen hatással vannak a társadalmi, gazdasági és környezeti fejlődésre!

Informált és tevékeny állampolgárok nevelése, akik felelős elkötelezettséget vállalnak környezetükért.

Képességek szintjén: a fenntarthatósággal kapcsolatos problémák felismerése, értelmezése.

Csoportos megoldáskeresés, az érvelés, a megbeszélés, véleménycsere, érvek ütköztetése módszerének alkalmazása mind a szóbeli, mind az írásbeli kifejezőképesség által.

Képes legyen véleményét összefoglalni, érvekkel alátámasztani, mások véleményét mérlegelni, megbeszélni, közösen megoldásokat keresni!

Attitűdök szintjén: környezettudatos magatartás kialakítása.

A projekt célkitűzései:

Ismeretek szintjén: A tanulók ismerjék meg önmagukat, környezetüket és tegyék magukévá a környezettudatos életmód elveit! A fogyasztói kultúra fejlesztése és a tudatos kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése a tanulóknál. A felesleges vásárlás, túlzott fogyasztás mértékének csökkentésére irányuló magatartásformák kialakítása. Összefüggések megismerése a mennyiség, minőség és az ár között. A szükségletek, igények, vágyak megkülönböztetése. Vásárlási szokásaik megismerése. Figyelemfelkeltés, érzékenyítés a téma iránt.

Képességek szintjén: Legyen képes különbséget tenni szükséglet és igény között; valamint képes arra, hogy saját fogyasztási szokásait a természet, más emberek, kultúrák, országok és a jövő nemzedékek szükségleteinek fényében tekintse! Képes legyen felelősséget vállalni saját termelői és fogyasztási szokásainak környezeti és társadalmi hatásaiért! Képesek legyenek az adatok és tények megkeresésére, megbízhatóságának ellenőrzésére, a folyamatok értelmezésére, mely hozzájárul a digitális kompetenciák fejlődéséhez! Rendszerben gondolkodás, összefüggés- és kapcsolatkeresés, rendszerező, elemző gondolkodás fejlesztése.

Attitűdök szintjén: felelősségteljes viselkedés kialakítása másokkal és környezetükkel szemben, szociális, társadalmi kompetenciafejlesztés.

Fejlesztendő területek:

Kritikus gondolkodás. A problémák, helyzetek több szempontú vizsgálata; beavatkozási terv készítése; a beavatkozás eredményeinek értékelése. Kreativitás, új ötletek, elképzelések létrehozása. Csoportmunka, másokkal való együttműködés a közös cél érdekében. Kommunikáció, az információk és elképzelések cseréje.

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok:

Projektfüzet, színes ceruza, festék, ecset, fehér karton, digitális vetítő, tablet, színes papírok, szelektíven otthon gyűjtött hulladékok.

A projekt során alkalmazott tanítási–tanulási módszerek:

Beszélgetés, előadás, szemléltetés, szerepjáték, alkotás, kooperatív technikák: „Keresd a párját!”, Kerekasztal módszer, Gondolkozz, beszélj meg párban!”

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák):

Egyéni munka, páros munka, kooperatív csoportmunka, frontális munka.

A projekt értékelésének megvalósulása:

A projekthét során megszerzett ismeretek bemutatása az elkészített produktumokon keresztül: plakátok, újrahasznosított alkotások, divatbemutató. **Záróértékelés:** projektzáró rendezvény a gyerekek és szülők részvételével.

1. nap

Részprobléma és rész cél	Feladat	Módszer	Eszközök	Produktum (ha van)
Fenntartható fejlődés	Csoportalakítás Problémafelvetés. Fenntarthatatlan szokások, pazarlás. Mi az a fenntarthatóság? Fenntartható fejlődés fogalma, kérdései, saját tapasztalat, projektfüzet feladatainak megoldása wordwall feladatok megoldása Fenntarthatósági fejlődési program megismerése, azon belül is a 12. pont 1.számú feladat - projektfüzet plakátkészítés	„Keresd a párdját!” csoportmegbeszélés, korongtechnika, wordwall feladatok, előadás, szemléltetés, beszélgetés, játék	képek digitális vetítő, tablet, projektfüzet	plakát
Ökolábnyom	Ökolábnyom fogalma, https://www.youtube.com/watch?v=vi6pTwGGFmk videó megtekintése, majd a látottak feldolgozása Saját ökolábnyom kiszámítása 2. számú feladat – projektfüzet, plakátkészítés	„kerekasztal módszer” előadás, szemléltetés, beszélgetés, játék	digitális vetítő, projektfüzet, tablet, karton, filctoll, színes ceruza	plakát
Vízlábnyom	Vízlábnyom fogalma, https://www.youtube.com/watch?v=HjZeCQ5xWWw Plakát készítése	„gondolkozz, beszélj meg párban!” előadás, szemléltetés, beszélgetés, játék	digitális vetítő, tábla, projektfüzet	plakát
Túlfogyasztás	Túlfogyasztás fogalma Melyik napra esik? Mi befolyásolja? 3. számú feladat - projektfüzet, plakát készítése	előadás, szemléltetés, beszélgetés, játék	digitális vetítő, tábla, projektfüzet	plakát

2. nap

Részprobléma és rész cél	Feladat	Módszer	Eszközök	produktum (ha van)
Hulladékmentes életmód	Csoportalakítás – azonos színű képek kerülnek egy csoportba wordwall játék 4. számú feladat– projektfüzet szelektív hulladékgyűjtés https://www.youtube.com/watch?v=Yy2BYA1QWf4 – újrahasznosítás	képek egyéni, csapatmunka	digitális vetítő, tablet, projektfüzet újrahasznosítható hulladékok	újrahasznosítható hulladékokból hangszerek, szobrok készítése

	Az újrahasznosítás fogalmának, jelentőségének megismertetése. 5. számú feladat – projektfüzet Szelektív hulladékgyűjtés vagy hulladékmentes élet érvek, ellenérvek 12 hulladékcsökkentési tipp – részletes bemutatás 6. számú feladat – projektfüzet A hulladék életre kel: hulladékból összerakott alakzat, hangszer készítése	frontális bemutatás, beszélgetés, szóbeli közlés csoportmunka prezentáció páros munkacsoportos munka		
Tudatos vásárlói szokások kialakítása	Csoportalakítás – szókétyák a terem négy sarkában Ráhangolódás : „Jut eszembe...” játék Vásárlási szokások 7. számú feladat – projektfüzet wordwall feladat – tudatos vásárló 12 pontja https://www.youtube.com/watch?v=ZPhMfMKTQ2M 8. számú feladat – projektfüzet Tudatos vásárló fogalma, tapasztalatok megbeszélése. Ki melyik csoportba tartozik? Teszt kitöltése, eredmények megbeszélése. „Ne hagyd magad!” – szerepjáték Piacon vagy szupermarketben? –	frontális „beszélj meg párban!” egyéni csoportmunka	szókétyák, képek, digitális vetítő, tablet, projektfüzet	
	látogatás és megadott szempontok alapján nézelődés 9. számú feladat 10. számú feladat – projektfüzet	frontális, személyes tapasztalatszerzés		

3. nap

Részprobléma és rész cél	Feladat	módszer	eszközök	produktum (ha van)
Láss át a szitán! – Reklámok és ami mögötte van	Csoportalakítás – plakátokat részekre vágok, az összetartozók alkotnak egy csapatot Ráhangolódás https://www.okosdoboz.hu/feladatso r?id=455 11. számú feladat – projektfüzet Reklámfilm készítése – dramatikus játék Mit tegyünk a már kinőtt ruhákkal? 12. számú feladat – projektfüzet Divatbemutató készítése 13. számú feladat	egyéni csapatmunka kerekasztal módszer egyéni csapatmunka	szókétyák, képek, tablet, kivetítő,	divatbemutató

4.nap

Részproblém a és rész cél	Feladat	módszer	eszközök	produktum (ha van)
Mérhető-e a boldogság?	Csoportalakítás: érzelemkártyák, az azonos érzelmek kerülnek egy csoportba.	csapatmunka	képek	érzelemkártyák
	Jólét vagy jóllét? – Mi jut eszedbe a szavakról? szóforgó	csapatmunka		
	Boldog Bolygó Index – fogalom tisztázása	egyéni	tablet, projektfüzet	
	15.számú feladat - projektfüzet	csapatmunka		
	16.számú feladat – projektfüzet	egyéni		
	A hét tapasztalatainak megbeszélése. Érzelemkártyák – hogy éreztem magam? saját érzelemkártya elkészítése	frontális	kivetítő	
	felkészülés a projektzáró rendezvényre, melyen minden csapat választ egy napot, amit bemutat a szülőknek	egyéni		
	Projektzáró rendezvény, közösen a szülőkkel és gyerekekkel			
	https://www.youtube.com/watch?v=ErPvDomIUZE – közös filmnézés			
Prezentáció elkészítése 4 csoport – 4 nap – Mit tanultunk a héten? Kiállítás a hét folyamán elkészült plakátokból, poszterekből és elkészített produktumokból. Divatbemutató Ruhacserebere	csapatmunka			

Csoportalakítás: „Keresd a párját!” a projekt témájához tartozó 4 db képet részekre vágom, mindenki húz egyet, az összetartozók kerülnek egy csoportba.

(A képek forrásai sorrendben: <https://www.dunaiopoly.hu/uploads/2020-04/20200408155325-vizek-es-vizpartok-elovilaga-2-oxjcg1m4.pdf>
<https://parameter.sk/image-gallery/660921/4>
<https://www.piviztisztito.hu/a-csapvizrol-a-klorozas-mellektermek.html>
<https://ezermester.hu/cikk-8685/Vizlabnyom>)

Előkészítés: A témahét témájának ismertetése és értelmezése a gyerekekkel.

Mi a fenntarthatóság? – „csoportmegbeszélés” – Alakítsák ki a csoport véleményét a témában! Megbeszélés során használják a színes korongokat (kooperatív technika). Kulcsszavakat írják fel egy A4-es papírra, majd a csoportok ismertetik a megoldásokat.

- Wordwall feladatlapok kitöltése egyénileg, majd csapatonként megbeszélik az eredményeket:
<https://wordwall.net/hu/resource/31938422/k%C3%B6nyvezetismeret/fenntarthat%C3%B3s%C3%A1g> (letöltve: 2022. 10. 20.)
- <https://wordwall.net/hu/resource/31850679/fenntarthat%C3%B3s%C3%A1g-t%C3%A9r%C3%A9s%C3%A9rt> (letöltve: 2022. 10. 20.)

Fenntarthatósági Fejlődési Program 2015–2030

Az együtt megfogalmazott célok érzékelteik a közös felelősségvállalást. Társadalmi felelősségvállalás fontossága – te is számítasz!

Ki melyik célról hallott már? Melyiket tartja a legsürgetőbbnek?

2. számú feladat – táblázat kitöltése a projektfüzetben.

Minden csoport húz 4 db számot 1-16 között, és ezt a 4 fenntarthatósági célt kell a táblázatban kitölteni.

„GONDOLKOZZ, Beszélj meg párban módszer!”

A kapott feladatot először mindenki csendben, magában értelmezi, majd megbeszéli a párjával. Közös kialakított álláspontjukat megismertetik a csoport másik párosával. Az egyeztetés után a kész megoldás a csoport véleménye. Fejleszti a kompromisszumkésztséget, a lényegkiemelés képességét, a kommunikációt.

12. cél: Felelős fogyasztás és termelés – a projekthét kiemelt témája

A projektfüzetben fogalmazd meg mit jelent számodra!

Ökolábnyom

<https://www.youtube.com/watch?v=vi6pTwGGFmk> rövid videó megtekintése közösen, majd csapatonként a látott információk feldolgozása „Csoport szóháló” módszerrel.

A csoport minden tagja különböző színű tollat kap. A csomagoló papír közepére kerül a fogalom: **ökolábnyom**. Kerekasztal módszer segítségével a csoporttagok a témához kapcsolódó kulcsszavakat írnak. A kész lapokat a falra rögzítjük, a csoportok bemutatják egymásnak a kulcsszavak rendszerét. Értékeljük a színek arányát is a lapokon belül, ez mutatja, hogy a csoporttagok aktivitása milyen volt. Ezzel kiszűrhetjük a „láblógatókat” a csoporton belül, és arra tudjuk készíteni a csoportokat, hogy figyeljenek az egyenletes munkamegosztásra.

<http://www.kothalo.hu/labnyom/> - Számítsd ki a saját ökolábnyomodat! Csapatonként megbeszéljük, miből adódnak a különbségek.

Csapatokban dolgoznak tovább, adatokat gyűjtenek arról, mennyi Magyarország ökolábnyoma.

Melyik ország ökolábnyoma a legmagasabb?

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_ecological_footprint

3. számú feladat - táblázat kitöltése a projektfüzetben,

A megadott tippek közül kiválasztják azokat, ahol megpróbálják a jövőben csökkenteni az ökológiai lábnyomukat! Indokolják meg, hogy miért ezeket a területeket választották! Érveljenek a kiválasztott területek mellett!

Vízlábnyom

<https://www.youtube.com/watch?v=HjZeCQ5xWWw> – vízlábnyom fogalma, Gondolkozz, beszélj meg párban! módszerrel a látottak feldolgozása

- Hány százaléka a Föld vízkészletének az édesvíz?
- Mennyi a közvetett és közvetlen vízhasználatunk?
- Mi a vízlábnyom?
- Hogy befolyásolhatod a vízlábnyomodat?

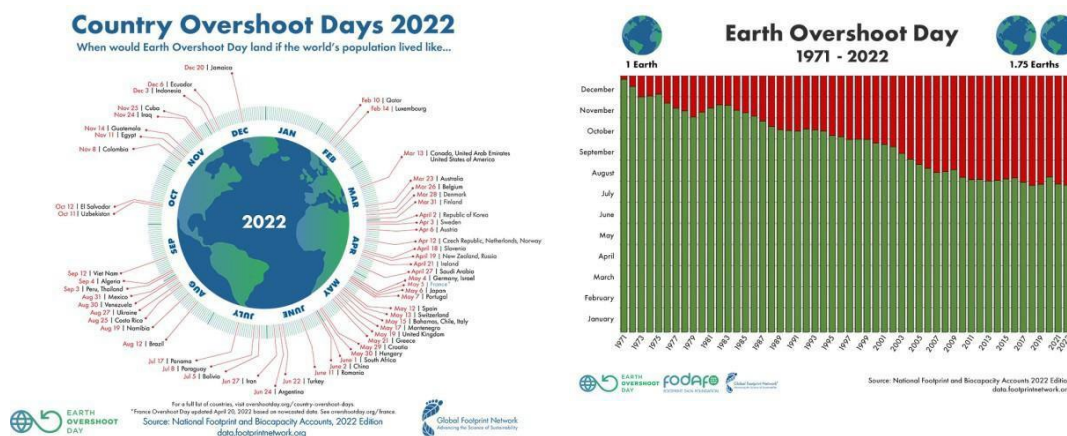
Túlfogyasztás napja

4. számú feladat - kitöltése a projektfüzetben.

Nézz utána, hogy az elmúlt években mely napokra esett a túllövés napja Magyarországon, a Kárpát-medence országaiban és a világban! Elemezd a képeket! Csoportokban dolgoznak.

Az órán elsajátított ismeretek összefoglalásához interaktív játék – csapatmunka
<https://create.kahoot.it/share/okologiai-labnyom-tulfogyasztas/29f61da6-9f25-4e1d-8c01-970167688995>

Plakát készítése – A nap végén záró feladatként minden csoport elkészíti a saját plakátját, melyen az első nap során tanultakat jelenítik meg.

Hulladékmentes életmód

Csoportalakítás: sárga, zöld, szürke, kék színű képek közül választanak, majd az azonos színűek kerülnek egy csoportba. Ezzel már előkészítjük a szelektív gyűjtés és szelektív-gyűjtőedények bemutatását.

<https://wordwall.net/hu/resource/30192402/k%c3%b6rnyezetismeret/szelekt%c3%adv-hullad%c3%a9kgv%c5%b1jt%c3%a9s> (letöltve: 2022. 10. 20.)

Feladatlap kitöltése egyénileg, majd csoportokban megbeszéljük az eredményt.

5. számú feladat - kitöltése a projektfüzetben, csapatban dolgoznak

Fogalmazzák meg, mit jelent számukra a szelektív hulladékgyűjtés, majd gyűjtsenek példákat! A kép segítségével beszéljék meg a szelektív hulladékgyűjtés szabályait!

<https://www.youtube.com/watch?v=Yy2BYA1QWf4> – újrahasznosítás

6. számú feladat - kitöltése a projektfüzetben, egyéni munka.

Az újrahasznosítás fogalmának megbeszélése – milyen anyagokat lehet újrahasznosítani, milyen új dolgokat lehet előállítani?

A szemét és a hulladék fogalma közötti különbségek megbeszélése.

Újrahasznosítás vagy hulladék keletkezésének megelőzése: „Gondolkozz – forgószínpad”.

A megoldás során először mindenki magában átgondol egy-egy megoldási lehetőséget, majd egy csoporttag ismerteti, a többiek pedig forgószínpadszerűen, sorban reagálnak rá, elmondják a véleményüket a javaslatról, majd a következő elgondolásnál ugyanígy járnak el. Így elérhető, hogy minden csoporttag megoldási lehetőséget adjon, ugyanakkor véleményezze is a többiek javaslatát. A körbe haladó válaszadás biztosítja, hogy mindenki állást foglaljon a kérdésben, elmondja a véleményét, javaslatokat tegyen, vagyis az egyenlő részvétel elve érvényesüljön. Végül választanak egyet, amit a legsikeresebbnek vélnék, és ezt bemutatják a többi csoportnak.

A 12 hulladékcsökkentési tipp közül csoportonként kiválasztanak kettőt, amit részletesen is bemutatnak a többi csoportnak – csapatmunka.

7. számú feladat – táblázat kitöltése, páros munka, csapatmunka. Ellenőrizd tudásod! – A mai nap tanultak összefoglaló feladatlapja – egyéni.

Előzetes feladat: Otthonról különböző hulladékokat gyűjtenek, melyek a nap végén a csoportok által életre kelnek.

Csoportfeladat: hulladékból összerakott alakzat, hangszer készítése.

Tudatos vásárlás

Csoportalakítás szóképpel: a terem négy sarkába 4 képet helyezek el: játékbolt, könyvesbolt, virágbolt, pékség.

Minden gyerek húz egy kártyát, melyen egy termék neve szerepel. Attól függően, hogy hol tudja megvásárolni, kiválasztja a megfelelő képet.

„Jut eszembe.....” című játék – frontálisan

Nekem a vásárlásról.....jut eszembe. Sorban mindenki kiegészíti a mondatot. Az elhangzott szavakat felírjuk a táblára.

„ Beszélj meg párban!” Beszélgetés a vásárlási szokásokról – páros munka. Miért vásárolunk? Mi szükséges a vásárláshoz? Mikor szoktatok, hol szoktatok vásárolni?

8. számú feladat - kitöltése a projektfüzetben, egyéni munka.

<https://wordwall.net/hu/resource/31771074/tudatos-v%C3%A1s%C3%A1rl%C3%A1s>

A játék segítségével gyűjtsék össze a tudatos vásárló 12 pontját!

<https://www.youtube.com/watch?v=ZPhMfMKTQ2M> – Környezettudatosságra fel! – A Tudatos Vásárló 12 pontja.

9. számú feladat – táblázat kitöltése vásárlási szokások, tudatos vásárló – egyéni munka. Frontálisan összesítik az eredményeket, majd megállapítják, melyik vásárlói szokás a legnépszerűbb, melyik a legkevésbé.

„ Ne hagyd magad! „ – szerepjáték csoportokban

Az alábbi szituációkat írjuk fel egy-egy papírra, melyekből minden csoport egyet-egyét húz:

- Hibás terméket vásároltál, amit otthon veszel csak észre...
- Lejárt szavatosságú terméket látsz a bolt polcán...
- 3 hónapja vásárolt cipődnek levált a talpa...
- Az ajándékba kapott pulóver kicsi lett Neked...

Feladat: – Gyűjtsék össze csoportmunkában mit tennének! – Kik lehetnek a történet szereplői? Osszák ki a szerepeket! Szerepjátékok bemutatása csoportokban. Értékelés: A látottak megbeszélése, megvitatása, értékelése.

Piacon vagy supermarketben? – felkeressük a közeli piacot és egy supermarketet.

10. számú feladat – egyéni munka előre megadott szempontok alapján nézelődünk.

11. számú feladat – páros munka – interjúkészítés vásárlókkal.

Visszatérve a megadott szempontok alapján megbeszéljük a látottakat és kielemezzük a válaszokat.

Piac vagy szupermarket? A nap végén két képet helyezünk el a terem két sarkában. Megkérjük a gyerekeket, hogy álljanak oda ahhoz a képhez, amelyiket a mai foglalkozás után szívesen választanának. Indokolják a választásukat.

Láss át a szitán! – Reklámok

Csoportalakítás: 4 db plakátot részekre vágunk, az összetartozók alkotnak egy csapatot.

https://jatekmuzeum.blog.hu/2018/10/05/gyerekeknek_keszult_plakatok_es_reklamok

<https://www.okosdoboz.hu/feladatsor?id=455> – ráhangoló feladat – egyéni munka

Előzetes feladat, hogy a gyerekek válasszanak ki három tetszőleges reklámot, melyet a mai nap a megfigyelési szempontok alapján kielemeznék.

12. számú feladat – egyéni munka, majd az eredmények kielemezése csapatban.

Reklámfilm készítése – dramatikus játék, csoportmunka

A csoportok rövid jeleneteket adnak elő. A reklámok célcsoportja: fiatalok, a terméket maguk választják.

Értékelés a következő szempontok alapján: Mit reklámoz? Ki a célcsoport? Miről akar meggyőzni? Milyen eszközt használ a meggyőzésre? Meggyőzött-e, hogy megvedd? Milyen érzést kelt benned?

Mit tegyünk a már megunt, kinőtt ruhákkal? „Kerekasztal módszer” segítségével beszéljék meg!

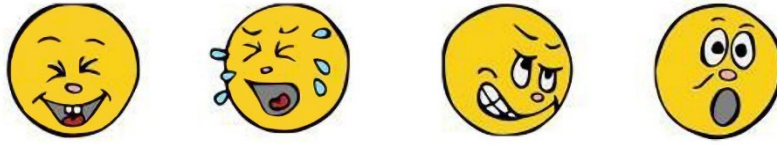
13. számú feladat – egyéni munka – Impulzusvásárló – mit tehetünk ellene?

14. számú feladat - csapatmunka.

Divatbemutató: Tapasztald meg, hogy lehet sokféleképpen öltözködni kevés ruhából is!

5.nap: Mérhető-e a boldogság?

Csoportalakítás: érzelemkártyákat húznak, az azonos érzelmek kerülnek egy csoportba.

<https://pixabay.com/hu/vectors/%C3%A9rzelem-nevet%C3%A9s-szomor%C3%BAs%C3%A1g-%C3%B6r%C3%B6m-6131833/> (letöltve: 2022. 10. 27.)

Jólét vagy jóllét? – Mi jut eszedbe a szavakról? szóforgó módszer – csapatban dolgoznak

Nézz utána, mit jelent a Boldog Bolygó! – Index – csapatmunka

15. számú feladat – gondolkozz, beszélj meg párban!

16. számú feladat – egyéni munka.

Készíts saját érzelemkártyát: hogyan éreztet magad a hét folyamán – egyéni munka!

Minden csapat kiválaszt egy napot, melyet szeretne prezentálni a szülőknek. Felkészülés. Az elkészült dokumentumok, plakátok, fotók, alkotások elrendezése.

Projektzáró rendezvény

Szülőkkel, gyerekekkel közösen Ráhangolódásként egy rövid kisfilm megtekintése

<https://www.youtube.com/watch?v=ErPvDomIUZE>

Prezentáció: Ez történt a héten: 4 csoport – 4 nap

Kiállítás a hét folyamán elkészült plakátokból, poszterekből és elkészített produktumokból.

Divatbemutató

Ruhabörze, cserebere

A projekthét értékelése

- A projektvezető értékeli a projekthetet.
- Minden csoportból egy gyerek értékeli a saját projektjük bemutatását, a csapattagok projektmunkában való részvételét, kiemelten megfogalmazza a projektjük értékeit, esetleg a bemutatás során észlelt hiányosságait.
- A szülők a látottak és hallottak alapján értékelik a gyerekek munkáját.

Felhasznált irodalom

- Czippán K.–Demeter J.–Papp Á. 2020. *Fenntarthatóság Zöld Föld tankönyv*. NAT.
https://drive.google.com/file/d/1AcGy5xKkC_ZHeM2v9CPP3o39_G2wQn_/view (letöltve: 2022. 10. 26.)
- Czippán K.–Demeter J.–Papp Á. 2020. *Fenntarthatóság Zöld Föld munkafüzet*. NAT.
- M. Nádas M. 2010. *A projektoktatás elmélete és gyakorlata*. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége.
https://tehetseg.hu/sites/default/files/06_kotet_net.pdf (letöltve: 2022. 10. 27.)
- https://www.tankonyvkatalogus.hu/pdf/OH-FNT910MA_teljes.pdf (letöltve: 2022. 10. 26.)
- <https://www.fenntarthatosagi.temahet.hu/letoltheto-oratervek> (letöltve: 2022. 10. 27.)

Túl nagy lábon élünk! Te mit tudsz tenni itt és most?
Projektfüzet

<https://rakoczi.hu/4-tul-nagy-labon-elunk/> (letöltve: 2022. 10. 27.)

Fenntartható fejlődés

Fogalma: "A fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen generációk szükségleteit anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő generációk szükségleteinek kielégítését." Az ENSZ Környezet és Fejlődés Konferenciája, 1992. Rio de Janeiro.

Fenntartható fejlődési program 2015–2030

Az együtt megfogalmazott célok érzékeltetik a közös felelősségvállalást. – Te is számítasz!

1. számú feladat

FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSI CÉL	Milyen feladatokat látok a környezetemben?	Mit tudok tenni én a cél elérése érdekében?
1. A SZEGÉNYSÉG FELSZÁMOLÁSA		
2. AZ ÉHEZÉS MEGSZÜNTETÉSE		
3. EGÉSZSÉG ÉS JÓLLÉT		
4. MINŐSÉGI OKTATÁS		
5. NEMEK KÖZÖTTI EGYENLŐSÉG		
6. TISZTA VÍZ ÉS ALAPVETŐ KÖZTISZTASÁG		
7. MEGFIZETHETŐ ÉS TISZTA ENERGIA, MINŐSÉGI OKTATÁS		
8. TISZTESSÉGES MUNKA ÉS GAZDASÁGI NÖVEKEDÉS		
9. IPAR, INNOVÁCIÓ ÉS INFRASTRUKTÚRA		
10. EGYENLŐTLENSÉGEK CSÖKKENTÉSE		
11. FENNTARTHATÓ VÁROSOK ÉS KÖZÖSSÉGEK		
12. FELELŐS FOGYASZTÁS ÉS TERMELÉS		
13. FELLÉPÉS AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS ELLEN		
14. ÓCEÁNOK ÉS TENGEREK VÉDELME		
15. SZÁRAZFÖLDI ÖKOSZISZTÉMA VÉDELME		
16. BÉKE, IGAZSÁG ÉS ERŐS INTÉZMÉNYEK		
17. PARTNERSÉG A CÉLOK ELÉRÉSÉÉRT		

12. cél: Felelős fogyasztás és termelés

Fogalmazd meg, mit jelent számodra!

.....

Ökolábnyom

Fogalma: Az ökológiai lábnyom azt mutatja meg, hogy mekkora szárazföldi és vízi terület kell egy adott népesség igényeinek kielégítéséhez és hulladékainak elnyeléséhez. Azt a területet jelenti tehát, ami károsodás nélkül meg tudja termelni az aktuális életvitelünkhöz szükséges javakat (élelem, energia stb.). Mértékegysége: hektár/fő/év.

Hogyan lehet csökkenteni?

Közlekedés

Csökkentsük a repülések, autózások számát! Használjuk a tömegközlekedést, vonatozást, biciklizzünk és gyalogoljunk többet! Nemcsak a légszennyezést és a kibocsátást csökkentjük így, hanem egészségünket is javíthatjuk.

Fűtés, szigetelés

Törekedjünk energiahatékony, korszerű és fenntartható fűtésrendszer kiépítésére!

Ne fűtsük túl a lakást! Érdemes lejjebb venni a fűtést. Ha csak 1 fokkal csökkentjük a hőmérsékletet, fűtésszámlánk akár tizedével is csökkenhet, és háztartásunk akár évente 300 kg CO₂-t is megtakaríthat.

Áramhasználat

Takarékoskodjunk a világítással, kapcsoljuk le a villanyt azokban a helyiségekben, amelyeket nem használunk! Használjunk energiatakarékos LED-izzókat! Húzzuk ki a nem használt készülékeket a konnektorból! A telefonokat addig hagyjuk a töltőn, amíg fel nem töltődik, utána vegyük le, és húzzuk ki a töltőt is!

Hulladék

Termeljünk kevesebb hulladékot és gyűjtsük szelektíven! Próbáljuk meg csökkenteni az általunk vásárolt és használt dolgok mennyiségét! Csak azt vegyük meg, amire valóban szükségünk van, és mindenből annyit, amennyi kell, ne többet!

Váltsunk újrafelhasználható termékekre! Készítsünk egy listát azokról a dolgokról, amelyeket hamarosan meg kell vásárolnunk, majd próbáljuk meg kitalálni, hogyan tehetnénk etikusabbá vásárlásainkat!

Az egyszer használatos törölkendőket és papír zsebkendőket cseréljük le textilre, a folyékony szappant és a sampont pedig szilárd verzióra, hogy csökkentsük a keletkező hulladék mennyiségét!

Műanyaghasználat

Minél kevesebb műanyagot használjunk! Amit lehet, hasznosítsuk újra! Amit nem tudunk felhasználni, gyűjtsük szelektíven (cél: körforgásos gazdaság kialakítása)!

Fast Fashion

Részesítsük előnyben a minőséget a mennyiséggel szemben! Ne vásároljunk a szükségesnél többet, vegyük figyelembe a ruhaipar hatalmas víz- és energiaigényét, környezetszennyező vegyszerhasználatát és azt a tényt, hogy megvásárolt ruháink közel 40%-a egy éven belül kidobásra kerül. A divatipar felelős az összes szén-dioxid kibocsátás 10%-áért.

Vigyázzunk a dolgainkra, ha szükséges, javítsuk meg őket! Hosszabbítsuk meg tárgyaink élettartamát! A tartós fogyasztási cikkek esetében is törekedjünk a hosszabb élettartam megőrzésére, hívjunk szerelőt és próbáljuk megjavíttatni gépeinket!

Ne cseréljessük mobiltelefonjainkat a divat szerint! Gondoljunk arra, hogy hatalmas ökológiai lábnyoma van a telefonok előállításának, a szükséges fémek bányászatának! Használjunk kizárólag környezetbarát tisztítószeret, takarítószeret és kozmetikumokat!

Vízfelhasználás

Spóroljuk a vízzel, ez az egyik legfontosabb korlátozott mennyiségben rendelkezésre álló erőforrásunk.

Magyarországon jó minőségű az ivóvíz, fogyasszunk csapvizet a palackozott víz, illetve üdítőitalok helyett! Az egyszerű ötletek, mint például a csap elzárása samponozáskor vagy fogmosáskor, segíthetnek a vízfelhasználásunk csökkentésében.

Te hogyan szorítanád vissza az ökológiai lábnyomodat? Az alábbi táblázatba írd be, hogy mit tudsz bevállalni ennek érdekében! Minden időtartamhoz írd egy-egy vállalat!

Időtartam	Vállalás
Egynapos kihívás	
Egyhetes kihívás	
Egy hónapos kihívás	

Vízlábnyom

Fogalma: Ez mutatja azt a felhasznált vízmennyiséget, amennyit közvetlenül elfogyasztunk és amennyit közvetve az előállított termékek, igénybe vett szolgáltatások előteremtéséhez használtunk el.

A **vízlábnyom** kék-, zöld- és szürkevízből tevődik össze. A kékvíz a termékhez, szolgáltatáshoz felhasznált friss felszín alatti és fölötti víz, a zöldvíz a talajban tárolt csapadékvíz, a szürkevíz pedig a szennyvíz.

Egy fejlett országban élő városi lakos naponta átlag csupán 126 liter vizet fogyaszt közvetlenül (háztartási fogyasztás). Vízlábnyoma azonban a közvetett fogyasztás miatt mégis napi 5000 liter is lehet.

Túlfogyasztás napja

Fogalma: A túlfogyasztás, más szóval a „túllövés” napja az az időpont, amikortól kezdve már a következő évekre jutó erőforrásainkat fogyasztjuk. Az év hátralevő részében a tartalékainkat éljük fel.

A túllövés első napja 1987. december 19-én volt.

2. számú feladat

Nézz utána, hogy az elmúlt években mely napokra esett a túllövés napja Magyarországon, a Kárpát-medence országában és a világban! Elemezd a képeket!

.....

.....

.....

.....

Hulladékmentes életmód

Ökológiai lábnyomunk csökkentésének egyik módja: kevesebb hulladék termelése, szelektív hulladékgyűjtés.

3. számú feladat

Mit jelent a szelektív hulladékgyűjtés?

.....

.....

.....

.....

Írj példát a képek alá! Mit szabad elhelyezni benne?

.....			
.....			
.....			
.....			

Szelektív hulladékgyűjtés szabályai

Mit nevezünk szelektív hulladéknak? Eltérő anyagú hulladékok gyűjtése újrahasznosítás céljából.

Miért kell szelektíven gyűjteni a hulladékokat? Az újrahasznosítás érdekében.

Milyen hulladékok lehet szelektíven gyűjteni? Fém, papír, üveg, műanyag.

ÁTLÁTSZÓ zsákban kihelyezzük a megfelelő szállítási napon!!

MŰANYAG	PAPÍR	ÜVEG	FÉM
• Ásványvízes, PET palackok lapbja, • Előbittelt joghurtos poharak, • Műanyag csészák, tálak, • PP és HDPE jelzésű flakonok.	• Újságpapír • Kartondoboz oszkehajlva, • Tiszta csomagolópapír, • Irodai papírhulladék, • Szórólapok és reklámlapok.	• Beültetés üveg • Üvegpoharak • Boros, sós és rízeltaltok üveg.	• Alumínium italosdobozok, • Alufólia, • Fém konzervdobozok, • Fém zárlapok.

MŰANYAG	PAPÍR	ÜVEG	FÉM
• CD-lemez, lemezta, • Vegyszeres, szennyezett flakonok, • Műanyag játékok, • Fagylalt, • Hungarocell, • Szennyezett üvegládák.	• Szennyezett papír, • Műanyag torták, • Használt egészségügyi papír, • Indító, • Pótlék.	• Ablaküveg, szivárvó • Tükör, villanykörte, • Hűtőiz üvegtál, • Rencsölő • Porcelán, kordmia, • Örvösüveg üveg.	• Élelmiszerrel szennyezett konzervdobozok, • Egyéb nem lora hulladékok.

Nem megfelelő zsákban kihelyezett szelektív hulladékot a Szolgáltató nem szállítja el.

Az újrahasznosítás nem valamiféle divat, hanem egy olyan közös feladat, amellyel mindannyian hozzájárulhatunk környezetünk védelméhez, akár magánszemélyként, akár cégként tesszük ezt.

Készítette: Zöld Bicske Nonprofit Kft.

<https://www.telki.hu/index.php/hircikk/2825-a-szelektiv-hulladekgyujtes-szabalyai> (letöltve: 2022. 10. 25.)

4. számú feladat

Mit jelent az újrahasznosítás?

.....

.....

.....

.....

A szemét és a hulladék közötti különbség

.....

.....

.....

.....

Hulladékcsökkentési tippek

Sokan úgy gondolják, a hulladékmentes életmód nagyon sok lemondással, nehézséggel jár, és a kialakításához szükséges termékek különösen drágák. Pedig nagyon sok olyan lépés van, ami semmibe sem kerül, nem lehetetlen a megvalósításuk, csak picit odafigyelést igényel, akár még spórolni is lehet velük, és látványosan csökkenthető a keletkező háztartási hulladék, szemét mennyisége.

Az alábbi tippek közül válasszatok ki kettőt, amit részletesen bemutatott a többi csoportnak!

- Amire nincs szükséged, ne vedd meg! Használd újra, amid van!
- Cserélgess, add el, vedd meg használtan!
- Ne vedd meg, kérd kölcsön, béreld ki!
- Mondj nemet a szórólapokra, akciós újságokra!
- E-számla, online jegy
- Jegyzetelj a telefonodba!

- Heti menüterv az élelmiszer-pazarlás elkerülésére
- Bevásárlólista
- Saját bevásárlótáska
- Zöldség, gyümölcs vásárlása saját zacskóba
- Biztos szükség van csomagolóanyagra?
- Vásárlás, ételcsomagolás saját dobozba, üvegbe

5. számú feladat

FELADATLAP

1. A természetben keletkezik-e hulladék? (Ha az ember nem szemetel.)

- ☐ igen, sok (például a lehullott levél vagy állati ürülék)
- ☐ nem, mert minden szerves anyag része a természet körforgásának

2. Mi a különbség a szemet és a hulladék között?

- ☐ semmi
- ☐ a hulladék újra felhasználható, a szemet pedig nem
- ☐ a szemet sokkal környezetkímélőbb, mint a hulladék

3. Melyik a szelektív hulladékgyűjtés helyes megfogalmazása?

- ☐ Azt a hulladékot gyűjtöm, amit nem tudok máshova kidobni, eltüntetni.
- ☐ Anyagfajták szerint külön gyűjtök hulladékokat.
- ☐ Amikor leviszem a szemetet és a kukába kidobom.

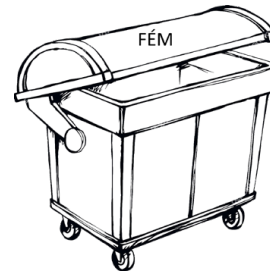
4. Milyen hulladékokat gyűjtünk a szelektív hulladékgyűjtőbe?

- ☐ doboz, fa, elem, kinőtt ruha, üveg
- ☐ papír, fém, üveg, műanyag
- ☐ fém, papír, növényi hulladékok, üveg, veszélyes hulladékok

5. Milyen anyagnak minősül az akkumulátor, az elem és a festékek?

- ☐ nehezen feldolgozható
- ☐ veszélyes
- ☐ értékes
- ☐ természetes anyagokhulladéknak
- ☐ hulladéknak

6. Milyen színűek valóságban a szelektív hulladékgyűjtő konténerek? Színezd ki őket!

7. Hová szállítja a kukásautó a szemetet?

a következő kukáig ☐ külföldre ☐ elhelyezik egy hulladéklerakóban ☐

8. Szerintetek melyik a legjobb megoldás?

- ☐ hulladék-újrahasznosítás
- ☐ többször felhasználható anyagok alkalmazása
- ☐ hulladékmegelőzés

Tudatos vásárlás

9. számú feladat

Gyűjtsd össze a tudatos vásárló 12 pontját!

10. számú feladat

Töltsd ki a tesztet, mely elárulja milyen vásárlási szokásaid vannak! Állításonként csak egyet választhatsz!

Állítások	Nagyon jellemző	Jellemző	Kevésbé jellemző	Egyáltalán nem jellemző
1. Sok esetben, ha rossz kedvem támad, elmegyek shoppingolni és egy-egy aprósággal vigasztalom magam.				
2. A „meglátni és megszeretni” híve vagyok. Meglátom, és azonnal az az érzésem támad, hogy ez kell nekem.				
3. Mindig is ezt a márkát vásároltam. Nem is tudom, miért kellene most váltanom.				
4. Az üzletet általában konkrét vásárlási szándékkal keresem fel. Vásárlási listám van, legyen az papíron, fejben vagy a telefonon, attól nem térek el.				

EREDMÉNY

Érzelmi vásárló: A vásárolt dolog vagy maga a vásárlás szerez örömet, átmenetileg feldob, elégedettséggel tölt el. Árnyoldala: később rájössz, hogy nincs is szükséged a megvett termékre, feleslegesen költöttél.

Impulzusvásárló: Beleéled magad, hogy jól néz ki vagy olcsó, leszállították az árát, vagy láttál már valakinél ilyet. Egy pillanat alatt megtalálod az okot, és megveszed. Árnyoldala: aztán másnap már nem is olyan erős ez az érv, elment tőle a kedved. Ja, és el is fogyott a pénzed! Mire is?

Márkahű vásárló: A márkához valamilyen érzés, kép, stílus tapad. Ezzel érzed jobban magad.

A márkával azonosulsz, az új trendeket rögtön megveszed. Árnyoldala: akár jól áll neked, akár nem, akár telik rá, akár nem, megveszed.

Tudatos vásárló: Tudod, hogy mire van szükséged, meddig nyújtózkodhatsz. A célra figyelsz, keveset keresgélsz, gyorsan döntesz, mérlegelsz a minőség és ár alapján. Árnyoldala: sokan nem értik, hogy miért ilyen gyorsan és racionálisan vásárolsz, és amit lefelejtettél a listáról, azt miért nem veszed meg.

A tudatos vásárlói szokások közül te melyiket szoktad alkalmazni? Az eredmények kiértékelése csapatonként történik.

Szokás	Nagyon jellemző rám	Jellemző rám	Kevésbé jellemző rám	Egyáltalán nem jellemző
1. Kerülöm a túlsomagolt termékeket.				
2. Lehetőség szerint helyi terméket vásárolok.				
3. Előnyben részesítem a természetes alapanyagokból készült termékeket.				
4. Inkább drágább, de minőségi terméket vásárolok.				
5. Nem vásárolok meg a legújabb divat szerinti ruhákat.				
6. A „Ne vásárolj semmit!” napon semmit sem vásároltam.				

11. számú feladat

Megfigyelési szempontok a piaci sétához

1. Milyen élelmiszereket árulnak a piacon?
2. Hol gyártották őket?
3. Milyen távolságból érkeznek a piacra?
4. Jegyezd fel 3 különböző élelmiszer árait!
5. Mibe csomagolják?

Megfigyelési szempontok a bolti látogatáshoz

1. Milyen élelmiszereket árulnak?
2. Hol gyártották őket? Nézz meg néhány terméket (pl. gyümölcsöket, húsokat)!
3. Milyen távolságból érkeznek a boltba?
4. Jegyezd fel 3 különböző élelmiszer árát!
5. Mibe csomagolják?

12. számú feladat

Készíts interjút néhány vevővel a megadott szempontok alapján!

1. Miért vásárol piacon?
2. Milyen gyakran jár oda?
3. Szokott-e szupermarketben vásárolni?
4. Miért jár szupermarketbe?
5. Szeret-e ott vásárolni?
6. Milyen gyakran jár oda?
7. Szokott-e piacon vásárolni?
8. Mi alapján dönti el, hogy hol vásárol?

Láss át a szitán! – Reklámok

A címben jelzett mondás arra utal, hogy vedd észre, a felszín mögött milyen szándékok húzódnak. Legyél profi vásárló! A reklámpiar számtalan marketingfogást alkalmaz, hogy vásárlásra ösztönözzön.

13. számú feladat

Sorold fel, melyik három reklámot választottad!

- 1.....
- 2.....
- 3.....

Figyeld meg!

1. Miről szól a reklám? Mi volt az üzenete?
2. Kik a szereplők?
3. Milyen a zenei aláfestés, a képi világ?
4. Hogyan hatott rád? Mi a közvetített életérzés, amit kiváltott belőled?
5. A kiválasztott reklámokban melyik trükköt vetették be az alábbiakból?
 - *Hiánycikk*: Ha most nem veszed meg, soha nem lesz ilyen terméked. Csak a kivételeseknek adatik meg, hogy ilyen termékre szert tegyenek. Legyél te is kivételes, ha most nem vásárolod meg, lemaradsz róla.
 - *Celebek ajánlása*: Szeretnél hasonlítani X. Y. sztárra? Vedd meg azt, amit ő is megvesz! Ettől persze nem lesz olyan életed, mint neki, de a vásárlás pillanatában sztárnak érezheted magad.
 - *Érzéki csábítás*: A sok szép, színes ruha, a jó tapintású tárgyak, a finom illat, kellemesen ellazító zene az üzletekben szintén mind arra csábítanak, hogy vásárolj.
 - *Látszatárcsökkentés*: Csak itt, csak most, csak neked 50-70%-kal olcsóbban. Gondolj bele, ha a forgalmazónak megéri, mennyibe kerülhet ez neki, és mennyit fizetett azoknak, akik ezt előállították!

Beszéld meg a társaiddal, vajon hasonlóak voltak-e az élményeik!

Reklámmustra

Gondold át és számold össze, hogy egy átlagos napon hányféle csatornán keresztül mennyi reklámmal bombáztak!

Hányféle csatornán keresztül érkeztek a reklámok?

Hány reklámmal találkoztál egy nap?

Ezekből hány hatott rád igazán?

Melyik az a termék, amit ezek közül szívesen megvennél?

Melyik reklámtrükkel tudtak rávenni a vásárlásra?

Hogyan szoktál védekezni a kényszeres reklámok ellen?

Tudtad?

Az üvegházgázok kibocsátásának 8-10 százalékaért a ruhaipar felelős. Mindjárt nem vennénk annyit, ha egyenesen a ruhákból párolognának ki ezek a gázok.

- 2018-ban 1315 milliárd forintnyi eladatlan ruhát égettek el.
- Egy felnőtt nagyjából két és fél év alatt 2700 liter vizet iszik meg a napi folyadékbevitelével együtt (például: ivóvíz, leves, tea). Ez megegyezik egy pamutpóló elkészítéséhez szükséges víz mennyiségével. A pólót meg még csak meg sem ihatjuk.
- Az előállított textilek 73 százaléka végzi szeméttelepeken, pedig nagy részük még hordható lenne, alkalmas volna géprongynak vagy állatok alá.
- Átlagban évi 30 kilogramm textilt dobnak ki fejenként az Egyesült Államokban és Nagy-Britanniában.

Mit tegyék a már megunt ruhákkal?

- Ajándékozd el!
- Add le ruhagyűjtő pontokon!
- Vidd el egy hulladékudvarba!

14. számú feladat

Adománybolt

Az ember sokszor pillanatnyi készletesei, impulzusai, hangulatai szerint vásárol, félretéve a megfontolt vásárlói viselkedést. Az áruházaknak az a fő célja, hogy felébresszék bennünk ezeket a vágyakat, elfeledkezzünk a józan belátásunkról, és rávegyenek arra, hogy megvegyünk olyan termékeket is, amelyekre nincs is igazán szükségünk. Mit tehetnél ennek elkerülésére?

.....

.....

.....

15. számú feladat

Divatbemutató: Tapasztald meg, hogy lehet sokféleképpen öltözködni kevés ruhából is!

- Válassz ki otthon 2-2 különböző jellegű felsőruházati darabot, összesen 8-at!
- (Erre a célra csak a saját ruhatáradból válogathatsz, tilos új ruhát venni az alkalomra.)
- Állítsatok össze az 8 ruhadarabból minél többfajta öltözetet! Készítsetek róluk fotókat!
- Szervezzetek divatbemutatót a kollekcióból!

Mérhető e a boldogság?

Jólét vagy jóllét?

Vajon az anyagi jólét egyenlő-e a jóléttel, azaz a boldogsággal?

A jólét önmagában nem teremt jóllétet. Attól, hogy valaki gazdag, még lehet magányos és megkeseredett ember.

Mi az a Boldog Bolygó Index?

A Boldog Bolygó Index (röviden BBI, angolul: Happy Planet Index, HPI) az emberi jóllét és fejlődés új mutatószáma. A mérőszám azt mutatja meg, hogy az adott ország hogyan biztosítja állampolgára hosszú távú jóllétét anélkül, hogy a szükségesnél nagyobb erőforrásokat használna.

A BBI négy különálló jelzőszámot foglal magában:

1. elégedettség az élettel saját bevallás alapján,
2. várható élethossz,
3. egyenlőtlenség,
4. ökológiai lábnyom.

A Boldog Bolygó Indexet kidolgozó New Economics Foundation (NEF) célja egy olyan gazdaság létrehozása, amely az ember és a bolygó érdekeit szem előtt tartva működik. Hogy miért van erre szükség? A gazdasági növekedés nem jelent megoldást az előttünk álló globális környezeti kihívásokra.

A kiaknázható természeti erőforrások csökkennek, ugyanakkor csak egyetlen Föld áll rendelkezésünkre ahhoz, hogy fogyasztási igényeinket kielégítse.

16. számú feladat

A BBI első 10 helyezettje meglepő módon nem a fejlett, gazdag országok közül kerül ki.

Épp ellenkezőleg! 1. Costa Rica, 2. Mexikó, 3. Kolumbia, 4. Vanuatu, 5. Vietnám, 6. Panama, 7. Nicaragua, 8. Banglades, 9. Thaiföld, 10. Ecuador, 69. Magyarország.

- Kutakodj az interneten, nézd meg az egyes országok adatait, próbáld értelmezni őket!
- Szerinted minek köszönhető, hogy nem a gazdagabb országok állnak a lista élén?
- Vajon valóban boldogok az emberek Mexikóban vagy Nicaraguában?

17. számú feladat

Milyen tevékenységek közben érzed igazán jól magad? Tegyé! X-et a megfelelő helyre!

Tevékenység	Jellemző rám
„Összekapcsolódás” A szociális kapcsolatok megerősítése: energiát fektetek a szeretteimmel történő kapcsolattartásba, építem a kapcsolataimat.	
„Aktivitás” Séta, zenehallgatás, bármilyen más szabadidős tevékenység, amely kikapcsol és feltölt.	
„Figyelem” Figyelem a világban zajló eseményeket, a körülöttem levő embereket, az évszakok változását, a természet alakulását.	
„Folyamatos tanulás” Nyitott vagyok az újra, érdeklődően közelítek a változásokhoz.	
„Adakozás” A nagylelkűség és önzetlenség kapcsolódik agyunk jutalmazási mechanizmusához. Éppen emiatt jól érzem magam, ha adakozhatok.	

Gonda Hedvig: A katicabogár pöttyei – Kertünk jó barátja a KATICA

„A földi élet jövője attól függ, hogy képesek vagyunk-e cselekedni.”
(Sir David Attenborough)

Fenntarthatósági témakör meghatározása:

A biológiai sokféleség védelme – ne féljünk a rovaroktól, védjük őket!

A projekt célcsoportja (résztevői korosztály és létszám):

A Southamptoni Magyar Iskola kiscsoportja 4-7 éves korosztály (kisiskolások)

A projekt időtartama:

3 alkalom hétvége, kéthetes szünetekkel. Alkalmanként 1.5 óra áll rendelkezésünkre, 1x15 perces szünetet tartunk közben (az nem számít bele a másfél órás időkeretbe).

A projekt megvalósítási helyszíne(i):

Egyesült Királyság, Southampton Taunton College osztályterem, udvar.

A választott fenntarthatósági témakör rövid ismertetése:

Azért választottam a hétpettyes katicát témának, mert a katicabogár népszerű, tetszetős bogár, a néphit szerint még szerencsét is hoz, a kicsi gyerekek is jól ismerik és nem félnek tőle. A Föld élővilága nem lenne ilyen változatos a gazdag rovarvilág nélkül, számtalan hasznos rovarfaj él a földön. Mégis a rovarok, bogarak gyakran félelmet, esetleg undort keltenek, védelmük ritkán jut az eszünkbe. A katicabogár esztétikus megjelenésével, „barátságos természetével” (nem csíp, sétáltathatjuk a tenyerünkben) kilóg a sorból, tökéletesen alkalmas arra, hogy a rovarvilágot közelebb hozzuk, megismertessük a gyerekekkel. A kertben jó barátunk, hiszen kártevőkkel (levél- és pajzstetvekkel) táplálkozik, egy lárva kifejlődése során akár ezer tetvet is elpusztít. Manapság már nemcsak a nagyobb biokertészetek, hanem hobbikertészek is előszeretettel alkalmazzák őket, így permetezés nélkül védhetjük dísz- vagy haszonnövényeinket a levéltetvek ellen.

A hétpettyes katicák (*Coccinella septempunctata*) száma az elmúlt években drasztikusan csökkent az Egyesült Királyságban az invazív harlekinkaticák gyors térhódításának folyományaként, illetve a vegyszeres növényvédelem következményeként (14), így nagyon fontos felhívni a gyerekek figyelmét, hogy vigyáznunk kell rájuk. Segítségükkel a kevésbé ismert és veszélyeztetett fajokra is felhívhatjuk a figyelmet, ezért is választották 2006-ban az év rovarának Németországban, illetve 2011-ben Magyarországon. (Magyarországon először 2011-ben választották meg az év rovarát.) A védett vagy védendő fajok felmutatása a természetvédelem eszméjét terjeszti, egyben pedig a rovarvilágnak mint a természetvédelemre érdemes részének jelentőségére is felhívja a figyelmet. (15)

Az Egyesült Királyságban lehet katicabogár-lárvát is kapni, ez nagy segítség, mert a hétféle iskolai keretek nálunk nem teszik lehetővé, hogy gyakran kimenjünk terepre, így viszont „be tudjuk hozni a természetet az osztályterembe”. A gyerekek nem csak képről, hanem élőben is megnézhetik a katicabogár lárváját is (sokszor a felnőttek sem ismerik), megcsodálhatják a kifejlett példányokat, és azt is láthatják, mivel táplálkoznak.

Témáinkat mindig egy mese gerincén fűzzük fel, így most is olyan mesét választottam, aminek a főszereplője a katicabogár. Minden alkalommal készítünk is valamit, amit a gyerekek megmutathatnak a szülőknek, haza is vihetik őket, és rájuk nézve sokáig emlékezhetnek a magyar iskolában tanultakra.

A fenntarthatósági témakör céljaival összefüggésben felvetett és a projekt által megoldani kívánt problémák:

Ismeretek szintjén:

Szeretném, ha a gyerekek a katicabogár segítségével jobban megismernék a kertek kevésbé „szem előtt lévő” élővilágát is, tudatában lennének ezen élőlények hasznának, illetve védelmük fontosságának. Szeretném, ha ez hozzásegítené őket ahhoz, hogy a természet alapvető működését jobban megértsék, illetve tisztában legyenek az emberi tevékenység környezetre gyakorolt hatásával is. Szeretném, ha bővítenék ismereteiket a kártevők elleni vegyszermentes védekezésről is. Továbbá cél az ehhez kapcsolódó nyelvi eszközök birtoklása, a kapcsolódó, de életkoruknak megfelelő szókincs fejlesztése.

Képességek szintjén:

Cél a verbális intelligencia fejlesztése. Szeretném, hogy a gyerekek képessé váljanak a magyar nyelvhasználat során ismereteket szerezni, az ismereteket gazdagítani, új ismeretet, tudást létrehozni. Legyenek képesek a hallott szöveg (mese, versek) megértésére és az információk feldolgozására magyar nyelven! Továbbá képesek legyenek az elsajátított szókincset aktívan használni, és egymással a feladatok megoldása során hatékonyan kommunikálni, tudják a saját érveiket a helyzetnek megfelelően kifejezni!

Attitűdök szintjén:

A cél a környezettudatosság elhíttése, illetve elmélyítése, valamint a fenntartható fejlődés iránti igény felébresztése. Szeretném, ha tanulóink rácsodálkoznának a természet szépségére és sokféleségére, valamint tisztelettel közelítenének minden élő felé. Továbbá cél, hogy a tanulók törekedjenek az építő jellegű párbeszédre, felébresszük bennük mások megismerésének igényét, illetve az anyanyelv vagy származási nyelv iránti felelősség vállalását is. Szeretném a nyelvi érdeklődést és a nyelvi kíváncsiságot felkelteni, valamint szeretném, ha már kicsi korban megértenék, hogy a nyelvtanulásnak, illetve a tanulásnak sosincs vége, ez egy élethosszig tartó feladat. Szem előtt tartjuk a kulturális sokféleség tiszteletben tartását is.

A projekt célkitűzései:

Ismeretek szintjén:

A tanulók ismerjék meg a katicabogár testfelépítését, életciklusát az életkoruknak megfelelő szinten, gyakorlatorientált feladatokon keresztül! Ismerjék meg életmódját, táplálkozási szokásait,

hasznosságát a természetben! Rendelkezzenek információval arról, hogy miért szorul védelemre, illetve mit tehetünk a védelmük érdekében! Sajátítsák el a vonatkozó szóincset!

Képességek szintjén:

Szeretném, hogy a tanulók képesek legyenek a magyar nyelvű kommunikációt figyelemmel kísérni és a helyzetnek megfelelően alakítani. Alapvető cél, hogy a vers- és mesehallgatás kultúráját fejlesszük, meghallgassák és megértsék a mesét, a dalt, a verset. Értsék és hajtsák végre az alapvető instrukciókat! A kooperatív feladatok kapcsán képesek legyenek egymással interakcióba lépni, az új szóincset aktiválva a megoldandó feladatokat elvégezni! Szeretném, ha kifejezőkészségük javulna, és képesek lennének magukat gördülékenyen, könnyen kifejezni, a helyes szórendet és grammatikát használva. Fejlesztjük a kézügyességet is, szeretném, ha a produktumokat viszonylag önállóan képesek volnának elkészíteni.

Attitűdök szintjén:

A mesén, dalon, versen és játékos feladatokon keresztül alakuljon ki egy erős pozitív kötődés a katicabogár iránt, és ezen keresztül növekedjék az elkötelezettségük a környezettudatos magatartás mellett! A feladatok végrehajtása közben erősödjön együttműködő képességük, fedezzék fel a közösen végzett tevékenység, illetve az együtt-tanulás örömét! Forduljanak empátiával egymás felé, törekedjenek kompromisszumra! Szeretném az olvasási iránti kedvüket a magyar nyelvű könyvek iránt is felkelteni.

Fejlesztendő területek:

Az anyanyelvi, illetve származásnyelvi kompetencia, valamint a verbális intelligencia fejlesztése elsődleges cél, kulcsszerepe van a kulturális önazonosság, tudatosság kialakításában. A lehetőségekhez mérten próbáljuk a magyar nyelvet minél alaposabban megismertetni és az árnyalt nyelvhasználathoz hozzásegíteni a tanulókat. Ennek részeként igyekszünk szóincseket bővíteni, illetve a nyelvtanilag helyes nyelvhasználatot támogatni. Szeretnénk, ha fejlődne a szövegértési, illetve szövegalkotási képességük, valamint a kifejezőkészségük. Cél a vers- és mesehallgatás kultúrájának a fejlesztése, valamint az olvasási kedv felélesztése és fenntartása. A kommunikációhoz nemcsak a verbális, hanem a nonverbális kommunikáció is hozzátartozik, ezek gyakorlása szintén feladatunk. Célunk, hogy a tanulók érzelmi intelligenciája, empátiája, együttműködési készségei fejlődjenek. Szeretnénk megtartani érdeklődésüket, fogékonyságukat, és szeretnénk őket befogadóvá tenni a szépre, jóra, vagyis az esztétikai érzéküket, a nyitottságukat a művészetek felé megtartani, fejleszteni.

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok:

katica (plüss vagy fa), katicabogár-lárvák, doboz, levéltetvek/pajzstetvek, mesekönyv, fénymásolat (dalszöveg, állatképek, puzzle kirakó, a könyv képei), táblafilc, rajzlap, fekete ceruza, zsírkréta, laptop, Blu-tech, origamipapír piros, pöttyös, zöld, fekete filcek, ragasztóstift, olló, pompom kis méretű, fekete, kb. 100 db, kavics (festésre alkalmas, lapos, lehetőleg világos színű kövek), festék piros, fekete, fehér, ecset, ecsetmosó tál, festéktartó tál, konyhai törölő, szemek (lehetőleg öntapadós, mozgó szemek, 1 pár/tanuló), gombolyag, gitár, furulya.

A projekt során alkalmazott tanítási–tanulási módszerek:

Igyekszünk változatos, élményalapú, együttműködésen és cselekvéses tanuláson alapuló módszereket alkalmazni. Célunk a tanulók motivációjának felkeltése, illetve fenntartása, a diák van a középpontban, a tanulás elsősorban a tanulóról szól. A frontális oktatást igyekszünk minimalizálni és a kooperatív technikákra, valamint a projektoktatásra helyezni a hangsúlyt. Igyekszünk problémacentrikusan közelíteni, egy-egy probléma körbejárásával közvetítjük az új ismereteket. Támogatjuk, hogy a tanulók alkossanak, mutassák meg, azaz hozzanak létre egy produktumot, ezáltal sikerélményhez juttatjuk a kreatív és reprodukív beállítottságú tanulókat is. Gyakran dolgozunk csoportban, illetve alkalmazunk szerepjátékot. Csoportjaink heterogén csoportok, a gyerekek életkorukat, nyelvtudásukat, képességeiket és hátterüket tekintve is különbözőek, de a csoportba rendezésnél figyelünk arra, hogy ne mindig ugyanazok a tanulók kerüljenek egy csoportba, illetve hogy különböző képességű gyerekek kerüljenek össze, ezzel is növelve empátiájukat és együttműködő készségüket. Kulcsszerepe van a szemléltetésnek. Gyakran kerül sor megbeszélésre, kérjük és figyelembe vesszük a tanulók visszajelzését. Az oktató és a tanulók közötti viszony meleg, jól ismeri a csoportvezető a tanulókat, fontos az oldott légkör és a partneri viszony.

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák):

A hagyományos tanulásszervezési eljárások (frontális osztálymunka, önálló munka) nem működnek hatékonyan a hétvégi iskolákban, foglalkozásainkat a konstruktivista pedagógiai szemlélet alapján építjük fel. „Arra épül, hogy a tudást mindenki maga építi fel, és ebben a gondolkodási folyamatban aktívan kell részt vennie, ehhez másokkal együtt kell működnie. A leegyszerűsített, leképzett, megszerkesztett tananyag ezt nem tudja biztosítani, csak a tapasztalatok és az életszerű helyzetek.” (16) Tehát fontos, hogy a foglalkozás ne „elvont tudást”, hanem a mindennapi életben használható gyakorlati tudást, valamint élményeket adjon. Mindenképpen szükséges a gyerekek bevonása, gyakran dolgozunk (4-6 fős) heterogén csoportokban, illetve párban. A munkaformát mindig differenciált szempontok alapján választjuk. Tankönyvet nem használunk, előre elképzelt menetrendünk van, de az egyes foglalkozások anyagát mindig az adott csoporthoz igazítjuk, az előző alkalom visszajelzéseit figyelembe véve. Elsődleges cél, hogy a gyerekek jól érezzék magukat nálunk, szívesen jöjjenek a foglalkozásokra, örömmel töltsék a hétvégét velünk. Csoportvezetőink igyekeznek szoros kapcsolatot kialakítani a gyerekekkel, igyekszünk a családokat is megismerni. Maximálisan figyelembe vesszük tanulóink eltérő igényét, képességét, motiváltságát, és igyekszünk a foglalkozásokat úgy felépíteni, hogy abban mindenki találjon számára megfelelőt, mindenki számára legyen olyan tevékenység, amelyben örömmel részt tud venni. A foglalkozásokat általában egy mese vagy irodalmi szöveg mentén építjük fel, minden egyes alkalommal van daltanulás, néptánc és kézműves-foglalkozás is. Csoportbontásban mindig heterogén csoportokkal dolgozunk. Szívesen használjuk ezt a formát, hiszen ezzel nagyon hatékonyan segítjük, hogy a tanulóinkban kialakuljon az összetartozás érzése, fejlődik az együttműködésre való képességük és alkalmazkodókészségük, empátiájuk. Páros munkánál odafigyelünk, hogy a páron belül lehetőleg ne legyen ellentét, hagyjuk az egymással rokonszenvező gyerekeket párt alakítani. Minden diáknak egyéni képessége és sajátos tanulási stílusa van, így előfordul, hogy individualizálásra van szükség. Szelektív mutizmussal élő, kiemelkedően tehetséges gyermekünk számára mindig saját feladatlapot állítottunk össze, amit ő maga egyénileg oldott meg.

A projekt során készítendő produktumok, eredmények:

A projektmunka végén szeretnénk eljutni odáig, hogy a gyerekek ismerjék jól és kedveljék a katicabogarat, felismerjék a fontosságát a természetben. Legyenek tisztában az életciklusával, és védjék, óvják nem csak kifejlett formába! Valamint szeretnénk, ha az ehhez szükséges szókincs és kifejezőeszközök birtokába kerülnének.

A harmadik alkalom végén egy katicát, egy festett kavicsot vihetnek haza a gyerekek. Használhatják a szobájuk díszítésére, vagy kitehetik a kertbe. A kavics természetes anyag, Dél-Angliában igazán könnyű hozzájutni, csak ki kell menni a tengerpartra, és hamarosan találunk megfelelő, nem túl kicsi, lapos, világos, megfestésre alkalmas kavicsot. Vízfestékkel festjük és egy átlátszó ragasztóréteggel tesszük vízhatlanná, sokáig tartós marad így. (Különböző tevékenységeink során amennyire lehet kerüljük a műanyag hulladékot, igyekszünk olyan produktumokat készíteni, amit természetes anyagokból vagy újrahasznosított anyagokból tudunk elkészíteni. Szívesen dolgozunk termésekből (gesztenyebaba, búzakép stb.), felhasználjuk az üres toalettpapír tekercseket (huszár), kiürült joghurtos dobozokat (szélcsengő), és minden esetben felhívjuk tanulóink figyelmét a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára, valamint jó példával is elöljárunk az iskolában. Az iskolai kiránduláson nagy figyelmet fordítunk arra, hogy ne szemeteljünk (a szülők sem), ha nincs kihelyezett kuka, akkor gondoskodunk róla, hogy a szemet hazakerüljön. Rendezvényeinken igyekszünk elkerülni az egyszer használatos evőeszközöket, szívószálat sem használunk. Minden gyereknek kötelező a saját vizespalack. A mikuláscsomagok összeállításánál, illetve a farsangi tombolaajándékok beszerzésekor ügyelünk arra, hogy mit és honnan vásárolunk, igyekszünk inkább kevesebb, de magasabb minőségű, nem műanyag játékot tenni a csomagba. A Southamptoni Magyar Iskolában igyekszünk környezettudatos gyerekeket (közösséget) nevelni, a fenntarthatóság értékrendjét hitelesen képviselni.

A projekt értékelésének megvalósulása:

A projekttevékenység során a visszajelzés folyamatos. A tanár a kezdetektől jelen van és figyel minden egyes lépést, segít módosítani a célkitűzéseket is, amennyiben szükséges. Rávezető kérdésekkel segítheti a tanulókat az önálló döntéshozatalban. A folyamatos visszacsatolás nagy segítség abban, hogy a projekt a megfelelő irányba haladjon. A részfolyamatok ellenőrzésére szükség van ahhoz, hogy a projekt elérje a célját és sikeres legyen.

Az értékelés során talán a legnehezebb feladat az egyes csoporttagok munkájának egyéni értékelése. A csoport munkáját a közös produktum alapján könnyebb értékelni, az egyes csoporttagokét jóval nehezebb, erre már a tervezés során figyelni kell. Érdemes részletes munkatervet készíteni, amiben rögzítjük, hogy ki felelős az egyes részfolyamatokért, és a tevékenység alatt pedig megfigyeljük, hogy a munkamegosztás megvalósult-e.

A tevékenységben részt vevőknek tudniuk kell, hogy pontosan mit vállaltak, és azt milyen minőségben kell elkészíteni, így nem éri őket meglepetés az értékelés során. A munka végeztével értékelésre kerülnek a célok, megvizsgáljuk, hogy a fejleszteni kívánt kompetenciát sikerült-e kialakítani, megerősíteni. Az ismereteket viszonylag könnyű ellenőrizni, azt, hogy bizonyos attitűdök kialakultak-e vagy erősödtek-e, már jóval nehezebb. Meg kell vizsgálni, hogy a feladatok kellően motiválók voltak-e, a célok meghatározása elég érthető és egyértelmű volt-e, az előzetes tudás elégséges volt-e a

projekt sikeres befejezéséhez, valamint fontos tudni, hogy a tanulók mennyire elégedettek a munkájukkal.

A produktum értékelésébe bevonhatunk külső értékelőket, pl. a szülőket is. Szeretjük is bevonni a szülőket, azt reméljük, hogy az általunk elindított témát folytatják otthon is, ami egyrészt segít elmélyíteni a frissen szerzett tudást, másrészt pl. a fenntarthatóság témakörben tudunk újat mondani a szülőknél is. ⁽¹⁷⁾

Záróértékelés, reflexió:

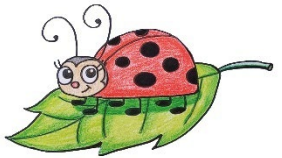
A zárás a produktum bemutatását, illetve az egész munkafolyamat értékelését is magában foglalja. Meg kell vizsgálni, hogy mennyire volt eredményes a munka, megvalósultak-e a kitűzött célok. Vizsgáljuk azt is, hogy mennyire volt elégedett a közönség! Nézzük meg azt is, hogy hogyan alakultak a társas kapcsolatok, hogy tudott együttműködni a csapat, és az esetleges konfliktusokat, hogy sikerült rendezni!

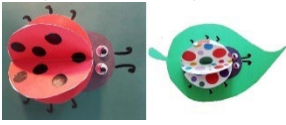
Mivel még nem megvalósult projektről van szó, a záróértékeléssel kicsit bajban vagyok. De úgy gondolom, hogy jó hangulatú, eredményes hétvégi alkalmakat fogunk együtt tölteni a gyerekekkel. Bízom benne, hogy sikerül elérni a tartalmi és módszertani célkitűzéseket, és a tanulási készségeket hatékonyan tudjuk fejleszteni, valamint erősödni fog a tanulóknál a közösséghez tartozás érzése, illetve a magyarságtudatuk is. Bízom benne, hogy az alkalmak során növekszik a gyerekek önbizalma, önértékelése is a magyar nyelvhasználat során.

A terembe mindig min. fél órával hamarabb érkezem, hogy legyen idő a csoport számára átrendezni, illetve a foglalkozás anyagához illő hangulatot megteremteni. Ősszel őszi levelekkel, illetve termésdíszekkel próbálom barátságosabb hangulatot varázsolni a kopár, eredetileg felnőttoktatásra használt termünkben, itt mivel tavaszi projektről van szó, zöld levelekkel, virágokkal, madarakat és rovarokat ábrázoló képekkel dolgozom majd. A terembe lépő gyerekeket szeretem egyesével beengedni és személyre szólóan köszönteni.

A projekt befejeztével a festett kavicsainkat ki fogjuk állítani, a kiállításra meghívjuk a szülőket, és miközben a szülők az elkészült munkák közt körbesétálnak, Gryllus Katica c. dalát fogjuk elénekelni gitár- és furulyakísérettel. (Ilyen bemutatót rendszeresen csinálunk az elkészült produktumokkal, az október közepi alkalommal készített körtesüni – szőlőszemekkel a tüskéin és a Szúrós gombóc (Gryllus) éneklése – nagy sikert aratott a szülőknél, illetve büszke, mosolygós gyerekarckokat láthattunk.)

A projekt vázlatos bemutatása:

I. alkalom			
Rész cél: Ráhangolódás, a kíváncsiság felkeltése, passzív szókincs aktiválása Szókincs bővítése A katicabogár testfelépítésének a megismerése	I.1. a. Mi van a kezemben? b. Daltanulás: Gryllus V: c. Rajzoljunk katicabogarat!	Plénium Plénium Pármunka Bemutató, modellezés, magyarázat	Katicabogár (fa/plüss) Furulya, gitár, katicakép és a dalszöveg a táblára (1. sz. melléklet) Tábla, táblafilc, rajzlap, fekete ceruza (2. sz. melléklet)
Rész cél: A tavi élővilággal kapcsolatos ismeretek bővítése, szókincsbővítés Megfigyelőképesség javítása, az új szókincs gyakorlása	I.2. a. A tóban élő állatok megismerése b. Melyik állat hiányzik?	Plénium-érzékenyítő játék Játék Plénium	Képek (3. sz. melléklet)
Rész cél: A mesehallgatás kultúrájának fejlesztése, szövegértés (képesek legyenek a cselekményt követni)	I.3. Paulovkin Boglárka: A katicabogár elveszett pöttyei	Mesemondás hozzájárulásával készült.)	Mesekönyv (4. sz. melléklet)
Rész cél: Az eddig tanultak ismétlése	I.4. Kiszínezzük a katicabogarat, rajzolunk levelet is alá.	Egyéni	Színes ceruza/zsírkréta (2. sz. melléklet)
	I.5. Értékelés	Egyéni aztán együtt mindenki/plénium	Fekete ceruza Értékelőlap/fénymásolat (5. sz. melléklet)
II. alkalom			
Rész cél: A helyes kiejtés gyakorlása, a ritmikai érzék fejlesztése Együttműködés fejlesztése, szókincs felelevenítése	II.1. Ráhangolódás a. Devecsery L.: Kék játék b. Mi van a képen?	Plénium Pármunka Pármunka	Vers (6. sz. melléklet) Képek (7. sz. melléklet)
Rész cél: Együttműködés fejlesztése Beszédkésztség fejlesztése, érvelés, vitakultúra fejlesztése Hallott szöveg értésének fejlesztése, megfigyelőkésztség fejlesztése	II.2. a. Mi történt a mesében? Tegyétek sorba a képeket! b. Meséljük el a történetet! c. Melyik képről beszéltek? Keresd meg!	Csoportmunka	Képek (8. sz. melléklet), blu-tech

Rész cél: Új ismeretek szerzése, beszéd-készség fejlesztése Gyakorlati tapasztalatszerzés, szókincs-bővítés, megfigyelő-készség fejlesztése	II.3. a. Hogyan vigyázzunk a mesében szereplő állatokra, illetve az életterükre? b. Katica életciklusa	Csoportmunka Beszélgetés Gondolkodtatás Magyarázat	Laptop Katicabogár-lárva, rózsalevelek levéltetve- ekkel, nagyítók
Rész cél: Kreativitás, esztétikai érzék, logikus gondolkodás fejlesztése, pozitív kötődés megerősítése	II.4. Készítsünk katicafarmot papírból!	Egyéni	Origamipapír (piros, zöld, pöttyös, fekete) - olló - ragasztó - fekete filc - szemek - körsablon (9. sz. melléklet)
	II.5. Értékelés Mit gondoltok, fel fogjátok ismerni mostantól a katica lárváját a kertben?		Feladatlap, olló ragasztóstift (10. sz. melléklet)
III. alkalom			
Rész cél: Közösségformálás, együttműködési képesség fejlesztése, gondolkodtatás, cselekedtetés	III.1. Ráhangolódás a. Keressük meg katica elvesztett pöttyeit! b. Rakjuk össze a puzzle-t!	Játék Csoportmunka Játék, egyesével jönnek ki a laptop-hoz, gondolkodtatás, cselekedtetés	Fekete pompomok Laptop
Rész cél: Logikus gondolkodás fejlesztése, egymásra figyelés, együttműködési képesség erősítése, hallott szöveg értel- ése, kreativitás és esztétikai érzék fejlesztése, kézügyesség fejlesztése	III.2. Kavicsfestés a. Tervezés b. Kavicsfestés	Csoportmunka Gondolkodtatás	Tábla, blu-tech, képek az egyes lépésekről (11. sz. melléklet) Kavics, ceruza, festék, ecset, papírtörölő, ecsetmosó tálka
Rész cél: Szövegértés, beszéd-készség, empátia fejlesztése	III.3. Amíg szárad a festék, játsszunk gombolyagjátékot!	Játék mindenki együtt/plénium	Gombolyag
Rész cél: Esztétikai érzék fejlesztése, az alkotás öröme az átélése	III.4. Folytatjuk a kavicsfestést.	Egyéni	Fekete és fehér festék, ecset, ecsetmosó tálka
Rész cél: Ismétlés	III.5. Gyryllus: Katica – átismételjük.	Mindenki együtt/plénium Közös éneklés	

	III.6. Kiállítás. Behívjuk a szülőket és megmutatjuk az elkészült katicákat, valamint elénekeljük az éneket is nekik.	Mindenki együtt/plénium Közös éneklés	
	III.7. Értékelés	Egyéni majd együttes megbeszélés/plénium	Zsírkréta: piros, narancs, zöld Fénymásolat (12. sz. melléklet)

A projekt részletes bemutatása, leírása, menete:

I. alkalom

I.1. Ráhangolódás (körben ülünk a földön, hogy mindenki mindenkit lásson)

a. Mi van a kezemben? Találjátok ki!

A gyerekek a tanár által adott információk segítségével kitalálják, hogy mi van a tanár kezében, mindenki találgathat. A tanár egyesével adja az információkat: „élőlény van a kezemben”, „állat”, „pici”, „tud repülni”, „de nem madár”, „bogár”, „piros”, „pöttyös”

Eszköz: katicabogár (fa/plüss)

5 perc

b. Daltanulás: Gryllus V: Katicabogár

Meghallgatjuk a dalt, átvesszük és mozdulatokkal kísérik a szöveget, majd megtanuljuk elénekelni is. Furulya- és gitárkísérettel gyakorlunk.

Eszköz: Furulya, gitár, a katicabogár képe és a dalszöveg a táblára (1. sz. melléklet)

15 perc

c. Rajzoljunk katicabogarat! (u alakban elhelyezett asztaloknál rajzolunk)

A gyerekek összegyűjtik a katicabogarak jellemzőit párban, majd megbeszéljük együtt és végül lerajzoljuk az elhangzottakat. Megrajzoljuk (közösén, a tanár a táblára, a gyerekek a papírra) a 1. katica fejét, 2. két szemét, 3. orrát, 4. száját, 5. szempillákat, 6. két csápot, 7. testét (domború a háta!), 8. szárnyakat, 9. pöttyöket és 10. 6 db lábat.

Eszköz: Tábla, táblafilc, rajzlap, fekete ceruza (2. sz. melléklet)

15 perc

I.2.

a. A tóban élő állatok megismerése (visszaülünk a körbe)

- A tanár kirakja a mesében szereplő/a mesebeli tóban élő állatok képecskéit (egy kép szerepelhet többször is), mindenki választhat egyet. Akinek kedve van, megindokolja, miért pont azt választotta. Az azonos állatot választó gyerekek egy csoportba ülnek.

- Megbeszéljük, melyik állat micsoda, mi a neve. A bűvárpóknál (vízipóknál) említjük meg a légnadrágot, a molnárpóloska (molnárka) vízen sikló/korcsolyázó mozdulata miatt szintén népszerű szokott lenni.
- Most pedig találjuk ki melyik állatra gondolok! Akik úgy gondolják, hogy az ő általuk választott állatról van szó, mutassák fel a képet! (Az Egyesült Királyságban az iskola második évében, azaz 5 évesen tanulnak a hüllőkről, kételtűekről, rovarokról, a *reptile*, az *amphibian* és az *insect* szó ismerős lesz nekik, magyarul még nem ismerik ezeket a szavakat. Általában kerüljük az angol nyelvű fordítást, ez a nagyon ritka kivételek egyike.)

Melyik állatra gondoltam? Mutasd meg, ha nálad van!

- 2 lába van, jól úszik, csőre van, madár, hápog
- jól úszik, vízben él, testét pikkelyek (*scale*) borítják, halászlét főzünk belőle
- zöld, remekül ugrik, hosszú a nyelve, szereti a szúnyogot, brekeg, hüllő (*reptile*)
- 8 lába van, de a vízben él, légnadrágja/légbuborékja van
- vízben él, jó nagyra megnő, halat eszik/ragadozó (*predator*), jó nagy bajusza van, paprikás lesz belőle
- nincs lába, hüllő, kételtű (*amphibian*), egy méteresre is megnőhet, patakokban, mocsarakban él, kis halat, békát eszik, nem mérgező
- hat lába van, rovar (*insect*), ügyesen korcsolyázik a vízen, nagyot ugrik, ha kell

Eszköz: képek: béka, bűvárpók/vízipók, harcsa, kacsa, ponty, sikló, molnárka, katica (3. sz. melléklet)

15 perc

a. Melyik állat hiányzik?

A tanár kirakja az állatok képecskéit, hozzáteszi a katicát is. A gyerekek nézik a képet 10 másodpercig (tanár számol), majd becsukják a szemüket, a tanár elvesz egy képet, a gyerekeknek meg kell mondani, melyik hiányzik. A második körben már egy gyereket kérünk meg arra, hogy vegyen ki egy képet. Néhányszor ismételjük, ha jól megy, kivehetünk két képet is, illetve csökkenthetjük a 10 mp-et 5 mp-re.

Eszköz: az előző feladathoz használt képek: béka, bűvárpók/vízipók, harcsa, kacsa, ponty, sikló, molnárka, katica (3. sz. melléklet)

5 perc

I.3. Paulovkin Boglárka: A katicabogár elveszett pöttyei

Meghallgatjuk a mesét, a tanár felolvassa (4. sz. melléklet). (Körben ülünk a szőnyegen, minden egyes képet megmutatunk mindenkinek.)

Eszköz: mesekönyv

15 perc

I.4. Színezzük ki a katicabogarat! (Visszaülünk az asztalokhoz.)

Kiszínezzük a katicabogarat (zsírkrétával könnyebb és gyorsabb, mint ceruzával). Rajzolunk levelet is alá.

Eszköz: színes ceruza/zsírkréta

10 perc

I.5. Értékelés – Kinek hány pöttye van?

- Színezz be három pöttyöt, ha nagyon tetszett a mese, kettőt, ha csak tetszett, egyet, ha csak kicsit tetszett (ha nem tetszett, akkor egyet sem)! Mutassátok fel! (A gyerekek megmutatják a tanárnak, hogy hány pöttyöt színezték be, a tanár gyorsan végignézi mindenkiét.)
- Színezz be két pöttyöt, ha tetszik a rajzod a katicáról (két pötty: nagyon tetszik, egy pötty: nem annyira tetszik)!
- Színezz be egy pöttyöt, ha emlékszel, hogy melyik állatnál volt a hetedik pötty!
- Színezz be még egy pöttyöt, ha emlékszel, hogy hívják a katica fején lévő két valamit (mutatom is, hogy a csápra gondolok)!
- Most nézzük meg együtt, kinek hány pöttyös a katicája? Jelentkezzen, akinek hét pöttyös, hat pöttyös, öt pöttyös vagy az alatt! (Amennyiben öt pöttynél kevesebb van, megbeszéljük, hogy miért. Ebben az esetben várhatóan nem szeretnék a csoportban megvitatni, így a foglalkozás végén külön beszélgetünk!)

Eszköz:

- fekete ceruza
- értékelőlap/fénymásolat (5. sz. melléklet)

10 perc

II. alkalom

II.1. Ráhangolódás (körben ülünk a földön, mindenki mindenkit lát)

a. Devecsery L.: Kék játék

- Hallgassuk meg a verset!
Miről szól a vers? Mitől lett minden csupa kék?
Mondjuk el az első versszakot együtt, először lassan, tagoltan, másodszorra kicsit gyorsabban, harmadszorra suttogva, negyedszerre hangosan!
- Mindenki forduljon a szomszédjához, és nevezzen meg egy kék színű dolgot (bárhonnan)!

Mondja el mindenki, hogy mi jutott az eszébe!

Eszköz: a vers szövege (6. sz. melléklet)

5 perc

b. Mi van a képen?

Mindenki kap egy képet a mesebeli tóban élő élőlények közül (az elmúlt alkalommal megtanult állatokat használjuk), puzzle csíkok formájában. Rakjátok össze a képet, és mondjátok meg, hogy milyen állatot látunk a képen! (Akik egyforma állatot kaptak, a mai nap folyamán egy csoportban dolgoznak majd.)

Eszköz: kirakós: csíkokra vágott képek, annyi, ahány gyerekünk van (7. sz. melléklet)

5 perc

II.2.

a. Mi történt a mesében? Tegyétek sorba a képeket!

Összesen 12 db képet adok csoportonként. Rakjátok sorrendbe a képeket! (Az előző feladatban egyforma képet kapott tanulók alkotnak egy csoportot.) Létszámtól függően 3-4 fős csoportokban folytatjuk a munkát.

Eszköz: képek (8.sz melléklet)

5 perc

b. Meséljük el a történetet!

Amikor a csoportok elkészültek a képek sorrendjével, akkor megbeszéljük. A képeket blu-techhel rögzítjük a táblára. Az első csoport rögzíti az első képet, a második a másodikat stb. Mindig meg is indokoljuk, miért az a következő. Közben átismételjük a történetet.

(Mit csinált a katica? Melyik állat mentette meg? Mi történt a pöttyökkel? Melyik állat sietett a segítségére, hogy megkeressék a pöttyöket? Milyen állatok segítettek még? Melyikük nézett ki a legbarátságosabbnak? Stb.)

Eszköz: blu-tech, képek (8.sz. melléklet)

10 perc

c. Melyik képről beszéltek? Keressétek meg!

A tanár kinyitja a mesekönyvet valahol és részletes leírást ad a képről. Az elején még nem nevezi meg, melyik állatról van szó. Azt szeretnénk elérni, hogy a gyerekek alaposan nézzék meg a képeket és figyelmesen hallgassák meg a szöveget is.

- Két állatot látok ezen a képen. Az egyik remekül úszik, a másik egyáltalán nem tud úszni. Látom a tó fenekét és néhány nádszálat is. Az egyik állat a másik segítségére siet. A ponty éppen a katica felé úszik. Melyik ez a kép? Mutassátok fel! (A csoportoknak egyet kell értenie, melyik képre gondolok, csak egyet lehet felmutatni.)
- Ismét két állatot látok a képen. Mindkettő remekül úszik. Az egyik a víz alatt él, de a másik ki szokott jönni a partra. Az egyik kicsi, a másik bizony nagyra megnő. És a bajusza is hatalmas! De a béka nem fél tőle. Melyik képre gondoltam?

Ki szeretné megpróbálni? Szeretik az ilyen feladatot, mindig van jelentkező, aki szívesen megpróbálkozik a képleírással.

Eszköz: képek (8. sz. melléklet)

5 perc

II.3.

a. Katica életciklusa – A katicát könnyű felismerni, ha már kifejlődött, de vajon mindig így néz ki?

Nézzük meg a videót (hang nélkül, rövid magyar magyarázattal, 3.21 perc hosszú)
https://www.youtube.com/watch?v=ws_D5nXOAJg
Ezután nézzük meg a katicabogár lárváit élőben itt a tanteremben.

Eszköz: laptop a videóhoz, csoportonként egy doboz benne: katicabogár-lárvák, rózsalevelek levéltetűvel, nagyítók (csoportonként legalább 1 db).

A katicabogár-lárvákat innen tudjuk beszerezni: <https://www.amazon.co.uk/Ladybird-larvae-pack-of-50>
5 perc (videó)+15 perc (vizsgálat)

b. Hogyan vigyázzunk a katicára? És a mesében szereplő állatokra, illetve az életterükre? Mit tehetünk értük?

Minden csoport kap egy állatképet, beszéljék meg, hogy mit tehetnek érte! Meghallgatjuk a csoportokat, összegyűjtjük az ötleteket. (Pl. nem etetjük a kacsát kenyérrel, kutyát csak pórázon sétáltatunk a kacsató közelében, nem zavarjuk az állatokat, vigyázzunk a vizek tisztaságára, ezzel védjük a halakat és a molnárkákat, nem szemetelünk és kerüljük a naptejet is, helyette inkább pólót veszünk fel, nem használunk permetet a kertben a katicák védelme érdekében stb.)

Eszköz: képek (3. sz. melléklet)

10 perc

II.4. Készítsünk katicafarmot papírból!

Pirosat fekete pöttyökkel vagy színes katicákat, ezt szabadon választják a gyerekek.

Eszköz: origamipapír (piros, zöld, pöttyös), fekete papír a fejnek, olló, ragasztóstift, fekete filc, szemek, körsablon.

(9. sz. melléklet)

15 perc

II.5. Értékelés: Vágjátok ki és rakjátok helyes sorrendbe a képeket!

Kivágjuk a képeket és a megfelelő helyre ragasztjuk.

A táblára felírom a „pete” „lárva” „báb” „bogár” szót, próbáljuk a megfelelő szót a megfelelő kép alá írni (szabadon választható).

Mit gondoltok, fel fogjátok ismerni mostantól a katica lárváját a kertben?

Eszköz: feladatlap, olló, ragasztóstift

10 perc

III. alkalom

III.1. Ráhangolódás

a. Keressük meg a katica elveszett pöttyeit! Melyik csapat talál többet?

Kb. 100-150 db 1-2 cm-es átmérőjű pompomot szórunk el egy jól behatárolt területen. (Nem jó, ha a pompom túl kicsi, akkor túl nehéz, de túl nagy se legyen!)

4 fős csoportokba rendeződünk (véletlenszerűen). Amennyiben az időjárás engedi, az iskola udvarán keresgéljük a pöttyöket, ha esik az eső, akkor a tanteremben vagy a folyosón is megoldható.

Eszköz: fekete vagy színes kb. 2 cm átmérőjű pompomok (kb. 100-150 db)

15 perc

b. Rakjuk össze a katicát, keressük meg az összeillő puzzledarabokat! Laptopon dolgozunk, kivetítjük a táblára a feladatot. Mindenki számára jut egy-egy kirakódarab, megpróbálhatja a helyére húzni.

Online kirakó – katica:

<https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=2675595ca8b8&pieces=24>

(Az idő függvényében tesszük vagy nem tesszük be ezt a feladatot. Amennyiben jó időnk van, és az iskola udvarán keresgéljük a pöttyöket, nem fog beleférni. Rossz idő esetén, ha a teremben kell elrejtetni a pöttyöket, akkor marad idő rá. Ideális lenne csoportmunkában, több lappal, de egyelőre mi csoportonként egy laptopot (a sajátunkat) tudjuk használni. Házi feladatnak is ideális.

Eszköz: laptop

5 perc

III.2. Kavicsfestés

a. Ismertetjük a feladatot, kavicsot fogunk festeni, katicát készítünk, bemutatjuk a mintadarabot.

A ráhangolódáskor kialakult csoportokban a tanulók tervezzék meg a feladatot! Segítségképpen az egyes lépések képeit megkapják (összekeverve). Tegyük sorrendbe az egyes lépéseket! Majd miután az egyes csoportok kialakították a sorrendet, megbeszéljük közösen is. A lépéseket blu-techhel rögzítjük a táblára.

Eszköz: képek / minden csoportnak, tábla, blu-tech (11. sz. melléklet)

10 perc

b. Kavicsfestés

- Készítsük elő a szükséges eszközöket!
- Rajzoljuk meg a katica fejét ceruzával!
- Fessük be a katica szárnyait pirossal! (Érdeemes többször is átfesteni, hogy jól takarja a festék.)
- Fessük be a fejét feketére!

- Hagyjuk száradni!

Eszköz: lapos, világos, megfelelő méretű és megtisztított kavics, vízfesték, ecset, ecsetmosó tál, papírtörölő

15 perc

III.3.

Amíg szárad a festék, játszunk gombolyagjátékot! Meséljük el a mesét a katica vagy a béka szemszögéből (csoportfüggő, a katica szemszögéből könnyebb)!

Körben ülünk a földön, mindenki mindenkit lát. A tanár elkezd a mesét, a gombolyag végét a saját ujjára hurkolja. Figyeli a gyerekeket, ki szeretné folytatni a mesét, és annak dobja a gombolyagot, de a végét nem engedi el. A tanuló szintén az ujjára hurkolja a gombolyagot, folytatja a mesét egy mondattal, majd továbbítja a fonalat egy társának, és így tovább. (Addig játszunk, amíg mindenki megszólalt, aki szeretett volna. Ha a mese végére értünk, mielőtt mindenki megszólalt, aki szeretett volna, akkor folytatjuk a mese „második részével”, vagyis kitaláljuk, hogyan folytatódna a mese.

Eszköz: gombolyag

15 perc

III.4. Befejezzük a kavicsfestést.

- Húzzunk egy választóvonalat a két szárny közé feketével! A fekete vonalat ki is szélesíthetjük a szárnyak vége felé, mintha éppen felszálláshoz készülődne a katica és kiterjesztené a szárnyát.
- Ha ez megvan, festhetjük a hét darab pöttyöt is.
- Már megszáradt a fekete festék a katica fején, fessük meg a szemeket! Fessünk 2 nagy fehér pöttyöt, a középebe pedig 2 picike fekete pöttyöt teszünk.
- Ha van kedvünk, festhetünk egy szép nagy mosolyt is a katicára.
- Hamarosan behívjuk a szülőket, és megmutatjuk nekik is a munkát. Az elkészült darabokat (névvel ellátva) a „kiállítási asztalra” tesszük. Óvatosan, mert még szárad a festék.
- Mielőtt hazaviszik, mindenki húz egy extra védőréteget is az elkészült kavicsra PVA ragasztóval. Ettől kap némi csillogást is. De ezt már csak a kiállítás után tudjuk megtenni, mivel előtte hagynunk kell a kavicsot kicsit száradni. Óvatosan (az ecsetet nem nagyon rányomva) vigyük fel a ragasztóréteget, és hagyjuk megszáradni!

Eszköz: festék, ecset, ecsetmosó tál, papírtörölő, átlátszó ragasztó

15 perc

III.5. Gryllus: Katica – átismételjük

Miközben elpakolunk, átismételjük a dalt, hogy el tudjuk énekelni a szülőknak.

5 perc

III.6. Kiállítás

Behívjuk a szülőket, és megmutatjuk az elkészült katicákat, valamint elénekeljük az éneket is nekik.

Eszköz: furulya, gitár, illetve a kiállított kavicsok

5 perc

III.7. Értékelés

Színezzük be a leveleket zsírkrétával! Lássuk, kinek lesz csupa zöld tavaszi/nyári levélgyűjteménye! Lehet, hogy lesznek őszi színekben játszó leveleink is? Nézzük meg!

5 kérdést fogok feltenni. Ha a válasz igen, színezz zöldre egy levelet, ha nem vagy biztos a válaszban, akkor narancssárgára, ha a válaszod nem, akkor színezd pirosra!

1. Elégedett vagyok a kavicsfestéssel, tetszik a katica?
2. Élveztem a foglalkozást.
3. Tanultam valami újat.
4. Beszéltem ma magyarul a társaimhoz.
5. El tudom énekelni a dalt a katicáról (Gryllus).

Eszköz: feladatlap, zsírkréta: piros, narancs, zöld (12. sz. melléklet)

5-10 perc

„A jelenlegi tendencia szerint iskoláink a jövő polgárait egymás problémáira érzéketlen, egymással versenyző nemzedékké szocializálják. Nevelőként abban a helyzetben vagyunk, hogy dönthetünk. Módunkban áll tanóráinkat úgy alakítani, hogy a diákok, ha csak rövid időre is, de megtapasztalják, hogy igenis vannak olyan helyzetek, amelyekben egymás segítése gyümölcsöző és nem hátráltató tényező.” (Spencer Kagan) Habár a hétvégi magyar iskola csak egy nagyon kis – talán jelentéktelennek látszó – szeletet ölel fel tanulóink életéből, mi mégis reméljük, hogy jelentősen hozzá tudunk tenni ahhoz, hogy a gyerekek felismerjék, hogy a tanulás és az együttes munka kifejezett örömforrás is lehet, szeretnénk nekik megadni a közösséghez tartozás élményét, egy egymásra figyelő és egymást támogató közösség élményét.

„Tiszteld a múltat, hogy érthesd a jelent és munkálkodhass a jövőn!” – Széchenyi Istvánnal együtt ugyanezt valljuk mi is a Southamptoni Magyar Iskolában. Szükséges közös múltunk, gyökereink megismerése ahhoz, hogy jobban érthessük egymást, és hogy képesek legyünk együtt, egymást megértve és összefogva dolgozni a közös, fenntartható jövőn.

Hivatkozások

- (1) Körmöci K. Projekt módszer az óvodai nevelésben, online www.kormocikatalin.hu
- (2) Lenyúné Farkas K. Pedagógia Program <https://kir2info.kir.hu/Pub/DokLetolt/PEDPROG-033500-0> 22.
- (3) Lenyúné Farkas K. Pedagógia Program <https://kir2info.kir.hu/Pub/DokLetolt/PEDPROG-033500-0> 25–26.
- (4) Tóthné Farkas A. Kooperatív tanulásszervezési eljárások a két tanítási nyelvű oktatásban <https://journals.lib.pte.hu/index.php/arjes/article/view/5577/5384> 1.
- (5) Tóthné Farkas A. Kooperatív tanulásszervezési eljárások a két tanítási nyelvű oktatásban <https://journals.lib.pte.hu/index.php/arjes/article/view/5577/5384> 4.
- (6) Tóthné Farkas A. Kooperatív tanulásszervezési eljárások a két tanítási nyelvű oktatásban <https://journals.lib.pte.hu/index.php/arjes/article/view/5577/5384> 5.

- (7) Szakma módszertár, <https://adoc.pub/szakma-modszertar-egymas-megismerese-bemelegites-rahangolas-.html> (letöltve: 2022. 09. 10.)
- (8) Kövecsesné Gósi V.–Lampert B.–Ruppertné Hutás K.–Vargáné Frank K. Tanítói kincsestár: Hasznoskönyv tanítójelölteknek és tanítóknak
https://ak.sze.hu/images/Kutatás/Óravázlat%20tanulmánykötet%202021_végleges%20on-line%20PDF_1.pdf (letöltve: 2022. 10. 13.)
- (9) <https://ofi.oh.gov.hu> (letöltve: 2022. 10. 16.) A szerzőt nem sikerült azonosítani.
- (10) Kövecsesné Gósi V. 2015. A környezeti nevelés gyakorlata az erdei iskolában. Győr: Hazánk Kiadó.
- (11) <http://www.sozialproduziert.at>
- (12) <https://vitafutura.hu/mit-jelent-a-fenntarthatosag>
- (13) Czippán K.–Havas P.–Victor A. <https://www.fenntarthatosagi.temahet.hu/ismerteto>
- (14) <https://www.ukbeetles.co.uk/coccinella-septempunctata>
- (15) <https://greenfo.hu/hir/hetpettyes-az-ev-rovara/>
- (16) Hatékony tanulásszervezési módok, http://www.jos.hu/down/9011/00_Ped.pdf 18.
- (17) Juhász I.–Juhász V. Idegennyelv-oktatás nyelvtanulási nehézséggel küzdők számára
http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Idegennyelv-oktats_nyelvtanulsi_nehzsggel_kzdk_szmraV2/a_projekt_rtkelse.html (letöltve: 2022. 10. 17.)

Felhasznált irodalom

- Erdmann, I.–Hassler, P. 2008. *Kreatív ötlettár gyerekeknek*. Budapest: Aréna 2000 Kiadó.
- H. Molnár E. *Kooperatív módszerek a gyakorlatban. Szövegértés – szövegalkotás – anyanyelvi tapasztalatszerzés*. (Módszertani kézikönyv tanító szakos hallgatók és gyakorló tanítók számára.) https://eta.bibl.u-szeged.hu/1502/1/kooperativ_modszerek.pdf (letöltve: 2022. 10. 17.)
- Juhász I.–Juhász V. *Idegennyelv-oktatás nyelvtanulási nehézséggel küzdők számára*. http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Idegennyelv-oktats_nyelvtanulsi_nehzsggel_kzdk_szmraV2/a_projekt_rtkelse.html (letöltve: 2022. 10. 17.)
- Kagan, S. 2019. *Cooperative Learning Structures*. San Clemente: Kagan Publishing.
- Karlowits-Juhász O. (szerk.) 2008. Utak a projektpedagógiához. *Integrációs Pedagógiai Műhely Füzetek 5*, Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság, Budapest.
- Kovátsné Németh M. *Az Erdőpedagógia projekt a fenntarthatóságra nevelés életmód-stratégiája*. https://folyoiratok.oh.gov.hu/sites/default/files/article_attachments/upsz_2011_1-5_33.pdf
- Kovátsné Németh M. 2010. *Erdőpedagógiától a Környezetpedagógiáig*. Pécs: Comenius.
- Kövecsesné Gósi V. *A projektpedagógia módszertani lehetőségei a kreativitás fejlesztésében*. Győr: Széchenyi István Egyetem, Apáczai Csere János Pedagógiai, Humán- és Társadalomtudományi Kar. ppt.
- Kövecsesné Gósi V. *A magyarságtudat erősítésének lehetőségei a különböző intelligenciaterületek fejlesztésére épülő projektben*. https://www.researchgate.net/publication/342452821_Kovecsesne_dr_Gosi_Viktoria_A_magyarsagtudat_erosit_esenek_lehetosegei_a_kulonbozo_intelligenciateruletek_fejlesztese_epulo_projektben
- Kövecsesné Gósi V. *A digitális korszak oktatásmódszertani kihívásai*. https://www.researchgate.net/publication/329091723_A_digitalis_korszak_oktatasmodszertani_kihivasai
- Kövecsesné Gósi V. 2015. *A környezeti nevelés gyakorlata az erdei iskolában*. Győr: Hazánk Kiadó.
- Kövecsesné Gósi V.–Lampert B.–Ruppertné Hutás K.–Vargáné Frank K. *Tanítói kincsestár: Hasznoskönyv tanítójelölteknek és tanítóknak*.
- Kulbatzki P.–Volker, K.–Szegedi E. 2006. *Nagy játékkönyv gyerekeknek*. Pécs: Alexandra.
- Lampert B.–Kövecsesné Gósi V. *Erdei iskola*. https://www.researchgate.net/profile/Viktoria-Kovecses-Dr-Gosi/publication/330360127_Erdei_iskola_in_A_KOMFORTZONAN_IS_TUL_A_taborozas_pedagogiaja_szociologia_es_kulturalis_antropologiaja_Szerkeszto_Nagy_Adam/links/5c3c657292851c22a3736f20/Erdei-iskola-in-A-KOMFORTZONAN-IS-TUL-A-taborozas-pedagogiaja-szociologiaja-es-kulturalis-antropologiaja-Szerkeszto-Nagy-Adam.pdf
- Lenyúné Farkas K. *Pedagógia Program*. <https://kir2info.kir.hu/Pub/DokLetolt/PEDPROG-033500-0>
- Zágon Bertalané (szerk.) 2008. Differenciálás heterogén csoportban. *Integrációs Pedagógiai Műhely Füzetek 8*. Budapest: Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság.

- <https://www.fenntarthatosagi.temahet.hu/letoltheto-oratervek>
- Szakma módszertár pdf.
- <https://drive.google.com/file/d/1LOXbXjge40qIKOXAe7-d5uc-tjvs8DBb/view>
- https://ak.sze.hu/images/Kutatás/Óravázlat%20tanulmánykötet%202021_végleges%20on-line%20PDF_1.pdf (letöltve: 2022. 10. 13.)
- https://www.agraroldal.hu/hetpettyes-katicabogar_img-1.html
- <https://vm-magazin.hu/miert-vigyazzunk-kertunk-nagy-baratjara-a-katicabogarra/>
- <http://mtbk.lapunk.hu/globalis-felmelegedes-1149881>
- <https://greenfo.hu/hir/hetpettyes-az-ev-rovara/>
- <https://m.nyest.hu/hirek/miben-a-kulonbozik-az-ismeret-es-a-kepesség>
- <https://ofi.oh.gov.hu/tudastar/problema-kerdesek/oktatasi-modszerek>
- http://www.jos.hu/down/9011/00_Ped.pdf – 101 ötlet innovatív tanároknak
- <https://journals.lib.pte.hu/index.php/arjes/article/view/5577/5384>
- *Új Pedagógiai Szemle*, 62. évf. 1–3. sz. 2012. 45–46.
- http://epa.oszk.hu/00000/00035/00151/pdf/EPA00035_upsz_2012_01-03_045-247.pdf

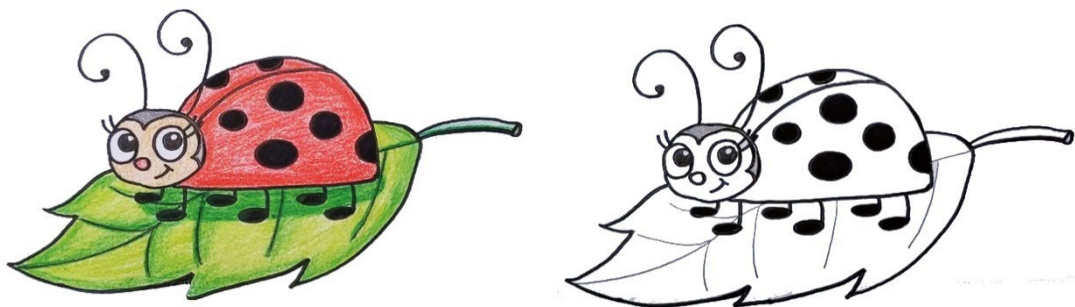
Mellékletek

1. sz. melléklet

Gryllus V.: Katicabogár

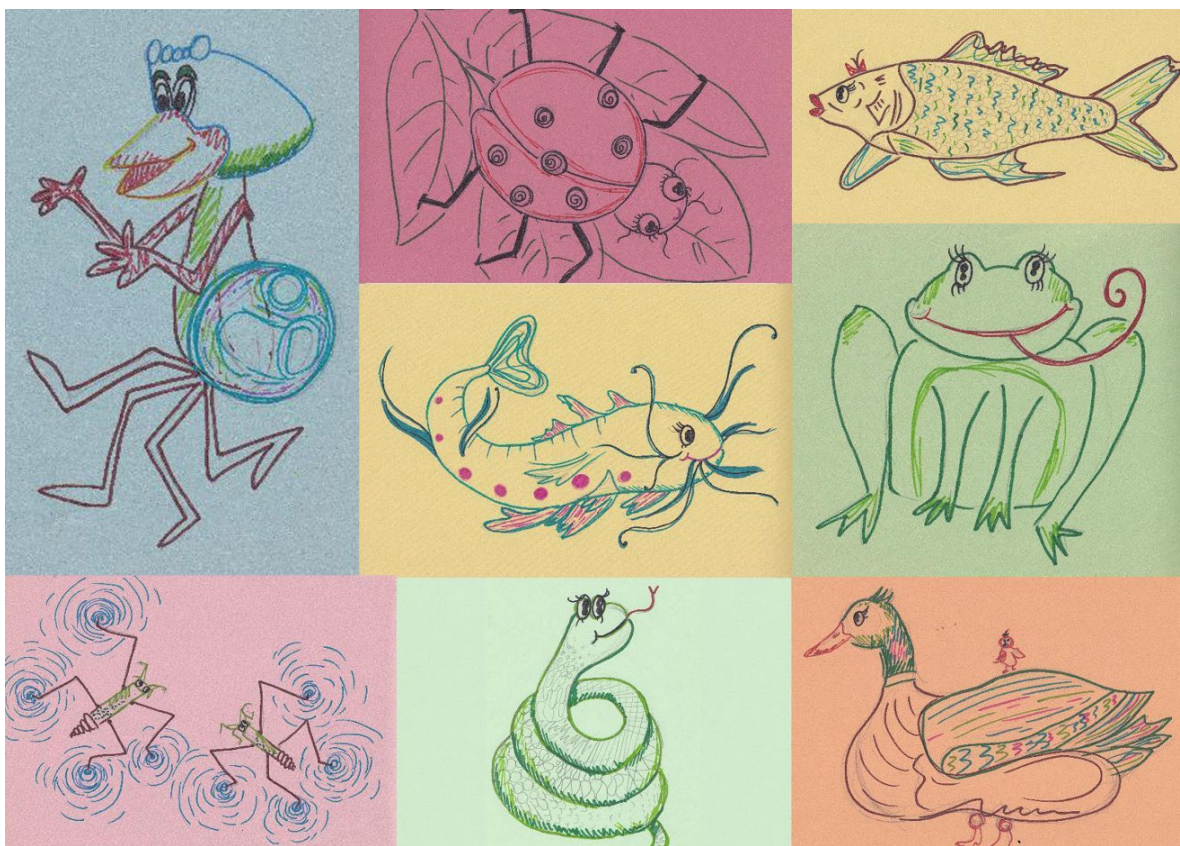
Forrás: https://m.zeneszoveg.hu/m_dalszoveg/32836/gryllus-vilmos/katicabogar-zeneszoveg.html

2. sz. melléklet

Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=2881P9S3Pyk>

3. sz. melléklet

Forrás: Gonda Lilla rajzai, Lilla beleegyezésével. (A rajzok a neten található képek segítségével készültek.)

4. sz. melléklet

Hallgassuk meg a mesét!

Katicamese képekkel

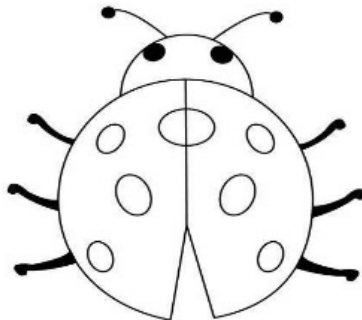
<https://photos.app.goo.gl/UMfBRREWConcv98>

Katicamese könyvből

<https://photos.app.goo.gl/kp7WWoKKmr7UcJ4PA>

(Paulovkin Boglárka meséjét Gonda Lilla mondta el. A videó Lilla és szüleinek hozzájárulásával készült.)

5. sz. melléklet

A kép forrása: <https://colouring-pages.co.uk/colouring/ladybirds>

6. sz. melléklet

Devecsery László: Kék – játék

7. sz. melléklet

Forrás: a képek a mesekönyv szerzőjének, Paulovkin Boglárkának a munkái.

8. sz. melléklet

Forrás: a képek a mesekönyv szerzőjének, Paulovkin Boglárkának a munkái.

9. sz. melléklet

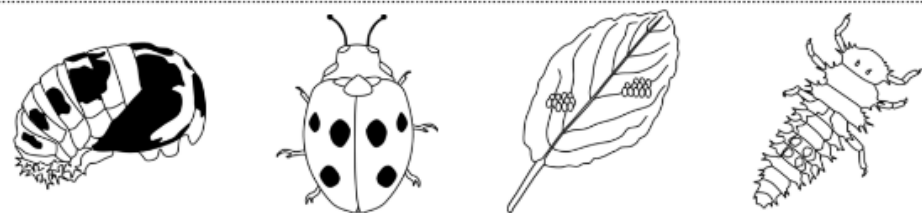
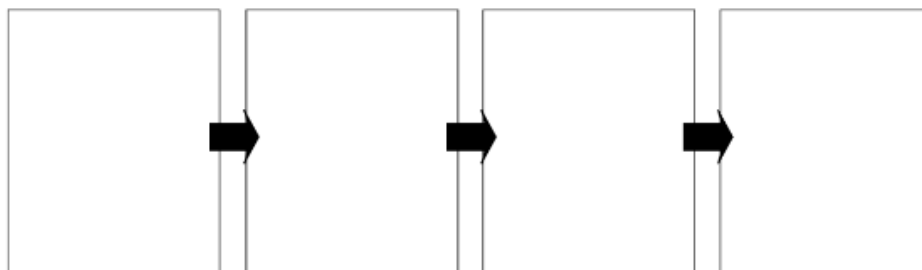
Forrás: saját fotók

10. sz. melléklet

The Life Cycle of a Ladybird

© Copyright 2013, www.sparklebox.co.uk

Cut out the pictures and stick them on in the right order.

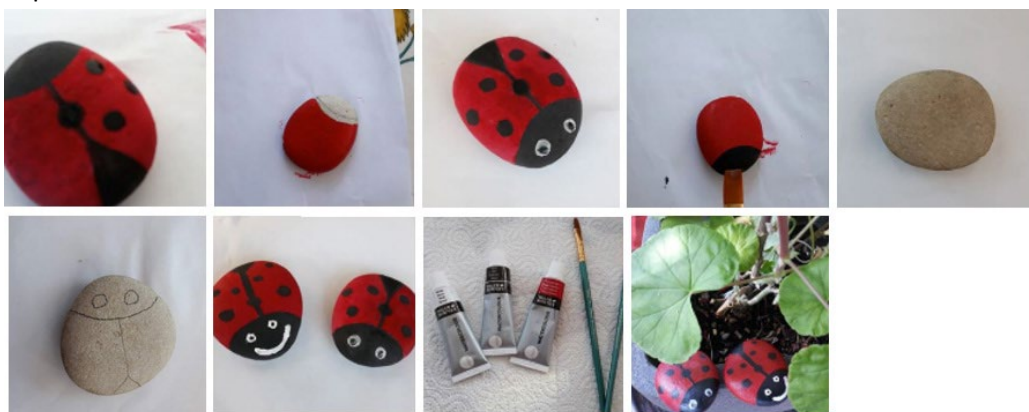
Forrás: <https://www.sparklebox.co.uk/previews/9601-9625/sb9618-ladybird-life-cycle-sequencing.html> – szabadon letölthető

11. sz. melléklet:

Készítsünk katicabogarat! Fessünk kavicsot!

a. Tervezzük meg! Vágjuk ki és rakjuk sorrendbe az egyes lépéseket!

Feladatlap:

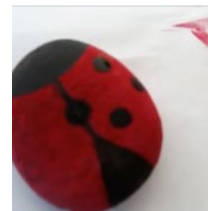

Forrás: a kavicsfestés feladathoz felhasznált fotókat én készítettem.

1. Válasszuk ki, majd tisztítsuk meg a kavicsot! (Fontos, hogy világos színű legyen a kavics, így gyorsabban érjük el a kívánt eredményt.) Tisztítás után töröljük szárazra a kavicsot!

6. Húzzunk egy választóvonalat a két szárny közé feketével! A fekete vonalat ki is szélesíthetjük a szárnyak vége felé, mintha éppen felszálláshoz készülődne a katica, és kiterjesztené a szárnyát. Ha ez megvan, festhetjük a hét darab pöttyöt is.

2. Készítsük elő a szükséges eszközöket!

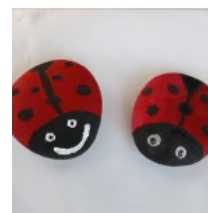
7. Ha már megszáradt a fekete festék a katica fején, akkor fessük meg a szemeket! Fessünk 2 nagy fehér pöttyöt, a középebe pedig 2 picike fekete pöttyöt teszünk.

3. Rajzoljuk meg a katica fejét ceruzával!

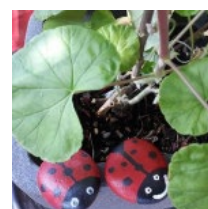
8. Ha van kedvünk, festhetünk egy szép nagy mosolyt is a katicára.

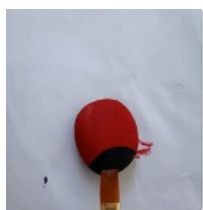
4. Fessük be a katica szárnyait pirossal! (Érdemes többször is átfesteni, hogy jól takarja a festék.)

9. Állítsuk ki az elkészült munkát, és mutassuk meg a szülőknak!

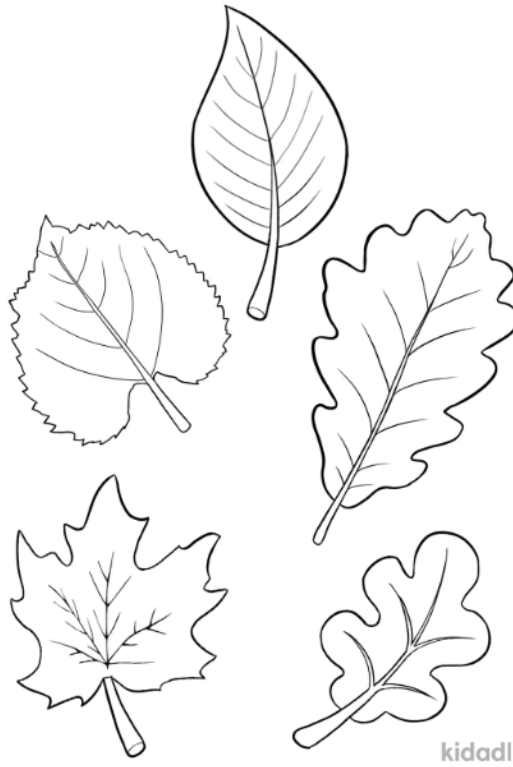
5. Fessük be a fejét feketére!

10. Mielőtt hazaviszik, mindenki húz egy extra védőréteget az elkészült kavicsra PVA ragasztóval. Ettől kap némi csillogást is. De ezt már csak a kiállítás után tudjuk megtenni, mivel előtte hagynunk kell a kavicsot legalább 10-15 percet száradni. Óvatosan (az ecsetet nem nagyon rányomva) vigyük fel a ragasztóréteget és hagyjuk megszáradni!

Forrás: a kavicsfestés feladathoz felhasznált fotókat én készítettem.

12. sz. melléklet

kidadl

Forrás: <https://kidadl.com/free-coloring-pages/5-leaves>

Brockhauserné Mató Katalin: Autómentes Világnap

Fenntarthatósági témakör meghatározása: szeptember 22. Autómentes világnap és a biztonságos gyalogos és biciklis közlekedés elsajátításának a fontossága

A projekt célcsoportja (résztevői korosztály és létszám): a Hamburgi Magyar Iskola Ovis és Betűvető csoportja, 20 gyerek (3,5 - 7 éves korosztály)

A projekt időtartama: 2022. szeptember és október, 2 alkalom (2x3 tanóra)

A projekt megvalósítási helyszíne(i): Hamburgi Magyar Iskola, Hamburg, Németország

A választott fenntarthatósági témakör rövid ismertetése (kapcsolódó környezeti probléma okai, következményei, megoldási módjai, a témához kapcsolódó zöld nap ünneplésének napja, rövid története, a zöld nap legfontosabb céljai – mire hívja fel a figyelmet?):

Levegő- és zajszennyezés, egészségügyi ártalmak és a zöld területek csökkenése

Egyre több ember használ a mindennapjai során gépkocsit. Ezzel visszük a gyerekeket az óvodába, iskolába, munkába járáshoz, bevásárláshoz, orvoshoz, nyaraláshoz stb. Így ez a mindennapi életünk nélkülözhetetlen részévé vált, olyannyira, hogy egy-egy családon belül akár egyszerre többet is használunk. Az utóbbi évtizedek során így megnövekvő gépjárműhasználat számos problémához vezetett:

- Az autók által kibocsátott kipufogógázok (CO₂, NO₂, benzol és egyéb mérgező gázok) és porok nagymértékben károsítják, *szennyezik a levegőt*, ami hozzájárul az üvegházhatáshoz, ezzel is fokozva a globális felmelegedést. A közlekedési eszközök közül arányaiban a személygépjárművek az elsődleges levegőszennyezők, mivel egy autó átlagosan 1,7 embert szállít csupán.
- A *megnövekedett zajszint* is komoly környezeti és egészségügyi problémákat okoz.
- A levegőszennyezés következtében megnövekednek a felső légúti *megbetegedések*, a szív- és érrendszeri panaszok, amik korai elhaláláshoz vezetnek.
- A városokban kialakult forgalmi dugók kivédésére és a jobb közlekedés miatt újabb és újabb utakat építenek, ami hosszú távon inkább csak fokozza a forgalmat. Ugyanakkor az utak építéséhez a fák kivágásával *területeket vesznek el a zöld környezetből*, városokon belül parkokat számolnak fel.
- A megnövekedett forgalom miatt egyre nagyobb számban fordulnak elő közúti *balesetek*.

Mindezen problémák fokozódása szükségessé tette a társadalom tudatos érzékenyítését, ami életre hívott egy újabb zöld napot és a hozzá kapcsolódó rendezvénysorozatokat.

Az **Autómentes Világnapot** (kezdetben Európai Autómentes Nap) 1998-ban rendezték meg először Franciaországban. Előtte, már a 70-es években több nyugat-európai országban is hirdettek autómentes vasárnapokat, de a mozgalom csak a '98-as francia kezdeményezésre vált európai szintűvé, melyhez azután egyre több európai ország, köztük 2001-ben Magyarország is csatlakozott.

Ehhez a naphoz szorosan kapcsolódik a 2002-ben bevezetett Európai Mobilitási Hét, ami minden év szeptember 16-22. között kerül megrendezésre.

Ezekkel a rendezvényekkel fel akarják hívni a figyelmet nemcsak a problémákra, hanem a fenntartható alternatív közlekedési módok igénybevételére, mint például a gyalogos, biciklis, illetve tömegközlekedési eszközök használatának előnyeire, ezek jótékony hatását az emberek egészséges életmódjának javítására és a környezettudatos szemlélet kialakítására.

Az óvodai foglalkozás során célunk volt a gyerekek figyelmét felhívni a környezettudatos gondolkodásra, a gyalogos, illetve biciklis óvodába és iskolába járás előnyeire, a gyalogos és biciklis közlekedés szabályainak áttekintése során a helyes közlekedési magatartás kialakítására.

A fenntarthatósági témakör céljaival összefüggésben felvetett és a projekt által megoldani kívánt problémák:

A gyerekek nem ismerik a jelen társadalom közlekedési igényei kapcsán keletkező problémákat, ellentmondásokat, ezek miből fakadnak, feloldásukra milyen megoldások lehetségesek, és azokat hogyan lehet megvalósítani. Mindezek során szem előtt kell tartani a gyerekek életkori sajátosságait.

Ismeretek szintjén:

Hiányos a szókinccse.

Nem ismer énekeket, verseket, mondókákat a témakörben.

Nem ismeri még:

- A közlekedés/mobilitás igényének alakulását a történelem során.
- A jelenleg is meghatározó célokat (munkába járás, bevásárlás...).
- Milyen közlekedési eszközöket használunk (járművek fajtái)?
- Milyen hatással vannak ezek a környezetre (természetre)?
- Milyen problémákat okoznak?
- Ezekre milyen alternatív megoldási módok lehetnek?
- A biztonságos közlekedés feltételei és szabályai (KRESZ).

Képességek szintjén:

Nem képes egyszerre több dologra koncentrálni.

Nehezebbre esik a gondolatait megfogalmazni, elmondani.

Nem képes figyelemmel hallgatni a másikat.

Gondot okoz a másokkal való együttműködés, a játékban való aktív részvétel.

Még nem elég fejlett a kez ügyessége.

Komplex figyelme még nem alakult ki.

Nem képes a mozgó jármű távolságának, sebességének megítélésére és a veszélyhelyzet felmérésére.

Nehézséget okoz(hat) továbbá a(z):

- Biciklizés.
- Irányok (bal-jobb) betartása.
- Hirtelen megállás, elindulás.

Attitűdök szintjén:

Nem alakult ki még bennük, hogy az autók milyen környezeti károkat okoznak, és az, hogy ők is tehetnek valamit a környezetük és saját maguk megóvásáért.

A projekt célkitűzései:**Ismeretek szintjén:**

Bővüljön a szókincsük (pl. közlekedési eszközök nevei)!

Tudja a különböző járműveket csoportosítani (légi, szárazföldi, vízi járművek)!

Megismerje az autók okozta problémákat (szennyezi a levegőt, hangos, forgalmi dugókat, baleseteket okoz)!

Tudjon alternatív fenntartható közlekedési módot (gyalog, roller, bicikli, busz)!

Felismerje a legfontosabb közlekedési táblákat (gyalogos átkelőhely, stop tábla, kerékpárút, családi övezet tábla, közlekedési jelzőlámpa, zebra)!

Ismerje meg gyalogos közlekedés és a biztonságos úton áthaladás szabályait!

Ismerjen énekeket, mondókákat, verseket az adott témával kapcsolatban.

Képességek szintjén:

Tudjon felsorolni járműveket!

Meg tudja nevezni az autó okozta problémákat!

Képes legyen az ollót használni, formákat kivágni!

Fogalmazza meg észrevételeit, válaszait!

Képes legyen figyelemmel hallgatni a mesét, az ahhoz és a témához kapcsolódó beszélgetésben vegyen részt!

A tanult énekek, mondókák, versek tartalmát képes legyen megérteni és a többiekkel együtt énekelni, mondani!

Érdeklődéssel és figyelemmel legyen mások iránt!

Aktívan vegyen részt a tervezett játékokban, csoportmunkában, kísérletezésben!

Képes legyen a járművek távolságának, sebességének és az esetleges veszélyhelyzet felmérésére!

Ne okozzon nehézséget a(z):

- biciklizés!
- irányok betartása!
- hirtelen megállás, elindulás!

Attitűdök szintjén:

Alakuljon ki bennük a környezet megóvására való odafigyelés!

Törekedjenek a gyalogos és biciklis közlekedési szabályok betartására!

Fejlesztendő területek:**Szociális képesség fejlesztése:**

Egymásra figyelés; Egymás segítése; Együttműködés; Kapcsolatteremtés; Szabályokhoz való alkalmazkodás.

Értelmi képesség fejlesztése: Emlékezet, Figyelem, Képzelet, Észlelés, Érzékelés

Vizuális képesség fejlesztése:

Szem–kéz koordináció

Képzlet (az adott formákból saját elképzelés szerint jármű készítése)

Finommotorika (vágás, ragasztás)

Formafelismerés

Testi képesség fejlesztése:

Mozgáskoordináció, Nagymozgások, Gyorsaság, Állóképesség, Gyors reagálás (megállás, elindulás)

Matematikai képesség fejlesztése:

Formafelismerés (jelzőtáblák formái)

Zenei képesség fejlesztése:

Zenehallgatás, Éneklés, Ritmusérzék, Zenei memória

Verbális képesség fejlesztése:

Szókincs bővítése, Beszédmegértés, beszédészlelés, Anyanyelvi kommunikáció, Kifejezőképesség

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok:**Mese**

könyv – Szutyjev: A kis hajó

diafilm/számítógép – Donászy Magda: Tapsi és a villanyrendőr

Játék

különböző közlekedési járműveket ábrázoló kis képek

előre megrajzolt (ég, út, kerékpárút, vasúti sín, víz) nagy papírlap

gyurmaragasztó a képek felragasztásához

5 doboz, rajtuk a különböző közlekedési táblák formáival

nyomtatott képek a közlekedési táblákról

Beszélgetés

nyomtatott képek a közlekedési eszközökről, nyomtatott képek a gyalogos közlekedésről, közlekedési könyv

Kísérletek

- alma
- villa
- kábel
- digitális óra
- propeller
- nikkellemez
- szódabikarbóna
- ecet
- léggömb

- 0,5 l-es műanyag palack
- tölcsér
- két befőttesüveg
- két hőmérő
- lámpa vagy napfény

Kézműves foglalkozás:

- olló
- ragasztó
- mértani formákkal előre megrajzolt színes papírok
- színes papírból előre kivágott különböző mértani alakzatok
- vonatsablon
- fehér lapok
- Hot-dog zsemle
- paradicsom vagy szalámi
- sajt
- pogácsaszaggató (ha nem kerek a sajt)
- uborka
- kés
- vágódeszka

Zene/videóklip:

számítógép vagy laptop
ceruzák/botok

A projekt során alkalmazott tanítási–tanulási módszerek:

Beszélgetés
Játék
Szemléltetés
Bemutató
Kooperatív technika alkalmazása

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák):

Csoportmunka
Egyéni alkotás

A projekt során készítendő produktumok, eredmények

A projektben leírt alkalmak végére a gyerekek különféle eredményeket érnek el, kézzel fogható produktumokkal térnek haza (ld. Melléklet):

Nagy közös kép a különböző közlekedési eszközökkel

Járműképek: vonat (sablon alapján) és saját elképzelésű járművek, adott formákból

Jelzőlámpa szendvics

A projekt értékelésének megvalósulása:

A projekt értékelését reflexióval végeztem, mely során végigvettem a projekttervben meghatározott célokat, és összevetettem azokat az elért eredményekkel. Az értékelés során felhasználtam azokat a visszajelzéseket, melyeket a gyerekektől a foglalkozás közben folyamatosan gyűjtöttem.

Záróértékelés:

A projekt megvalósítására 2 foglalkozást (2x3 órát) terveztem az őszi folyamán. Az iskolai időbeosztás alakulása következtében ebből végül szeptember 24-én tudtunk csak egy rövidített foglalkozást megtartani 2 órában. Ki kellett ugyan hagynunk a ráhangoló éneket, de mégis sikerült a terv szerint haladni. A másik alkalom beiktatására a dolgozat megírásáig még nem volt lehetőség, de a gyerekek az első alkalmat nagy örömmel vették, így a projekt hátralévő részét is tervezzük majd befejezni. A megvalósult foglalkozáson sikerült a projekttervben kitűzött célokat elérni. A gyerekek érzékenyítése és a környezettudatos magatartással kapcsolatos ismeretanyagok elsajátítása mellett képességeik fejlesztésére is oda tudtunk figyelni.

A projekt témájának nagyon örültek a gyerekek. A közlekedés és közlekedési eszközök téma nemcsak a fiúk, hanem a lányok körében is nagy sikert aratott. Érdeklődéssel hallgatták a *mesét*, amibe ők is bevonódtak, és az utána lévő *beszélgetésben* is nagyon ügyesen megnyíltak. Minden gyerek tudott közlekedési eszközt mondani, és azt is el tudták mondani, hogy mivel járnak óvodába–iskolába. A beszélgetés során figyeltek egymásra és nagyon okos gondolataik voltak az autók környezetre gyakorolt hatásairól és ezek kivédésére szolgáló megoldásokról. A *közös nagy kép készítése* közben azok a gyerekek is megnyíltak és bátran ragasztották fel a kis járművüket, akik eleinte visszahúzódtabbak voltak. A *kísérletezés* során a gyerekek két csoportba lettek bontva, így a csoporton belül figyeltek egymásra, és a feladat utasításait megosztva végezték. A végén lelkesen találgatták, hogy vajon mennyi almára lenne szükség egy autó elektromos elindításához. Az előző feladatok, játékok után jólesett nekik egy kis mozgás. Az *énekeket és a mozgásos mondókákat* is élvezettel játszották a gyerekek. Végül pedig egy *kézműves* foglalkozással zártuk az alkalmat. Itt a kisebbeknek előre kivágott formákat kellett egy sablonra ragasztaniuk, míg a nagyobbak saját maguk vágták ki a formákat. Ez utóbbi kicsit nehéznek és lassúnak bizonyult, mert a kisebbek hamarabb végeztek a képükkel, és a nagyobbakat kissé bosszantotta, hogy ők még nincsenek kész. Azonban a végén már ők is örömmel mutatták szüleiknek az elkészült járműveket. Legközelebb érdemes a csoportok munkájának differenciálása mellett jobban odafigyelnünk azok szinkronizálására is.

Úgy gondolom, hogy a gyerekeknek az érdeklődését sikerült felkelteni, végig fenntartani, és a következő alkalommal is biztosan szívesen foglalkoznak majd ezzel a témával tovább.

A projekt vázlatos, majd részletes bemutatása, leírása, menete

A hamburgi magyar családok körében 2017 őszén fogalmazódott meg az igény arra, hogy a gyerekeik rendszeres foglalkozások körében tanuljanak meg magyarul írni, olvasni, valamint hogy megismerjék a magyar kultúra és hagyományok legfontosabb elemeit. Ennek hatására 2018 januárjában megkezdte működését a Hamburgi Magyar Iskola, ami Hamburgból és a 2 szomszédos tartományból gyűjti össze a gyermekeket. A foglalkozások általában kéthetente szombaton délelőtt vannak, de a hivatalos iskolai szünetek megtartásával. Az iskolába a bölcsis kortól kezdve egészen a középiskolás korig járnak, összesen 30-35 gyermek.

A gyerekek többsége többnyelvű családból származik. Ez általában a magyar–német, de megtalálható magyar–olasz, magyar–spanyol vagy magyar–arab nyelvű család is. Vannak emellett teljesen magyar nyelvű családok is, ahol az otthon nyelve a magyar, és a gyerekek csak a helyi iskolában és a barátok között használják a német nyelvet. Mivel a gyerekek a német óvoda- és iskolarendszerbe vannak beintegrálva, számukra a játék nyelve elsősorban a német, ezért fontos számunkra, hogy foglalkozásainkon a magyar legyen az elsődleges nyelv, hogy a magyar kultúra és hagyományok megismerése mellett ezen a nyelven is könnyedén ki tudják fejezni magukat, és hogy barátokra találva tudjanak együtt játszani társaikkal. Ebben nagy segítség az iskola mellett működő cserkészlet, ami havi rendszerességgel teljes hétvégi programokat kínál a gyerekeknek.

Az ovis csoportban jelenleg 13 gyermek van, 8 fiú és 5 lány. Korosztályi megoszlás szerint 2 gyermek 3 éves, 2 gyermek 4 éves, 2 gyermek 5 éves, a többiek meg 6 évesek. Utóbbiak ugyan most kezdték a német iskolát, de mivel még nem ismerik a német betűket, nem tudnak olvasni, ezért hétvégi iskolánkban még az ovis csoportban maradnak. Az iskolai Betűvető csoportba viszont már olyan 6-7 éves gyermekek járnak, aki már ismerik a német abc-t, tudnak egyszerűbb szavakat olvasni és nyomtatott betűkkel írni.

A projekt témájának az Autómentes Világnapot választottam. Szeptemberben ennek aktualitása is volt, hiszen 22-én van ennek az ünnepe. A gyermekek közül vannak, akik a magyar iskolához közel laknak, így őnekik nem okoz nehézséget a biciklivel való érkezés. A távolabbról jövők általában tömegközlekedési eszközzel vagy autóval jönnek. Az autóval közlekedők magyar iskolába érkezésénél nehezen elvárható, hogy ezen változtassanak, hiszen messziről jönnek, de a gyermekek általában a lakóhelyükhöz közel eső iskolába, óvodába járnak, és így már az ő figyelmüket is fel lehet hívni arra, hogy oda alternatív fenntartható közlekedési módot válasszanak, ezzel is ügyelve a környezetükre, egészségükre. Második célkitűzés, amire fel kell hívni a figyelmet, hogy a gyermekek vannak a legjobban kiszolgáltatva a közlekedési baleseteknek. Ők még nem rendelkeznek azokkal az ismeretekkel, amik a biztonságos közlekedéshez szükségesek, a veszélyhelyzeteket lassan és rosszul mérik fel, és nem tudnak koncentráltan figyelni sem. Ugyan a közlekedésben 10 éves kor alatt önállóan csak ritkán vesznek részt, de ettől még fontos számukra is a legfontosabb közlekedési szabályok megismertetése, elsajátítása. Illetve a szülői példamutatás is nagyon fontos. [6] Nálunk az ovis foglalkozásokon a gyermekekkel együtt gyakran vesznek részt a szülők is, mert a kisebbeknél még nem elvárható, hogy kéthetente egyszeri találkozás során egyedül, szülő nélkül vegyenek részt benne. Így egyúttal a szülők figyelmét is fel tudjuk hívni a helyes magatartásra, a fontos szabályokra, amiket otthon ők is gyakorolhatnak a gyerekekkel.

Alapvetően előnyös helyzetben vagyunk itt Hamburgban, mert például most nyáron három hónapon keresztül lehetett havi 9 euróért használni a tömegközlekedési eszközöket, ezzel is csökkentve az autók használatát. Az Autómentes Naphoz hasonlóan itt Hamburgban is szeptemberben rendezik meg a 3 hétig tartó "Gyalog az iskolába" napokat, amibe évről évre egyre több iskola kapcsolódik be. Ezzel is próbálják ösztönözni a szülőket arra, hogy a gyerekeket inkább gyalog vagy biciklivel kísérjék az óvodába, iskolába. Továbbá a helyi rendőrség szülőknek és gyerekeknek eligazítást és biciklioktatást is tart. Mindezekre az előnyökre építhetünk, de fontos ezek mögé tenni a magyar szókincset és kifejezéseket.

Az Autómentes Világnap témakör vázlatos bemutatása:

1. nap

Részprobléma és rész cél	Feladat	Módszer	Eszközök	Produktum (ha van)
Részprobléma: Nem ismert a közlekedéshez kapcsolódó verset, éneket. Rész cél: Ismerjen ilyen éneket, mondókat! Ritmusérzék, koncentráció, szókincs, memória és mozgás fejlesztése.	Jön a kocs, most érkezünk” című dal megtanulása “Megy a kocs, fut a kocs” Weöres Sándor versének a megtanulása először szóban, majd énekelve, közben a ritmus ütögetése lábbal és ceruzával.	Közös éneklés, mozgás, ritmus ütése	- ceruzák, - fa botok	
Részprobléma: Nem ismer közlekedési eszközökkel kapcsolatos mesét. Rész cél: Ismerjen ilyen mesét! Ráhangolás a témára. Figyelem, szókincs, szövegértés, asszociáció fejlesztése.	Mese: Szutyjev: A kis hajó című meséjének meghallgatása a gyerekek bevonásával (A gyerekek mondják el a mese szereplőit, hogy melyik állat mit talált és mit készítettek közösen.)	Mesélés	- mesekönyv	
Részprobléma: Nem tudja a közlekedési eszközök fajtáit és az általuk okozott környezeti problémákat. Rész cél: Tudja ezeket, valamint aktív részvétel, szókincsfejlesztés, véleménynyilvánítás, egymásra figyelem, mások meghallgatása. Tudjon alternatív, fenntartható közlekedési módot mondani!	Beszélgetés a közlekedési eszközökről: - miket ismernek, - mivel járnak óvodába, iskolába, - régen miket használtak, - milyen problémákat okozhat az autók használata, - mivel lehetne helyettesíteni az autókat (gyalog, bicikli, roller, busz...).	Beszélgetés		
Részprobléma: Nem tudja a járműveket csoportosítani a közlekedési környezetük alapján. Rész cél: Tudja ezeket csoportosítani! Egymásra figyelem, türelem, mozgás, ügyesség, szem-kéz koordináció fejlesztése.	Melyik jármű hol közlekedik? Találják meg a helyét a képen! Különböző járművek csoportosítása légi, vízi, szárazföldi kategóriák szerint.	Játék csoportmunka	- kis járműkártyák, - előre rajzolt nagy fehér lap, - gyurma ragasztó	Falikép
Részprobléma: Nem ismer alternatív energiaforrást mint problémamegoldást Rész cél: Megfigyelőképesség,	Almaelem készítése Vajon mennyi alma kellene egy autó elektromos meghajtásához?	Megfigyelés, kísérletezés	- alma, - kábel, - nikkellemez, - villa, - elektromos óra	Elem

kommunikáció, tudományos szemlélet, kézügyesség fejlesztése.				
Részprobléma: Nem ismer közlekedéssel kapcsolatos mozgásos mondókákat, énekeket. Rész cél: Ismerjen ilyen énekeket, mondókákat! Mozgáskoordináció, nagy mozgások, ritmusérzés, figyelem, memória, szókincs fejlesztése.	“Húzzuk a szekeret...” mozgásos mondóka “Megy a hajó a Dunán” mozgásos mondóka “Mozdony” – Illyés Gyula verse “Megy a gőzös Kanizsára...” “vonatozó ének” Biciklire szálltam...” mozgásos mondóka	Közös éneklés, mondókázás, csoportmunka		
Részprobléma: Nem tud geometriai formákból közlekedési motívumokat készíteni. Rész cél: Tudja az alapvető geometriai formákat felismerni, azokból formaalkotás a síkban. Szem–kéz koordináció, kreativitás, együttműködés fejlesztése.	Vonat készítése sablon alapján. Saját maguk által kitalált járművek készítése előre megadott geometriai formákból.	Egyéni feladat, csoportmunka	- ragasztó - olló - színes és fehér papír	Vonatos és egyéb járművekről képek

2. nap

Részprobléma és rész cél	Feladat	Módszer	Eszközök	Produktum (ha van)
Részprobléma: Az előző foglalkozáson tanult énekek ismétlése. Rész cél: Zenei nevelés.	Jön a kocs, most érkeztünk” című dal “Megy a kocs, fut a kocs”	Közös éneklés	Ceruzák, fa, botok	
Részprobléma: Az előző órai közlekedési eszközök ismétlése. Rész cél: Mozgásigény kielégítése.	Föld, víz, levegő	Mozgásos játék		
Részprobléma: Nem ismer a gyalogos közlekedés szabályairól szóló mesét. Rész cél: Ismerjen ilyen! Ráhangolódás a témára, figyelem fejlesztése.	Donászy Magda: Tapsi és a villanyrendőr diafilm	Mese	Laptop vagy diafilm és diavetítő	

Részprobléma: Nem tudja, hogy mire kell figyelni, ha gyalogosan, biciklivel közlekedünk. Rész cél: Tudja ezen közlekedési módok alapvető szabályait! Aktív részvétel, egymásra figyelés, szókincs fejlesztése.	A mese alapján ismerkedés a gyalogos/biciklis közlekedés szabályaival, úton áthaladás szabályaival.	Beszélgetés	Közlekedés című könyv, képek	
Részprobléma: Nem ismert a közlekedési jelzőlámpáról szóló verset. Rész cél: Figyelem, szókincsbővítés. Szövegértés fejlesztése. Ismerjenek közlekedéssel kapcsolatos verset!	Szalai Borbála: "Jelzőlámpa" című verse	Vershallgatás	könyv	
Részprobléma: Nem tudja az alapvető geometriai formákat felismerni. Rész cél: matematikai képesség fejlesztése, formafelismerés.	Közlekedési táblák csoportosítása formák alapján.	Játék utasítás	A legfontosabb közlekedési táblákról képek	
Részprobléma: Témához kapcsolódó zene és videó megtekintése. Nem tudja a közlekedési táblákat használat szerint rendszerezni. Rész cél: A videó megnézése során tudja ezeket rendszerezni. Zenei képesség fejlesztése.	Buborék együttestől "Mire jók a jelzőtáblák?" című ének meghallgatása a hozzá tartozó videó megnézése közben.	Zenehallgatás	Laptop	
Részprobléma: Jelzőlámpa színeinek a gyakorlása. Rész cél: Szem-kéz koordináció, kézügyesség, tudatos figyelem és figyelem, egymásra figyelés fejlesztése.	Ehető jelzőlámpa készítése.	Csoportmunka	Hot-dog zsemle, sajtkrém vagy vaj, paradicsom vagy szalámi, sajt (pogácsaszaggató), uborka, kés, vágódeszka	Jelzőlámpa szendvics
Részprobléma: Nem tudja, hogy mi az üvegházhatás és milyen környezeti problémát okozhat. Hogyan keletkezhet szén-dioxid? Rész cél: Megfigyelőképesség, kommunikáció, tudományos szemlélet fejlesztése.	Üvegházhatás szemléltetése, szén-dioxid keletkezésére kísérlet.	Megfigyelés, kísérletezés, csoportmunka	1. 2 befőttes üveg, hőmérő, lámpa vagy napfény 2. Csoportonként: 1 db. 0.5 l-es műanyag palack, 1 lufi, szódabikarbóna, ecet, tölcser	

Részprobléma: Nem képes a bal-jobb irányok megkülönböztetésére. Rész cél: A bal-jobb irányok gyakorlása	"Itt a kezem, bal és jobb..." mozgásos mondóka	Utasítás		
Részprobléma: Nem tudja a gyalogos közlekedés szabályait a gyakorlatban alkalmazni. Rész cél: A gyakorlás során tudjon ezekre odafigyelni!	Tanulmányi séta az iskola környékén, a szabályok gyakorlása.			

Az Autómentes Világnap témakör részletes bemutatása:

1. nap ráhangolás

Mivel a gyerekek legtöbbször autóval vagy tömegközlekedési eszközzel érkeznek a magyar iskolába, ezért a témára való ráhangolódás képen a foglalkozást a **"Jön a kocs, most érkezünk"** (ld. Melléklet) című dallal kezdjük. Az első versszakot 2-3-szor elénekelve, közben kézmozdulatokkal kísérvé lehet a szöveget és a dallamot elsajátítani.

A többszöri eléneklés után leguggolva folytatjuk a bevezető részt a **"Megy a kocs, fut a kocs"** (ld. Melléklet) című Weöres Sándor-verssel. Először elmondjuk, utánzó mozgással, mutogatással kísérvé, majd dallamot hozzárakva, énekelve. Közben a ritmust ütemesen üjtük két fabottal vagy ceruzával.

Ezzel az énekkel és verssel nemcsak ráhangoljuk a gyerekeket a témára, hanem egyúttal fejlesztjük a szókincsüket, zenei és ritmusérzéküket és a nagymozgásokat is.

Mese

A ráhangoló énekek után mesével folytatjuk. A mese során a gyerekek beleélik magukat a történetbe, fejlődik a fantáziájuk, figyelmük, és a kérdések segítenek neki feloldódni, megnyílni.

Szutyev: **A kis hajó** című meséjét (ld. Melléklet) a gyerekekkel közösen dolgozzuk fel. Az mesélés során a gyerekek kérdezgetve válaszolnak a mese szereplőivel kapcsolatos kérdésekre. Kik a szereplők (Brekus, Kispipi, Hangyácska, Egérke, Katicabogárka), mit hoznak (falevelet, dióhéjat, szalmaszálat, cérnaszálat), mit készítenek belőle (kishajót), majd mit csinálnak az állatok (elhajóztak és a béka meg hoppon maradt)?

Mindezzel bevezetjük a következő részfeladatot.

Beszélgetés a közlekedési eszközökről

A ráhangoló rész után elérkezünk a témánkhoz, az Autómentes Világnaphoz. Ebben a feladatban kérdésekkel vezetjük rá a gyerekeket a közlekedési eszközök – és azon belül is az autók – okozta környezeti és egyéb problémákra. Alternatív megoldási módokat keresünk, amivel jobban odafigyelhetünk a környezetünkre, egészségünkre. A gyerekek a válaszadás során megfogalmazzák gondolataikat, ezáltal fejlődik a magyar nyelvi kifejezőképességük.

- Mit készítettek a mesében az állatok? (egy kishajót)
- Az mi? (közlekedési eszköz/jármű)
- Milyen közlekedési eszközöket ismertek még? (autó, busz, vonat, bicikli...)
- Miért van rájuk szükség, mire használjuk őket? (utazás, munkába járás, bevásárlás, szállítás...)
- Tudjátok-e, hogy régen miért és hogyan utaztak az emberek, milyen eszközöket használtak (szekér, ló, hintó, hajó...)? Itt meg lehet említeni, hogy a kocszi szavunk honnan származik. (Eredetileg Mátyás király idejében Kocs községben – ami Buda és Bécs között fekvő szekérjavító állomás volt – készített szekereket jelentette.)
- Ti leginkább mivel jártok óvodába/iskolába?
- Melyik közlekedési eszközt használjátok a leggyakrabban?
- Hallottatok-e már az Autómentes Világnapról? Mi jelent az, hogy “mentes”? Miért kellene nekünk autók nélkül lennünk? Miért kell erre odafigyelni? (Mert a környezetünket és az egészségünket károsítják.)
- Milyen hatással vannak ezek a környezetre (természetre)? (levegő- és zajszennyezés, fákat vágnak ki...)
- Milyen problémákat okozhatnak még az autók? (balesetek, betegségek, forgalmi dugók...)
- Hogyan tudnánk/tudnátok ezen segíteni? (pl. kevesebbet utazni autóval. inkább gyalog, biciklivel menni óvodába, iskolába)
- Milyen alternatív megoldási módokat tudnátok mondani? Azaz mivel lehetne helyettesíteni az autókat? (gyalog megyünk, bicikli, roller, tömegközlekedési eszközök használata)

Játék – Melyik jármű hol közlekedik?

A játék során a gyerekek gyakorolják a közlekedési eszközök neveit, azokat csoportosítják aszerint, hogy hol közlekednek. Mivel minden gyermek választ 1-1 képet, így mindenkinek lehetősége nyílik az aktív szereplésre, miközben egymásra is odafigyelnek. A csoportmunka eredményeképpen egy nagy közös képet kapunk, amin az összes jármű egyszerre szerepel majd.

A játék menete:

Összekeverve és lefordítva kirakunk kis képeket a különböző járművekről (ld. Melléklet) a földre vagy asztalra. (Legalább annyit, hogy minden gyerek tudjon 1-2 képet választani.) A gyerekek húznak belőle, megmutatják a többieknek, és közben megnevezik azt. Ha nem tudják a nevét megmondani, a többiek segítenek neki. Majd a falon található előre megrajzolt lapra, a megfelelő helyre (föld, víz, levegő, kerékpárút vagy sín) gyurmaragasztó segítségével felragasztják.

Kísérletezés – Almaelem készítése

Ezzel a kísérlettel (ld. Melléklet) szeretnénk rámutatni a bioenergia fontosságára, és hogy az elektromos autók miként szolgálják az alternatív fenntarthatóságot azáltal, hogy nem függenek a fosszilis energiahordozóktól.

Ez a kísérlet a koncentrációt és a finommotorikus készséget is igényli és fejleszti.

A gyerekek csoportmunkában dolgoznak, a feladatokat egymás között megosztva végzik. Két csoportot képezünk. Mindkét csoport kap 1-1 almát (ez helyettesíthető krumplival vagy citrommal is), 1-1 villát, nikkellemezt, 2-2 vezetékét (Pirosat és feketét), valamint az egyik csoport kis digitális kvarcórát, a másik csoport pedig egy kis propellert.

A kísérlet menete:

1. Az almába beleszúrják a villát, majd a nikkellemezt úgy, hogy ne érintkezzenek egymással, de ne is legyenek túl távol egymástól!
2. A nikkellemez végére odakötözik az egyik vezeték egyik végét, a másik végét pedig a digitális kvarcóra/propeller egyik érintkezőjéhez rögzítik.
3. A másik vezetékkel az óra/propeller másik érintkezőjét kötik össze a villával. Ez a része nehézkes, ügyességet igényel, ezért ha nem sikerül rákötniük, akkor felnőtt segítsége szükséges.

A kísérlet során elektromos áram keletkezik a két fém között, amelyet a vezetékek segítségével elvezetünk az elektromos eszközökhöz. Azt látjuk, hogy az elektromos áram a kvarcórát meg tudja hajtani és azt bekapcsolja, de a propellert nem tudja meghajtani.

Ehhez az almaelemeket egymás után sorba kötjük, hogy az így létrehozott feszültségek összeadódjanak, és a propeller is elinduljon. Ez azonban két almánál még nem hoz eredményt. Ezután felmerült a kérdés, hogy vajon egy kocsi meghajtásához mennyi almára lenne szükségünk. A kocsihoz nagyon sok kellene, de egy ledlámpát meg lehetne vele hajtani, amivel például egy bicikli lámpáját működtetni lehetne.

Mozgásos feladatok, mondókák

A különböző járműveket most mozgásos mondókákban jelenítjük meg. Egy képzeletbeli utazáson veszünk részt, melynek során kipróbáljuk, hogy milyen autót, hajót, vonatot, majd biciklit vezetni. A mondókákat mozgással kísérjük, 2-3-szor ismételve, hogy megjegyezzék. A mozgások során fejlesztjük a mozgáskoordinációt, a nagymozgásokat.

Az előzőekben már sokat beszélgettünk a különböző járművekről, most viszont ki is próbáljuk őket. Utazni fogunk, mégpedig Magyarországra. Meglátogatjuk a nagyszülőket, úgysis régen voltunk már otthon. Először is autóval megyünk egész a Dunáig.

Ehhez leülünk a földre, mintha beszállnánk a kocsiba. A **“Húzzuk a szekeret”** (ld. Melléklet) kezdetű mondókát többször megismételjük, közben kézmozdulatokkal kísérjük.

Most elérkeztünk a Dunához, szálljunk át egy hajóra!

Most már a Dunán hajókézünk, még mindig a földön ülve, de most jobbra-balra dülöngélve ringatózunk, és közben a **“Megy a hajó a Dunán”** (ld. Melléklet) mondókát mondogatjuk.

Most már eleget ringatóztunk a Dunán, utazzunk tovább vonattal!

“Ssh, szh, beh sok súly” (ld. Melléklet. old.) **elindul a vonatunk, de nagyon nehezen.** A gyerekek egymás után állnak, a vonat mozgását utánozzák először lassan, majd egyre gyorsabban. Ezt is elismételjük 2-3-szor, majd egymásba kapaszkodva végre megindulunk Kanizsára a **“Megy a gőzös Kanizsára”** (ld. Melléklet) kezdetű éneket énekelve. A masinisztát többször válthatjuk közben.

*Végre megérkeztünk Kanizsára! Mivel nem utaztunk még?... Próbáljuk ki most a biciklit! Újra leülünk a földre, és a **“Biciklire szálltam”** (ld. Melléklet) mondóka mozdulatainak eljátszásával zárjuk az utazásunkat.*

Kicsit megpihenünk...

Kreatív foglalkozás: vonat vagy tetszés szerinti jármű készítése mértani formákból

Az előző feladat levezetése képen, és az első napi foglalkozás zárásaként egy kreatív foglalkozást tervezünk (ld. Melléklet), mely során a gyerekek fantáziája és kez ügyessége kerül előtérbe.

A feladat során a csoportot felbontom korosztály szerint, kisebbekre és nagyobbakra.

A kisebbeknek (3-4 évesek) a feladata lesz egy előre kinyomtatott vonatsablonra ráragasztani a szintén előre kivágott különböző mértani formájú színes lapokat. Mivel ők még nem tudnak olyan ügyesen ollót használni, sok időt venne igénybe a sok kis képnek a kivágása, így hogy legyen sikerélményük, nekik megkönnyítem a feladatot.

A nagyobbak (5-6 évesek) már ügyesebben vágunk ollóval, de hogy ezt továbbra is gyakorolják, nekik maguknak kell kivágni a formákat. Viszont ők nem a vonatsablont kapják (az túl egyszerű lenne), hanem nekik maguknak kell tetszőleges járművet az adott formákból kirakniuk és egy fehér lapra ráragasztaniuk. Ehhez kapnak azért egy mintalapot segítségképpen, de ettől nyugodtan eltérhetnek.

A feladatok alapvetően egyéni munkák, de lehet csoportosan is, amikor 2-2 gyermek közösen készíti el ezeket.

2. nap

Ezen a napon folytatjuk a közlekedés témakört. Ismételjük az előző foglalkozáson tanultakat, majd tovább bővítjük a gyerekek ismereteit a közlekedési jelzőtáblák és a gyalogos vagy biciklis közlekedés szabályaival.

Közös éneklés

Az aznapi témára való ráhangolódásképpen az előző foglalkozáson tanult két éneket ismételjük. Az előző alkalomnak megfelelően, ütemmel és mozgással kísérve.

- Jön a kocs, most érkezünk...
- Megy a kocs, fut a kocs...

Bevezető játék – Föld, víz, levegő

A játék során a gyerekek mozgásos formában elevenítik fel az előző foglalkozáson említett közlekedési eszközöket, újra csoportosítják ezeket aszerint, hogy hol közlekednek.

Játék menete:

Mondok egy járművet, és aszerint, hogy hol közlekedik, a gyerekek a következőket csinálják:

- ha a földön közlekedik, akkor leguggolnak,
- ha vízben, akkor lefekszenek a földre,
- ha viszont a levegőben, akkor felugranak a levegőbe.

A következő körökben a gyerekek is mondhatnak járműveket.

Mese

Donászy Magda meséjével folytatjuk a foglalkozást, ezzel egyben be is vezetjük témánk második részét, ami során a gyerekek a közlekedés, és azon belül is a gyalogos közlekedés, szabályaiba nyernek bepillantást.

Tapsi és a villanyrendőr – diafilm (ld. Melléklet) felolvasása számítógépről

A vetítés után közösen megbeszéljük, hogy mi történt a nyuszikkal.

- Melyik nyuszi viselkedett helyesen? Miért? (Füles, és mert odafigyelt a Maci tanítására, nem szaladt el tőle, végig vele ment.)
- Mit csinált rosszul Tapsi nyuszi? (A labda után kiszaladt az útra, rollerezett az út közepén, piros jelzőlámpánál kelt át az úton, és a leesett a villamosról, mert kívül kapaszkodott fel rá. Ebből baleset lett.)

Beszélgetés a közlekedési szabályokról, úton átkelés szabályairól

A kérdésekkel egyben át is vezetjük a gyerekeket a beszélgetés részhez. A beszélgetést nyomtatott képekkel ((ld. Melléklet) és a Mi, micsoda? – Közlekedés című könyv [1] képeinek bemutatásával segítjük.

- Ahhoz, hogy ne legyen baleset, és tudjunk biztonságosan közlekedni, mi kell, mi segít ebben? (Szabályok, melyek a gyalogosokra és a járművekre is vonatkoznak. KRESZ.)
- Hol mehetnek az autók, és hol a gyalogosok? A járművek az úton/úttesten, a gyalogosok a járdán közlekednek.
- Ha gyalog mentek az óvodába vagy az iskolába, milyen szabályokra kell figyelnetek? A járdán figyelmesen kell közlekedni, mivel a gyalogosokon kívül azt mások is használhatják, pl. kerékpárosok, rollerezők, görkorcsolyázók.... A járda szélétől távolabb eső oldalon és nem az úttest mellett kell menni.
- Ha át akartok menni az út egyik oldaláról a másikra, akkor mire kell figyelni? Hogy és hol tudtok átkelni? (lámpás gyalogátkelőhely, kijelölt gyalogátkelőhely/zebra)

Az úton átkelés főbb szabályai:

1. A járdaszegélynél meg kell állni, mindig egy nagy lépéssel hátrébb, mint a járdaszegély.
2. A forgalom mindkét irányába többször figyelmesen körül kell nézni. Helyes sorrend: balra, jobbra, majd újra balra.
3. Meg kell várni, míg a járművek megállnak.
4. Fel kell venni a szemkontaktust az autó vezetőjével, hogy meggyőződhessünk arról, hogy a vezető érzékeli az átkelési szándékot.
5. Egyenes vonalban, a lehető legrövidebb úton kell átmenni. Nem szabad átszaladni.

További szabályok:

- Kisebb gyermekek mindenképpen szülői felügyelettel keljenek át az úttesten!
- Lámpás gyalogátkelőnél a lámpa színei jelentik az átkelés idejét.

- Milyen színek ezek (piros, zöld)? Melyik szín mit jelent? A pirosnál tilos, a zöldnél szabad az átkelés. De ekkor is fontos a körültekintés! A villogó zöld lámpa azt jelenti, hogy hamarosan átvált pirosra, ilyenkor már nem lépünk le az útra (ld. Melléklet).
- Ha nincs jelzett gyalogátkelő, akkor az útkereszteződésnél, ha az sincs, akkor az úton, a lehető legrövidebb irányban, az úttestre merőlegesen kell áthaladni. Nem átlósan és nem cikkcakkban!
- Átkeléskor fontos, hogy jól láthatóak legyünk, nem szabad takarásból (pl. fa, oszlop, álló autó mögül) az útra kilépni.
- Viseljünk jól látható öltözetet, főleg esős, ködös, sötét időben pl: világos ruha, láthatósági mellény, fényvisszaverő csíkok!
- Az útra kiguruló labda vagy egyéb dolog után futni tilos, mert balesetveszélyes.
- Biciklis közlekedésnél a gyermekek járdán vagy kerékpárúton közlekedhetnek. 12 éves korig főútvonalon nem biciklizhetnek. A járdán való közlekedés során vigyázniuk kell a gyalogosokra és más ott közlekedőkre.
- A gyalogátkelőhelynél való átkelésnél le kell szállni a bicikliről, és át kell tolni, mintha gyalogosok lennénk.
- Fontos a jól láthatóság.
- Biciklivel nem szabad túl gyorsan menni.
- Biciklizés során viseljenek bukósisakot!

Vers: meghallgatjuk **Szalai Borbála: A jelzőlámpa** (ld. Melléklet) című versét, ami röviden, verses formában mutatja be a gyerekeknek a jelzőlámpa színeit és használatát. Közben fejlődik a gyerekek szókinccse, a szövegértésük, valamint a figyelmük is.

Játék – közlekedési táblák csoportosítása

A vers meghallgatása után megbeszéljük, hogy mik segítenek a szabályok betartásában. (Különbéle jelzőtáblák, jelzőlámpák, útburkolati jelek, pl. zebra ismerete.) Ezzel a játékkal rendszerezzük a sokféle közlekedési táblát geometriai formájuk alapján, mellyel fejlesztjük a matematikai képességüket. Majd pedig megbeszéljük, hogy melyik mit jelent, és melyek számukra a legfontosabbak.

- Milyen közlekedési táblákat ismertek?
- Hogyan tudnátok ezeket csoportosítani?

Játék menete:

Elővesszük néhány formailag különböző közlekedési tábla képét (ld. Melléklet), és ezeket kell a gyerekeknek geometriai alakjuk és színük alapján a megfelelő helyre vinni. 2 csoportra bontjuk a gyerekeket (ha sokan vannak). A képeket lefordítva, kissé távolabb a gyerekektől egy kupacba rakva lehelyezzük a földre. Mögéjük helyezünk egymás mellé rakva (kissé távolabb egymástól) 5 dobozt, amin a formák vannak. A két csoportból odafut a kupachoz 1-1 gyerek, választ 1-1 képet, és megpróbálja a megfelelő mintát ábrázoló dobozba berakni, majd visszafut a csoportjához. (Nem kell feltétlenül versenyezniük.) Ezek alapján a csoportok lehetnek:

Alak	Szín	Jelentés
Négyszög	kék	tájékoztató: mi, hol van? pl. parkoló, benzinkút
Kör	kék	utasító, irányt mutató pl. kerékpárút, körforgalom
Háromszög	piros	veszélyt jelző pl. csúszós út, kőomlás
Kör	piros	tiltó pl. behajtani tilos, megállni tilos
Nyolcszög	piros	Stop tábla, Állj, elsőbbségadás kötelező!

Amikor elfogyott az összes kép, akkor megnézzük a dobozokat, hogy minden kép a helyére került-e, majd megbeszéljük, hogy mit jelentenek és melyek a legfontosabbak, amiket nekik is ismerniük kellene a gyalogos vagy biciklis közlekedésükhöz.

Zenehallgatás

Levezetésképpen laptopon megnézzük a Buborék együttestől a "Mire jók a jelzőtáblák?" című videoklipet, mely egyszerűen, rajzos formában foglalja össze a különböző közlekedési táblákat.

Ehető jelzőlámpa készítése

A közlekedési táblák, azon belül is a jelzőlámpák színeinek a gyakorlására egy ehető jelzőlámpát készítünk (ld. Melléklet). Ezeket a lámpákat, szendvicseket csoportmunkában készítik el. Négy fős csoportokra bontjuk őket, ahol a részfeladatokat felosztjuk a tagok között. A szeletelés és kenés során fejlődik a szem-kéz koordináció, kézügyesség, tudatos figyelem és fegyelem, koncentráció képesség, egymásra figyelés.

Hozzávalók:

- Hot-dog zsemle
- Vaj vagy sajtkrém
- Paradicsom vagy szalámi, sajt (pogácsaszaggató) és uborka
- Kés, vágódieszka

A csoporton belül a feladatok megoszlanak: zsemle kenése a krémmel, paradicsom vagy szalámi és az uborka szeletelése, valamint a sajt szeletelése vagy pogácsaszaggatóval kerek formákra való szaggatása. A csoportokhoz szükség esetén szülői felügyelet szükséges. Mielőtt felrakják a feltétet, meg lehet kérdezni, hogy:

Melyik feltétet tennék rá a zsemlekre, ha nem szabad átmenni az úton?

Melyiket, ha át szabad menni?

Az utolsónál mit csinálunk?

Az elkészült produktumokat a végén megehetik a gyerekek.

Kísérlet – üvegházhatás szemléltetése

A kísérlet jól szemlélteti, hogy mi az üvegházhatás, és hogy hogyan hat a Földre. A gyerekek megfigyelik, hogy hogyan változik a hőmérséklet a két befőttes üvegben, közben következtetéseket vonnak le.

A kísérlethez (ld. Melléklet) szükségünk lesz 2 befőttes üvegre, az egyiknek a tetejére egy zárókupak vagy alufólia kerül, két hőmérőre és egy lámpára vagy nap fényére.

A kísérlet menete:

1. Vesszünk két befőttes üveget, amibe beleállítunk egy-egy hőmérőt.
2. Az egyik üveg tetejét befedjük. A másikat szabadon hagyjuk.
3. Az üvegeket napra rakjuk, vagy lámpával megvilágítjuk.
4. Várunk egy kicsit, majd ellenőrizzük, hogy hogyan változott a hőmérséklet az üvegekben.

A gyerekektől megkérdezhetjük, hogy mit gondolnak melyik üvegben lesz melegebb a levegő és miért.

A kísérlet során elmagyarázhatjuk, hogy mi az **üvegházhatás**. A nap felmelegíti a levegőt úgy, mint a lámpa fénye a üvegben lévő levegőt. De a levegőben vannak különböző üvegházhatású gázok, mint például a szén-dioxid is. Ezek megakadályozzák, hogy a napsugár eltávozzon a légkörből. Ezáltal a Föld egyre melegebbé válik, és létrejön az üvegházhatás. A szén-dioxid gáz létfontosságú a növényeknek, mert ebből készítik az oxigént. Viszont az emberiség nagy mértékben használ tüzelőanyagokat, pl. szenet, kőolajat, földgázt, aminek égetésével egyre több szén-dioxid és egyéb üvegházhatású gáz kerül a levegőbe, megakadályozva a meleg levegő eltávozását. Így a Földön egyre melegebb lesz, ami komoly környezeti és természeti problémákhoz vezet. [2] Pl. szárazság, forró nyarak, szélsőséges időjárás... Az autók használata során is ilyen gázok keletkeznek, amik az üvegházhatáson kívül még szennyeznek is a levegőt, ami betegségeket okoz.

Amíg várunk, megcsináljuk a következő kísérletet, ami a **szén-dioxid gáz keletkezését** szemlélteti (ld. Melléklet). [2] A gyerekek csoportmunkában oldják meg a feladatot. Ehhez kisebb csoportokba osztjuk őket, ideális lenne a 3 fős csoport, mert akkor mindenkinek jut feladat. A csoportban legyen nagyobb gyerek is, mert a lufi gyors ráhúzása a palackra ügyességet igényel!

A kísérlethez szükségünk van szódabikarbónára, ecetre, lufira, 0.5 l-es műanyag palackra és tölcsérre az ecet öntéséhez.

A kísérlet menete:

1. A műanyag palackot negyedéig megtöltjük ecettel.
2. Hozzáadunk egy kanál szódabikarbónát.
3. Gyorsan a palack szájára húzzuk a lufit.

A szódabikarbóna felhabzik, és szén-dioxid gáz keletkezik, ami felfújja a palack száján lévő lufit.

Bal és jobb irányok gyakorlása

Az óvodás korú gyerekeknél a bal és a jobb oldal megkülönböztetése még nehézséget szokott okozni. Az úton való átkelésnél is előjön az irányok ismerete, hiszen először balra, majd jobbra és utána ismét balra tekintve állapítjuk meg, hogy le szabad-e lépni az útra vagy nem. Ezért különösen fontos ennek a gyakorlása.

Ennek gyakorlását egy mondóka segítségével végezzük. A gyerekekkel szemben állunk, és tükörképet mutatva, mutogatva ismételtetjük a következő mondókat.

*“Itt a kezem, jobb és bal – összeütöm, megszólal.
Itt a kezem, bal és jobb – most kell vele tapsolnod.”*

A mondóka után ugrálás az utasításnak megfelelő irányba. Balra, illetve jobbra. Majd a kezüket a szívükre helyezve, érezhetik annak dobogását. A bal oldal a szív oldala.

Terepgyakorlat

Ha van még elég idő, és az időjárás is megengedi, akkor a gyerekekkel kimegyünk az iskola közelében lévő utcákba egy kis sétára, közben gyakorlatban is átvesszük, amiről eddig beszélgettünk, ezáltal jobban rögzül bennük az aznapi foglalkozás anyaga. A séta során figyelünk a szabályok helyes betartására: a járdán való biztonságos közlekedés és az úton áthaladás szabályaira.

Azonban mindezek rögzüléséhez egyszeri alkalom nem elegendő, szükséges, hogy a szülők a gyerekekkel ezt újra átbeszélgessék, és rendszeresen gyakorolják a szabályokat.

Felhasznált irodalom

- Braun, C. 2019. *Közlekedés*, Mi micsoda, 5-7 éveseknek. Babilon Kiadó.
- Köthe, R. 2018. *Kísérletek könyve*, Mi micsoda, 8 éves kortól. Babilon Kiadó.
- https://hu.wikipedia.org/wiki/Eur%C3%B3pai_aut%C3%B3mentes_nap
Európai autómentes nap (letöltve: 2022. 09. 10.)
- <https://www.europarl.europa.eu/news/hu/headlines/society/20190313STO31218/amit-erdemes-tudni-a-gepjarmuvek-szen-dioxid-kibocsatasarol-az-eu-ban>
Amit érdemes tudni a gépjárművek szén-dioxid-kibocsátásáról az EU-ban (letöltve: 2022. 09. 10.)
- <https://www.eea.europa.eu/hu/articles/a-zajszennyez-es-jelentos-problema-mind>
Peris, Eulalia (2020): *A zajszennyezés jelentős probléma mind az emberi egészség, mind a környezet szempontjából*, EEA 01/2020. (letöltve: 2022. 09. 10.)
- <https://docplayer.hu/12444518-Kozlekedesi-alapismeretek-gyerekeknek.html>
Közlekedési alapismeretek gyerekeknek, Közlekedéstudományi Intézet (letöltve: 2022. 09. 22.)
- <https://www.grofroberta.hu/jatekos-kepesssegfejleszto-feladatok-ovodasoknak-kepesssegfejlesztesi-teruletek/>
Gróf R. 2021. *Játékos képességfejlesztő feladatok óvodásoknak – képességfejlesztési területek* (letöltve: 2022. 09. 22.)
- <https://www.kti.hu/wp-content/uploads/2018/10/K%C3%B6zleked%C5%91-kisokos-munkaf%C3%BCzet.pdf>
Abelowszky T.–Berta T. 2018. *Közlekedő kisokos munkafüzet* (letöltve: 2022. 11. 04.)

Mellékletek

Énekek, mondókák

Jön a kocsi, most érkezünk

Jön a kocsi, most érkezünk - helybenjárás

Jaj, de nagyon eltévedtünk - kezünket a szemünk elé téve körbenézünk

Derekasán áztunk, fáztunk - didergőn simogatjuk a karjainkat,

No, de kicsit elnótáztunk. - tapssal kísérjük

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=9nNm1twWD6g> (letöltve: 2022. 10. 28.)

Megy a kocsi

*Megy a kocsi, fut a kocsi: patkó dobogás - kezünkkel dobolunk/kopogunk a földön
Megy a vonat, fut a vonat: zúgó robogás - felállunk és lábunkkal dübörgünk a földön
Vajon hová fut a kocsi? 3 falun át! - kezünket kérdőn szét tesszük
Vajon hová fut a vonat? Völgyön-hegyen át! - leguggolunk, majd felállunk.*

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=7fKB1ucK7Dk> (letöltve: 2022. 10. 28.)

Húzzuk a szekeret

*Húzzuk a szekeret, - húzás utánzása
Forgatjuk a kereket, - karkörzés
Vezetjük az autót, - kormányzás
Becsapjuk az ajtót. - laza tenyérmozgatás*

Megy a hajó a Dunán

*Megy a hajó a Dunán,
Rajta ül a kapitány.
Nézi, nézi a vizet,
Forgatja a kereket.*

*Megy a hajó a Dunán,
Lemaradt a kapitány,
Kiabál, trombitál,
De a hajó meg nem áll.*

Illyés Gyula: Mozdony

*Ssh-sszh, beh
sok súly!
Meg se
mozdul!
Friss sze-
net, ha
bekapok:
messze,
messze
szaladok,
szaladok...*

Megy a gőzös Kanizsára

*Megy a gőzös, megy a gőzös Kanizsára,
kanizsai, kanizsai állomásra.
Elöl ül a masinista,
ki a gőzöst, ki a gőzöst igazítja.*

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=pqPaWiqu3Qk> (letöltve: 2022. 11. 04.)

Biciklire szálltam

*Biciklire szálltam - a földön ülve lábainkkal tekerjük a biciklinket
megfájdult a hátam. - lábat kinyújtjuk, felülünk, a hát egyenes, kezeinket a derekunkra tesszük
Repülőre ültem - ülve, karok oldalsó tartásban
nagyon elszédültem. - ülésben jobbra-balra dülöngélünk
Csónakkal mentem - kezeinkkel evezünk
sajnos vízbe estem. - felállunk, kezeinket lerázzuk
Máskor, ha sietek,
inkább gyalog megyek - helyben járás*

Mesék

Szutyeev: A kis hajó

Sétálni indult Brekus, Kispipi, Egérke, Hangyácska és Katicabogárka. Elérkeztek egy patakhoz.

- Fürödjünk meg! - brekegte Brekus, és beugrott a vízbe.
- Nem tudunk úszni - mondta Kispipi, Egérke, Hangyácska és Katicabogárka.
- Brehehehe!- nevetett rajtuk Brekus. - No hiszen, nem sokra megyek én veletek!

És úgy kacagott, hogy majdnem vízbe fúlt.

Nagyon megbántódott ezen Kispipi, Egérke, Hangyácska és Katicabogárka.

Törték a fejüket, mitévők legyenek. Addig-addig törték a fejüket, míg végre kitaláltak valamit.

Kispipi elment, és hozott egy falevelet. Egérke egy fél dióhéjat.

Hangyácska egy szalmaszálat vonszolt oda valahonnan. Katicabogárka pedig egy cérnaszálat.

És nagy buzgón munkához láttak: a szalmaszálat bedöfték a dióhéjba, a falevelet cérnával hozzákötötték, és máris készen állt a kis hajó. A hajót vízre lökték. Beleültek és elhajózáztak!

Brekus kidugta fejét a vízből, hogy tovább nevéssen rajtuk, de a kis hajó már messze járt... utól se érheted!

Link: <http://misogaadel.weebly.com/konyvek-1/szutyeev-a-kis-haj> (letöltve: 2022. 11. 04.)

Donászy Magda: Tapsi és a villanyrendőr (diafilm)

03.

*Nagyvárosban estefelé sem szűnik a forgalom,
Jelzőlámpa éber fénnel őrökdi az utakon.*

04.

*Bezárták a játékboltot, ébrednek a babák.
– Kukurikú - szól a kakas, nyakát nyújtja a zsiráf.*

05.

*Kinyitják a játékpostát, aki akar, bemehet.
Mackó postás útnak indul... viszi a sok levelet.*

06.

*Sok a dolga, mégis pontos, nem késik el sohasem,
Ha tilos a jelzőlámpa, nem rohan át sebesen.*

07.

*Egy színházi plakát előtt igen sokan megállnak,
A ma esti előadás érdekli a babákat.*

08.

*Mackó postás bekopogtat egy nagy fehér dobozon:
Tapsi! Füles! Ébredjenek! Levelük jött! Most hozom!*

09.

*A Bábszínház küldte, kérem vegyék át a levelet...
Kíváncsian találgatják, vajon benne mi lehet?*

10.

*– A színház írt - mondja Füles az örömtől repesve,
arra kérnek, az új táncot mutassuk be ma este.*

11.

*A két testvér egyedül még sosem járt az utakon...
– Hol a színház, postás bácsi? – No, majd én megmutatom!*

12.

*Mese-téren autók futnak, csilingel a villamos...
Kis elefánt ül a járdán, mert a lámpa még piros.*

13.

*Ahol nincsen jelzőlámpa, játékrendőr vezényel...
Mikor merre szabad az út, mutatja a kezével.*

14.

*Mackó postás nyugodtan megy... vezeti a két nyuszt,
Szeleburdi Tapsi keze a mancsából kicsúszik.*

15.

*Tapsi el-elmaradozik, hátrafordul, visszanéz,
Buxi kutyát csalogatja labdázni a kis csibész.*

16.

*Elpattan a csíkos labda, az úton gurul tovább
Szeleburdi Tapsi se rest: fut érte, se hall, se lát.*

17.

*Szegényt majdnem elgázolják a dübörgő kerekék,
Buxi kutya rántja el a szeleburdi gyereket.*

18.

*Az elefánt gondozza az utcákat és tereket,
Nagy kötényben, kis sapkában locsolgat és sepreget.*

19.

*Maki majom a rolleron hol ide, hol oda fut
Ormányával az elefánt nyakon önti a fiút.*

20.

– Jó napot! – szól Mackó postás. Itt hozom a levelet!
Tapsi közben újra szökik... visszafelé lépeget.

21.

Kedvesen szól a majomhoz...- Kérlek szépen, Makikám
Add kölcsön a rollerodat, visszaadom igazán.

22.

Tovarohan a rollerral, száguld az út közepén,
De egyszer csak nagyot zuhan a csintalan kis legény.

23.

Jön a rendőr: – Ejnye, kérem! Veszélyes volt az eset
Így történik az utakon a sok súlyos baleset.

24.

Füles és a postás Mackó azt hiszi, rég elveszett...
Mikor végre rájuk akad, csendesen szól: – Jó leszek!

25.

Megállnak és szól a Mackó: – Átmenni most még tilos!
Mert a jelzőlámpa lángja, láthatjátok, épp piros!

26.

Várni kell hát, ez a szabály, minden gyerek tudja rég,
Csak akkor lép le az útra, ha a lámpa zölden ég.

27.

Fülesnek is magyarázza... a lámpát nézd szüntelen.
Ha sárga a lámpa lángja azt jelenti: Türelem!

28.

Tapsi unja az okos sőt, fogja magát, elszalad...
Pedig nem kell sokat várni, csupáncsak pár pillanat.

29.

... Máris zöld a jelzőlámpa: mintha szólna: - Gyerekek!
Szabad az út... Lépjetek le! Most már bátran menjetek!

30.

Mackó postás, meg a Füles kézen fogva most megy át...
Szeleburdi Tapsi miatt nem várhatnak ott tovább.

31.

Eközben a jelzőlámpa újra sárga, majd piros...
Ki-ki tudja, azt jelenti: Várj! Lelépni most tilos!

32.

Ám a lámpa hiába int: – Ne menj, tilos most az út!
Tapsi mégsem figyel rája, hol ide, hol oda fut.

33.

*Eszébe jut a bábszínház, a szereplés, meg Füles
Villamosra kapaszkodik, s még örül is, hogy ügyes.*

34.

*De mikor a kocsi zökkent, szegény Tapsi leesett,
És egy autó alá került ... így történt a baleset.*

35.

*Rendőőr bácsi telefonál: – Halló! Halló! Baleset!
Jön a mentő, doktor bácsi vizsgálja a beteget.*

36.

*Szegény Tapsi nagyon szenved, míg kötözik, sírdogál...
Dehogyan tud ma táncot járni, fáj a lába, ha feláll.*

37.

*Füles most ér a színházhoz, jobbra-balra nézeget...
Mert nem tudja, hogy testvére, merre tűnt el, hol lehet?*

38.

*– Kezdődik az előadás ma mindenki arra vár -
Szól a bohóc -, hogy meglássa, milyen az új táncospár.*

39.

*Hanem Tapsi sehol sincsen, mindhiába vár Füles...
Fel-lejár a színpalak közt... azt sem tudja, most mi lesz?*

40.

*Helyet foglalnak a babák, mackó, csibe, kismajom,
Zsiráf hosszú nyakát nyújtja, türelmetlen mind nagyon.*

41.

*Végre Tapsi megérkezik, dagadt lábbal sántikál,
– Én nem tudok táncolni ma... - így szól, s búsan félreáll.*

42.

*Sopánkodnak, tanakodnak, hogy mitévők legyenek,
Víg tánc helyett bizony nagyon szomorú a jelenet.*

43.

*Doktor bácsi kézen fogja a két nyuszigyereket,
És elmondja, hogyan történt Tapsival a baleset.*

44.

*A gyerekek hazamennek, a tanulság épp elég...
Akkor lépnek csak az útra, ha a lámpa zölden ég!*

Link: <http://diafilm.osaarchivum.org/public/?fs=80> (letöltve: 2022. 11. 04.)

Vers

Szalai Borbála: A jelzőlámpa

*Jelzőlámpa áll a járdán...
Csuda okos szerkezet!
Zöld szemével hogyha rám néz,
Azt jelenti, mehetek.*

*Ilyenkor én nem habozom:
Szépen el is indulok,
Tudom, hogy a túloldalra
Veszély nélkül átjutok.*

*Ám hogyha a jelzőlámpa
Piros szeme néz felém:
Megállok a járda szélén,
S nem indulok, de nem én!*

*Mert a lámpa figyelmeztet:
Átmenni most nem szabad!
Világító piros szeme
Jelenti a tilosat...*

*Okos az a jelzőlámpa!
Csuda okos szerkezet!
Éber szemmel ügyel miránk,
Hogy ne érjen baleset.*

Kísérletek

Almaelem:

- Link: <https://www.youtube.com/watch?v=2dVGvaVvYko> (letöltve: 2022. 10. 10.)

Üvegházhatás 1:

- Link: <https://www.youtube.com/watch?v=ul8sE6A5vPo> (letöltve: 2022. 11. 05.)

Üvegházhatás 2:

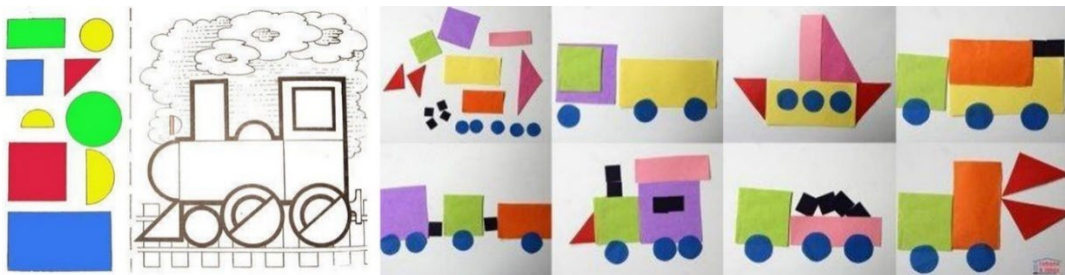
- Link: https://www.youtube.com/watch?v=m_G8PDUIInRk (letöltve: 2022. 11. 05.)

Kézműves foglalkozás

Jelzőlámpa szendvics

- Link: <https://www.kindersuppe.de/thema/projekt-strasse-und-verkehr-ideen-f%C3%BCr-kindergarten-und-kita#ampelsnack> (letöltve: 2022. 11. 08.)

Járművek mértani formákból

Link: <https://albertfalvaiovi.ujbuda.hu/hirek/10-tema-kozlekedesi-eszkozok-2020-majus-25-2020-majus-29>
(letöltve: 2022. 11. 02.)

Közlekedési eszközök

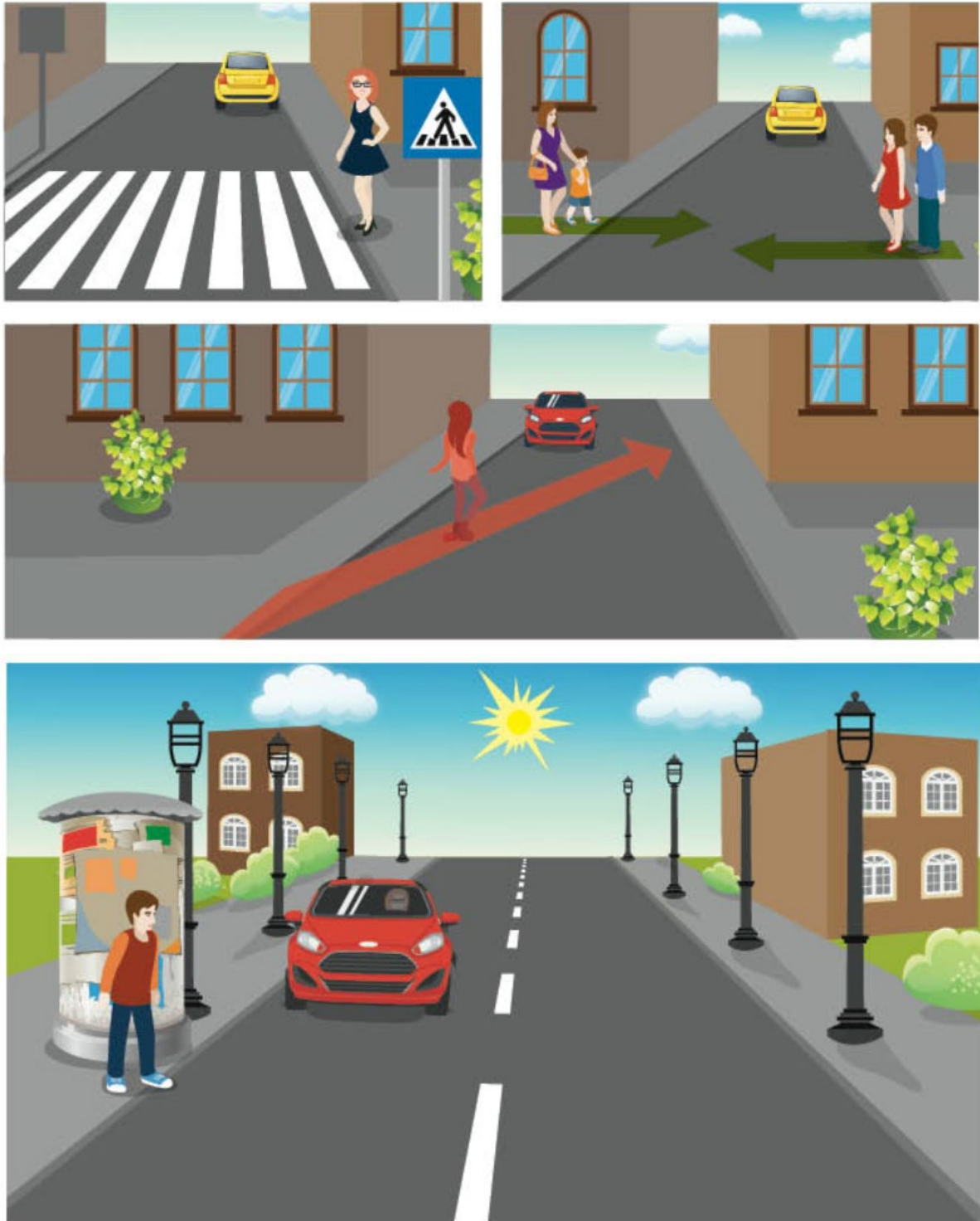

Link: <https://albertfalvaiovi.ujbuda.hu/hirek/10-tema-kozlekedesi-eszkozok-2020-majus-25-2020-majus-29>
(letöltve: 2022.11.02.)

Gyalogos közlekedés:

Link: <https://www.kti.hu/wp-content/uploads/2018/10/K%C3%B6zleked%C5%91-kisokos-munkaf%C3%BCzet.pdf>
(letöltve: 2022.11.04.)

Közlekedési jelzőlámpák:

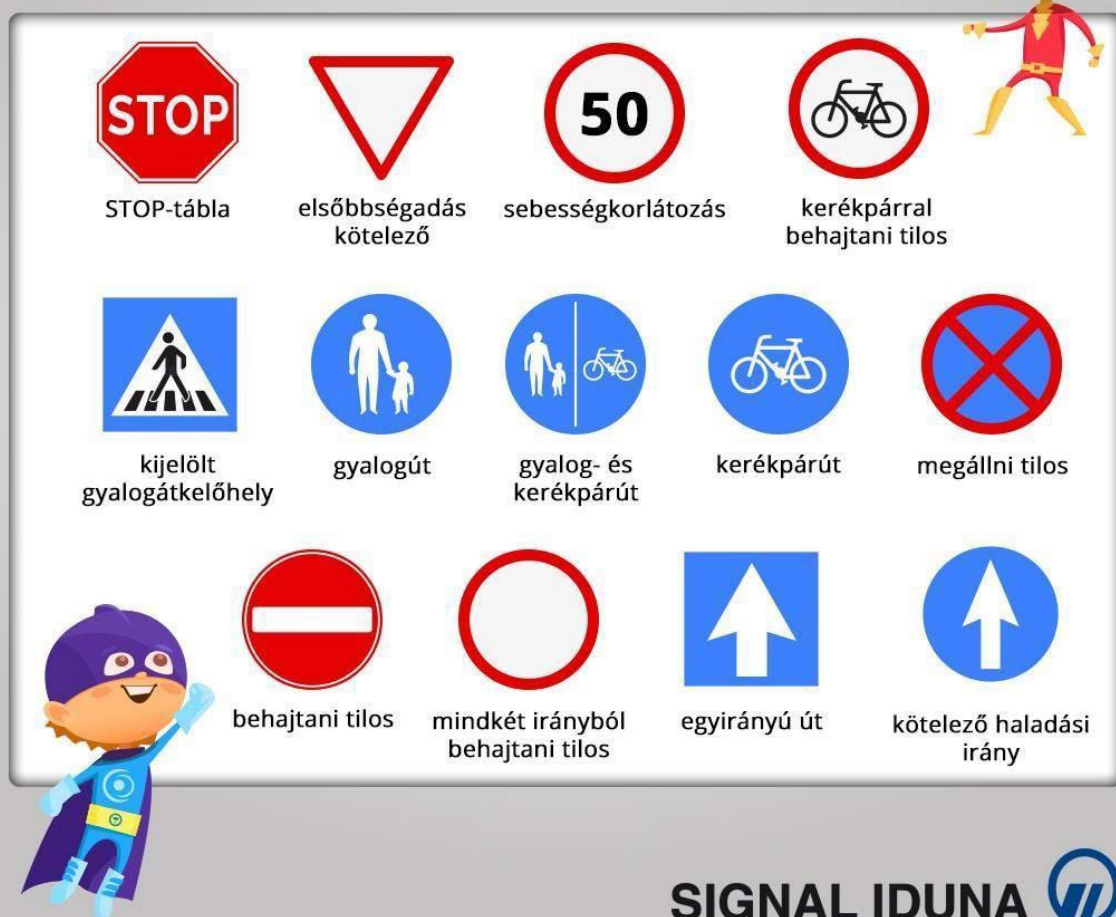
Link: <https://femina.hu/lelekprojekt/gyalogos-piros-lampa/> (letöltve: 2022.11.06.)

Közlekedési táblák

Link: <https://hu.pinterest.com/pin/340866265560584218/> (letöltve: 2022.11.06.)

Legfontosabb KRESZ-táblák gyerekeknek

Link: [https://www.facebook.com/Signal.Biztosito/photos/a.929674653761182/3152087088186583/?type=3&eid=ARCGkTWNYPBTMAH7nnwoi8Y-EA9DGHudPEMddhFni6Bti5ehvgvMoQ0uzcAbKgALrfrK4_Wmdwp06V8&__xts__\[0\]=68.ARATp3Wf--E2neqoCK_8D-pXCARH_ReTg7ECWVZLv9ovxBvq1bQNZ2Hc6MElfJjSg6N6fHZf07Xz4-SN66RnXyVDnsufn_sqIAuRLAYrLJD5GrUzqrE_ZkQIXv869qgWELD_BJPm1MYZKUaano74VPU9yitjZzNrPyoiXtCA6_cA0vAb8_jFIKQ6ehsPp2-M7T97liYxXAUMFYl2gGPmo_UhQVtuY3RZbGs9EwhHTpSPvcgqO4DqpOkDZkyckNGWAQfibPWVAidXxkIMil_rUYzjoYduB9Y](https://www.facebook.com/Signal.Biztosito/photos/a.929674653761182/3152087088186583/?type=3&eid=ARCGkTWNYPBTMAH7nnwoi8Y-EA9DGHudPEMddhFni6Bti5ehvgvMoQ0uzcAbKgALrfrK4_Wmdwp06V8&__xts__[0]=68.ARATp3Wf--E2neqoCK_8D-pXCARH_ReTg7ECWVZLv9ovxBvq1bQNZ2Hc6MElfJjSg6N6fHZf07Xz4-SN66RnXyVDnsufn_sqIAuRLAYrLJD5GrUzqrE_ZkQIXv869qgWELD_BJPm1MYZKUaano74VPU9yitjZzNrPyoiXtCA6_cA0vAb8_jFIKQ6ehsPp2-M7T97liYxXAUMFYl2gGPmo_UhQVtuY3RZbGs9EwhHTpSPvcgqO4DqpOkDZkyckNGWAQfibPWVAidXxkIMil_rUYzjoYduB9Y)
(letöltve: 2022.11.06.)

Képek a projekt megvalósításáról

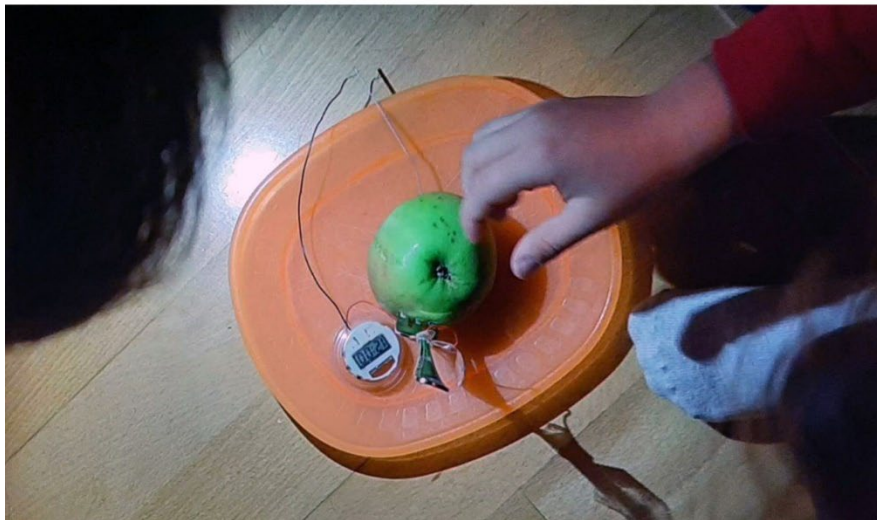
Mese

Közös képkészítés csoportjáték

Almaelem kísérlet

Járműképek formákból

Kovács Judit képei és saját képek

Kovács Andrea Judit: Kertünk őszi kincsei

Fenntarthatósági témakör meghatározása: október 21. az Alma Világnapja, miért fontos a hazai gyümölcsök fogyasztása?

A projekt célcsoportja (résztevői korosztály és létszám): A Hamburgi Magyar Iskola ovis és Betűvető csoportja, összesen 20 gyerek (3,5-8 éves korosztály)

A projekt időtartama: 2 nap (6 tanóra) 2022 szeptemberében

A projekt megvalósítási helyszíne(i): Hamburg

A választott fenntarthatósági témakör rövid ismertetése

„Napi egy alma, az orvost távol tartja.” A mondás ellenére átlagosan heti egy almát fogyasztunk csak, pedig az alma mindig is az egészség és a szépség szimbóluma volt.

Az egzotikus gyümölcsök könnyebb beszerezhetőségének következményeként egyre kevesebbet fogyasztunk a hazai idénygyümölcsökből. Pedig az őszi alma akár tavaszig is eltárolható, hazánkban is bőven megterem, kedvező a szén- és vízlábnyoma, elhanyagolható a szállítás során keletkező károsanyag-kibocsátás: tehát környezetvédelmi szempontból is a legjobb választás. Az alma könnyen emészthető, más élelmiszerekkel együtt is ehető anélkül, hogy erjedést okozna az emésztőrendszerben. Finom, jó szomjoltó, vitaminokban és ásványi anyagokban gazdag.

Nemcsak az üzemanyag- és élelmiszerárak jelentős emelkedése miatt érdemes már gyermekkorban tudatosabb fogyasztásra nevelni gyermekeinket, hanem azért is, mert a jelenlegi kutatások szerint a világon előállított élelmiszer mintegy egy harmada kárba vész vagy hulladékká válik. Az EU hulladékokról szóló uniós irányelve kimondja, hogy a háztartási hulladék mennyiségét csökkenteni kell.

Október 21-e az Alma Világnapja. Az almát a tengerentúlon már több mint száz éve ünneplik. Az első almahetet 1904-ben rendezték. Az Első Magyar Almanapokat 2014-ben rendezték. Azóta több település is megrendezi évente az almanapokat/almafesztivált. Ezen ünnepek célja az alma, az almából készült ételek és a térség népszerűsítése.

A fenntarthatósági témakör céljaival összefüggésben felvetett és a projekt által megoldani kívánt problémák:

Ismeretek szintjén: Megismertetni a hazai gyümölcsöket, ezen belül is az almát részletesen.

Képességek szintjén: Kísérleteket végez, társaival együtt tud működni.

Attitűdök szintjén: Hazai gyümölcsök fogyasztása egzotikus gyümölcsök helyett, az élelmiszerhulladék minimalizálása.

A projekt célkitűzései:

Ismeretek szintjén:

Szókincsfejlesztés (alma részei).

Az alma fejlődésének megismerése.

Felismer néhány kártevőt, tudja, melyik alma egészséges.

Meg tud nevezni különböző felhasználási módokat (befőtt, leves, sütemény, almalé, reszelt alma, saláta, müzli).

Képességek szintjén:

Megnevezi az alma főbb részeit, leírja az alma külső jegyeit.

Képes az ollót megfelelően használni és a kivágott csíkokat a papírra ragasztani.

Rendeltetésszerűen használja a reszelőt (szem–kéz koordináció).

Megfogalmazza észrevételeit és feltevéseit.

Képes következtetéseket levonni.

Aktívan kiveszi a részét a csoportmunka során.

Attitűdök szintjén:

Kialakul benne az igény a hazai gyümölcsök fogyasztása iránt.

Képes csoportban dolgozni.

Törekszik az általa okozott szemét minimalizálására.

Fejlesztendő területek:

Szociális kompetencia:

- Együttműködés
- Elfogadás
- Egymás segítése

Intraperszonális kompetencia:

- Felismeri az erősségeit és gyengeségeit.
- Célokat tűz ki maga elé.
- Képes reflektálni.

Vizuális nevelés:

- Finommotorika (vágás, ragasztás)
- Szem–kéz koordináció (reszelés)
- Formaészlelés
- Pontos munkára való törekvés
- Térí tájékozódás (fogalmak: fent, lent, mellett, előtte, mögötte)

Zenei nevelés:

- Zenehallgatási kedv felkeltése
- Hangmagasság és hangszín felismerése
- Mozgáskoordináció
- Dallam felismerése, közös éneklés
- Ritmusérzék fejlesztése

Irodalom, anyanyelvi nevelés:

- Szókincsbővítés
- Fantázia fejlesztése
- Figyelem fejlesztése
- Verbális kommunikáció fejlesztése

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok:

Az énekhez:

- Alma, alma című dal szövege kinyomtatva
- Piros alma leesett a sárba című dal szövege és kottája kinyomtatva

A meséhez:

- bábok a meséhez (készítette Brockhauserné Mató Katalin)
- Szutyeejev: Az alma című meséje
- alma a kertből

Az almás kísérletekhez:

- különböző almafajták a kertünkben (némelyikben almamoly vagy hernyó)
- citromlé
- reszelő
- kés
- tányér

A képhez:

- alma
- festékek (vízfesték, tempera, kézfesték)
- kartonpapír
- olló
- ragasztó

A „csövezéshez”:

- hangcsövek

Az alma crumble-höz:

- alma
- reszelő
- tál
- cukor
- gluténmentes liszt
- margarin
- sütőpor

Az almaelemhez:

- alma
- nikkellemez
- villa
- kábel
- digitális óra
- volt-/ampermérő

A reflexióhoz:

- fagolyó
- tollpehely
- kuka
- villanykörte
- kő
- szív

A projekt során alkalmazott tanítási–tanulási módszerek:

- Beszélgetés
- Szemléltetés
- Bemutató
- Megfigyelés
- Észrevételek megfogalmazása
- Kooperatív technikák alkalmazása (csoportmunka)

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák):

- Csoportmunka
- Egyéni alkotás

A projekt során készítendő produktumok, eredmények

- kép: almáskosár
- reszelt alma
- almaelem
- alma crumble

A projekt értékelésének megvalósulása:

A projekt nagyon sikeres volt, a gyerekek örömmel és sok lelkesedéssel vettek részt benne. A munkafázisok és a mozgásos részek aránya megfelelőnek bizonyult. Annak ellenére, hogy a nyári szünet után ez volt az első két tanítási nap, és új gyerekek is voltak a csoportban, hamar megtalálták az összhangot, és képesek voltak egymással együttműködve csapatban dolgozni. A mese elbábozása segített a gyerekeknek a mesét nemcsak hallani, hanem meg is élni, teret adva a mese közben megélt érzelmek és gondolatok megbeszélésére.

Az alma mint gyümölcs minden gyerek számára ismert volt. A legkisebbek is ismeretekkel rendelkeztek arról, hogy hogy néz ki az alma, hol terem, milyen íze van, és miket lehet készíteni belőle. Sokan (főleg azok, akiknek szüleik vagy nagyszüleik kerttel rendelkeznek) az alma részeit és kártevőket is megtudtak nevezni. Abban mindannyian egyetértettek, hogy szeretik az almát nyersen, de egyikük sem hajlandó megenni, ha megbarnult. Feltevésük szerint ilyenkor az almának megváltozik az íze. Ezért is tartottam fontosnak ezt a „mítoszt” eloszlatni. Az elvégzett kísérletek után megfogalmazták megfigyeléseiket, összevetették a kísérlet előtti feltevésükkel, és a következtetést meglepve vonták le, miszerint az alma ugyanolyan ízű marad. A szín még továbbra is láthatóan zavarta őket, így boldogan ismerték el a második kísérlet után, hogy ez a színváltozás visszafordítható.

Ugyan a csoport az almaelem kísérletnél nagyon jól felismerte, hogy a propeller azért nem forog, mert nagyobb az áramerősség-igénye, érdemes talán helyette egy kevésbé áramigényes tárgyat (pl. egy második LED-órát választani, mert az esetleges nem működés akár kudarcézéshez is vezethet, és nem biztos, hogy abba az irányba ösztönzi a gyerekeket, hogy több almát egymás után kötve erősebb elemet hozzanak létre.

Záróértékelés:

A projekt nemcsak azért volt sikeres, mert a gyerekek a már meglévő ismereteket összegyűjtötték, rendszerezték, a projekt során minden érzékszervet bevetve fejleszthették az eddigi tudásukat, képességeiket, hanem azért is, mert egy, a gyerekek számára olyan nehezen megérthető fogalmat – mint a fenntartható fejlődés – is sikerült egy kicsit közelebb hozni hozzájuk.

A projekt értékeléséhez és az önreflexióhoz a Montessori-módszerben használt reflexiós eszközöket (kő, toll, kuka, szív, villanykörte, golyó) használtam, és kértem, hogy a gyerekek fogalmazzák meg, miért ezt az eszközt választották, és milyen új ismeretekkel gazdagodtak a projekt során.

Egy pár gondolat:

„A barna almából újra lehet szép. És ezt azért jó, mert nem kell kidobni, így nem lesz annyi szemét.” H (6 éves)

„Én azt tanultam meg a projekt során, hogy az almából akár elemet is lehet készíteni, kár, hogy olyan sok almát nem lehet összekapcsolni, ami elég lenne egy autóhoz.” T (6 éves)

„Az alma héja segít, hogy ne száradjon ki az alma, és hogy ne sérüljön. Így tovább tartható el.” P (8 éves)

A projekt részletes bemutatása, leírása, menete

A Hamburgi Magyar Iskola 2017 novemberében nőtte ki magát a Hamburgi Magyar Egyesület gyerekcsoportjából, jelenleg bölcsődés kortól egészen középiskolás korig foglalkozunk összesen kb. 35-40 gyermekkel Hamburg, Schleswig-Holstein és Alsó-Szászország tartományokból. Az alkalmaink általában kéthetente vannak, figyelembe véve a három tartomány iskolai szüneteit.

A gyermekek nagy része többnyelvű családi háttérrel rendelkezik (magyar-német, magyar-olasz, magyar-arab), de előfordulnak olyan gyermekek is, ahol mindkét szülő nyelve a magyar, „csak” az iskola nyelve a német. Azonban a gyermekek számára az iskola és a gyermeki közösség nyelve elsősorban az iskola miatt a német, célunk ezért a magyar hagyományok és irodalom megismertetése

mellett a nyelv és magyar tudat örömteli megélése, az együtt éneklés és játék élvezete és az óvodában/iskolában megszerzett ismeretekhez kapcsolódó magyar szókincs fejlesztése.

Az idei évben az óvodai és iskolai csoportok újjászerveződtek: két bölcsis ovis korba lépett, néhány ovis pedig már a betűvetővel kezdte az évet. Ezen csoportokba járó gyerekek között speciális nevelési igényű, illetve BTMN-es gyerekek is megtalálhatók, így az ő speciális igényeiket is igyekszünk a foglalkozások során figyelembe venni. A különböző munkafázisokat ezen igények alapján változtatjuk. A csoport összetétele szempontjából 40-60% a lányok-fiúk aránya. Életkori eloszlás szempontjából az ovis csoportban 2 gyermek 3 éves, 2 gyermek 4 éves, 2 gyermek 5 éves, a többiek 6 évesek. A betűvető csoportban olyan 6-8 éves gyerekek vannak, akik a német abc-t már ismerik, a betűket felismerik, a nyomtatott betűket már le tudják írni, és rövid szavakat már össze tudnak olvasni. Mivel minden német iskolában más-más folyóírást tanulnak a gyerekek, ezért először a nyomtatott betűk segítségével történik a biztos magyar írás és olvasás elsajátítása és gyakorlása.

A jelenlegi projekt központi témája az alma. Ezen keresztül nemcsak az egészséges táplálkozás témakörét, hanem a tudatos fogyasztást is tematizáljuk, illetve a témához kapcsolódó szókincset is fejlesztjük. Az alma az ovis csoportban központi szerepet tölt be, ugyanis az óráközi szünetben mindig „almázunk”, biztosítva ezzel, hogy a gyerekek figyelme ne kalandozzon el az órák során az éhség miatt.

A projektet két napra, 3-3 óra időtartamra terveztem. Az első nap központi témája a ráhangolódás, az érdeklődés felkeltése, a már meglévő ismeretek összegyűjtése. A foglalkozást egy, már több gyermek által már ismert dallal: „Alma, alma, piros alma odafönn a fán” kezdtük. A dalhoz tartozó mozgáselemek segítik a szöveg és dallam megjegyzését, és a gyermekek természetes mozgásigényét is kielégítik.

Szöveg:

- https://m.zeneszoveg.hu/m_dalszoveg/29739/gryllus-vilmos/alma-zeneszoveg.html (letöltve: 2022. 10. 25.)

Dallam:

- <https://www.youtube.com/watch?v=SQePwhAzMU0> (letöltve: 2022. 10. 25.)

„Alma”

Alma, alma, piros alma odafönn a fán. (Fölfelé mutatunk a jobb kezünkkel.)

Ha elérném, nem kímélném, leszakítanám. (Mindkét kézzel, mintha az almát letépnénk, fentről lentre húzzuk a kezünket.)

De elérnem nincs reményem, (Széttárjuk mindkét kezünket, és nemlegesen rázzuk a fejünket.) várom, hogy a szél (Mindkét kezünket jobbra-balra mozgatjuk, mint ahogy a fák hajladoznak a szélben.) azt az almát, piros almát lefújja elé. (Lehajolunk, mintha egy almát vennénk fel a földről.)

De elérnem nincs reményem, várom, hogy a szél azt az almát, piros almát lefújja elé.”

Ezután egy új népdalt tanultunk meg együtt („Piros alma leesett a sárba”).

Dallam:

- <https://www.youtube.com/watch?v=N7-NrXCmJpQ&feature=youtu.be> (letöltve: 2022. 10. 25.)

– Hallod-e, Varjú koma! – kiáltotta a Nyúl. – Szakítsd le nekem az almát.

Varjú átrepült a fenyőről a vadalmafára, és letépte az almát. De az kiesett a csőréből, le a földre.

– Köszönöm szépen, Varjú koma! – kiáltotta Nyúl, és fel akarta venni az almát, de az – uramfia, mit látnak szemei?! – szusszant egyet és elszaladt.

– Hát ez meg miféle csoda?

Megijedt a Nyúl, de aztán rájött, mi történt. Az alma a fa alatt összegömbölyödve alvó Sündisznócska hátára pottyant. Az álmából fölriasztott Sündisznócska ijedtében futásnak eredt, és tüskéin magával vitte az almát is.

– Állj meg, állj meg! – kiáltozott a Nyúl. – Hová viszed az almámat?

– Ez az én almám. Leesett a fáról, és én elkaptam.

Nyúl odaugrott Sündisznócskához.

– Azonnal add vissza az almámat! Én találtam rá!

Odarepült hozzájuk a Varjú is.

– Felesleges vitáznotok, ez az én almám, én téptem le a fáról, magamnak!

Sehogy sem tudtak megegyezni, mindegyikük a magáét hajtogatta, kiabálta:

– Ez az én almám, az enyém!

Veszekedésük felverte az erdő csendjét. Verekedésig fajult a dolog: a Varjú csőrével belecsípett a Sündisznócska orrába, a Sündisznócska tüskéivel megszúrta a Nyulat, a Nyúl pedig oldalba rúgta a Varjút...

Ekkor ért oda hozzájuk a Medve. Rájuk bömbölt:

– Mi történik itt?! Mi ez a lárma?!

Azt felelik neki a verekedők:

– Medve, te vagy itt az erdőn a leghatalmasabb, a legbölcsebb. Légy te a bíró. Azé legyen az alma, akinek te ítéled.

Ezzel elmesélték a Medvének, hogy s mint esett a dolog. Medve gondolkodott, töprengett egy ideig, megvakarta a füle tövét, aztán megkérdezte:

– Ki találta az almát?

– Én! – felelte a Nyúl.

De ki tépte le a fáról?

– Bizony, hogy én! – káromta a Varjú.

– Jól van. De ki kapta el?

– Én kaptam el! – kiáltotta a Sündisznócska.

– Nos hát akkor – ítélte a Medve – mindhármótoknak joga van az almára.

– De csak egy almánk van! – kiáltotta egyszerre a Sündisznócska, a Nyúl és a Varjú.

– Osszátok el az almát szép egyforma darabkákra, és mindegyiktek vegye el a maga részét.

Megint egyszerre kiáltották mind a hárman:

– Hogy a csudába nem jutott ez az eszünkbe?!

Sündisznócska elvette az almát, és négy egyforma részre vágta. Egy darabot a Nyúlnak kínált.

– Tessék, ez a tiéd, Nyúl, mert te láttad meg elsőnek.

A másodikat a Varjúnak adta.

– Ez a tiéd, mert te tépted le.

A harmadik darabot ő nyelte le.

– Ez az enyém, mert én kaptam el az almát.

A negyedik darabkát pedig a Medve mancsába nyomta.

- Ez a tiéd, Medve.
- Ugyan, miért? – ámuldozott a Medve.
- Azért, mert te békítettél össze és vezettél a helyes útra bennünket!

És mindannyian megették a részüket az almából, és mindenki elégedett volt, mert a Medve igazságosan döntött, senkit sem bántott meg.”

A gyerekek így beleélhették magukat az egyes szerepekbe, fejleszthették szókincsüket, átérezhették a mese problémakörét. A mese megoldásaként a felvágott alma bemutatásakor már mindenki számára egyértelmű volt, hogy a nap/projekt központi témája az alma lesz.

A gyerekek érdeklődve és kíváncsian adogatták egymásnak a ketté, illetve négybe vágott almadarabokat egymásnak elmesélve, mit is látnak, mit hogy hívnak. Az alma minden részét közösen is elmondtuk, így rögzítve az ismeretlen szavakat. Megbeszéltük, hogy hol terem az alma, és hogyan lesz a magból almafa. Abban minden gyerek egyetértett, hogy nyersen mindannyian szeretik az almát, illetve az almalevet is szívesen isszák, viszont ha megbarnul, akkor már nem jó. Ekkor jöhetett az első kísérlet, amihez eleinte elég szkeptikusan álltak, ugyanis azt akartuk bebizonyítani, hogy a megbarnult almának is ugyanolyan íze van. Egy bátor jelentkező próbája után a többiek is hajlandóak voltak megkóstolni a lereszelt, megbarnult almát, és csodálkozva összegezték, hogy az íze ugyanolyan. Viszont még mindig úgy gondolták, hogy ennek ellenére sem szívesen ennék meg. Ekkor jöhetett a második kísérlet, amikor citromlé segítségével visszavarázsoltuk az alma eredeti színét. Ezután arra kértem őket, hogy gondolkozzanak el rajta, mi történik az almával, ha meghámozzuk, és milyen funkciója lehet az alma héjának. Majd meghámoztunk egy almát és egy másik, hámozatlan alma mellé tettük egy tányérra, azután mindkettőt félretettük, hogy a következő alkalmunkkor megnézzük a változást, és összevegyük az összegyűjtött feltevésekkel. A nap záróeseménye az almáskosár-kép készítése volt, amit a szülők örömmel fogadtak.

A második napot ráhangolódásképpen a már ismert Alma, alma című dal „elcsövezésével” kezdtük. Ezután megbeszéltük, hogyan lehet az almát hasznosítani. Sokan készítenek süteményeket belőle. A leves, kompótok és befőttek már kevésbé voltak ismertek. Ezeket a szavakat a gyerekek nagy része nem ismerte. Az alma crumble készítése során lehetőség nyílt kooperatív tanulási technika kipróbálására. Minden gyereknek megvolt a feladata (a recept egyszerűbb szavainak elolvasása vagy képek alapján történő ismertetése, hozzávalók összegyűjtése, alma reszelés, hozzávalók tálba öntése, keverés, tepsivajazás, tepsibe öntés).

A szükséges mennyiségeket előre kimértük a könnyebb megvalósítás érdekében. Nagyobb gyerekek esetén a recept a szükséges mennyiségeket is tartalmazhatja, és a gyerekek saját maguk mérhetik ki a hozzávalókat. A sütés után mindenki szívesen fogyasztotta.

Az almaelem készítése a projekt fénypontja volt. A gyerekeket két csoportba osztottam, mindkét csoportban azonos számban elosztva az ovisokat és a betűvetőket, kihasználva a gyerekek természetes igényét, miszerint szívesebben tanulnak egy tőlük pár évvel idősebb gyerektől, mint egy felnőttől. A két csoport ugyanazt a kísérletet hajtotta végre, azzal a különbséggel, hogy az egyik csoport egy digitális órát, a másik pedig egy propellert kapott. A digitális óra rögtön működésbe is lépett, miután az elkészült elemet hozzákapcsolták, a propeller viszont nem. A csoport rögtön ki akarta próbálni, hogy mi történik, ha több almából készült elemet kapcsolnak hozzá. Mivel így sem működött, megfogalmazták azon feltevésüket, hogy talán nem működik valamilyen oknál fogva a propeller, és

ezt egy ceruzaelemmel ellenőrizni kellene. Így ellenőriztük a működőképességét, és megállapították a gyerekek, hogy a ceruzaelem sokkal nagyobb kapacitású („sokkal erősebb”), mint az almaelem, és következtetésképpen levonták, hogy a propellerhez sokkal nagyobb kapacitású áramforrás szükséges. Ezután arról beszélgettünk, hogy vajon egy elektromos autó működtetéséhez mennyi almára lenne szükség. A különböző életkorú gyerekek különböző számokat mondtak:

- A legkisebbek szerint akár száz is (egy 3 évesnek a száz is egy olyan mennyiség, ami nehezen elképzelhető, és nagyon nagynak tűnik).
- A betűvetők szerint több kamionnyi.

Összegzésként elmondták, hogyan értékelik a projektet, milyen új ismeretekkel gazdagodtak.

A projekt feladatai:

1. nap

Részprobléma és rész cél	Feladat	Módszer	Eszközök	Produktum (ha van)
Részprobléma: Almához kapcsolódó dalok megismertetése Rész cél: Ritmusérzék fejlesztése Mozgásigény kielégítése	„Alma, alma, piros alma odafönn a fán” kezdetű dal megtanulása, elmutogatása ” Piros alma lehullott a sárba” című dal megtanulása	Közös ének, mozgás	Kotta, szöveg	
Részprobléma: Őszi gyümölcsök megnevezése Rész cél: Ráhangolódás, meglévő ismeretek gyűjtése, koncentráció és odafigyelés	 Szutyeev: Az alma című mese hallgatása, elbábozása <i>Kép: Biewald Dóra</i>	Mesélés Bábjáték	Bábok	
Részprobléma: Hogyan lesz a magból alma? Rész cél: Az alma részeinek megismerése, szókincsfejlesztés.	Az alma megfigyelése, a felvágott alma részeinek megnevezése	Szemléltetés	Alma, kés	
Részprobléma: Sok élelmiszer-hulladék termelése, pl. a megbarnult almát már nem eszem meg. Rész cél: Tudatos fogyasztói magatartás kialakítása	Eloszlatni a mítoszt, miszerint a megbarnult almának más íze van. Hogyan lesz a megbarnult almából újra világos? <i>Fotó: Brockhauserné Mató Katalin</i>	kísérletezés	Alma, reszelő citromlé	Reszelt alma

Részprobléma: az alma könnyebben megbarnul és kiszárad, ha meg van hámozva Részcél: Megismerni, milyen célt szolgál az alma héja, hipotézisek és megfigyelések megfogalmazása.	 Figyeljük meg, hogy mi történik a meghámozott almával! Mire jó az alma héja? Fotó: Brockhauserné Mató Katalin	Megfigyelés, kísérlet	Alma, kés	
Részprobléma: Miben tároljuk az almát, hogy tovább elálljon? Részcél: Megfigyelőképeség, szem-kéz koordináció fejlesztése, téri tájékozódás	Almáskosár-kép készítése Fotó: Kovács Judit		Barna és fehér kartonlap, alma, festék (piros, zöld, sárga)	Kép

2. nap

Részprobléma és rész cél	Feladat	Módszer	Eszközök	Produktum (ha van)
Részprobléma: Zenei nevelés Részcél: Dallam felismerése, szem-kéz koordináció fejlesztése, együttműködés fejlesztése.	A tanult dal „csövekkel” történő eljátszása	Közös éneklés és zenélés	Hangcsövek	
Részprobléma: Mi készülhet az almából? Részcél: Megnevezik az alma különböző felhasználásának módjait, elolvassák és elmagyarázzák és ismertetik társaiknak a sütemény készítését, elkészítik a süteményt.	Alma crumble készítése	Sütés	Alma, gluténmentes liszt, sütőpor, fahéj, margarin, tál, reszelő, fakanál, tepsi	Sütemény
Részprobléma: Tudatos energiafelhasználás, alternatív energiaforrás megismertetése, tudatosítás, mi mennyi áramot fogyaszt. Részcél: Pontos munkára való törekvés, verbális kommunikáció fejlesztése.	Almaelem készítése		Villa, elektromos óra, propeller, kábel, nikkellemez, ceruzaelem, alma	Elem

Felhasznált irodalom

- Eszterházy Károly Egyetem Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet 2017. *Fenntartható fejlődési célok oktatása Unesco*. Eszterházy Károly Egyetem Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet (EKE OFI).
- file:///C:/Users/kovac/Downloads/KGV-Fenntarthat%C3%B3-fejle%C5%91d%C3%A9si-c%C3%A9lok-oktat%C3%A1sa-UNESCO-2017.pdf (letöltve: 2022. 09. 13.)
- Farkas É. 2017. *Tanulási eredmény alapú tanterv- és tantárgyfejlesztés a felsőoktatásban*. Szegedi Egyetemi Kiadó.
- Kövecsesné Gósi V. 2019. A tanítás–tanulás módszertanának szerepe a tanítóképzésben. *Pedagógusképzés* – 18 (46). évf. k. sz.
- https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/64298/PK_2019_Evf18_ksz_06.pdf.pdf?sequence=1&BisAllowed=y (letöltve: 2022. 10. 25.)
- Kovátsné Németh M. 2010. *Erdőpedagógiától a Környezetpedagógiáig*. Pécs: Comenius. 202–215.
- <http://www.fna.hu/hir/almazasztalra> (letöltve: 2022. 09. 13.)
- <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/food-losses-waste/> (letöltve: 2022. 09. 13.)
- <https://www.schule-und-familie.de/experimente/experimente-natur-tiere/kuechenzauber-mit-aepfeln.html> (letöltve: 2022. 09. 19.)
- <https://www.nela-forscht.de/2012/10/17/warum-hat-ein-apfel-eine-schale/> (letöltve: 2022. 09. 19.)
- https://www.dlr.de/next/PortalData/69/Resources/images/4_energie/4_1_stromerzeugung-morgen/4_1_7_apfelbatterie/4_1_7_Apfelbatterie.pdf 2022. (letöltve: 2022. 09. 19.)
- <https://cookpad.com/hu/receptek/14289346-glutenmentes-dios-fahejas-almas-crumble> (letöltve: 2022. 09. 19.)

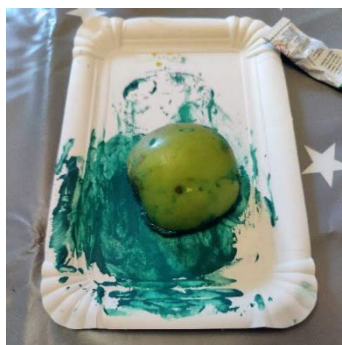
Mellékletek

1. melléklet

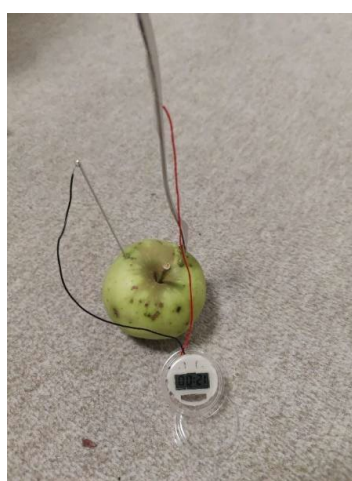

Szutyeyev meséjének elbábozása során felhasznált bábok. Kép: Kovács Judit.

2. melléklet

Almáskosár kép készítésének lépései. Kép: Kovács Judit

Almaelem készítése Kép: Kovács Judit

ALMA CRUMBLE

HOZZÁVALÓK:

- MAR
- MARGARIN
- CUKOR
- 3 ALMA
- FAHÉJ
- SÜTŐPOR
- TÁL
- RESZELŐ
- FAKÁL
- TEPSI

ELKÉSZÍTÉS

TEDD A TÁL - BA A MAR - ET, A CUKOR - T ÉS A MARGARINT, SÜTŐPORT.

RESZELD LE AZ ALMA - T SZEDD MÉR CUKOR - RAL ÉS FAHÉJZAL.

AL - LAL TESSZ A TESSZAT.

MORZSOLD RA A TESSZAT.

SÜSD 30 PERCIG 175 FOKON.

JÓ ÉTVÁGYAT

Forrás: Kovács Judit

Fadgyas Erzsébet: A méhek, az élővilág létfontosságú kicsiny részei

Fenntarthatósági témakör meghatározása: A biológiai sokféleség védelme érdekében a Méhek Világnapja (május 20.) alkalmából a méhfélék családjába tartozó rovarok jelentőségének és a védelmük érdekében alkalmazható módszereknek a megismerése.

A projekt célcsoportja (résztevői korosztály és létszám): A Vorarlbergben magyar anyanyelvi oktatáson résztvevő 10-14 éves tanulók csoportja (12 fő).

A projekt időtartama: Három magyar anyanyelvi óra, 3x80 perc.

A projekt megvalósítási helyszínei: tanterem és az iskola parkosított udvarrésze.

A választott fenntarthatósági témakör rövid ismertetése (kapcsolódó környezeti probléma okai, következményei, megoldási módjai, a témához kapcsolódó zöld nap ünneplésének napja, rövid története, a zöld nap legfontosabb céljai – mire hívja fel a figyelmet?):

A méhek és más beporzó fajok számának a csökkenése komoly problémát jelent világszerte a természeti környezet és a gazdaság számára. A Föld ökológiai egyensúlyát veszélyezteti. A természetben bizonyos növényfajok kihalásához vezetne eltűnésük. Az élelmiszertermelésnek is jelentős részét befolyásolja beporzó tevékenységük, nélkülük nem jutnánk zöldségekhez, gyümölcsökhöz. Az egyedszámok csökkenésének legfőbb okai a monokultúrák, a vegyi növényvédőszer, gyomirtók használata, vegyszeres szúnyogirtás, az éghajlatváltozás, különböző vírusok, az urbanizáció miatt mozgásterük, élelemforrásuk és élőhelyük csökkenése. Megoldási lehetőségek: méhecskehotel készítése, változatos növényi kultúrák telepítése, méh- és lepkelelegelő megőrzése, vetése, méhitatók kihelyezése, vegyszeres növényvédelem, gyomirtás és rovarirtás mellőzése (<https://europarl.europa.eu> 2021). A méhek és más beporzó fajok csökkenésének okai és következményei, Hírek Európa Parlament; <https://sokszinuvidek.24.hu> (2019). Így menthetjük meg a méheket, Virágzó vidékünk.)

A Méhek Világnapja május 20-án van minden évben. Az ENSZ közgyűlése 2017 decemberében fogadta el szlovén javaslatra, így először 2018-ban ünnepelték. A választás oka: 1734. május 20-án született az európai méhészet kiemelkedő alakja, a szlovén származású Anton Jansa. Magyarországon már 1994-től kezdve ünnepeljük a Méhek Napját. Az OMME kezdeményezésére április 30-án, mert ekkorra teljesedik ki az élet a kaptárban. Ennek a napnak legfőbb célja, hogy felhívja a világ figyelmét a méhek beporzó tevékenységének, az emberi szervezet számára gyógyhatású termékeiknek jelentőségére, a méhészek helyzetére és fontosságára, természeti környezetünk megőrzésének fontosságára, és ezáltal tevékeny környezettudatos életmód kialakítására buzdít (<https://mosthallottam.hu> 2018, Méhek Világnapja, Természet; <https://fonyod.hu>, Április 30-a a Méhek Napja Magyarországon, Hírek).

A fenntarthatósági témakör céljaival összefüggésben felvetett és a projekt által megoldani kívánt problémák:

Ismeretek szintjén: A tanulók, a méhfélék családjába tartozó rovarok, legfőképp a nyugati mézelő méh jellemzőiről, életmódjáról, azok környezetre és a gazdaságra gyakorolt hatásáról szerzett ismereteik alapján ismerjék fel, hogy milyen módon segíthetik, védhetik ezeket az élőlényeket!

Környezettudatos, az emberi közösség és a természeti környezet megóvása érdekében felelősen gondolkodó és tevékeny szemléletmód kialakítása.

Képességek szintjén: Képes legyen megérteni a méhek létezése, tevékenysége és a fenntarthatóság közötti összefüggéseket!

A csoportosan zajló munkafolyamat során a szóbeli és írásbeli kommunikációs képesség, a szociális kompetenciák, ám ugyanakkor az önállóság fejlesztése is.

A kreativitás fejlesztése.

A közösség hasznos tagjaként tevékenykedve az önbizalom kialakítása, hogy a tanuló legjobb tudása szerint vegyen részt a projekt megvalósításában.

Attitűdök szintjén: A munkakedv erősítése, az önálló megismerésre és problémamegoldó cselekvésre irányuló igény kialakítása.

A fantázia felélénkítése.

Környezettudatos életmódra nevelés.

A projekt célkitűzései:

Ismeretek szintjén: A tanulók szerezzenek ismereteket a méhfélék családjába tartozó rovarok, legfőképp a nyugati mézelő méh jellemzőiről, életmódjáról, ismerjék fel, hogy létezésük, tevékenységük milyen hatással van a környezetre és a gazdaságra! Ismerjenek meg minél több módot, amellyel az egyes ember hozzájárulhat védelmükhöz.

Képességek szintjén: A szóbeli és írásbeli kommunikációs képesség fejlesztése. Problémamegoldó képesség, szociális kompetenciák, önállóság, önbizalom, kreativitás fejlesztése.

Attitűdök szintjén: A külvilággal való kapcsolat fejlesztése megoldást keresve a hétköznapi élet egy valós problémájára. Érdeklődés, fantázia, munkakedv fejlesztése. A megoldáshoz vezető úton különféle módszerek kitapasztalására, megismerésére törekvés fejlesztése.

Fejlesztendő területek:

A magyar anyanyelvi órák legfőbb feladatával összhangban, ami az anyanyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése, a legfőbb fejlesztendő területek:

Az egyén gondolatainak, érzéseinek és véleményének kifejezése, saját szóbeli vagy írásbeli szövegalkotása, valamint azoknak a nyelvi elemeknek az értelmezése, amelyekkel akár hallás vagy olvasás útján találkozik a tanuló. Mindez az interakciók során fejlődik.

Ez a kulcskompetencia nem elkülönülten, hanem a többi kompetenciával szerves egészet alkotva, azoknak alapjául szolgáló, sokoldalú fejlesztési terület. Tehát a projektmódszer mint egy rendkívül komplex fejlesztési módszer nagyon hatékonyan alkalmazható a magyar anyanyelvi órákon.

A projekt megvalósítása során fejlesztendő további területek:

- Problémamegoldó képesség: a cél elérésére való együttes törekvés által fejlődik.
- Szociális kompetenciák: a társaikkal való együttműködés képességét sajátítják el.
- Önállóság: a tanuló maga kell, hogy elvégezze a munka oroszlánrészét, a tanárnak csupán segítő, szervező szerepe van. Átalakul a pedagógus–gyermek kapcsolat.
- Önbizalom: a közösség hasznos tagjaként tevékenykedve fejlődik.
- Kreativitás: egyedi, fantáziadús megoldások ösztönzésének hatására fejlődik.
- Kapcsolat a külvilággal: a hétköznapi élet valós problémáira megoldást keresve fejlődik.

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok:

- Három darab, a tanulók nevével és A, B, C, D betűjellel ellátott négy részből kirakható kép (virágport gyűjtő méh, méz és lépes méz, méhkaptár).
- Laptopok, internet, 4 db A4-es papírlap.
- Három kérdésből álló rövid „tippelős” feladat a méhek különleges képességeivel kapcsolatban négy példányban.
- 3 db 80x80 cm-es csomagolópapír.
- Méhek könyve (<https://agro.bayer.co.hu> Méhek könyve 2011, Bayer Bee Care méhgondozó program 4 szövegrészre felosztva, minden szövegrészből három példány.)
- 3x4 db A4-es papírlap, ceruza, toll.
- 48 db A4-es sárga lap, 12 db A3-as lila karton, vonalzó, ceruza, színes ceruzák, filctollak, színes képek a méhek életéről.
- 3 csomag virágmag, 3 kapa, 3 gereblye, 3 ültetőfa, 3 öntözőkanna.
- Paravánok, blutech.
- 12 db üvegtálka, 12 db kiskanál, 8 sál, 1-1 üveg akác-, hárs- és erdei méz.

A projekt során alkalmazott tanítási–tanulási módszerek:

Konkrét problémafelvetésen alapuló motiváció: a tanulók érdeklődésével találkozó téma buzdítja őket a cselekvésre. Felélénkül a fantázia, a munkakedv.

Kooperatív tanítási–tanulási módszerek: „Keresd a párját!”, „Szakértői mozaik”. Ezek hatékony módszerek, mert a tanár által „leadott” anyaggal ellentétben a tanulók csoportokban önállóan dolgozva sokkal jobban megismerik ezeket a témákat.

Felfedező tanulás: a tevékenység során megtanulják, hogy hogyan tudják megkeresni a szükséges információkat.

„Csoportmegoldás”: a megoldáshoz vezető hatékony módszerek kitapasztalása a társakkal való együttműködés során. Új módszerek megismerése.

„Ötletroham” módszer: az egyéni ötletek, gondolatok építik fel a csoport együttműködése során kialakított végső véleményt, produktumot.

„Vita”

„Strukturálás”: A célok világos kitűzése, a fontos gondolatok kiemelése, gondolatok összegzése.

Kreatív alkotáson keresztül megvalósuló tanulás módszere: egy produktum elkészítése során új ismeretek szerzése egyéni kreatív megoldásokon keresztül.

„Visszacsatolás”: a tanulók tevékenységének tanári és társak által történő értékelése.

„Előadás”: Egy rövid előadást tart minden tanuló egy elkészült produktumról az egyedi elemeket, tartalmakat kiemelve.

„Szemléltetés”: Az elhangzottak tárgyak vagy képek segítségével történő bemutatás.

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák):

Négy fős csoportok kialakítása „Keresd a párját!” módszerrel.

A technika alkalmazásának célja: csoportok játékos kialakítása az osztályon belül kooperatív tanulás céljából.

Rövid leírása (BacsKay B.–Lénárd S.–Rapos N.–L. Ritók N. 2008. Kooperatív tanulás. Oktatási programcsomag a pedagógusképzés számára. Bp.: Educatio Kht.):

Csoportok kialakítása a társak megkeresésével kapcsolatteremtő játék formájában. Az osztálylétszám figyelembevételével annyi képet vágunk 4 részre (egy képet 3 vagy 5 részre), ahány csoportot szeretnénk. Minden tanulónak osztunk véletlenszerűen vagy tudatosan egy-egy képdarabot. Feladat: „Keresd meg az összetartozó darabokat!” A teljes képet kirakó diákok alkotnak egy csoportot. Ha tudatosan, névvel ellátva kapták meg a gyerekek a képdarabokat, úgy alakulnak elképzelésünk szerint a csoportok, hogy közben mégis megmarad a játék keresgélő, izgalmas jellege. A képeket a feldolgozandó téma szerint is választhatjuk, illetve képek helyett adott rendszerbe tartozó 4-4 elemet is választhatunk.

„Szakértői mozaik” módszer.

A technika alkalmazásának célja: új ismeretanyag elsajátítása.

Rövid leírása (BacsKay B.–Lénárd S.–Rapos N.–L. Ritók N. 2008. Kooperatív tanulás. Oktatási programcsomag a pedagógusképzés számára. Bp.: Educatio Kht.):

A, B, C, D jeleket osztunk ki a csoportok tagjainak. Az új ismeretet tartalmazó szöveget négy részre osztjuk. A csoport minden tagja más-más szövegrészt kap; mindenki egyénileg elolvassa a kapott szöveget; azonos betűjelűek összeülnek, megbeszélik az elolvasottakat, és közös vázlatot írnak; mindenki a csoportjába visszamegy, és megtanítja a saját feldolgozott anyagát.

A projekt során készítendő produktumok, eredmények:

A Méhek könyve (<https://agro.bayer.co.hu> Méhek könyve 2011, Bayer Bee Care méhgondozó program) egy-egy szövegrésze alapján elkészített négy vázlat.

Öt címszó köré csoportosított gondolatterképek a tanulók korábbi ismereteiről.

A méh – memoflip

Méhek – lapbook

Méhlegelő az iskola parkosított udvarrészében.

Lapbook kiállítás.

A projekt értékelésének megvalósulása:

Az egyes feladatok elvégzését követő folyamatos visszacsatoláson, értékelésen kívül az egyes produktumok közös értékelése.

Záróértékelés:

A méhek napján lebonyolított projektzáró rendezvényt követően a célok és eredmények összevetésével, a sikerek és a felmerülő nehézségek átgondolását követő részletes elemzéssel valósul meg.

A projekt vázlatos majd részletes bemutatása, leírása, menete:

Részprobléma és rész cél	Feladat	Módszer	Eszközök	Produktum (ha van)
Részprobléma: a téma bevezetése, problémafelvetés. Rész cél: motiválás	A Méhek Világnapja dátumának, történetének megismerése. A méhek jelentőségének tisztázása. (https://m.osthallotta.m.hu 2018) Méhek Világnapja, Természet; https://fonyod.hu , Április 30-a a Méhek Napja Magyarországon, Hírek)	Négy fős csoportok kialakítása „Keresd a párját!” módszerrel. „Felfedező” tanulás	Három darab, a tanulók nevével és A, B, C, D betűjellel ellátott négy részből kirakható kép. Laptopok, internet. 4 db A4-es papírlap.	A 4 csoport vázlata és beszámolója a talált információk alapján.
Részprobléma: Tudatosult-e a tanulóknál a bevezetés után, hogy mennyire különlegesek a méhek? Rész cél: érdeklődés felkeltése, motiválás	Több választási lehetőséget tartalmazó rövid „tippelős” feladat a méhekről.	Csoportmegoldás: vita, érvelés	4 (csoportonként egy) papírlap a feladattal.	
Részprobléma: Vannak-e a tanulóknak előzetes ismeretei a témakörben? Rész cél: Korábbi ismeretekre építés lehetőségének megteremtése	Az eddigi ismeretek mozgósítása és újak szerzése. Öt címszó köré csoportosított gondolatok összegyűjtése.	„Ötletroham” módszer	3 db 80x80 cm-es csomagolópapír.	Gondolattérképek

Részprobléma: Elegendő ismerettel rendelkeznek-e a tanulók ahhoz, hogy a probléma megoldására ötleteik legyenek? Részcél: Az ismeretek bővítése annak érdekében, hogy megoldási ötletek szülessenek.	Új ismeretanyagot tartalmazó szöveg feldolgozása (https://agro.bayer.co.hu Méhek könyve 2011, Bayer Bee Care méhgondozó program)	„Szakértői mozaik” módszer	Méhek könyve 4 szövegrészre felosztva, minden szövegrészből 3 példány; 3x 4 db A4-es papírlap, ceruza, toll	A Méhek könyve egy-egy szövegrésze alapján elkészített vázlatok, amelyekből az egyes tanulók meg tudják tanítani csoportjaiknak az új ismereteket.
Részprobléma: Hol, milyen formában rögzíthetjük új ismereteinket? Mi az a forma, amit a tanuló bármikor szívesen elővesz és felfrissíti tudását? Hogyan hívhatja fel a tanuló mások figyelmét is a problémára? Részcél: Esztétikus egyedi lapbookok készítése.	A tanultak alapján, egyénileg fontosnak tartott ismeretek megjelenítése egy esztétikus, színes, figyelemfelkeltő lapbookon két lépésben: 1. memflip 2. rajzos, képes, érdekességeket felvonultató egyéni kiegészítések.	kreatív alkotáson keresztül megvalósuló tanulás módszere	48 db A4-es sárga lap, 12 db A3-as lila karton, vonalzó, ceruza, színes filctollak, színes képek a méhek életéről	A méh – memoflip Méhek lapbook
Részprobléma: Mit tehetünk mi a környezetünkben élő méhek védelme érdekében? Részcél: A környezetünkben élő méhek védelmének céljából, közös munkával kialakított méhlegelő létrehozása.	Őshonos, pollenben és nektárban gazdag virágok ültetése az iskola parkosított udvarrészébe.	A tervezett produktumból kiindulva a részfeladatok strukturálása. Fizikai munkavégzés.	3 csomag virágmag 3 kapa, 3 gereblye, 3 ültetőfa, 3 öntözőkanna	Méhlegelő az iskola parkosított udvarrészében.
Részprobléma: Hogyan ünnepelhetjük meg méltó módon a Méhek Napját? Részcél: Az elkészült lapbookok bemutatása egy kiállítás keretében.	Az iskola aulájában felállított paravánokon a lapbookok esztétikus elhelyezése. Készülj fel a saját lapbookod szóbeli bemutatására az egyedi elemekre és tartalmakra különös tekintettel!	Előadás Szemléltetés	Az elkészült lapbookok, paravánok, blutech	Lapbookkiállítás
Részprobléma: Milyen tevékenységekkel, ötletekkel színesíthetjük a Méhek Napja alkalmából tartott óránkat? Részcél: Az egyéb, korábban összegyűjtött ötletek alapján tervezett tevékenységek megvalósítása.	Például: Mézfajták felismerése azok illata, íze, színe alapján.	Érzékszervi tapasztalás útján történő tanulás.	12 db üvegtálka, 12 db kiskanál, 8 db sál, 1-1 üveg akác-, hárs- és erdei méz	

Részletes leírása:

1. A téma bevezetése, problémafelvetés, korábbi ismeretekre építve új ismeretek szerzése.

1.1 A munkaforma létrehozása: csoportok kialakítása a „Keresd a párját!” módszerrel. A négy-négy részből kirakható képek témája már előrevetíti, hogy a méhekről lesz szó.

Három darab, a tanulók nevével és A, B, C, D betűjellel ellátott négy részből kirakható kép.

A mező növény és állatvilága

A kép forrása: <https://tananyag.almasi.hu>

A kép forrása: <https://femina.hu> 2018. Méz cukor helyett: szabad használni a fogyókúra alatt?

(Virágport gyűjtő méh, méz és lépes méz, méhkaptár)

A kép forrása: <https://siposgazda.hu> 2020. Kaptár

1.2 A csoportok egyenrangú tagjai: A (íródeák), B (időfigyelő), C (együttműködés-mester), D (vállveregető) tanulók. Laptop és internet használata segítségével keresik meg a választ a következő kérdésekre:

- Kik és miért jelölték ki az év egy napját a Méhek Napjának?
- Mi a pontos dátuma, mi a története?
- Milyen jelentőségük van ezeknek a rovaroknak?

Majd beszámolnak a többi csoportnak arról, hogy mit tudtak meg.

1.3 Egy rövid „tippelős” feladat, amely szintén a figyelem felkeltését, a motivációt szolgálja:

1. A méhek az illata alapján ismerik fel a kolóniájukat. Kiváló szaglásukkal könnyedén sikerül nekik. Hány szaglőreceptoruk van a méheknek? (A gyümölcslegyeknek 62, a szúnyogoknak 79 van.)

a) 80 b) 120 c) 170

2. Hogyan hozzák a méhek társaik tudomására, hogy milyen irányban és milyen messze található a táplálékforrás?

a) váltakozó, magas frekvenciájú zümmögéssel

b) körtáncsal és rezgőtáncsal

c) jellegzetes illatanyag kibocsátásával

3. A háziméhnek is, mint sok más rovarfajtnak, összetett szeme van. Mi jellemző a méhek látására?

a) Akár 100 képet is láthatnak másodpercenként.

b) Kiválóan látnak minden színt.

c) Az ultraibolya (UV) fényt is látják.

A csoportok tagjai együtt döntenek el, hogy melyik választ tartják helyesnek.

1.4 A méhfélék családjába tartozó rovarfajokkal, életmódjukkal, természetben betöltött szerepükkel és ennek jelentőségével kapcsolatos korábbi ismeretek mozgósítása. Továbbá tudnak-e már a tanulók arról, hogy milyen környezeti tényezők veszélyeztetik a létüket, illetve van-e, és ha igen, milyen mód ezeknek a veszélyeknek az elhárítására?

Feladat: „ötletroham” módszerrel gondolattérképeket készítenek az egyes csoportok. A következő címszavak segítségével gyűjtik össze eddigi ismereteiket:

- Méhfajok
- A kaptár és lakóinak élete
- A beporzás
- A méhek életét befolyásoló tényezők
- Teendők a méhek védelme érdekében

Végül a csoportok beszámolnak az összegyűjtött ismereteikről.

1.5 A méhfélék családjába tartozó rovarfajokkal, életmódjukkal, természetben betöltött szerepükkel és ennek jelentőségével kapcsolatos új ismeretek szerzése. Az őket veszélyeztető környezeti tényezők megismerése. Mit tehetünk védelmük érdekében?

Új ismeretanyagot tartalmazó szöveg feldolgozása
(<https://agro.bayer.co.hu> Méhek könyve 2011, Bayer Bee Care méhgondozó program).

Saját fénykép (2022. 10. 27.)

A, B, C és D tanulók alkotnak egy-egy csoportot. Különböző szövegrészekkel dolgoznak. Az egyéni elolvasás után az azonos betűjelű tanulók összeülnek és az olvasottak megbeszélését követően közös vázlatot írnak a lényegesnek tartott tudnivalókból. Mindezek után a vázlat segítségével megtanítják az új ismereteket a többi csoporttagnak.

„A” tanulók:

(5–7. o.) A méhkolóniák feladatai, tagjai és számuk, a munkamegosztás a lakók között. Hogyan vészeli át a hideg telet? Évszakok a méhek életében.

„B” tanulók:

(8–10. o.) Hogyan készül a méz? Milyen méhtermékek vannak még?

Mi a méhek szerepe mindennapi táplálékaink, a zöldségek és gyümölcsök termesztésében? Mi a beporzás és mi a jelentősége? Kik vesznek részt benne?

„C” tanulók:

(11–12. o.) A méhek életét befolyásoló külső tényezők.

„D” tanulók:

(3–4., 13. o.) A méhfélék családjába tartozó néhány faj és azok változatos életmódjának megismerése.

Mit tehetünk a méhek védelme érdekében?

2. A szerzett új ismeretek rendszerezése kreatív alkotáson keresztül.

2.1 A tanultakról a tanulók által készített vázlatok alapján egyénileg fontosnak tartott ismeretek megjelenítése egy esztétikus, színes, figyelemfelkeltő lapbookon két lépésben:

A méh – memoflip

a.) Memoflip

- A háziméh-kolónia
- A beporzás
- Külső tényezők
- A méhek védelme

Saját fénykép (2022.10.27.)

Méhek lapbook

Saját fénykép (2022.10.27.)

b.) Lapbook: Rajzos, képes, érdekességeket felvonultató egyéni kiegészítések.

Tartalmazhatnak információkat a következőkről: néhány, a méhfélék családjába tartozó faj és életmódjuk; Méhtermékek, valamint a méhméreg; Más érdekességek a háziméhekről (szaglásuk, látásuk, táncuk, a rajzás stb.).

3. Május 17-én megemlékezés a Méhek Napjáról: tevékeny részvétel egy, a méhek védelmét szolgáló feladatban, az elkészült lapbookok bemutatása, változatos feladatok korábban összegyűjtött ötletek alapján.

3.1 Óshonos, pollenben és nektárban gazdag virágok ültetése az iskola parkosított udvarrészébe. A tanulók az általuk előkészített talajba elvetik a virágmagokat, majd beöntözik az ágyást.

Saját fénykép (2022.10.11.)

3.2 Lapbook kiállítás. Az lapbookok készítői rövid előadás keretében mutatják be munkáikat.

3.3 Mézfajták felismerése azok illata, íze és színe alapján.

Négy 3 fős csoport: egy tanuló csak látja, egy tanuló bekötött szemmel csak szagolja, és egy tanuló bekötött szemmel csak ízleli a három tálkában eléjük tett, három különböző fajta (akác- , hárs- és erdei) mézet. A csoportok tagjai érzékszervi tapasztalás útján döntenek el, hogy melyik méz milyen fajta.

Felhasznált irodalom

- Bacskey B.–Lénárd S.–Rapos N.–L. Ritók N. 2008. *Kooperatív tanulás*. Oktatási programcsomag a pedagógusképzés számára. Budapest: Educatio Kht.
- <https://agro.bayer.co.hu> Méhek könyve 2011. Bayer Bee Care méhgondozó program.
- <https://europarl.europa.eu> 2021. A méhek és más beporzó fajok csökkenésének okai és következményei, Hírek Európa Parlament.
- <https://www.fenntarthatofejloves.net/2022/05/20/geo-a-mehkek-vilagnapja/>
- <https://fonyod.hu>, Április 30-a a Méhek Napja Magyarországon, Hírek. <https://mosthallottam.hu> 2018. Méhek világnapja, Természet.
- <https://ofi.oh.gov.hu>, Lada L. Oktatási módszerek, Oktatókutató és Fejlesztő Intézet.
- <https://sokszinuvidék.24.hu> 2019. Így menthetjük meg a méheket, Virágzó vidékünk.
- https://tehetseg.hu/sites/default/files/06_kotet_net.pdf M. Nádasi M. 2010. A projektoktatás elmélete és gyakorlata, Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége.

Hornyák Éva: Mit üzen a természet?

Fenntarthatósági témakör meghatározása: természetvédelemhez kapcsolódó zöld nap

1.altéma: Állati egyéniségek (Az állatok világnapja)

2.altéma: Kedvenc madaram (Az év madara 2023)

A projekt célcsoportja: 7-11 évesek, 20 tanuló

A projekt időtartama: 3-3 óra (2 alkalom)

A választott fenntarthatósági témakör rövid ismertetése: Az állatok világnapjának ötlete egy 1931-ben Firenzében tartott környezetvédelmi konferencia keretein belül merült fel először. Ideje október 4-e, amely Assisi Szent Ferenc halála napjának állít emléket. Az állatok világnapjának egyik alapelve, hogy az állatok boldogabbá teszik életünket, segítőtársként és barátként gazdagítják mindennapjainkat. Magyarországon 1991 óta rendezik meg Assisi Szent Ferenc, az állatok védőszentje halálának évfordulóján az állatok világnapját. Ez alkalomból állatvédők hívják fel a figyelmet szerte a világon az állatokat fenyegető veszélyekre és az emberséges bánásmódra. Az állatok világnapjához szorosan hozzákapszódik a madárvédelem és ezen keresztül *Az év madara* program is. 1979-ben indította el az MME, azaz a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület. Célja, hogy a lakosságot megismertesse azokat a madárfajokkal, amelyek védelmére nagyobb figyelmet kell fordítani.

A fenntarthatósági témakör céljaival összefüggésben felvetett és a projekt által megoldani kívánt problémák:

Ismeretek szintjén: Ismerjék meg a világnap eredetét, érezzék meg az ember és állat kapcsolatának fontosságát! (A tanulók természettudományi gondolkodásmódjának fejlesztése.) Legyenek képesek a környezet sajátosságainak megismerésére és elemi szintű értékelésére! Tapasztalják meg, hogy a velük való foglalatosság számtalan területen megnyilvánul (anyanyelv, népi kultúra, művészetek, tudományok, sportok)!

Képességek szintjén: Alakuljon ki pozitív érzelmi viszony és tisztelet a természettel szemben! Szerezzenek tapasztalatot a környezetükben élő állatokról, vessék azt össze mesebeli megfelelőikkel! Találkozzanak az állatokkal való törődés intézményes formájával, és érezzék ennek fontosságát! A madárvilág megszerettetése, tisztelete és gondozása.

Attitűdök szintjén: Váljanak érzékennyé környezetük állapota iránt, ismerjék fel a környezet természeti értékeit, és törekedjenek a megőrzésére! Tudjon és akarjon a fenntarthatóság érdekében cselekedni! Mindeközben pedig fejlődjön nemzettudatuk, esztétikai érzékük, erkölcsi ítéletalkotásuk, énképük, önismeretük, társas kultúrájuk, lelki egészségük, tanulási technikáik!

A projekt célkitűzései:

Ismeretek szintjén: Állatokról szerzett ismeretek bővítése (állatok kicsinyeinek neve), új fogalmak.

Képességek szintjén: Ismeretszerzés, tanulási képesség, kommunikációs, együttműködési képesség. Képzlet, fantázia fejlesztése pl. állatmenhely logó. Képessé válni figyelni a környezetére!

Attitűdök szintjén: Közösén végzett munka örömeinek erősítése. Kompromisszumkészség. Hagyományok ápolása. Az anyanyelvükhöz való pozitív érzelmek kialakítása.

Fejlesztendő területek: anyanyelv, környezetismeret, vizuális kultúra, ének-zene, dráma, matematika.

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok:

Puzzle, nyomtatott feladatlap, internet, IKT-eszközök: videók, online feladatok, táblaképek, mobiltelefon, tablet, laptop, hangszóró.

A projekt során alkalmazott tanítási-tanulási módszerek:

Szemléltetés, magyarázat, tanulók beszámolója, megbeszélés, vita, projekt, szimuláció, szerepjáték, ellenőrzés, értékelés

Tanulásszervezési eljárások: egyéni, csoportos munka, kooperatív csoportmunka, frontális

A projekt során készített produktumok, eredmények:

A projekt nem ér véget a foglalkozás végével. Házi feladattal folytatódik, és ha jól dolgoztam, és motiválttá váltak, akkor ez egy hosszú folyamat kezdete.

Készített produktumok: állatmenhely logó, lapbook, fürtábra vagy madáretető

A projekt értékelésének megvalósulása:

Pedagógusként kiemelt feladatnak tartom az elméleti tudás átadása mellett a gyerekek erkölcsi nevelését is. Tudják alkalmazni az emberi kapcsolatok különböző formáit a hozzájuk közel állók által elvárt módon! Ennek kiváló terepe volt a foglalkozás első részében beindított kooperatív tanulásszervezés, mely során a gyerekek problémákkal találkozhattak, azok megoldásán együtt dolgozhattak. Híres állatok történeteivel ismerkedtek meg, az állatok nemi fajtáinak besorolásával, ami által a rendszerszemléletük is fejlődött.

A szocioemocionális érzékenység fejlesztésére már az előkészítő rész motivációjában alkalom adódott: a hangok felismerése, történetek olvasása és megbeszélése kapcsán, az állatok családi kapcsolatainak említése, az állatmenhelyek feladatának megismerése, a logótervezés és rajzfilm megtekintése során.

Móra Ferenc: *A cinege cipője* című versének megismerésével a gyerekek közelebb kerültek a természethez, a madarak életmódjához. Megtanulták, hogy vannak telető- és vándormadarak.

Digitális kompetenciáikat a Kahoot! nevű online szavazóprogrammal fejlesztettem. Nagyon szeretik és élvezik ezeknek a programoknak a használatát. Motiválja őket, hogy a legjobbak között legyenek, és ennek a programnak köszönhetően azonnali visszacsatolást kapnak. A játékkal azokat a tanulókat is jól lehet motiválni, akik csendesebbek, kevesebb érdeklődést mutatnak az órákon.

A kijelölt választható házi feladat lapbook vagy fürtábra készítése, amely egyénileg vagy kooperatív formában is elvégezhető. Miközben készíti az albumot vagy ábrát, az új ismeretek rögzülnek, a megszerzett ismeretek így válhatnak tudássá. Korunk digitális generációjának a barkácsolás,

madáretető készítése észrevétlenül fejleszti a kreativitását, finommotorikáját, képzelőerejét, és ha mindezt nem egyedül, hanem például a családja segítségével teszi, akkor ez rögtön egy családot összetartó, szabadidős tevékenységgé is válik.

Záróértékelés:

„Egy nemzet nagysága és erkölcsi fejlettsége híven tükröződik abban, ahogyan az állatokkal bánik” – Mahatma Ghandi

A foglalkozás egyik érdekessége azoknak a híres állatoknak és embereknek a vizsgálata, akik által közelebb kerülhetünk a természethez.

Darwin, David Attenborough, Herman Ottó, Kaán Károly, Chernel István, Fekete István (Vuk, Lutra, Kele) mind olyan emberek, akik alkotásaikon, munkásságukon keresztül mutatják be nekünk az állatok viselkedését, életmódját, sajátosságait. De említést kell tennünk azokról a hétköznapi, „névtelen” hősökről, akik gondozzák, befogadják, megfelelő helyre viszik a talált, sérült állatokat; az állatorvosokról, állatmentőkről, állatmenhelyekről, szervezetekről, egyesületekről, akik e világméretű összefogás jegyében szervezik tevékenységüket.

Pedagógusként én is tehetek azért, hogy a gyerekek elfogadják az állatokat, felkeltsem figyelmüket a róluk való gondoskodás iránt.

A gyermek természetes érdeklődését kell kiaknázni, amely szinte a születésétől jelen van. Például az első plüss állatok, állatmintás ágyneműhuzatok biztonságot, melegséget nyújtanak. A családban megszerzett élményekre alapozhatunk, a tanított tartalmakon keresztül ismereteket közvetíthetünk, ellátogathatunk állatokkal foglalkozó, befogadó intézményekbe.

E folyamat rövid mozzanata, hogy iskolai foglalkozás keretében megemlékezzünk e világnapokról, jeles napokról.

A hatékony tanulás érdekében egymásra épülő tevékenységtípusok követik egymást, hangsúlyt fektetve az egyéni és kooperatív munkára (szövegolvasás, információk keresése, értelmezése, új ismeretek rendszerbe illesztése).

A digitális kompetencia új utat nyit a tanulás és szabadidő terén. A gyerekek életkori sajátosságainak megfelelő tartalom nyújtása tudatos előkészítő munkát igényel a pedagógustól. Ezen tevékenységek által tanulják meg a tanulók az információs társadalom technológiájának tudatos és kritikus használatát (állathangok, rajzfilm, kvíz).

Az anyanyelvi kompetencia fejlesztése minden területen megjelenik, hiszen a gondolkodás is nyelvhez kötődik. Ennek birtokában a tanulók képesek az információk, tények, összefüggések értelmezésére, kifejtésére, táblázatok leolvasására, megszerzett információk reprodukálására, feladatlapok megválaszolására, saját maguk és egymás értékelésére.

Assisi Szent Ferencnek, az állatok védőszentjének története által tapasztalhatták meg, hogy a mai kor eseményei a múltban gyökerezhetnek. A társadalmi tapasztalatokat és ismereteket alsó tagozatban még életszerű helyzetekbe kell integrálni.

Nemzeti értékeink átörökítését szolgálták az állatokkal kapcsolatos közmondások. „A magyar közmondásokban a magyar nemzet szelleme, jelleme, bölcsessége, élettapasztalása, humora nyilatkozik meg” – Dr. Margalits Ede.

Az esztétikai-művészeti tudatosságra és kifejezőképességre való támaszkodás a műalkotások befogadása (zenés rajzfilm, cselekvő, alkotó, esztétikai aktivitás, logótervezés, barkácsolás) formájában volt jelen.

Az alkalmazott módszerek, eszközök, munkaformák elősegítették a fejlesztési célok megvalósítását, megfeleltek a tanulók életkori sajátosságainak, a tevékenykedtetés útján szerveződő kooperatív csoport által támogatott önálló ismeretszerzésnek.

A tanulók kiegyensúlyozott feltételek mellett, saját maguk és társaik által is motiváltan tevékenykedhettek.

Ismereteiket, élményeiket tovább szeretném bővíteni a témához köthető programokkal, állatkerti látogatással, madármegfigyeléssel, zenei és filmes programokkal, melyek nemcsak a világnaphoz, jeles napokhoz kapcsolódnak, hanem a mindennapjainkban is jelen vannak – külön figyelmet fordítva az állatgondozás és állatvédelem kérdéseire.

A Magyar Állatvédelmi Törvény (1998. XXVIII. tv.) az Állatok védelméről és kíméletéről:

„Az állatok érezni, szenvedni és örülni képes élőlények, tiszteletben tartásuk, jó közérzetük biztosítása minden ember erkölcsi kötelessége.”

A projekt vázlatos, majd részletes leírása, menete:

Foglalkozások 1. Állati egyéniségek	Célok, feladatok	Fejlesztési területek: attitűdök, készségek, képességek	Ismeretanyag, fogalmak, szabályok
AZ ÁLLATOK VILÁGNAPJA OKTÓBER 4. „Amíg nem tapasztaltuk, milyen érzés szeretni egy állatot, lelkünk egy része mélyen alszik.” Közmondások Híres állatok Állatok nevei, kicsinyei Rajzfilmek Ábrázolás Állatmenhely logója Játék Logikai játék Zene Dés–Geszt: <i>A dzsungel könyve</i>	Ismerjék meg a világnap eredetét, érezzék meg az ember és állat kapcsolatának fontosságát! Tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztése Váljanak érzékenyék környezetük állapota iránt, legyenek képesek a környezet sajátosságainak megismerésére és elemi szintű értékelésére! Ismerjék fel a környezet természeti értékeit, legyenek alkalmasak annak megőrzésére! Alakuljon ki pozitív érzelmi viszony és tisztelet a természettel szemben!	Fejlődjének megismerési folyamataik: érzékelésük, észlelésük, emlékezetük, képzeletük, gondolkodásuk! Fejlődjön nemzettudatuk, esztétikai érzékük, erkölcsi ítéletalkotásuk, énképük, önismeretük, társas kultúrájuk, lelki egészségük, tanulási technikáik! Fejlődjön érzelmi intelligenciájuk!	Világnap eseménye, időpontja. Assisi Szent Ferenc Közmondások megismerése, értelmezése Híres állatok tevékenysége Foglalkozások Állatok neveinek, kicsinyeinek elnevezése Betűrend Állatnevek és helyesírásuk Állatmenhelyek szerepe Musical zenei anyaga

Tanulás tanulása Tantárgyi ismeret-anyag	Módszerek, munkaformák, ellenőrzés, értékelés, szemléltetés, eszközök	Egészséges életmód, kulturált viselkedés szokásainak kialakítása	Társas kapcsolatok (foglalkozás, szabadidő, játék), differenciálás
Szokásrend alakítása, bővítése Szóbeli tanulás technikája: aláhúzás, kulcsszavak kiemelése, ismeretlen szavak magyarázata, jegyzetelés írott szövegből, címmeditáció próbafelemondás Irodalom: Orgoványi Anikó: <i>Állatok világnapja</i> Nyelvtan Tulajdonnevek helyesírása, betűrend Ének Matematika Logikai játékok Környezet	Szemléltetés, magyarázat, tanulói beszámoló, megbeszélés, vita, projekt, szerepjáték, játék, ellenőrzés, értékelés Szociális kompetenciák: önértékelés, társértékelés, tanulók általi csoportértékelés, pedagógus csoportra vonatkozó értékelése Munkaformák: egyéni, csoport, kooperatív csoport, frontális Eszközök: fénykép, feladatlap, rajz, számítógép, projektor	Régi megfigyelés, hogy az állatokkal való foglalkozás elősegíti egyes betegségek gyógyulását, javulását vagy szinten tartását. Legalkalmasabb erre a célra a háziállatok tartása. Hogyan gondozd a kisállatodat? A kisállatok gondozásával életfeltételeik megteremtéséhez járulnak hozzá (etetés, itatás), miközben átéljük, megfigyeljük a létrejövő változásokat. Madáretető készítése. Gondoskodás a madarakról tavaszig, amíg nem találunk a természetben élelmet.	Pozitív dolgokra támaszkodás. Elért sikerek és eredmények megerősítése. Képességek kiaknázása a feladatok végzése során. Tévedések megbeszélése és a hibák kijavítása, amelyek a tanulási folyamat részei. Differenciálással: érdeklődés fenntartása, önállóság, döntés, együttműködésre, alkalmazkodásra nevel

1. alkalom (3 óra)

A foglalkozás menete	Nevelési-oktatási stratégiák módszerek, munkaformák, eszközök	Megjegyzések ellenőrzés, értékelés menete, differenciálás módja
Előkészítés Szervezés Motiváció: Orgoványi Anikó: <i>Állatok világnapja</i> című versének bemutatása. Spontán megnyilatkozások meghallgatása Irányított beszélgetés az állatokról: Milyen állatokról hallottatok a versben? Ti mely állatokról gondoskodtok? Hogyan?	Szervezési feladatok: eszközök előkészítése. Frontális munkaforma Érzelmi intelligencia fejlesztése, érzelmek észlelésének fejlesztése, gondolkodásuk fejlesztése.	
Fő rész Célkitűzés: október 4. az állatok világnapja. Ezen a napon halt meg Assisi Szent Ferenc, az állatok védelmezője, ezért ezt a napot választották világnapként, az ő emlékére. A legendák szerint nemcsak értette az állatok nyelvét, hanem beszélgetett is velük. A mai foglalkozáson ezzel kapcsolatban oldunk meg feladatokat.	Világnap történetiségének tudatosítása, jelképek által az összefogás jelentőségének felismertetése.	Táblakép: Assisi Szent F. állatok világ- napja rajz

1. Csoportalakítás számozással 1-5-ig kaptok egy számot. Az azonos számok tulajdonosai kerülnek egy csoportba. A csoportszerepeket én jelölöm ki. 2. A papírcsikokon közmondásokat láttok. Húzzatok csoportonként! - Ajándék lónak ne nézd a fogát! - Talpra esik, mint a macska. - Utánozás majomszokás. - Hamarabb utoléri a hazug embert, mint a sánta kutyát. - Várja, míg szájába repül a sült galamb. 3. Mit jelentenek ezek a közmondások? A kivetített öt lehetőség közül válasszátok ki azt, amelyik a kihúzott közmondásokra igaz lehet! Értelmezzétek, és a magyarázatot a szóvivő ossza meg az osztállyal! - Bármit ajándékoznak neked, fogadd szívesen. - Ügyes, könnyen megtalálja magát. - Nem illik mást utánozni. - Nincs értelme hazudni, úgyis fény derül az igazságra. - Tétlenül álldogál, azt gondolja célhoz jutni könnyen lehet. 4. A csoportotok neve a közmondásban található állatnév. Soroljuk föl ezeket: ló, macska, majom, kutya, galamb! a. A bejátszásokon állathangokat hallotok. Amelyik csoport a sajátjának megfelelőt hallja, kézfelemeléssel jelezze! Állathangok képekkel, gyerekeknek b. Rövid történeteket hoztam híres lóról, macskáról, majomról, kutyáról, galambról. Olvassátok el, s nevezzétek meg, kikről szól a legenda! - Kincsem – ló, Félix – macska, Koko – majom, Mancs – kutya, Cher Ami – galamb. c. A feladatlapon szakmákat, foglalkozásokat láttok. Válasszátok ki, melyik illik a ti hírességeitekre! sportversenyző, űrhajós, nyelvész, mentő, postás! d. Ismertessétek, milyen érdekességet tudtatok meg róluk! 5. Egészítsétek ki a táblázatot! Keressétek meg a párokat, nevezzétek meg a kicsinyeket! lány: szuka, tojó, nőstény, kanca fiú: kan, kandúr, csődör, hím kicsinyek: fióka, kölyök, cica, csikó <table><tr><th></th><th>Nő- nemű</th><th>Hím-nemű</th><th>Kicsinye</th></tr><tr><td>Kincsem ló</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Cher Ami galamb</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Félix macska</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Mancs kutya</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Koko majom</td><td></td><td></td><td></td></tr></table> 6. Olvassátok el, s rakjátok ábécérendbe a kapott állatneveket!		Nő- nemű	Hím-nemű	Kicsinye	Kincsem ló				Cher Ami galamb				Félix macska				Mancs kutya				Koko majom				Természet- anyanyelv-népi tapasztalat szimbólumrendszerének érzékeltetése. Állati tulajdonságok emberi megnyilvánulásainak észrevétele. Aktív és passzív szókincs bővítése Kooperatív csoportmunka Megbeszélés módszere Azonosítás- megkülönböztetés, auditív-vizuális percepció Híressé vált állatok történeteinek megismerésével olvasóvá nevelés, önálló ismeretszerzés igényének felkeltése Játékosság biztosításával a foglalkozásokra vonatkozó ismeretek bővítése, az absztrakció gondolkodási műveletének gyakorlása Családi kapcsolatok, elnevezések az állatvilágban. Valóságból vett ismert vagy kevésbé ismert állatnevek. Tulajdonnevek helyesírása, betűrend. Meglévő ismereteikre támaszkodás, logikai gondolkodás, asszociációk kiépítése mesebeli állatnevek, műalkotások felidézésével Önmotiválás képessége; Tudatosan kerüljenek olyan érzelmi állapotba, mely produktiváshoz, sikerességhez vezet! Lényeglátó képesség fejlesztése, vizuális differenciálás biztosítása, produktív képzelet, kreativitáshoz lehetőségek biztosítása Tantárgyi koncentráció a matematikával. Logikai képesség fejlesztése	Kooperatív tanulás, szervezés Kooperatív szerepek: időmérő, jegyző, szóvivő, bátorító, csendfelelős Differenciálás a feladat tartalmában. Közös felolvasás, szöveg egyenlő arányú elosztása egymás között Azonos feladatot oldanak meg. Ellenőrzés Értékelés folyamatos, ösztönző Vélemények megfogalmazása, ütköztetése, konszenzusra való törekvés képességének formálása Ismerje saját érzelmi reakcióit, tudja azt aktivizálni, cselekvéssé alakítani!
	Nő- nemű	Hím-nemű	Kicsinye																							
Kincsem ló																										
Cher Ami galamb																										
Félix macska																										
Mancs kutya																										
Koko majom																										

7. Mire ügyelsz a helyesírásukban? - ló: Ámor, Fakó, Szélvész, Pegazus, Huncut - majom: Böbe, Csita, Hópehely, Szultán, Lajcsi - galamb: Sissy, 05-ös, Isaura, Joe, Irina, Kázmér - kutya: Haspók, Aranyos, Kmetty, Kitty, Bodri - macska: Herkules, Borisz, Soma, Szellő, Báró 8. Sok, gyerekeknek szóló alkotás is született kedvenceinkről. Rajzfilm címeket láttok. Válasszatok a csoportotoknak megfelelőt! Garfield, Postás Pat galambpostája, Csizmás Kandúr, Mancs Őrjárat, A bajkeverő majom, Szilaj, Ico, a bátor lovacska... 9. Az állatok ugyanúgy éreznek, mint az emberek. Bánjunk velük szeretettel! Sokszor ők is segítségre szorulnak. Az állatmenhelyek sokat tesznek értük. Tervezzétek meg egy állatmenhely logóját! Néhány lehetőség bemutatása Kiállítás: a tanulók megtekintik egymás alkotásait. 10. Logikai játék A piacon egy halért és egy madárért egy kacsát lehet kapni. Két halért egy madarat. Hány halat kell adni két kacsáért? <i>Megoldás: 6 halat</i>			
Befejező rész Az óra értékelése Miről tanultunk a mai foglalkozáson? Mire vagy kíváncsi? Mondj egy tanácsot az állatok gondozásával kapcsolatban! - Nekem azt tetszett a legjobban, hogy.. - Engem az zavart a legjobban, hogy... - Szeretnék még hallani arról, hogy... Nézzük meg Kipling <i>A dzsungel könyve</i> című művének zenés feldolgozásából (Dés–Geszt) a következő részletet! A dzsungel könyve - Lajcsi dala		Rendszerezés: régi és új ismeret kapcsolata. Kooperatív tanulásszervezés Élménynyújtás Gondolatok, érzések megfogalmazása – Beszélgetőkör	
Foglalkozások 2. Kedvenc madaram	Célok, feladatok	Fejlesztési területek: attitűdök, készségek, képességek	Ismeretanyag, fogalmak, szabályok
 Erdő, erdő, erdő kezdetű népdal	Környezet értékeinek megbecsülése. Állatok iránti érzékenység kialakítása. Szókincsbővítés Madárvédelem A barkóscinege életmódja	Fejlődjenek kognitív képességeik, éljenek át zenei élményeket, alakuljon befogadóképességük, ízlésük! Utánzóképeség. Forduljanak érdeklődéssel a természet felé! Fejlődjenek megismerési folyamataik: érzékelésük.	Erdővel kapcsolatos kifejezések: zizzenős avar, lomb stb. Tantárgyakhoz kapcsolódás: ének-zene, magyar népdal Irodalom-vers Élőhelyek Átlagos anyanyelvi képességű tanulók,

Erdő hangjai Hol a lakóhelyem? Puzzle, betűrejtvény Irodalom, Móra Ferenc: <i>A cinege cipője</i>		észlelésük, figyelmük, emlékezetük, képzeletük, gondolkodásuk! Nyelvi-esztétikai érzékük, szókincsük fejlődjön!	iránytévésztoők
Tanulás tanulása Tantárgyi ismeret- anyag	Módszerek, munkaformák, ellenőrzés, értékelés, szemléltetés, eszközök	Egészséges életmód, kulturált viselkedés szokásainak kialakítása	Társas kapcsolatok (foglalkozás, szabadidő, játék), differenciálás
Szokásrend kialakítása A tanulás belső feltételei: kíváncsiság, érdeklődés, tudásvágy, cél és akaraterő, elhatározás.	Bemutatás, magyarázat, beszélgetés, ellenőrzés, értékelés, együttműködés Tanulói értékelés, önértékelés, társértékelés, tanulók általi csoport értékelés. Pedagógus értékelése: egyéni, csoportos. Logikai feldolgozást igénylő feladat.	Óvja a természet értékeit, figyelmet fordítva a madárvilágra! Felelősségérzet a madárvilág iránt. Madarak ínséges időköz- való átsegítése, pl. téli madáretetéssel.	Kooperatív tanulócsoportok kialakítása Differenciálás érdeklődés szerint, módszerekben, eszközökben, kompetenciaterületeken, követelményekben, információ megszerzésében, a nevelés stílusában, a munkavégzés ütemében, az önállóság fokában.

2. alkalom (3 óra)

A foglalkozás menete	Nevelési-oktatási stratégiák módszerek, munkaformák, eszközök	Megjegyzések ellenőrzés, értékelés menete, differenciálás módja
Előkészítés Szervezés Hangulati előkészítés: <i>Erdő, erdő, erdő</i> kezdetű magyar népdal bemutatása. Spontán megnyilatkozások meghallgatása Irányított beszélgetés: Gyűjtsük össze az erdő hangjait! - madarak - vaddisznó - erdei patak - száraz falevél Alakítsunk erdei kórust! Én leszek a karmester. Osszuk fel egymás közt a hangokat! Akire rámutatok a „karmesteri pálcámmal”, az elkezd hangoztatni az általa választott hangot. Akit leintek, az elhallgat.	Szervezési feladatok: eszközök előkészítése. Tanítói bemutatás Frontális munkaforma Érzelmi intelligencia és éneklési készség fejlesztése. Utánzóképeség fejlesztése. Együttműködés. Tantárgyi koncentráció ének- zenével.	Értékelés folyamatos, ösztönző
Mozgásos játék Hol a lakóhelyem? Egy kosárban állatok képei vannak elrejtve. Mindenki vesz egyet belőle. Amikor valaki kihúz egy képet, feláll, és mondja az állat nevét. A többieknek ki kell találni az állat élőhelyét. Ha a megnevezett állat erdőben él, mindenkinek fel kell emelnie a két karját, és nyújtózkodnia, mint a fáknak. Ha az állat vízben vagy vízparton él, a mellúszás kartempóját végezve járunk körbe-körbe. Ha mezőn él, mindenki leguggol.	Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Ismeretek rendszerezése. Koordináció fejlesztés. Testtudat alakítása. frontális Állatok tulajdonságainak megismerése	

Előzetes ismeretek felelevenítése

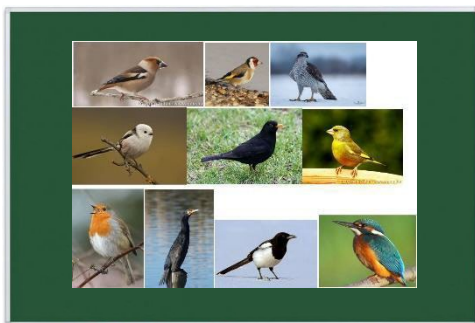
Minden szék alján elrejtettem egy puzzledarabot.

Keressétek meg az összetartozó darabokat!

- vörösbegy, jégmadár, kárókatona, szarka, meggyvágó, tengelic, héja, feketerigó, zöldike, őszapó

Mit ábrázol a kirakott puzzle?

- Egy-egy madarat, hátulján a nevét olvashatod.

Problémafelvetés

Mi lehet a közös ezekben a madarakban?

Hol telelhetnek a madarak?

Madaraink egy része ősszel elköltözik tőlünk. Ezek a madarak a telet melegebb tájakon töltik. Csak tavasszal érkeznek vissza hozzánk. Vonuló madaraknak azokat nevezzük, amelyek telelni melegebb tájakra költöznek.

- Vannak itthon telelő, nem költöző, állandó madaraink is.

Mit jelent ez?

Képesek a hideg telet átvészelni.

Nekik nehezebb a hóval fedett kertekben, parkokban élelmet találniuk. Segíthetsz nekik, ha a kertedbe teszel ki madáretetőt, és gondoskods arról, hogy élelem legyen mindig benne.

Páronként kaptok egy-egy betűrejtvényt.

A betűrejtvényben 10 madár neve bújt el vízszintesen és függőlegesen. Keressétek meg, és karikázzátok be ezeket!

U	V	Ö	R	Ö	S	B	E	G	Y	B	U	A	B
F	T	K	F	H	M	U	E	I	V	Y	R	M	K
J	U	Y	K	Á	R	Ó	K	A	T	O	N	A	W
S	F	Q	V	J	É	G	M	A	D	Á	R	F	Z
T	Q	D	X	F	U	Q	A	X	N	E	U	E	K
E	N	J	Z	E	L	W	M	I	C	L	T	L	K
N	N	F	Ó	K	X	Q	E	W	E	C	V	K	K
G	N	K	L	E	P	D	G	O	S	A	N	H	X
E	L	Ó	D	T	M	S	G	F	Z	Z	G	P	K
L	V	S	I	E	X	O	Y	J	A	M	O	F	P
I	S	Z	K	R	W	A	V	E	R	T	K	J	K
C	U	A	E	I	W	C	A	U	K	H	E	J	A
I	I	P	I	G	O	E	G	V	A	Z	X	V	A
Y	J	Ó	G	Ó	Y	G	Ó	Y	W	A	V	J	

Együttműködési készség

Megfigyelés,
elemzés,
analízis-
szintézis

Tevékenykedtetés

A puzzle kirakásával alakítom ki a párokat.

Szókincsbővítés

Vizuális percepció

Beszélgetés

Megbeszélés módszere

Páros munka

Tájékozódás síkban (sor-
oszlop) magyarázat,
beszélgetés

Játékosság biztosításával a
foglalkozásokra vonatkozó
ismeretek bővítése, az
absztrakció gondolkodási
műveletének gyakorlása.

madarak képe
kivetítve
ellenőrzés
ellenőrzés

Fő rész

Célkitűzés

A 19. században számos mocsarat lecsapoltak, a folyókat elkezdtek szabályozni, amelynek következtében a madarak életfeltételei romlani kezdtek, pusztultak az erdők és mezők.

Magyarországon a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület tagjai is azért fáradoznak, hogy a természetet, ezen belül pedig főleg a madárvilágot óvják és védjék.

Világnap történetiségének tudatosítása.

Szókincsbővítés

Aktív és passzív szókincs bővítése

Auditív-vizuális percepció

Meglévő ismereteikre támaszkodás, logikai

MME bemutatása

Táblakép:
barkóscinege

IKT:barkóscinege

Azonos feladatot oldanak meg.

Minden évben különböző kategóriákban kiválasztják az év élőlényeit, amelyek védelmében a lakosságnak is fontos szerepe van.

A célja, hogy a természeti kincsnek számító hazai erdőkben élő fákra, illetve madarakra széles körben felhívja a figyelmet.

Idén három vízparti, nádasok környékén élő madárra lehetett szavazni: a barkóscinegére, függőcinegére és a nádirigóra.

A szoros küzdelemben végül a barkóscinege került ki győztesként.

<https://www.youtube.com/watch?v=XUby92WRWJk&t=34s>

Ma ezzel a kismadárral fogunk jobban megismerkedni.

gondolkodás

Lényeglátó képesség fejlesztése, vizuális differenciálás biztosítása, produktív képzelet, kreativitáshoz lehetőségek biztosítása.

1. Az új téma feldolgozása

Csoportalakítás – magyar kártya

Véletlenszerűen kiosztom a magyar kártya lapjait (zöld, makk, piros, tök), és az azonos színű kártyával rendelkezők kerülnek egy csoportba.

A csoporton belül A, B, C, D, E jeleket kapnak a csoporttagok.

Az új ismeret tartalmazó szöveget borítékban kapják meg. Ezekben a borítékokban a szöveg egyes részei találhatóak. Mindenki kap belőle.

- Olvassátok el önállóan a részletet!
- Beszéljétek meg a csoportotokban, hogy miről olvastatok, és foglaljátok össze!

2. Új ismeretek elsődleges bevésése

Egymásnak fogjátok megtanítani az állatok olvasott szövegrészt.

Hallgassuk meg, mit tanultatok!

Közben fűtábra készítése

Kezdi az A csoport, aki a barkóscinege élőhelyéről olvasott....

Szakértői mozaik

Új ismeret feldolgozása

Bemutató, megfigyelés, ismeretszerzés, szemléltetés, lényegkiemelés

Csoportmunka

Olvasási készség fejlesztése

Frontális osztálymunka

Ellenőrzés

Dicséret

Absztraháló és rendszerező képesség fejlesztése, vagyis a konkrét fogalmak kiterjesztése, szabályok megfogalmazása

Párosítás jelentéssel

Új ismeretek elsődleges bevésése

Véletlenszerű csoportalakítás kártyával

Kooperatív tanulás szervezés

Kooperatív szerepek: időmérő, jegyző, szóvivő, bátorító, csendfelelős

Ismeretterjesztő szöveg, közös felolvasás, szöveg egyenlő arányú elosztása egymás között

Anyaggyűjtés

Rendszerezés, rögzítés

Táblakép:

barkóscinege,

Sorrend:

A-élőhelye

B-tollazata

C-szaporodása

D-tápláléka

E-érdekességek

2-2 perc áll rendelkezésükre.

a) Plusz feladat a gyorsabban dolgozóknak

Szólások és jelentésük

Melyik szólás mit jelent? Párosítsuk a szólásokat a jelentésükkel!

- Madarat tolláról, embert barátjáról.
- Madarat lehet vele fogatni.
- Bagoly mondja verébnek, hogy nagyfejű.
- Egy fecske nem csinál nyarat.
- Várja a sült galambot.
- Ritka, mint a fehér holló.
- Nyeli, mint kacska a nokedlit.
- Más tollával ékeskedik.

Az, hogy kikkel barátkozol, sokat elárul rólad.

Nagyon boldog.

Más hibáját előbb észreveszi, mint a sajátját.

Engedjük, hogy mások is segítsenek.

Munka nélkül szeretne eredményt elérni.

Arra mondjuk, ami nagyon ritka.

Gyorsan, falánk módon eszik.

Olyannal büszkélkedik, ami nem a sajátja.

Meséld el, hogy mit tanultál a cinegéről!

(néhány tanuló meghallgatása)

Megtanultuk, hogy a cinege itthon tölti a telet, nem vándorol.

3. Hallgassuk meg Móra Ferenc *A cinege cipője* című verset.

Figyeld meg, milyen a hangulata!

4. Ismeretlen szavak

Volt-e ismeretlen szó, kifejezés?

(varga, nagyúr, gally)

5. Szöveg feldolgozása

A verset minden csoport megkapja feldarabolva versszakonként, amelyet össze kell rakni az addig hallottak alapján.

Leporellóként egymáshoz ragasztva a képeket/részeket kis harmonikakönyvet kapunk, amelynek utolsó oldalát akár majd a házi feladat lapbook-ba is be lehet ragasztani.

- Miről szólt a történet?
- Kik a szereplők?

6. Csoportonként kiosztok egy telefont, tabletet vagy laptopot.

Kahoot-platformon interaktív kérdéssor:

Mikor játszódik a történet?

ősszel, tavasszal

Milyen eseményről szól a vers?

maggyűjtés, madárvonulás vagy fészeképítés

Megfigyelés

magyarázat, szemléltetés, megbeszélés, ismeretszerzés

Ötlet ezeknek az interaktív teszteknek használatára: érdeklődés felkeltése, memória, versenyhelyzet kialakítása

A diákok azonnali visszajelzést kapnak a tudásukról.

fürtábra

Értékelés folyamatos, ösztönző

Vélemények fogalmazása, ütköztetése, konszenzusra való törekvés képességének formálása

Önellenőrzés, a megoldás táblán kivetítve

Szókincsfejlesztés.

A táblán kivetítve az ismeretlen szavak és kifejezések

A táblán kivetítve a madárfajok: cinege, varjú, daru, gólya, bölömbika, búbos banka

A kvíz táblán-Kahoot! kivetítve

Kahoot!

Melyik költözőmadár? gólya vagy cinege Miért bánatos a cinege? szeretne útra kelni és nincs cipője, vagy mert borongós az idő Hol lakik a varjú varga? fűzfán, fenyőn, nyírfán Varjú mester miért nem varr neki cipőt? Nagyuraknak varr, lejárt a munkaideje Melyik való lábra? topánka, frakk, sál Végül mi történt a cinegével? Nálunk telelt, vagy mással varratott cipőt, és elment? Mi kerüljön a madáretetőre télen? puding, cukorka, napraforgómag		
Befejező rész Az óra értékelése Miről tanultunk a mai foglalkozáson? Nekem az tetszett a legjobban, hogy... Engem az zavart a legjobban, hogy... Szeretnék még hallani arról, hogy... Énekeljük és mutogassuk el a <i>Nád a házam</i> kezdetű dalt! Házi feladat (lehetséges opciók) - lapbook készítése - madáretető készítése - gondolattérkép	Hallottak rendszerezése, régi-új ismeret kapcsolata, érdeklődési kör kijelölése, véleményalkotás, dicséret, jutalmazás, egyéni, csoport-gondolatok, érzések megfogalmazása, beszélgetőkör, zenei élménynyújtás	Házi és szorgalmi feladat kijelölése
Levezetés Udvari játék – Fészekfogó Párokat alkotunk, ebből a fogó és egy másik játékos kimarad. A párok egymással szemben állnak, felemelik a kezüket, és összeillesztik a tenyerüket – ezek a fészkek. A fogó elkezd kergetni a pár nélkül maradt gyereket, aki a párok között kanyarogva ügyesen menekülhet, de be is bújhat valamelyik fészekbe. Ilyenkor gyorsan meg kell fognia a vele szemben álló játékos két kezét, a háta mögött lévő pedig kiszorítja a fészekből, így neki kell tovább szaladnia a fogó elől. Ha elkapnak valakit, a szerepek felcserélődnek: akit megfogtak, az lesz a fogó.	Reakciókészség Futógyorsaság Közösségi magatartás fejlesztése Mozgás öröme	

Házi feladathoz kapcsolódó tartalmak:

- Madáretető-barkácsolás:

Az etetőhöz háztartási hulladékot használunk, pl. kiürült tejes dobozt, műanyag palackot stb. Ezt dekorálhatjuk színes papírral, festékkel, spatulát ragaszthatunk rá.

- Lapbook készítése:

Az állatok világnapja, a madárvédelem vagy az év madara jeles napokhoz.

A lapbook olyan album, amelyet a tanuló maga készít el a választott témakörben.

Felhasznált irodalom

- Arató F.–Varga A. 2008. Együtt-tanulók kézikönyve (Bevezetés a kooperatív tanulásszervezés rejtelmeibe). Budapest: Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhazsnú Társaság.
- O. Nagy G. 2010. Magyar szólások és közmondások. Budapest: Akkord Kiadó Kft.
- Pethőné Nagy Cs. 2005. Módszertani kézikönyv. Budapest: Korona Kiadó.
- <https://www.mme.hu/> (letöltve: 2022. 11. 08.)
- <http://www.word-search-world.griddler.co.uk/Word-Search-Generator.aspx> (letöltve: 2022. 10. 25.)
- <https://zauh.deminasi.com/> (letöltve: 2022. 10. 28.)
- <http://matematika.hupont.hu/14/lurko-logika-ii> (letöltve: 2022. 10. 28.)
- <http://katolikusokeloforma.network.hu/blog/katolikusok-elo-kozossege-blogja/oktober-4-assisi-szent-ferenc> (letöltve: 2022. 10. 28.)
- <https://mindsetpszichologia.hu/koko-a-jelbeszelo-gorilla-uzenete> (letöltve: 2022. 10. 19.)
- https://hu.wikipedia.org/wiki/Cher_Ami (letöltve: 2022. 10. 19.)
- <http://www.noellatottthon.hu/macskamentes/index.php?pid=2&cid=248> (letöltve: 2022. 10. 19.)
- [https://hu.wikipedia.org/wiki/Mancs_\(kutya\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Mancs_(kutya)) (letöltve: 2022. 10. 19.)
- [https://hu.wikipedia.org/wiki/Kincsem_\(versenylo\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Kincsem_(versenylo)) (letöltve: 2022. 10. 19.)
- <https://wwf.hu/archiv/az-allatok-vilagnapja> (letöltve: 2022. 10. 20.)
- <https://idezetabc.hu/idezetek/mahatma-gandhi/2> (letöltve: 2022. 11. 10.)
- <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Szolasok-regi-magyar-szolasok-es-kozmondasok-1/dr-margalits-edo-magyar-kozmondasok-es-kozmondasszeru-szolasok-5222/> (letöltve: 2022. 11. 10.)
- <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800028.tv> (letöltve: 2022. 11. 10.)

Mellékletek

Orgoványi Anikó:

Állatok világnapja

Hej, de nagy a sürgés-forgás,
zsong a tisztás széle,
ünnepnapra készülődik
erdő-mező népe.

Batyus bálba hívogatják
ma a vadvilágot,
összehordják egykettőre
a sok finomságot.

Száraz rőzsét gyűjt a szarvas,
gombát szed a medve,
kerek üstben rotyog már az
ízletes csiperke.

Hangyák morzsákat cipelnek,
torta lesz belőle,
méhek mézet csurdítanak
majd a tetejére.

Misi mókusz diót tördel
ízestölteknek,
mogorót is rakosgat rá,
színes díszítésnek.

Tücsök koma hegedűjén
felcsendül a nóta,
ugrándozik a kisveréb
meg nem áll a lába.

Szöcske szökken, darázs
zümmög,
lepke libben szépen,
rózsabogár keringőzik,
pont mint a mesében.

Egész nap tart a vigasság,
aki bírja, ropja,
mert ez a nap, ugye tudod,
az állatok napja.

Link: <https://sulihalo.hu/pedagogus/alkalmi-versek/8063-orgovanyi-aniko-allatok-vilagnapja/>

Állatok énekhangja

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=7isotxZyk3Q>

Táblázat:

	nőnemű	hímnemű	kicsinye
Kincsem ló			
Cher Ami galamb			
Félix macska			
Mancs kutya			
Koko majom			

Koko, a gorilla – a San Franciscó-i állatkert sztármajma volt, aki több mint 1000 jelnyelvi kifejezést és több mint 2000 angol szót megértett. Ugyanennyi egy átlagos 3 éves anyanyelvi szókincse is. Nemcsak megértette az angolt, de a jelnyelven keresztül komplexen tudott kommunikálni is, mi több, kedvenc tévéműsora is volt. A sikerektől fellelkesült kutatók odáig elmentek vele, hogy még saját cd-t is kiadhatott *Nagyszerű Állat Gorilla* címmel.

A hím **Cher Ami** az első világháború egyik leghíresebb postagalambja volt. A németek próbálták lelőni a madarat.

A postagalamb, habár eltalálták, 25 perc alatt 25 mérföldet repült a főhadiszállásig. Amikor megérkezett, hiányzott az egyik szeme, találat érte a mellén, és leszakadt az egyik lábának jelentős része is. Az üzenetet tartalmazó kapszulát egy ín tartotta mindössze.

Az ágyúzást a galamb érkezése után beszüntették. Cher Ami orvosi kezelést kapott, és felépülése után kitüntették a francia háborús érdemrenddel.

Félix volt az első macska a világűrben, akinek a neve ismertté vált. Franciaországban született, de pontos eredete és neme nem tisztázott (elképzeltető, hogy nőstény volt). Egy tesztsorozat elvégzésével választották ki. Mintegy 210 kilométert tett meg az űrben. A korabeli angol nyelvű sajtó *Astrocat* (kb. „csillagcica”) néven hivatkozott rá. Később bélyegek is jelentek meg, melyeken rakétájával, illetve Lajka kutyaival és más híres űrutazókkal együtt látható.

Mancs (teljes nevén *Miskolci Sátán Mancs*) németjuhász kan kutya, a miskolci mentőcsoport mentőkutyája.

Születésekor 11 testvére volt az alomban. Hat hónapos korában gazdája észrevette, hogy egyik hátsó lábát nem használja rendesen. Egy házilag átalakított szíjkengyel segítségével fél év alatt sikerült korrigálni a fejlődési rendellenességet.

Gazdájával, Lehoczki Lászlóval több sikeres mentőakcióban is részt vett. Igazán híressé egy földrengés tette, amikor egy hároméves kislányt mentettek ki a segítségével a romok alól, miután már 82 órája ott tartózkodott.

Kincsem a legyőzhetetlen „csodakanca”. Kincsem többszörös díjnyertes magyarországi versenyló, a legyőzhetetlen csodakanca olyan sztárallűrökkel bírt, mint a legmenőbb rocsztárok: ki sem tette a lábát az istállóból legjobb haverja, a Csalogány nevű macska nélkül, és egy Baden-Baden-i versenyen addig nem volt hajlandó inni, amíg ízlésének megfelelő vizet nem találtak neki. Nevét az örökkévalóság számára a Kincsem nevű kisbolygó őrzi.

Állatmenhely logó

Forrás: Dancs Dóra tanítvány

♩ = 90

Er - dó, er - dó, er - dó, marosszé-ki ke-rek er - dó.

5 Madár la-kik ab - ban, madár la-kik ti-zén - ket - tő.

9 Cuk - rot ad - nek annak a madár - nak, da-lol - ja ki ne-vét a babám - nak.

13 Csár - dás kis-an - gya - lom, ér - ted fáj a szívem na - gyon.

Link: https://hu.wikipedia.org/wiki/Erd%C5%91,_erd%C5%91,_erd%C5%91

A barkóscinege

Európai elterjedése szigetszerű, ázsiai költőhelyei nagyobb, egybefüggő területeket alkotnak. Németország északkeleti részében, Hollandiában, valamint Ausztriában is megtalálható. Magyarországon állandó, rendszeres fészkelő. A Fertő tó nádrengetegében nagyobb számban előfordul. Vajdaságban a Ludasi-tavi állománya szintén jelentős. A vizes élőhelyek nádasaihoz, gyékényeseihez kötődik. Fészket igen változó magasságban, a nád vagy gyékény megtört száaira rakja. Nem igényli az öreg, avas nádasokat, már a másodéves állományokban is megtelepszik. Természetes élőhelyei a mocsarak, tavak, folyók és patakok környéke.

Társas faj, a többi nádi énekesmadárral ellentétben nem territoriális viselkedésű.

Tavasszal és nyáron rovarokkal, apró csigákkal és pókokkal táplálkozik, télen a nád magját fogyasztja.

Testhossza 12-13 centiméter, szárnyfesztávolsága 16-18 centiméter, testtömege 12-18 gramm. A hímek és a tojók színezetükben különböznek. A barna csőrű tojókkal ellentétben a hímek csőre élénk narancsszínű. A hím hátoldala és farka sárgásbarna, feje világosszürke, barkója és alsó farokfedői feketék. Szeme élénk borostyánsárga. A fiatalokhoz hasonlóan a tojónak sincsen barkója, és világosabb árnyalatú, mint a hím.

Az ivarérettséget egyéves korban éri el. A költési időszak április–július között van. Évente kétszer-háromszor költ. A fészek jól el van rejtve a nádas között. Egy fészekalj 5–7 fehér, foltos, rovátkolt tojásból áll. A tojásokon mindkét szülő 12–13 napig kotlik. A fiatal madarak 9–13 napos korban válnak röpképessé. Előszóval bujkál a sűrű nádasban, csilingelő hangja azonban elárulja jelenlétét.

Az elterjedési területe rendkívül nagy, egyedszáma is nagy. A Természetvédelmi Világszövetség Vörös listáján nem fenyegetett fajként szerepel. Magyarországon védett, természetvédelmi értéke 50 000 Ft. Fészkelő-állománya 12 000-15 000 párra tehető.

Link: <https://www.mme.hu/magyarorszagmadarai/madaradatbazis-panbia>

Nád a házam teteje, teteje
Rászállott a cinege, cinege
De hess le róla cinege, cinege
Leszakad a teteje

Ha lesz szakad, mi lesz vélem?
Sárga lábú cinege, cinege
De hess le róla cinege, cinege
Leszakad a teteje, teteje.

Link: https://www.youtube.com/watch?v=YdCJ_8R0qOQ

betűrejtvény

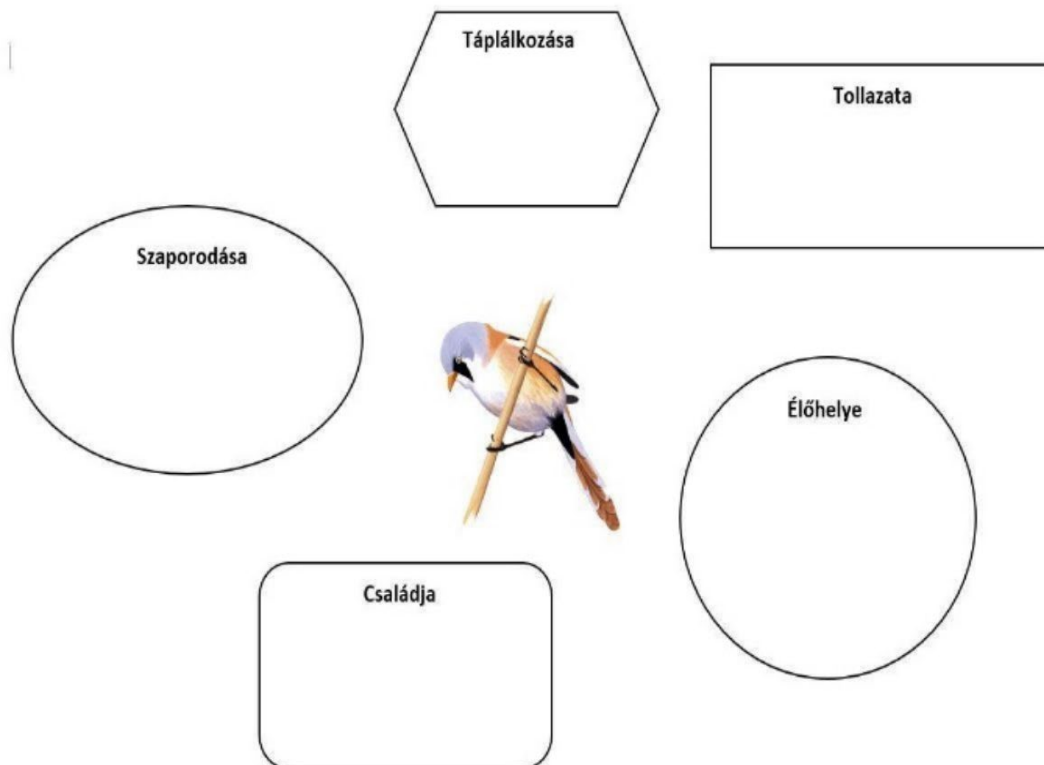
U	V	Ö	R	Ö	S	B	E	G	Y	B	U	A	B
F	T	K	F	H	M	U	E	I	V	Y	R	M	K
J	U	Y	K	Á	R	Ó	K	A	T	O	N	A	W
S	F	Q	V	J	É	G	M	A	D	Á	R	F	Z
T	Q	D	X	F	U	Q	A	X	N	E	U	E	K
E	N	J	Z	E	L	W	M	I	C	L	T	L	K
N	N	F	Ö	K	X	Q	E	W	E	C	V	K	K
G	N	K	L	E	P	D	G	O	S	A	N	H	X
E	L	Ö	D	T	M	S	G	F	Z	Z	G	P	K
L	V	S	I	E	X	O	Y	J	A	M	O	F	P
I	S	Z	K	R	W	A	V	E	R	T	K	J	K
C	U	A	E	I	W	C	Á	U	K	H	É	J	A
I	I	P	I	G	O	E	G	V	A	Z	X	V	A
Y	J	Ó	G	Ó	U	G	Ó	Y	W	A	A	V	J

Forrás: saját készítés <http://www.word-search-world.griddler.co.uk/Word-Search-Generator.aspx> programban készítve

Saját feladatsor

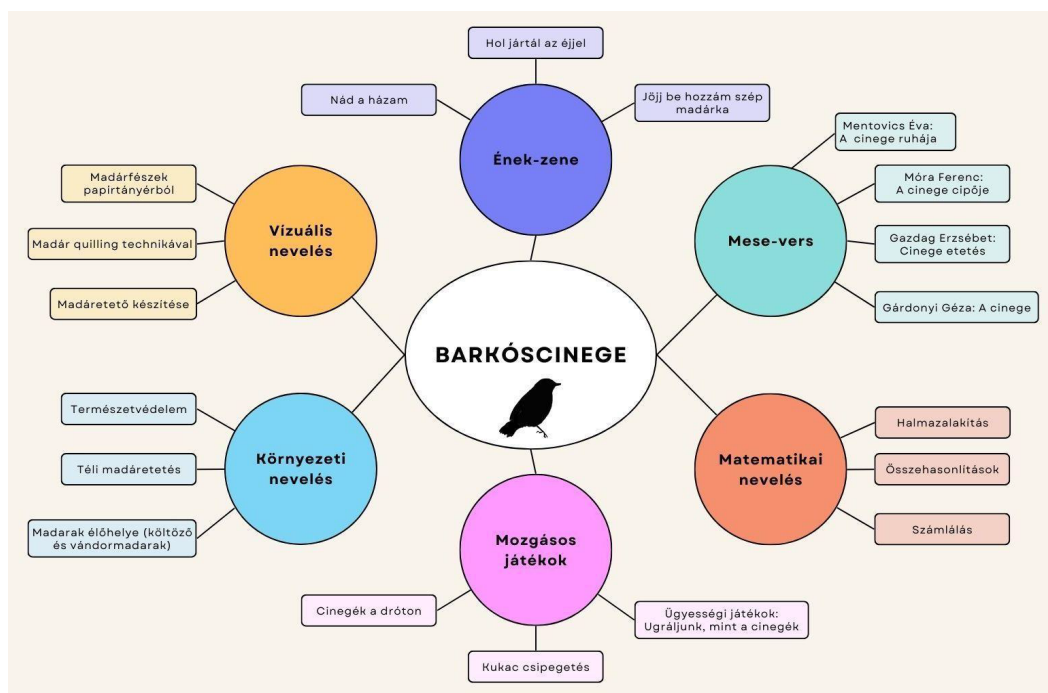
Forrás: Kahoot! felület

Fürtábra

Forrás: saját szerkesztés

Gondolattérkép

Forrás: saját szerkesztés, Canva-felület

Forrás: Dancs Dóra tanítvány lapbookja

"Kedvenc madaram"

Forrás: Dancs Dóra tanítvány saját készítése

Projekthez kapcsolódó feladatötletek az iskola három korcsoportjára: óvoda (3–6 év), alsó tagozat (7–11 év), felső tagozat (12–14 év).

Anyanyelvi nevelés: vers és mese	Vizuális nevelés	Zenei nevelés
Móra Ferenc: <i>A cinege cipője</i>	Madárfészek papírtányérból	Nád a házam teteje
Mentovics Éva: <i>A cinege ruhája</i>	Madáretető készítése	Hol jártál az éjjel?
Gárdonyi Géza: <i>A cinege</i>	Madár papírcsík (quilling) technikával	Jöjj be hozzám szép madárka!
Környezeti nevelés	Mozgásos játékok	Matematikai nevelés
Téli madáretetés	Séta az erdőben	Halmazalakítás
Madarak élőhelye (költöző és vándormadarak)	Kukac csipegetés	Összehasonlítás
Természetvédelem	Cinegék a dróton	Számlálás

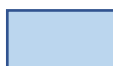
óvoda

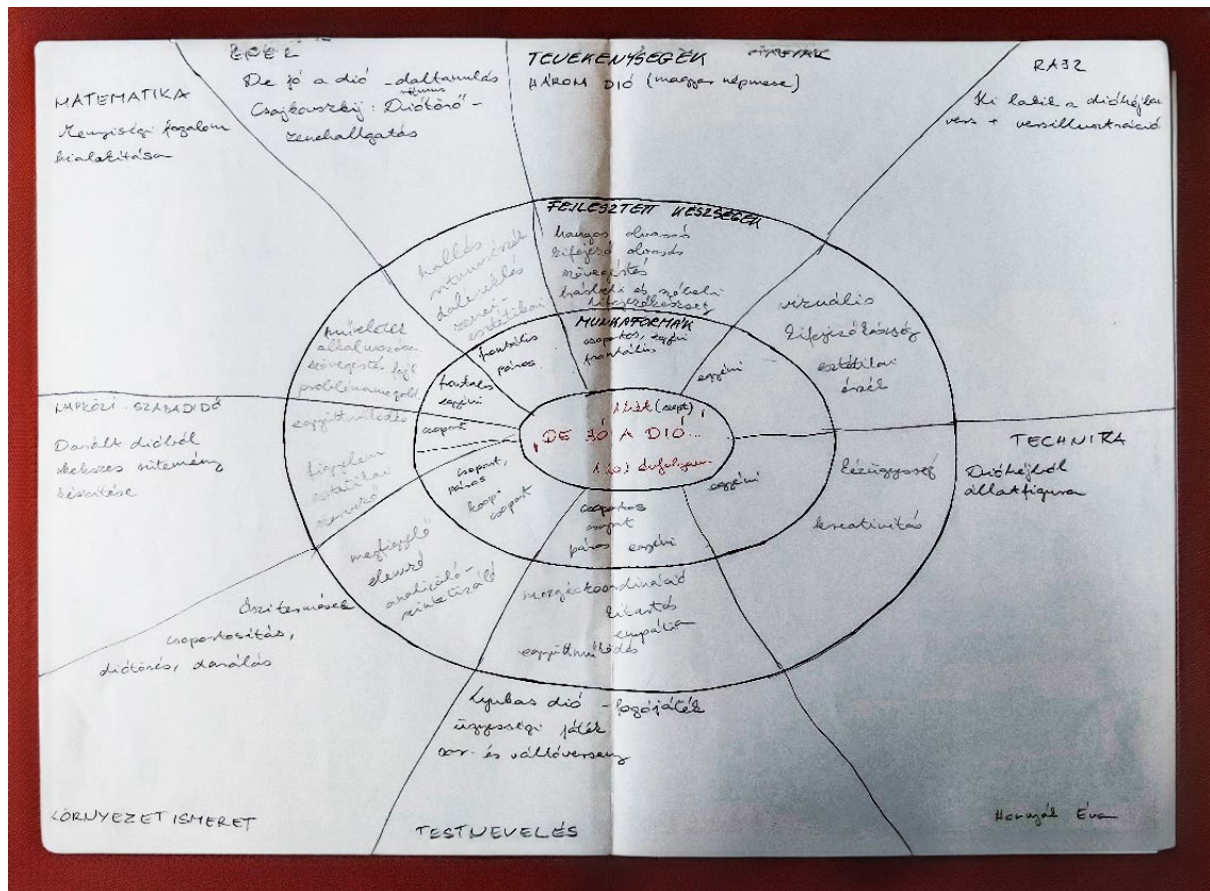
alsó

felső

Szóháló kooperatív feladathoz – gondolattérkép

Forrás: saját szerkesztés

Maria Chambers: A környezet és egészségtudatos magatartás elmélyítésének lehetőségei a Guildfordi Magyar Iskolában

Fenntarthatósági témakör meghatározása: Egészség és jólét

A projekt célcsoportja (résztevői korosztály és létszám): 0–14 évesek, 120 gyermek és családjaik

A projekt időtartama: 1-3 alkalom, max. 12 óra

A projekt megvalósítási helyszíne(i): belső és külső helyszínek

- St. Thomas of Canterbury Primary School
- RHS Wisley Gardens
- Alice Holt Forest
- Bournemouth Beach
- Devil's Punchbowl

A **Guildford Magyar Iskola Kulturális Identitás Fejlesztési Programját** azzal a törekvéssel állítottuk össze, hogy felvázoljuk egy olyan, önmagában új típusú program tanmenetét, amely célként állítja maga elé az Angliában élő másod- és harmadgenerációs magyarok részére a magyar kultúra továbbörökítését, a magyar nyelvi tudást, képzőművészeti, esztétikai, mozgáskoordinációs és ének-zenei készségek fejlesztését. E programcsomag szemlélteti és koordinálja a csoportos foglalkozások témaköreit, oktatási és fejlesztési céljait, kerestetanterni vonatkozásait, témaköreit; továbbá biztosítja az egyéni fejlődés folytonosságát horizontálisan, a különböző foglalkozásokon keresztül, illetve vertikálisan, a korcsoportokkal való foglalkozás során.

Csoportjaink és tevékenységeink

A tanodánkban működő csoportok tevékenységeit három fő csoportba soroljuk:

- I. A magyar nyelv oktatása, ápolása és fejlesztése
- II. Kulturális értékeink átadására, ápolására irányuló foglalkozások
- III. Szabadidős tevékenységek

A fenntarthatósági témakör céljaival összefüggésben felvetett és a projekt által megoldani kívánt problémák:

Ismeretek szintjén:

1. Az egészséges táplálkozással kapcsolatos ismeretek hiánya
2. A betegség–egészség témakörének korlátozott szókinccse
3. A betegség megelőzési módjainak hiányos ismerete

Képességek szintjén:

1. Az egészséges életvitel hiánya
2. Az egészség–betegség szókinccsének hiánya
3. A betegség megelőzési módjainak alkalmazása

Attitűdök szintjén:

1. Az egészséges táplálkozás háttérbe szorulása és a divatos étkezési szokások előnyben részesítése
2. A leggyakoribb gyermekkori betegségek tüneteinek és gyógyításának szókinccséhez tartozó szavak korlátozott alkalmazása
3. Passzív, természetkerülő magatartás

A projekt célkitűzései:

Ismeretek szintjén:

1. A tanulók ismerjék meg az egészséges táplálkozásra lehetőséget adó zöldségek és gyümölcsök származását és tulajdonságait!
2. A tanulók ismerjék meg a betegséggel és azok gyógyításával kapcsolatos szókinccset!
3. A tanulók ismerjék meg a betegség megelőzésének módjait!

Képességek szintjén: A tanuló képes legyen az egészséges életvitelre napi szinten!

1. A tanulók képesek legyenek a az egészséges táplálkozásra lehetőséget adó zöldségek és gyümölcsök származását meghatározni és tulajdonságaikat leírni!
2. A tanulók képesek legyenek a betegségekkel és azok gyógyításával kapcsolatos szókinccset használni!
3. A tanulók képesek legyenek kapcsolatot teremteni az egészséges táplálkozás, az aktív életmód és a betegség megelőzésének módjai között!

Attitűdök szintjén:

1. Az egészséges táplálkozás választása a divatos étkezési szokások helyett
2. A betegség–egészség témaköréhez kapcsolódó szókinccs magabiztos használata
3. Aktív természetszerető magatartás kialakítása

Fejlesztendő területek:

1. Anyanyelvi kompetencia
2. Kommunikációs kompetencia
3. Szociális és társas kompetencia

4. Kommunikációs kompetencia
5. Környezeti kompetencia
6. Érzelmi kompetencia
7. Matematikai kompetencia
8. Ének-zenei kompetencia
9. Digitális kompetencia
10. Idegen nyelvi kompetencia

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok:

1. Kincskereső feladatlapok
2. Wisley Botanikus Kert térképe
3. Marék Veronika: Boribon beteg – mese
4. Bartos Erika: Elemér doktor – vers
5. Boribon feladatlap
6. Farkas Anna: Öreg néne őzikéje – vers
7. Testrészek, szókincs – feladatlapok
8. Mi a panaszod? – feladatlap
9. Betegségek (párosító) – feladatlap
10. Orvosi táska – játék
11. Bartos Erika: Őszi nyuszi – vers őszi falevelekből
12. Ragasztó, papír, olló, ceruza, írószerek

3. A kincskereső feladatlap 8–11 éveseknek

A kincskereső feladatok a mai napon mind finom és egészséges ennivalókhoz kapcsolódnak.

A térképen négy helyszínt jelöltem be, ahol matricák vannak elrejtve. A négy helyszín kapcsolódik a lenti négy feladathoz. Ha megtalálod a matricákat, a megfelelő feladat melletti négyzetbe ragaszd be. Minden matrica 5 pont. Minden kitöltött feladatért jutalom jár. Az a csapat, amelyik a legtöbb pontot szerzi, külön ajándékot is kap.

A feladatra 90 perced van, a térképen bejelölt találkozási ponton várunk benneteket.

Jó kincskeresést!

A. Zöldségek

- a) Rajzold le, hogyan nő a kelbimbó! Ha már nem találsz a térképen megjelölt helyen kelbimbót, akkor kérdezd meg a felnőtteket! (5 pont)
- b) Az alábbi táblázatba írd be minél több ehető dolog nevét annak megfelelően, hogy a növény melyik részét esszük. Egy növényt több helyre is beírhatsz, ha több része is ehető.

———— A környezet és egészségtudatos magatartás elmélyítésének lehetőségei ————
a Guildfordi Magyar Iskolában

Minden helyes válasz 1 pont.

Gyökér vagy gumó	Szár	Levél	Termés	Virág

B. Húsfélék

A botanikus kertben nemcsak növények élnek, hanem állatok is. Sok vadállatot vagy háziasított rokonait szívesen megesszük sültve, főve. Írjál olyan ehető állatokat, amelyek az erdőben élnek, és húzd alá azoknak a neveit, akiket láttál is Wisley-ben! Több közülük nagyon közel él ahhoz a helyhez, ahol a matricákat találod.

Minden helyes válasz 1 pont

C. Gyümölcsök

Ősszel nagyon sok gyümölcs érkezik meg. Régen, amikor a boltok még nem árultak minden gyümölcsöt egész évben, a mamák és nagymamák hűvös vermekben, aszalva (azaz szárítva) vagy lekvár és befőtt formában tették el a gyümölcsöket télire.

- Karikázd be az alábbi listán, hogy melyik gyümölcs érkezik meg Nagy-Britanniában is természetes módon!
- Húzd alá azokat, amelyekből lekvárt csinálnak!

Minden helyes válasz 1 pont

szőlő	narancs	mango	alma	eper	szilva	banán
áfonya	fekete ribizli		körte	ananász	málna	mandarin
szeder	sárgabarack	kiwi	gránátalma	birsalma	füge	egres

D. Délgyümölcsök

Az egyik gyümölcs, amelyet fent nem karikáztál be, megéri az üvegházban itt, Wisley-ben.

Keresd meg, és írd ide, hogy most éppen van-e ilyen termés az üvegházban!

Rajzold le, hogyan nő ez a gyümölcs a fán!

5 pont

4. A kincskereső feladatlap ovisoknak, 4–6 éveseknek

Kedves Gyerekek! Séta közben nézzetek jól körül, és igyekezzetek megválaszolni minél több kérdést! A válaszokat rajzban és írásban is el lehet készíteni, vagy, ha megfelelő anyagot találtok a kertben, be is lehet ragasztani.

Kérjük, csak a már elpusztult növényi részeket vegyétek fel, a virágokat, fákat és állatokat a kertben nem szabad bántani, mások is szeretnék gyönyörködni bennük.

A feladatokat bármilyen sorrendben meg lehet oldani séta közben.

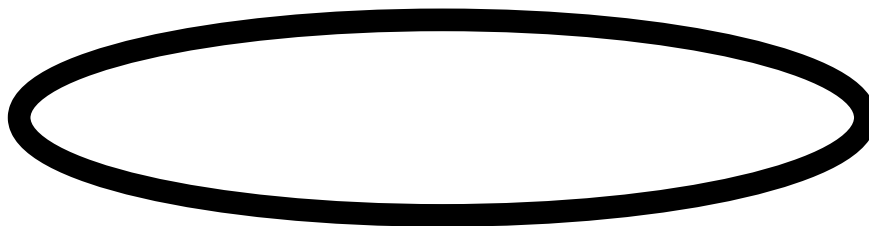
1. Feladat: Megtalálod, amit a képen láatsz? Ha tudod, írd oda a nevét!

2. Keresz megfelelőt, és ragaszd vagy rajzold be!

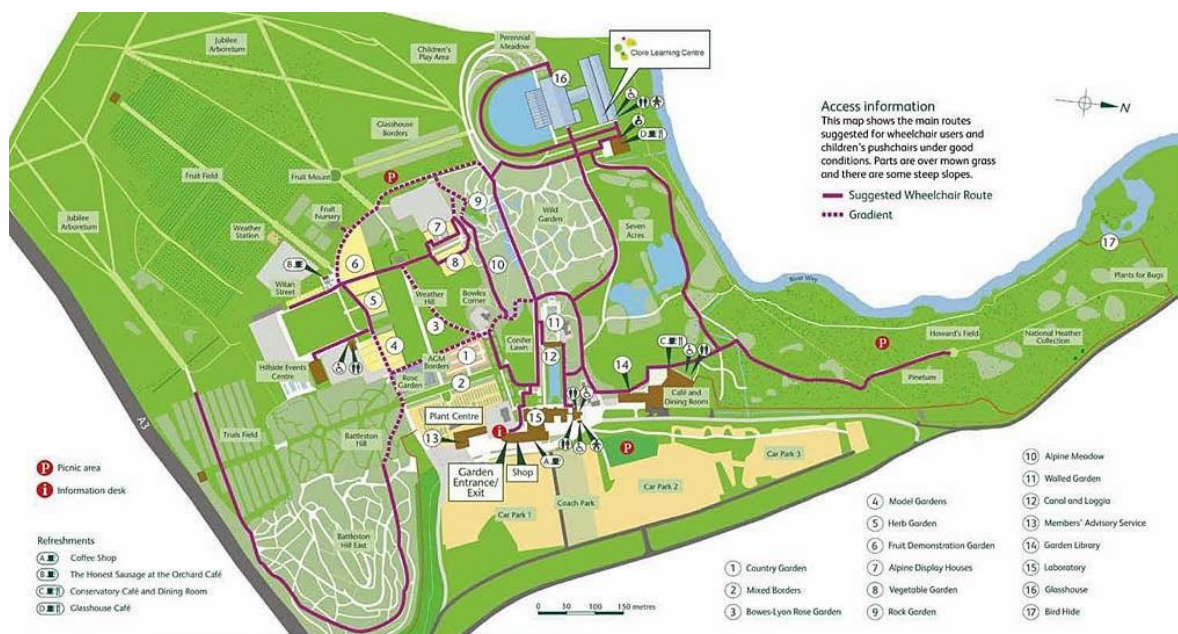

3. Készíts gondolatban gyümölcssalátát! Mit tennél bele? Keresd meg, hogy érik-e már a kertben, és rajzold bele a tálba!

Forrás: HCA Curriculum

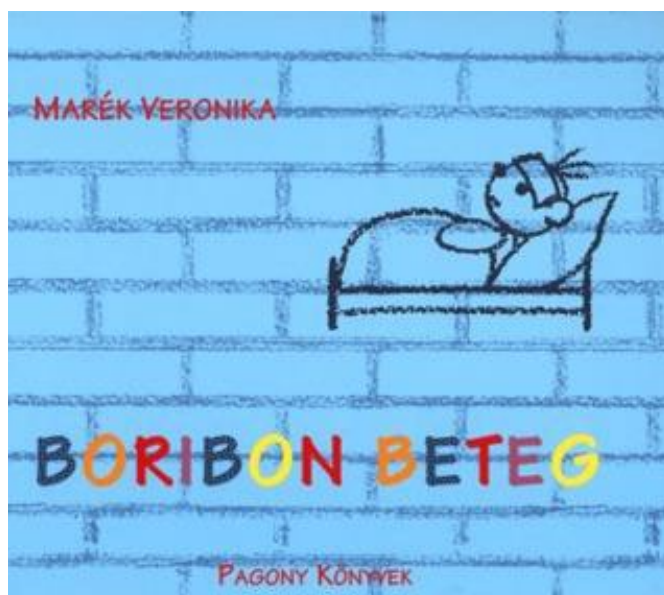
A Wisley Botanikus Kert térképe

Forrás: https://www.rhs.org.uk/gardens/wisley/plan-your-visit/shopping-eating?gclid=CjwKCAjwtp2bBhAGEiwAOZZTuMKWlzsAqeAUVmls86z2UhW8FBWU3e2U8UQYDfhFrE-JZXOJpfW43BoCX00QAvD_BwE&gclid=aw.ds

(letöltve: 2022. 11. 06.)

Marék Veronika: Boribon beteg – mese

Forrás: <https://i.gr-assets.com/images/S/compressed.photo.goodreads.com/books/1379414285/18514217.jpg>

Bartos Erika: Elemér doktor

ELEMÉR DOKTOR

Elemér doktor segít, hogyha baj van,
Meggyógyít, ha tüsszögsz, hideg téli fagyban.

Elemér doktor hoz egy szürke táskát,
Táskájában kötszert, lázmérőt és lámpát.

Elemér doktor beköti a térded,
Mindig jó a kedve, nem kell tőle félned!

Elemér doktor tudja mi a gondod,
Nagyra nyisd a szádat, megnézi a torkod.

Elemér doktor megméri a lázad,
Hallgatja a szíved, kocogtatja hátad.

Elemér doktor füleidet nézi,
Mégfogja a csuklód, pulzusodat méri.

Elemér doktort sok betege várja,
Minden gyerek mélyen kis szívébe zárja.

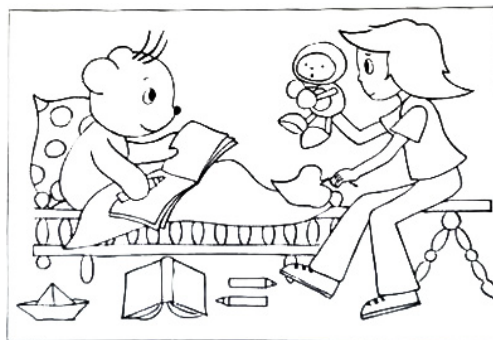
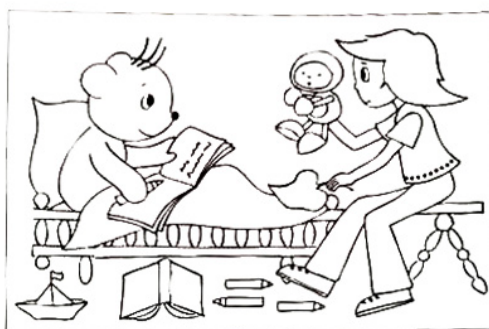

Forrás: HCA Könyvtár

Boribon – feladatlap

A KÉT KÉP CSAK
ELSŐ PILLANTÁSRA
TÜNIK EGYFORMÁNAK.

AM HA JOBBAN
MEGNEZED,
5 KÜLÖNBSÉGET
TALÁLSZ.

Forrás: HCA Könyvtár

1. Mi a panaszod? Írj mondatokat!

én / fej _____ *Fáj a fejem.* _____

mi / kar _____

ő / hát _____

te / fog _____

ti/has _____

ők / szem _____

5. Bartos Erika: Őszi nyuszi – vers alkotása az őszi kiránduláson gyűjtött levelekből

Forrás: HCA Facebook page/Albumok

A projekt során alkalmazott tanítási-tanulási módszerek:

mesehallgatás, beszélgetés, szituációs játék, tervezés, megfigyelés, kirándulás/túra, gyűjtés, feladatlapok kitöltése, alkotás, csoportosítás, rajzolás

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák):

- Tanösvény végigjárása
- Páros munka
- Csoportmunka
- Csoportmunka
- Egyéni munka

- Családi munka

A projekt során készítendő produktumok, eredmények:

- 5 km séta – a mozgás örömeinek megélése
- A felfedezés örömeinek megélése
- Kitöltött feladatlapok
- Tanösvény állomásainak végig látogatása
- Gyűjtött termények
- A gyűjtött terményekből kép készítése
- Fotók
- Levél írása a nagyinak
- Új ismeretek szerzése
- Mindkét nyelv angol és magyar szókincsének bővülése

A projekt értékelésének megvalósulása:

Csoportos megbeszélés a kitöltött feladatok alapján, illetve az átélt élmények feldolgozása:

Hogyan éreztétek magatokat?

Mit visztek magatokkal haza a mai napról?

Mit fogtok másképp csinálni a kirándulást követően?

Záró értékelés:

Az őszi családi kirándulást 15 alkalommal tartottuk meg eddig, amely az egészségre nevelési fejlesztési célok rövid-, közép- és hosszútávú megvalósulásához mindenképpen hozzájárul.

Igyekszünk kereteinkhez képest a legtöbbet adni a gyerekeknek és a családoknak, amit remélhetőleg magukkal visznek életük során, és mintaként szolgál majd számukra.

Később felsorolom programunk további kapcsolódó elemeit is, amelyek tovább erősítik a fenti célok felé haladást.

Védőnői és ápolónői háttérrel a megelőzés és egészségmegővés alappilléreit adják, amelyekre építve – kollégáimmal harmóniában – mindannyian azonos tanítási alapelveket és irányvonalat képviselve folytatjuk küldetésünket, és igyekszünk sokoldalú, élményalapú és multikompetenciális megközelítésben tartani a foglalkozásainkat.

A hozzánk járó majdnem 300 gyerek és szülő a mércéi munkánk minőségének, akik hasonló értékrendet magukénak érezve 2009 óta építik folyamatosan változó és fejlődő közösségünket, amelynek vannak súlyosan és tartósan beteg gyermek és felnőtt tagjai is.

Novembertől új csoportot indítunk sérült gyerekek számára, akik különösen élvezik a természetben tartott programokat.

Schenk Angyalka: Vásároljunk és főzzünk ökotudatosan!

A projekt célcsoportja: 8 cserkész (11–15 évesek)

A projekt időtartama: 2x6 óra

A projekt megvalósítási helyszíne(i): Innsbrucki Magyar Diákotthon és Kultúrcentrum / piac / élelmiszerbolt

A választott fenntarthatósági témakör rövid ismertetése (kapcsolódó környezeti probléma okai, következményei, megoldási módjai, a témához kapcsolódó zöld nap ünneplésének napja, rövid története, a zöld nap legfontosabb céljai – mire hívja fel a figyelmet?):

Városi gyerekek számára nem mindig tudatos az élelmiszerek alapanyagainak keletkezése, s általában nem ismerik, honnan származnak (régió, ország) a boltokban és a piacon kapható termékek, illetve az élelmiszerek szállításával kapcsolatos káros környezeti hatásokkal sincsenek tisztában. Így nem tudják, hogy a helyi élelmiszerboltokba messziről hozzák az alapanyagokat, ami egyáltalán nem tesz jót környezetünknek, gazdaságunknak. Az 1979 óta október 16-án ünnepezt Élelmezési Világnap alkalmából (World Food Day) két foglalkozás keretén belül, egy élelmiszerbolt és egy piac meglátogatásával és ehhez kapcsolódó feladatokon keresztül foglalkozunk az élelmiszerek szállításából következő problémákkal, a nagy távolságok környezetünkre, anyagiakra gyakorolt hatásaival.

1979-ben magyar határozati javaslatra élelmiszer világnappá nyilvánította október 16-át az ENSZ Élelmiszer és Mezőgazdasági Szervezete (FAO). Ezen a napon az élelmezési gondok orvoslásának lehetőségeiről tájékoztatják a kormányokat és a széles közvéleményt.

A szervezettel kapcsolatos további információk megtalálhatók:

Food and Agriculture Organization of the United Nations (fao.org): <https://www.fao.org/home/en>

Az élelmezés világnapja – 2023. október 16.: <https://hungary.iom.int/hu/news/az-elelmezesi-vilagnapja-2023-oktober-16>

A fenntarthatósági témakör céljaival összefüggésben felvetett és a projekt által megoldani kívánt problémák:

Ismeretek szintjén: Az élelmiszerek szállításával kapcsolatos problémák megismerése, s annak tudatosítása, hogy a környezetre milyen hatással van a messziről érkezett élelmiszer.

Képességek szintjén: A fiatalokat a tudatos vásárlásra ösztönözni kell, szenzibilizálni őket arra, hogy mielőtt megvásárolnak egy terméket, gondoljanak a távolságra is, amit a boltokban, illetve piacokon megvásárolható élelmiszerek megtesznek, mielőtt a polcra, illetve a piaci standra kerülnek.

Attitűdök szintjén: Vásároljunk hazait!

A projekt célkitűzései:

Ismeretek szintjén: Az élelmiszer eredetének és árának tudatos megismerése.

Képességek szintjén: A különböző kooperatív technikák segítségével az élelmiszerszállítás környezetromboló hatásának megértése, a tudatos vásárlói stratégiák elsajátítása.

Attitűdök szintjén: A projekt végére az újonnan nyert információk birtokában a fiatalok hozzáállása megváltozik, s jobban figyelnek majd arra, hogy hazai, illetve regionális termékeket vásároljanak és fogyasszanak szívesen.

Fejlesztendő területek:

Szakmai kompetenciák (1)	
Anyanyelvi nevelés: - kifejezőképesség fejlesztése - szókincs bővítés - szövegértési képesség fejlesztése	Egészséges életmódra nevelés: - egészséges táplálkozási szokások megerősítése - egészséges élelmiszerek, termékek megismerése
Személyes kompetenciák (2)	
- szabálytudat - időrendiség - munkatempó fokozása - türelem, kivárási képessége/ tűrőképesség	- önbizalom erősítése - döntési és alkalmazkodási képesség - környezettudatosság fejlesztése - vásárlói tudatosság fejlesztése - felelősségvállalás
Társas kompetenciák (3)	
Kommunikációs készség - beszéd-készség fejlesztése - kommunikációs képesség - kapcsolatteremtő képesség - információfeldolgozási képesség	- együttműködési képesség - érvek és ellenérvek megértése
Módszerkompetenciák (4)	
- megfigyelőképesség - figyelem és emlékezet fejlesztése	- érvelési stratégiák gyakorlása - állítások információs tartalmának mérlegelése - részvétel közös döntéshozatalban - részvétel közös állásfoglalás kialakításában - döntési képesség
Gondolkodási készség - mérlegelő gondolkodás - elemi számolási készség - irányított összehasonlítás - mennyiségek összehasonlítása (sok, kevés, legkevesebb, legtöbb, több, kevesebb stb.)	Érzelmi-szociális készség - környezettudatos magatartásformák kialakítása - olyan szokások, viselkedésformák megalapozása, amelyek elősegítik a természetes környezettel, az ott lévő értékekkel való harmonikus kapcsolat kialakulását - ökotudatosság fejlesztése
A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok: - receptek - világtérkép - fényképezőgép - konyhai és takarítási felszerelés asztalterítéshez: tányér, evőeszközök, terítő	

A projekt során alkalmazott tanítási-tanulási módszerek: kooperatív technikák

Fülfőtös: Minden csoport vagy diák megfogalmaz a témával kapcsolatban 2 igaz és 1 hamis állítást. Az egyik csoport vagy diák felolvassa az állításait, a többi csoport vagy csoporttag megállapodik, melyik a hamis állítás.

Gondolkodj, beszélj meg! (Kupaktanács): A felvetett problémán mindenki egyénileg elgondolkodik. Ezután páronként is megbeszélik. A két pár (csoport) közösen is megvitatja a problémát. Közös álláspontot alakítanak ki.

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák):

A csoportmunka, páros munka, az együttműködés mind tökéletes tanulásszervezési eljárások.

A projekt során készítendő produktumok, eredmények:

Bevásárlólista és a közösen, ökotudatosan kiválasztott alapanyagokból elkészített vacsora a projekt során megvalósítandó produktum.

A projekt értékelésének megvalósulása:

A programpontok megvalósítása után, az étkezés folyamán kiértékeljük a programot pontról pontra. Kérdések: Ki hogyan érezte magát, illetve mit csinált volna másképpen?

Záróértékelés:

Lezárásképpen egy, a fenntarthatóságról szóló verset olvasunk fel, amelynek gondolatai a projekt fő témájának összegzéséül szolgálnak. Egy ilyen program után mindenki szép emlékekkel megy haza, és észre se vette, hogy mennyit tanult, ami természetesen a célja is a az alkalmazott technikának.

A projekt részletes bemutatása, leírása, menete

1. foglalkozás / 6 óra

Részprobléma Rész cél	Feladatok	Módszerek Készségek	Eszközök	Produktum (ha van)	Idő
Részprobléma: Rész cél:	Találkozás egy innsbrucki bolt előtt: A kiosztott receptek alapján a feladat: megállapítani, milyen alapanyagok kellenek, és azokból 1 főre, illetve a csoportra kiszámítva mennyi szükséges az étel elkészítéséhez. Egyszerű számolási ismeretek fejlesztése.	Kooperatív módszer – Kupaktanács Készségek: (1), (2), (3), (4)	Receptek: Paprikás krumpli / Palacsinta Számológép	Bevásárlólista (alapanyagok, mennyiségek)	60 perc
Részprobléma: Rész cél:	Bolti séta: az alapanyagok megkeresése, származási országok és áraik feljegyzése, a kiválasztott termékek megvásárlása Együttműködési készségek fejlesztése Egyszerű számolási ismeretek fejlesztése Földrajzi ismeretek bővítése	Kooperatív módszer – Kupaktanács Készségek: (1), (2), (3), (4)	Papír Írószer	Jegyzet a boltban megtalált alapanyagok származási helyéről és árlista	45 perc

Séta vissza az Innsbrucki Magyar Diákotthon és Kultúrcentrumhoz (15 perc)					
Részprobléma: Rész cél:	Közös főzés A konyhai eszközök megismerése, használata. A receptek megbeszélése, miközben az alapanyagokat előkészítjük.	Kooperatív módszer – Kupaktanács Készségek: (1), (2), (3), (4)	Receptek és a boltban megvásárolt alapanyagok Konyhai eszközök: lábos, serpenyő, mérőeszközök, etc.	Elkészített étel	120 perc
Részprobléma: Rész cél:	A probléma (ökotudatos vásárlás) megbeszélése és a nap összegzése az étkezés folyamán Az ökotudatos terítés fogalma Közös takarítás	A vásárlási tapasztalatok megbeszélése: melyik alapanyag/termék honnan származik, (keressük meg a térképen!), és mi az árukkal kapcsolatos vélemény? Kooperatív módszer – Füllentős játék: – Mit használjunk és mit ne használjunk az asztalnál, ha ökotudatosan gondolkodunk? Készségek: (1), (2), (3), (4)		Világkép	120 perc

2. foglalkozás / 6 óra

Részprobléma Rész cél	Feladatok	Módszerek Készségek	Eszközök	Produktum (ha van)	Idő
Részprobléma: Rész cél:	Találkozás az innsbrucki piac előtt. Az előző foglalkozás adagjai alapján megkeresni az alapanyagokat, feljegyezni az árakat és származási helyeiket. Vásárlás, beszélgetés a termelőkkel Egyszerű számolási ismeretek fejlesztése Együttműködési készségek fejlesztése Földrajzi ismeretek bővítése Kommunikációs készség fejlesztése	Kooperatív módszer – Kupaktanács Készségek: (1), (2), (3), (4)	Papír Írószer	Bevásárlólista, árlista.	45 perc

Séta vissza az Innsbrucki Magyar Diákotthon és Kultúrcentrumhoz (15 perc)					
Részprobléma: Rész cél:	Közös főzés A konyhai eszközök felsorolása, használatuk gyakorlása Az ökotudatos terítés fogalmainak ismételése	Kooperatív módszer – Kupaktanács: Kooperatív módszer – Füllentős játék – Mit szabad és mit nem szabad használni az ökotudatos étkezéshez? Készségek: (1), (2), (3), (4)	Receptek és a piacon megvásárolt alapanyagok Konyhai eszközök: lábos, serpenyő, mérőeszközök, etc.	Elkészített étel	90 perc
Részprobléma: Rész cél:	A piacon való vásárlással, a főzéssel kapcsolatos tapasztalatok megbeszélése A beszélgetés, a vita és a véleménynyilvánítás szabályai	Kooperatív módszer – Füllentős játék – Mely alapanyagokból ökotudatos a főzés? Honnan származnak a termékek? (Keressük ki a térképen!): Kooperatív módszer – Kupaktanács Készségek: (1), (2), (3), (4)		Tirol térkép	90 perc
Részprobléma: Rész cél:	A foglalkozások tapasztalatainak összegzése: mi a különbség a bolti és a piaci tapasztalatok és árak között, mit jelent a szállítási problémája? Közös takarítás	Kooperatív módszer – Kupaktanács Készségek: (1), (2), (3), (4)	Takarítószer	-	120 perc

Melléklet

Paprikás krumpli receptje

Paprikás krumpli recept | Mindmegette.hu: <https://www.mindmegette.hu/paprikas-krumpli.recept/>

Palacsinta receptje

A tökéletes alaprecept – Hagyományos palacsinta – Az étel lelke | Vénusz (venusz.hu): <https://www.venusz.hu/recept/145/a-tokeletes-alap-recept-hagyomanyos-palacsinta>

Vers a fenntarthatóságról

Te gondoltál már arra,
Milyen kényelmes az életünk ma?
Nagy ház, autó, temérdek ruha,
évente új kütyü és minden nap lakoma.
Te gondoltál már arra,
Hogy nem mindenkinek az élete egyforma?
Van, akinek a luxushoz sem kell napi munka,
De sok van, akinek munka után sem jut vacsora.
Te gondoltál már arra,
Mi marad ebből a kényelemből holnapra?
Most még csak hó nincs karácsonyra,
de lassan eltűnik a gyümölcs, az ivóvíz és a gabona.
Te gondoltál már arra,
Hogy az emberiség milyen ostoba?
Túl sokan vagyunk erre a bolygóra,
Közel két bolygónyi a népesség természeti lábnyoma!
Te gondoltál már arra,
Mit ér az a demokrácia,
Ahol színjáték csak a politika,
De nem gondolnak négy évnél távolabbra?
Te gondoltál már arra,
Hogy szavaznál-e olyanra,
Aki nem a növekvő kényelmed tűzi zászlóra,
Hanem a jövődre gondol mai jóléted kárára?
Te gondoltál már arra,
Hogy egyszer véget ér a korlátlan fogyasztás kora?
A Földet nem érdekli a közösségi média,
Csak a tények: a fizika, kémia és biológia.
Te gondoltál már arra,
Hogy önként nemet mondani az igazi erőpróba?
Repülő helyett vonat, autó helyett bringa,
Import helyett helybéli, hús helyett például sóska.
Te gondoltál már arra,
Mi lehet a fenntartható megoldás kulcsa?
Szerintem közösségi szemlélet és önkritika,
Az emberek és a természet közötti harmónia.
(Ismeretlen szerző)

Forrás: <https://energiabox.hvgblog.hu/2022/09/19/vers-a-fenntarthatosagrol/>

„Csak a jó minőségű tanár lehet mesterré, csak az a tanár, aki maga is élvezi, amit csinál, akinek a számára a tanítás, az együttléte a gyerekekkel, a világra való rácsodálkozás élmény és öröm. Aki nem a biztos, egyetlen válaszokat tudja, hanem akit a bizonytalan sokféleség csábít állandó továbbkutatásra.”

Vekerdy Tamás

Felhasznált irodalom

- **A kooperatív tanulás és a tradicionális csoportmunka:**
http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/koop_tech_oj/ii__a_kooperativ_tanuls_mdszerei_grafikai_szervezk.html (letöltve: 2023. 12. 03.)
- **Diaszpóra képzés 2022. Kooperatív tanítás-tanulás:**
<https://www.sutori.com/en/story/diaszpóra-kepzes-2022-kooperativ-tanitas-tanulas--AC7MEqbtckuVLFyECf5siemE> (letöltve: 2023. 09.13.)
- **Egyéni fejlesztési terv:** <https://slideplayer.hu/slide/2043139/> (letöltve: 2023. 09. 13.)
- **Fejlesztendő kompetenciák | Kompetenciafejlesztési lehetőségek a hon- és népismeret területén:**
http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Kompetenciafejlesztési_lehetsgek_a_hon-_s_npismeret_terletnV2/fejlesztend_kompetencik.html (letöltve: 2023. 09. 13.)
- **Fenntarthatósági témahét:** <https://www.fenntarthatosagi.temahet.hu/> (letöltve: 2023. 10. 12.)
- **Kompetencia:** https://www.srpszkk.hu/tamop412b/digitalis_angol_tananyag/kompetencia.html (letöltve: 2023. 10. 12.)
- **Kooperatív módszerek, technikák, feladatleírások:**
http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/A_szvegfeldolgozs_elmlete_s_gyakorlata_als_tagozaton/613_kooperativ_mdszerek_technikk_feladatlersok.html (letöltve: 2023. 12. 03.)
- **Módszertani segédanyag:** <https://docplayer.hu/3238246-Kedves-kollega-fejlesztési-feladatok-fejlesztendő-teruletek-kepessegek-keszsegek.html> (letöltve: 2023. 11. 04.)
- **ÖKO tudatos étkezés:** https://www.youtube.com/watch?v=sqAVgrS3c58&ab_channel=PontVelemOkosProgram (letöltve: 2023. 11. 04.)
- **Projekt módszer. Makádi Mariann:** <https://docplayer.hu/105681592-Projektmodszerek-makadi-mariann.html> (letöltve: 2023. 11. 04.)
- **13 + 1 tény az élelmezés helyzetéről:** <http://fna.hu/hir/vilagelelem> (letöltve: 2023. 11. 04.)

Szabó Ágnes: Öntsünk tiszta vizet a pohárba!

A következő projektterv az alábbi, már meglévő projektterv részletesebb átdolgozása:

Szabó Á. (2016): *Stage 6 Hungarian Continuers Preliminary HSC Hungarian Unit Any of 4 (3/3/3) Environment Projekt Plan*. Saját használatra saját nyomtatás, Adelaide.

A projekt célcsoportja (résztevői korosztály és létszám):

Ausztráliában történő oktatásra – anyanyelvi oktatóval

Oktatás: SKYPE-on keresztül maximum 10 fős csoportokban történik

Ausztráliában hivatalos, haladó középfokú, magyar mint idegennyelvi érettségire, valamint egyidőben az európai ECL B2 szintű nyelvvizsgára felkészítő évfolyam

Diákok származási összetétele: vegyes

Diákok évkezdő nyelvi készsége: vegyes, de minimum B1 szint

A projekt célja: A magyar mint idegen nyelv B2 szint elérése; Oktatás: heti 1 x 60 perc

A projekt időtartama: iskolaév: 1. negyedév, 9–10 hét

A projekt megvalósítási helyszíne(i): Világháló – SKYPE, családi kirándulások. Magyarországon és Ausztráliában élő ismerősök, családtagok életszerű beszámolóí, virtuális utazások

A választott fenntarthatósági témakör rövid ismertetése:

A világon, különösképpen Magyarországon és Ausztráliában megfigyelhető, a jelenleg élő korosztályok által eddig még nem tapasztalt, a megszokottól eltérő éghajlati és időjárási jelenségek hatása, különösképpen a Magyarországon és Ausztráliában lévő édesvíz-háztartás, a vándor vízimadarak, elsősorban a pelikánok élete viszonylatában.

Személyes megtapasztalásom alapján rendkívül fontosnak tartom, hogy az Ausztráliában élő, magyar nyelvet tanuló diákok érzékeljék azt az érdekes jelenséget, mely szerint, amíg magyarországi tartózkodásom alatt heteken át tartó rekordszárazságot tapasztaltam 2022 nyarán, addig Ausztráliában – különösképpen az adelaide-i száraz időjáráshoz szokva – a fenti időszakban és utána is régen nem tapasztalt folyamatos esőzések vannak. Ausztrália keleti partvidékén pedig kifejezetten árvízveszélyekkel küszködnek az ott élő emberek.

A fenntarthatósági témakör céljaival összefüggésben felvetett és a projekt által megoldani kívánt problémák és célkitűzései:

Ismeretek szintjén:

A magyar nyelvi elemek megfelelő használatának elsajátítása egy olyan témakörben, amely a diákok számára jelentéssel bír. A témakör lehetőséget ad arra, hogy több, egyébként elkülönített tantárgy ismeretei is feldolgozásra kerülhessenek a tanórák során, miközben a diákok a témával kapcsolatos saját megtapasztalásukat, gondolatukat, véleményüket is szabadon kifejezhetik, a témában felvetett

problémákra egyénileg és csoportosan megoldásokat keresnek, találhatnak. A témakör feldolgozása során a diákok számára értelmet nyer, hogy nemcsak a helyi gondokkal kell szembenézniük, hanem felismerik, hogy mások máshol hasonló gondokkal küzdenek. Ezzel megtanulják, hogy az együttműködés a valós életükben is milyen nagy fontossággal bír. Ezáltal a kultúrák közötti értelmi és fizikai közvetítési képességeik is kifejlődnek.

Képességek szintjén:

A kutatás hozzásegít ahhoz, hogy a megszerzett résztudás logikai alapon a kutatási munka végére egységbe rendeződjön. Ez az egység a nyelvhasználaton belül a kutatás alatt megszerzett új szókinccsel és új nyelvi elemekkel, a régiekkel ötvözve könnyen kifejezhetővé válik mind írásban, mind a szóbeli értekezések során. A közlés során kialakul az egyéni vélemény a saját és a csoport véleményének figyelembevételével. Kialakul a téma és a csoportos megnyilvánulások során az egyén önbizalma, helyes önértékelése és saját maga és mások iránti tisztelete.

Attitűdök szintjén

A témakör egyéni feldolgozása és annak csoportban történő közlése, megbeszélése során kialakul az egyéni felelősségvállalás és az egymáshoz való tartozás felismerése, megértése és megfelelő alkalmazása megfelelő időben, helyen és helyzetekben. Ennek alapján a tanultakból levont következtetések és megélt érzelmek következtében kialakul az egészséges egység érzékelése és a természethez való tartozás, azaz kialakul az "egy vagyok a természettel" ősi tudata. Amennyiben ez a felismerés a tudati szinten kellemes érzést vált ki, akkor a nyelv iránti érdeklődés és szeretet is kialakulhat, erősödhet.

Fejlesztendő területek:

- B2 szintű nyelvi elemek, nyelvi szerkezetek megértése, felismerése és használata
- földrajzi ismeretek bővítése
- a víz témakörében a problémák, illetve azok okainak felismerése
- a víz témakörében felismert problémákra megoldási javaslatok
- vélemények nyílt és őszinte kifejtése, mások véleményének tiszteletben tartása
- egyéni és együttműködést igénylő munkák fontosságának felismerése, elfogadása, alkalmazása
- kritikus gondolkodás fejlesztése
- jövőben történő gondolkodás képessége
- esztétikai érzékek fejlesztése, vizuális alkotások nyelvi szerkezetekben történő közlése írásban és szóban
- végcél: a kutatott témakörön keresztül a magabiztos, másokkal történő értekezés kifejlesztése, fenntartása és a megtanult szókincs, nyelvtani szerkezetek, sajátosságok más szociális környezetben történő alkalmazásának a képessége

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok:

- a témára vonatkozó tudományos cikkek, videók, előadások, hanganyagok
- a tanár és a diákok általi tananyagok készítése

- világhálózhoz hozzáférés, Youtube, email, Google Search, Google Maps, laptop, mobiltelefon, nyomtató, színes ceruzák, festékek, egyéb műalkotáshoz szükséges felszerelések, videókamera, szkennel

A projekt során alkalmazott tanítási-tanulási módszerek:

- kutatás, oktatás
- munka- és ütemterv, (projekt)oktatás
- fenntarthatóság oktatása
- együttműködési (kooperatív) oktatás
- térbeli szemlélet oktatása – földgömb
- érzelmi intelligencia oktatása
- művészeti oktatás – tánc, ének, zene
- drámaoktatás
- élményalapú oktatás
- termékközpontú oktatás
- tantárgyak közötti ismeretek összegzésének oktatása

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák):

- egyéni feladatok
- csoportos feladatok
- teljes csoporton belül
- páros feladatok

A tanulásszervezés lényege, hogy mind egyénileg, mind párban, mind kiscsoportokban, mind teljes létszámú csoportban történjen a tanulás a saját és mások értékeinek közlése és tiszteletben tartása mellett. A folyamat során kialakul a nyelvi írásbeli és szóbeli kifejezésben a magabiztosság, önbizalom, ami hosszú távon a kiegyensúlyozott felnőtt kialakulását segíti elő.

A projekt során készítendő produktumok, eredmények:

- térképkészítés megadott szempontok szerint
- önállóan választott művészeti alkotási forma
- szöveghallgatás, szövegolvasás után a szöveg tartalmának lerajzolása – akár karikatúra formájában is.

A nyelvtanításnak rengeteg formája és kivitelezési módja lehet. Ez nagyon sok tényezőtől függ. Ilyen tényezők közé tartozik például az, hogy a tanár anyanyelvi vagy nem anyanyelvi tanárként tanítja az adott nyelvet. Amennyiben anyanyelvi tanárként oktat, van-e neki egyetemen szerzett tanári végzettsége. Ha nincs, akkor előre legyártott tanmenet szerint tanít-e vagy ösztönszerűen.

A diákokat is nagyon sok csoportba lehet besorolni. Ilyen például az, amikor a diák anyanyelvi környezetben tanul vagy idegen környezetben. Ha idegen környezetben, akkor anyanyelvi háttérrel vagy anélkül tanulja az adott nyelvet. Ha anyanyelvi háttérrel, akkor az anyanyelvi környezetben tanult, anyanyelvi háttérrel rendelkező anyanyelvet tanuló diákhöz képest milyen szinten van a nyelvtudása. Ezeket a csoportosításokat a végtelenségig lehet folytatni, amikor felmérjük egy

iskolánkba beiratkozó diák adott pillanatnyi nyelvtudását. Ekkor még a diák nyelvi képességét és a nyelvhez való hozzáállását nem is vizsgáltuk meg.

A következő **Projektterv** 15 éves *osztálytermi és online real-time* oktatási tapasztalatom alapján alakult ki olyan nyelvtanulási és nyelvtanítási helyzetekre, ahol a tanár, mint én magam is, nem rendelkezik egyetemen szerzett tanári képesítéssel, nem előre megadott tantervi módszerek alapján tanít, hanem a tanítási módszereket saját maga a tanítása során ösztönösen alakította ki. Anyanyelvi, ösztönös tanárként, idegen környezetben, különféle háttérrel rendelkező középiskolai diákoknak tanítva a magyar nyelvet alakult ki bennem az a nézet, hogy a nyelvtanításnál a legfontosabb tényezők egyike az, hogy *minden egyes diák, függetlenül az adott pillanatnyi nyelvtudásától, szabadon és nyíltan kifejezhesse érzelmeit, gondolatait a már megszerzett tudásáról úgy, hogy azt mindenki tiszteletben tartsa.* Ezért a tanítási módszerem nem a diákok megkülönböztetésére épül, hanem minden *diáknál a legmagasabb szint, a 80–90 %-os eredmény elérése a cél.* Ehhez olyan együttműködési (kooperatív) tevékenységeket végeznek a diákok, ahol a nyelvileg nagyon jó diák együttműködik egy nyelvileg kevésbé jó diákkal. Ugyanakkor a nyelvileg kevésbé jó diák más tantárgyakból már meglévő magasabb tudását tudja a páros munkába beletenni. Ennél fogva mind a két diák egyformán fejlődik. Hiszen hiába van valakinek jó szókincese, ha nincs tárgyi tudása. Ez fordítva is igaz. Ez az ösztönösen kialakított módszertanom érdekes módon nagyon nagy százalékban megegyezik az *A diaszpórában magyar nyelvet és kultúrát tanítók módszertani továbbképzés* tananyagával.

	Téma	Cím	Időkeret
11–12. Magyar mint idegennyelvi Modul 1. – Ausztráliában történő oktatásra – anyanyelvi oktatóval Oktatás: heti 1 x 120 perc Oktatás: SKYPE-on keresztül maximum 10 fős csoportokban történik Ausztráliában, haladó középfokú magyar mint idegennyelvi érettségire, valamint az európai ECL B2 szintű nyelvvizsgára egyszerre készülő évfolyam Diákok származási összetétele: vegyes Diákok évkezdő nyelvi készsége vegyes, de minimum B1 szint Cél: magyar mint idegennyelv B2 szint elérése: A VÍZ	A változó világ – Fenntarthatóság – Az életadó víz és a pelikánmadár élete Öntsünk tiszta vizet a pohárba!	Fenntarthatóság – Környezetvédelem – A víz minőségének és mennyiségének kérdése Magyarország és Ausztrália regionális térségében Témakörök: Szociális problémák és napjaink problémái – a víz szerepe (földrajz, tudomány, napjaink politikai problémái, múlt- jelen- jövő figyelembevétele, kultúrák közötti értekezés) – a magyar és az ausztrál szempontok kultúrák közötti értelmezések alapján	Iskolaév első negyedéve – 9-10 hét

Témakörökre példa:

- A világon fellelhető folyók, óceánok, tengerek Magyarországon, Európában, Ausztráliában – annak megértése, hogyan köti össze a víz az egész világot.
- A víz szerepének tudományos megértése, az eső fizikai értelemben vett keletkezésének módja. Módszerek használata a vízi állatok életének kutatása alapján.
- A víz mitológiai megértése a különböző kultúrákban – kutatási készségek, olvasási és hallási készségek, földrajz megértése.

- A nemzeti identitás megjelenése a környezetvédelem témakörében Magyarországon és Ausztráliában – összehasonlítható ismeretek a különböző tantárgyak során tanultak alapján, például: a pelikánok szerepe a magyar és az ausztráliai őslakosok tudatrendszerében, népi és ősi művészetében, hitvilágában – történelmi, földrajzi, irodalmi, művészeti-zenei szempontok

Aki Tisza vizét issza, vágyik annak szíve vissza.

Elvárások:

1. Fenntarthatóság:

A környezetvédelem témakörén belül a víz élettani fontosságának kutatása szóban, írásban: hang- és videofelvételek, elbeszélések, vonatkozó könyvek, tudományágak, személyes tapasztalatok alapján; a témakör megbeszélése, rögzítése, a témakörrel véleményformálás, értékek átadása a következő generációk részére – a magyar mint idegennyelv oktatása keretében

4. Magyar mint idegen nyelv – B2 szint:

A témakörön belül:

- megszerzett információk, vélemények, tapasztalatok kicserélése szóban és írásban – magyar nyelven
- saját ötletek bemutatása saját elkészített írások formájában – különféle szövegtípusokban – magyar nyelven
- hallott és írott magyar szövegek elemzése, értelmezése, feldolgozása kérdések alapján
- saját ötletek bemutatása saját elkészített írások formájában – különféle szövegtípusokban
- magyar nyelvi elemek felismerése szövegelemzések során
- visszatekintés a tanítás-tanulás során észlelt új és már ismert információkra, azok alapján az összefüggések felismerésére, a témakör nehézségi fokára, kutatási anyagok megtalálására; a témakörrel kapcsolatos saját és a csoporttársak, tanárok érzelmi visszajelzésére

Feladatok:

- A. magyar kérdésekre – válasz magyar nyelven
B. angol (ausztrál környezetben) kérdésekre – angolul

Nyelvtan	Szótárazási készségek
- számok felismerése szótári bejegyzéseknél - szókinccsfordítások, az angol és a magyar nyelv közötti fordítási képességek - mellékevek, határozószavak, - képzős toldalékok, - kérdő mondatok, felszólító - mondatok, feltételes - mondatok, mondat szerkezetek	- felismerése szótári bejegyzéseknél - szókinccsfordítások - az angol és a magyar nyelv közötti fordítási képességek

Szövegtípusok

- szerkesztői levél
- vita, monológ
- szerepjátszás, e-mail, blog,
- újságcikk, beszéd,

- tájékoztató fogalmazás,
- naplóbejegyzés,
- képzeletbeli történet, mese,
- művészeti alkotás és annak elemzése

Sok víz lefolyik addig még a Dunán!

Tanítási és tanulási	A tanulás bizonyítékai	Visszajelzések
tevékenységek és feladatokra példák - A diákok meghallgatnak egy környezettudóssal készült interjút. - A diákok leírják az interjúban használt szókincset és kifejezéseket. - A diákok kutatási készségeiket alkalmazva információt keresnek a folyókra, tavakra és óceánokra hatást gyakorló iparágakról. - A diákok megosztják kutatásuk eredményét, és csoportos és/vagy páros helyzetben azokat egymással megbeszélik. - A diákok megnéznék egy híradást az Ausztráliában alkalmazott környezetvédelmi rendelkezésekről. - A diákok lejegyzetelik a csoportban felvetett problémákat, és bemutatnak egy saját maguk által elkészített tervet a probléma megoldására - A diákok a szóbeli megbeszéléseik, beszélgetéseik és a magyar nyelvű írásbeli feladataik során gyakorolják a hallott és írott szövegek értését.	- megfelelő mondatszerkesztés, az igeidők és melléknevek helyes használata - nyelvi szerkezetek ismerete és saját szöveg elkészítése - tevékenységek sikeres befejezése - szövegértés, szövegkörnyezetben a szavak, kifejezések felismerése, vitákban való részvétel - különféle eszközök használata a beszélgetés fenntartására - a témakörnek, célnak, hallgatóságnak megfelelő mondanivaló átadása	- tanárok, csoporttársak és saját javítások - tanárok és csoporttársak megerősítése - saját javítás - csoporttársak közötti beszélgetés - csoporton belüli válaszadás, hibák javítása - tanár javítása

- A diákok gyakorolják a szerzői jogok betartására meghatározott szabályokat a nyelvtanulásuk során.
- A diákok a témához kapcsolódó szókinccs rögzítését segítő tevékenységeket és feladatokat kapnak.

Tevékenységekre példa:

- A diákok különféle cikkeket olvasnak, dokumentumfilmeket és hanganyagokat néznek és hallgatnak. Kijelölt csoportokban megosztják és megvitatják a megszerzett ismereteket az órai és az órán kívüli feladatok megoldása során.
- A diákok egy tudóssal készült interjút hallgatnak meg.
- vélemények és ötletek kicserélése és megindoklása az adott témakörben
- visszautalás a múltbeli, jelenlegi és esetlegesen a várható jövőbeli tapasztalatokra, szövegértésre vonatkozó kérdések megválaszolása
 - hallott és írott magyar szövegek elemzése, értelmezése, feldolgozása,
 - a kulturális értékek, viselkedések, hitvilág, meggyőződések beazonosítása
 - megfelelő helyesírás és szóhasználat
 - figyelés, meghallgatás, válaszadás
 - hallott és írott magyar szövegek elemzése, értelmezése, feldolgozása
- csoporton belüli javítás
- A tanár javítja az írott szöveget és az előadott kifejezéseket és párbeszédet.

- Megjegyzik a használt szókincset és kifejezéseket. Összehasonlítják és szembeállítják a témáról hallott tényeket.
- A tanulók 3-4 perces szerepjátékban kicserélik a megszerzett információkat.
- A diákok a véleményük, tapasztalatuk alapján a problémák megoldására összpontosítanak.

Tevékenységekre példa:

- A hallgatók a témában olyan beszélgetést készítenek, olyan vitahelyzetet alakítanak ki, amelyben meggyőzik a hallgatóságot, hogy a talált problémákra miért az általuk előadott megoldás a legjobb a következő generációk jövőjét illetően. Megoldási javaslataikban szem előtt tartják a víz tisztaságának, minőségének és mennyiségének fenntarthatóságát.
- a különböző társadalmi helyzetekben alkalmazandó szóbeli és írásos formák felismerése, megkülönböztetése, alkalmazása
- különféle helyzetekben a megfelelő szövegtípus, ötletek és nyelvi formák és szerkezetek használata
- a megszerzett információk, vélemények, tapasztalatok szóban és írásban történő kicserélésének képessége
- a saját ötletek bemutatásának képessége saját elkészített írások formájában – különféle szövegtípusokban
- a saját ötletek bemutatásának, közlésének képessége; magyarul és angolul (Ausztrália) válaszolnak a kérdésekre történő szóbeli és írásbeli válaszok, a témakörben történő írásos fogalmazások stb. formájában.

Feladatra példa:

- A tanulók kérdéseket írnak fel a témával kapcsolatban, amire egy partnerük írásban válaszol. Minden tanuló ír kérdéseket és válaszokat. A tanulók párban rögzítik kérdéseiket és válaszaikat saját elkészített írások formájában, különféle szövegtípusokban.
- mind magyarul, mind angolul (Ausztráliában) a tanulás során megtapasztalt érzelmeikről, nehézségeikről visszajelzés a megfelelő nyelvi elemek és szerkezetek felhasználásával.

*Víz, víz, víz, tiszta víz
Ha nem tiszta, vidd vissza!*

Példák a Portfólió 2. feladathoz:

Írásbeli feladatként könyv alapú szótár használata megengedett.

A feladatot a tanár által megadott két magyar nyelvű szöveg és a saját órai jegyzetek alapján kell kézírással megírni.

Válassz a három kérdés közül egyet, és készítsd el a feladatot!

1. Hasonlítsd össze Magyarország és Ausztrália vízrajzát az általad megismert jelenlegi vízproblémák figyelembevételével! Fogalmazásodban írd le a véleményed arról, hogy ezeknek a vízzel kapcsolatos problémáknak mi lehet az oka! – 500 szó magyar nyelven, kézírással – források megjelölése és felsorolása

2. Felkértek egy előadásra, hogy beszélj a világban észlelhető, vízzel kapcsolatos problémákról és az azokra adható megoldásokról. Beszédedet diáktársaidnak kell elmondanod egy diákértekezleten. – 500 szó magyar nyelven, kézírással – források megjelölése és felsorolása
3. Keresz az interneten egy vizet ábrázoló műalkotást! Írd le a műalkotásról az elemzésedet annak tükrében, hogy a világ a tudósok szerint vízválságot él át. Az alkotót is mutasd be! – 500 szó magyar nyelven, kézírással – források megjelölése és felsorolása

Szóbeli feladatként könyv alapú szótár használata megengedett.

A feladatot a tanár által megadott két videó- és/vagy hanganyag, valamint a saját órai jegyzetek alapján kell megoldani.

Válassz a három kérdés közül egyet, és készítsd el a feladatot!

1. Készíts egy bemutató előadást az iskolád tanárai részére, melyben szóban elemzed a magyar és az ausztrál őslakos kultúra közötti különbségeket és hasonlóságokat, figyelembe véve a két országban élő vízimadarak életét, különösképpen a pelikán életmódját! Előadásaidat ppt-formátumban készítsd el, melyen saját szavaiddal fogalmazd meg mondanivalódat! Képeket és ábrákat használhatsz. (5–8 perc, kb. 500 írott szónak felel meg.)
2. Készíts egy bemutató előadást a vándor vízimadarak életéről, különös tekintettel a pelikánmadárra a magyarországi és ausztrál vízügyi problémák viszonylatában. Előadásodban utalj a földrajzi, néprajzi ismereteidre is! Előadásodat ppt-formátumban készítsd el, melyen saját szavaiddal fogalmazd meg mondanivalódat! Képeket és ábrákat használhatsz. (5–8 perc, kb. 500 írott szónak felel meg.)
3. A víz minőségének és mennyiségének fenntarthatósága témakörében készíts egy műalkotást! Használd a megismert magyar és ausztrál őslakos *Álomidő* művészi elemeit műalkotásod elkészítése során! Hallgatóidnak mutasd be a műalkotásodat a világ vízügyi problémáinak figyelembevételével! Előadásodat ppt-formátumban készítsd el, melyen saját szavaiddal fogalmazd meg mondanivalódat! Képeket és ábrákat használhatsz. (5–8 perc, kb. 500 írott szónak felel meg.) Az előadásodat az órán a csoporttársaidnak kell elmondanod! Előadásod végén csoporttársaid és tanárod kérdéseket tesznek fel, melyre válaszolnod kell. Indíthatsz akár egy vita-beszélgetést is.

Vizet prédikál, de bort iszik!

Nem sok vizet zavar.

Az életadó víz!

Felhasznált irodalom

- Gödri E. 2005. *SZEMELGETŐ Szövegértési munkafüzet 3-4. osztály*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Szénásiné Steiner R.–Szekeres Sz. 2013. *TWENTY-THREE TOPICS FOR TEENAGERS. Társalgási gyakorlatok szóbeli nyelvvizsgára*. Székesfehérvár: Lexika Kiadó.
- Szili K. 2011. *VEZÉRKÖNYV a magyar grammatika tanításához*. Enciklopédia Kiadó.
- Szita Sz.–Görbe T. 2016. *Gyakorló magyar nyelvtan A Practical Hungarian Grammar*. Akadémia Kiadó.
- Szita Sz.–Pelcz K. 2019. *magyarOK Magyar nyelvkönyv B2+*. Pécs: Pécsi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar.
- Szita Sz.–Pelcz K. 2019. *magyarOK Nyelvtani munkafüzet B2+*. Pécs: Pécsi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar.
- Takács E. 2007. *Magyar nyelvi munkafüzet 5*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Takács E. 2005. *A MAGYAR NYELV KÖNYVE 7–8*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Takács E.–Török I. 2009. *MAGYAR NYELVI MUNKAFÜZET 7*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Turcsányi M.–Osztovits Sz. 2008. *Irodalom 10. Szövegértés és fogalomhasználat. Az érettségi vizsga feladattípusainak megfelelő kérdéssorok, Szövegértés feladatsorok, Műveltségi feladatsorok*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.

Fügedi Henriette: Vizes napok a hegyek között

Vizeink megismerése, Magyarország vízrajza, vízvédelem

Hogyan hat a víz ránk és környezetünkre?

A projekt célcsoportja: 12–16 éves korosztály, 16 fő

A projekt időtartama: 2023. március, 3x2 óra

A projekt megvalósítási helyszínei: tanterem, patakpart

A választott fenntarthatósági témakör rövid ismertetése

(Kapcsolódó környezeti probléma okai, következményei, megoldási módjai, a témához kapcsolódó zöld nap ünneplésének napja, rövid története, a zöld nap legfontosabb céljai – mire hívja fel a figyelmet?)

Bolygónk és testünk legnagyobb százalékát a víz teszi ki. Földünk vízkészlete rohamosan csökken. Az egészséges ivóvíz hiánya sok gondot okozhat majd, ezért szükséges takarékoskodni. De hogyan, ha az ökológiai lábnyomunk nem csökkent? A feladatok sokszínűségével hagyjuk láttatni a problémát és a megoldási módokat. A kritikus gondolkodás, a fenntartható nevelés az oktatásfejlesztés napirendjének fontos pontja, ezért igyekeztem ezt szem előtt tartva a frontális oktatás helyett más alternatívát találni.

A helyi viszonyok és körülmények miatt könnyen kivitelezhető módszereket kellett választani, hiszen anyagi támogatás hiányában fontos szempont volt a költségek minimalizálása. A projekt tervezése során azokat a projektmódszereket részesítettem előnyben, amelyek hatékonyak.

A holisztikus szemlélet az embert a maga teljességében vizsgálja, a testi-lelki-szellemi és szociális egységének teljességét tartja szem előtt. Céлом, hogy a mi közösségünkben élő gyerekek megismerjék, megtapasztalják mindezt, és ennek hatására cselekvésre készítse őket a kíváncsiság, amit a bennük lévő motiváció elindít.

Ausztria nyugati csücske Vorarlberg. Gyönyörű magas hegyek övezik. Folyói, növény- és állatvilágának gazdagsága szépen szemlélteti azokat a természeti kincseket, amelyekről a projekt szól. A víz világnapja remek alkalmat teremt arra, hogy felhívjuk a diákok figyelmét a víz fontosságára, tisztaságára, életető erejére. Éppen ezért a találkozásokat a természetben is tartjuk. A csoport heterogén volta miatt a vízi projekt tervezése során olyan kooperatív technikákat és munkaformákat választottam, ami a vegyes csoport tagjai számára mind komfortos, mind alkotó jelleggel hat.

A víz világnapjának megünneplését az 1992. évi Rio de Janeiro-i környezetvédelmi konferencián kezdeményezték. Ezért az ENSZ március 22-ét a víz világnapjává nyilvánította. Felhívta mindenki figyelmét – így a szervezetek és magánszemélyek figyelmét is – a víz fontos szerepére életünkben. A projekt célja, hogy védjük környezetünket, vizünket, a Föld vízkészletét.

A fenntarthatósági témakör céljaival összefüggésben felvetett és a projekt által megoldani kívánt problémák

Fontosnak vélem, hogy:

- az itt élő, tanuló gyermekek megismerjék magyar nyelvünk szépségeit, meséinket, történelmünket, zenei kincsestárunk sokszínűségét, hagyományainkat,
- bátran használják a magyar nyelvüket, ezáltal erősödjön önbecsülésük,
- megismerjék a víz fontosságát önmaguk, folyóink, tavaink életető erejében,
- megfigyelő képességük a részletekre is kiterjedjen,
- a csoport közösségéhez való tartozás szükségességét felismerjék és megérezzék,
- a közös munka sikerével kialakuljon bennük a közösséghez tartozás érzése, erősödjön magyarságtudatuk,
- alakítsuk ki bennük a környezetért felelős, aktív együttműködésre alapozott magatartásformákat, életvitelt, a jövőre nézve a fenntarthatóságra irányuló személyes indíttatást.

Márciusban ünnepeljük a víz világnapját, ezért ebben a hónapban az előre megtervezett három alkalommal találkozunk a csoporttal.

A projekt által megoldani kívánt problémák:

Ismeretek szintjén: A projektben részt vevő diákok nem ismerik, hogy nem fogyaszthat senki korlátlanul vizet. A projektben résztvevők nem ismerik a szükséglet és igény különbségeit. Nem ismerik a vízlábnym jelentőségét.

Képességek szintjén: A diákok még nem tudnak felelősen gondolkodni életmódjukról. A projektben résztvevők nem képesek a vízlábnym kiszámítására. Nem képesek mértéktartó életvitelre.

Attitűdök szintjén: Nem alakult még ki bennük a környezetvédelmi attitűd. Nem érznek felelősséget a környezetük védelméért. Még nem alakult ki bennük a mértékletesség, takarékoság.

A projekt célkitűzései:

Ismeretek szintjén: Ismerjék meg a víz alapvető tulajdonságait! Ismerjék fel a víz szerepét! Tudjanak példát mondani a víz hasznosítására a mindennapi élet, a háztartás területéről! Ismerjék meg a szükséglet és igény közti különbséget! Ismerjék meg a víz körforgását! Ismerjék meg a vízlábnym jelentőségét! Ismerjék meg vizeink környezetvédelmét, cselekvési tervet dolgozzanak ki!

Képességek szintjén: Képesek legyenek a vízlábnym kiszámítására! Legyenek képesek mértéktartó életvitelre! Képesek legyenek felelősen gondolkodni! Szerezzenek jártasságot az adatgyűjtés és az adatok feldolgozásában! Legyenek képesek a víz tisztaságának megőrzésére! Tudjanak takarékoskodni a vízzel!

Attitűdök szintjén: Alakuljon ki bennük a környezetvédelmi attitűd! Érezzenek felelősséget környezetük védelméért! Alakuljon ki bennük a mértékletesség, takarékoság! Gyakorolják az együttműködést! Felelősen gondolkodjanak a jelenben élhető jövőről!

Fejlesztendő területek:

Kognitív kompetenciák:

- kommunikatív kompetencia, vitakészség fejlesztése
- gondolkodási kompetencia fejlesztése
- rendszerező képesség
- információfeldolgozás (fogalmak, szabályok)

Szociális kompetenciák:

- együttműködési képesség fejlesztése
- kötődési képesség
- közös problémamegoldás
- alkalmazkodás képességének fejlesztése, tolerancia
- viselkedés társalgás közben

Személyes kompetenciák:

- önmegismerés
- önértékelés fejlesztése
- magyarságtudat formálása
- pozitív énattitűd

Nevelési feladatok:

- Értelmi nevelés: kognitív képességek fejlesztése, kritikai gondolkodás formálása
- Erkölcsi nevelés: közösségi érzés formálása, hagyományok ápolása
- Esztétikai nevelés: az elkészített munkák esztétikus kivitelezése, szépérzék fejlesztése
- Környezeti nevelés: a környezetvédelmi érzékenység formálása, környezettudatos magatartás kialakítása

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok:

színes kártyák hangszerek képeivel, demonstrációs eszközök, kartonok, papírok, színesek, filcek, vízfesték, fényképezőgép, laptop, projektor, hosszabbító, gumicsizma, telefon

Előzetes feladatok a foglalkozásokra:

Az éppen aktuális gazdasági lehetőségek függvényében fogom megválasztani az eszközöket.

A projekt során alkalmazott tanítási–tanulási módszerek: beszélgetés, tanítói közlés, bemutatás, szemléltetés, magyarázat, megbeszélés, megfigyelés, szövegértelmezés, gyakorlati munka, tevékenykedtetés, beszélgetés, kooperatív oktatási módszerek.

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák): frontális munka, kooperatív csoportmunka, páros munka, önálló munka, differenciált munka.

A projekt során készítendő produktumok, eredmények:

Tablók a Tiszáról, Dunáról, Balatonról

A projekt értékelésének megvalósulása:

Záró értékelés:

A projekt vázlatos, majd részletes bemutatása, leírása, menete

1.nap, első foglalkozás

A víz szerepe az életünkben, otthonunkban

Részprobléma és rész cél	Feladat	Módszer	Eszközök	Produktum (ha van)
Részprobléma: feladat Rész cél:	egymás megismerése Megkönnyíti a diákok számára a kapcsolatfelvételt és a keresztnevek megtanulását.	beszélgetés, játék, kooperatív módszer: Bolondokháza		
Részprobléma: Rész cél:	A projekt megtervezése: a víz világnapja, megbeszéljük a szabályokat. ráhangolódás a víz témakörre a víz fontossága, ismeretátadás	beszélgetés	laptop, hosszabbító, projektor, előre kiválogatott képek	
Részprobléma: Rész cél:	az ivóvíz szerepe életünkben ismeretátadás a vízről, szükséges ismeretek feldolgozása	„ötletroham” kooperációs technika	nagyméretű csomagolópapír, vastag filc, cellux	
Részprobléma: Rész cél:	Miért fontos a vízfogyasztás? ismeretbővítés	gömbtechnika	csomagolópapír, olló, kék filc, gyurmaasztó, vízcseppformák, - gyerekenként 2db.	a csoportszobában lesz felhelyezve az elkészült „vizes” emberünk
Részprobléma: Rész cél:	vízlábnym új ismeretek átadása	érdeklődés felkeltése, beszélgetés,	a linken található képek	saját vízlábnym elkészítése otthon
Részprobléma: Rész cél:	vizes kísérletek tapasztalatok szerzése a vízzel	megtapasztalás, érzések megélése, rácsodálkozás	különböző nagyságú poharak, kancsóban hideg és meleg víz, 3 kisebb edény, amiben elfér a tenyér	
Részprobléma: Rész cél:	zenehallgatás Handel: Vízizene zene a művészetben	zenei élmény adása	laptop, internet, előkészített zenei anyag	

A projekt részletes leírása:

- 1. Ráhangolódás: Egymás megismerése – Bolondokháza kooperációs technikával**
- 2. Projekt megtervezése – Beszélgetés, információ átadása**

Március 22-én van a víz világnapja. A jeles nap célja, hogy ráirányítsa a figyelmet a mindenki számára elérhető tiszta víz fontosságára és az édesvízkészlet veszélyeztetettségére.

- A víz a mindennapi életben
- A víz az élet forrása. Földünk 67%-át víz borítja. Testünk 70%-a víz.
- A felszíni vízkészlet: víztömeg, tengerek, óceánok, sarkvidéki jégkészlet, felszín alatti vizek, folyók, tavak.
- Honnan ered a csapvíz Magyarországon?

3. Az ivóvíz szerepe az életünkben

- Mit tehetünk az ivóvizeink védelmében? – „Ötletroham” kooperációs technikával.

Ötletroham módszer:

A módszer lényege, hogy a felvetett problémára mindenki szabadon asszociál. Fejleszti az asszociációs képességet, a lényegkiemelés képességét, és bővíti az ismereteket is. A felvetődött ötleteket címszavakkal írásban rögzítik, majd amikor már kifogytak az újabbakból, közösen átbeszéljük a felírtakat. Sokszor az első ránézésre viccesnek vagy túl szélsőségesnek tűnő ötletekből lesznek a végső megoldások.

4. Miért fontos a víz a szervezetünknek?

- Miért fontos a szervezetünk számára a folyadékfogyasztás? 10 érv gyűjtése a Gömbmódszer segítségével. Egy nagy csomagolópapírra ráfekszik a legmagasabb gyerek, őt körberajzolják. Az előre elkészített vízcsepp sablonra írják rá a gyerekek az ötleteiket, majd az embersablonra teszik fel gyurmaragasztóval.

A Gömbmódszer a megbeszélés egyik eszköze.

Felépítésében hasonló a „Gondolkozz, beszélj meg párban, kupaktanács” módszerhez, annyi változással, hogy az egyszemélyes töprengést páros megbeszélés, majd az egész osztály előtti ismertetés követi. Kezdetben mindenki önállóan keresi a megoldást a problémára, majd padtársával közösen dolgozik. Ekkor lehetőség nyílik arra, hogy kicseréljék ötleteiket egymással. A párok többféle gondolkodási úton jutnak eredményre, amely az óra végén az egész osztály előtt kerül részletes ismertetésre és megbeszélésre.

Fejleszti a kommunikációt, segít a kompromisszumkészség fejlesztésében, és megmutatja a dolgok sokféle megközelítésének létjogosultságát.

Miért alapvetően fontos?

Mennyi folyadékra van szükségünk? Fizikai kísérlet. Mennyi az annyi?

Mitől függ, hogy mennyi vizet veszít a testem naponta? Mi történik, ha nem iszom eleget?

A vízfogyasztás egészségre gyakorolt hatása. Hiánya?

Mit érdemes inni? Csapvíz vagy ásványvíz? Ivókút, forrás, csapvíz.

Víz tisztító készülék használata? Bemutató

5. Vízlábnyom

<https://www.aprolepes.hu/zold-puska/zoeldtantargyak/viztakarekossag/301-vizlabnyom>

A vízhasználatnak is van lábnyoma. A vízlábnyom mértéke azt mutatja meg, hogy mennyi vizet használunk el fogyasztóként közvetlenül és közvetetten a fogyasztási cikkeinken keresztül összesen.

Mihez mennyire? Külsős szakértő, mérnök bevonása

- egy pohár tejhez 200 literre (kb. egy teli fürdőkád)
- egy szelet kenyérhez 40 literre (4 teli wc-tartálynyi)
- egy db pamutpóló gyártásához 2000 literre (10 teli fürdőkád)
- egy hamburger alapanyagaihoz és elkészítéséhez 2400 literre (12 teli fürdőkád)

Magyarországon átlagban **naponta közvetlenül 110 liter vizet fogyasztunk fejenként** (pl. táplálkozáshoz, tisztálkodáshoz, tisztításhoz, öntözéshez). Ugyanakkor a **teljes vízlábnyomunk átlagosan több mint 2000 liter szintén naponta**. Hogyan lehetséges ez?

Honnan van ennyi víz egy-egy országban? Minden területnek van **belső és külső vízlábnyoma** is.

Nem csak az embereknek és az országoknak, de az **egyes üzletágaknak is van jellemző vízlábnyoma**

Feladat: Vízlábnyomatunk elkészítése a következő órára. Mindenki kap egy nagyobb méretű kék kartonlapot, és otthon elkészíti a saját lábnyomatát.

Átbeszéljük, hogyan kell elkészíteni, mik a fontos jellemzői.

6. Vizes kísérletek:

1. Poharakba vizet töltünk és zenélünk.
2. Eljuttassuk az általuk megemlített dalt irányított kérdésekkel.
3. Hideg vagy meleg?
4. Szétfolyó színes – a szálcsövesség fizikai magyarázatának megismerése
5. Úszik vagy elmerül? A mellékletben található feladatlap alapján

Tarka világom 2. Gyakorlókönyv, A:39 feladatlap. Kísérletek vízzel

7. Zenehallgatás: Handel: Vízizene

Kikapcsolódásként meghallgatjuk, majd összefoglaljuk a mai napon tanultakat.

Körben ülünk párnákon, ahol mindenki elmondja, hogy számára mi volt a legérdekesebb, meglepőbb.

2. nap: Víz a környezetünkben, patakparton

Részprobléma: Rész cél:	ráhangolódás a témára Előzetes információkat gyűjtünk.	csoportalkotás, 4 csoport, kiszámoló, kooperációs technika	kép 4 darabra vágva, 4x4
Részprobléma: Rész cél:	a víz folyásának iránymeghatározása Merre folyik a víz? Ismereteket szerezzenek!	séta a patakparthoz megfigyelés	gumicsizma
Részprobléma: Rész cél:	a patakpart élővilágának megfigyelése, vizek nagyságának meghatározása, sorrendbe tétele	megfigyelés, új ismeretek szerzése	
Részprobléma: Rész cél:	zenei fejlesztés játékosan, kavicsokkal, ritmusfejlesztés	játék	kavicsok

A projekt részletes leírása:

1. Ráhangolódás:

Ráhangolódás a mai témára.

Még mielőtt elindulunk, egy közös játékra kerül sor.

16 gyerek van a csoportban, ezért a négy kép 4 részletben van feldarabolva. Megbeszéljük, hogy kinél milyen kép van, mit lát rajta.

1. kép: csermely: csekély vízű patak.
2. kép: forrás: A **forrás**
3. kép: patak: A **patak**
4. kép: folyó: A **folyó**

Kiszámoló kooperációs technika.

KISZÁMOLÓ csoportalkotás plénum – Kártyák, Képpuzzle, csoportmunka

A módszer célja véletlenszerű csoportok kialakítása. A tanulók szokásos ülésrendjéből indul ki, és egy egyszerű, gyors módszerrel felbontja azt, más-más csoportba osztva azokat a tanulókat, akik egyébként közel ülnek egymáshoz, és gyakran dolgoznak együtt. Előnye az is, hogy semmilyen kelléket nem igényel. A feladat ismertetése után sorban, ahogy a tanulók ülnek, körbejárunk, és minden tanulóra rámutatva számolunk (1-2-3-4, 1-2-3-4, ahány csoportra szükségünk van, addig számoljunk). Előtte felhívjuk a figyelmet arra, hogy mindenki jegyezze meg a kapott számot. Ha a tanulók körben ülnek, maguk is számolhatnak, mindenki sorban mond hangosan egy számot, és megjegyzi azt. Kezdő csoportnál a végén egyértelmű gesztussal jelöljük ki, mely munkahelyen gyűljenek össze az egyesek, a kettesek, stb., vagy bízzuk meg a mindenkori legelső egyest, kettést, hogy gyűjtse össze a hozzá tartozó tanulókat. Gyakorlott csoportoknál erre már nincs szükség, valaki rendszerint magára vállalja a többiek összegyűjtését, s aztán együtt választják meg a munkahelyüket.

A gyerekek az összeillesztett képek és megbeszélés után egy csoportot alkotnak. Ezen a napon ők együtt fognak csoportban dolgozni.

2. A víz folyásának iránymeghatározása. Beszélgetés. Az előzetesen kapott képekből meg kell állapítaniuk, hogy milyen vizet láthatunk.

A csoportok által kapott képdarabok ismételt összeillesztése. Meg kell találnia a csoportnak, hogy a kapott kép alapján melyik csoport képe illik legjobban a megfigyelt vízfolyam nagyságához. Átismételjük mindazt, amiről eddig beszéltünk.

Tapasztalat alapján átbeszéljük, hogy ki milyen folyót ismer, mik annak a jellemzői.

Feladat: a víz irányának meghatározása, megbeszélése.

3. A patakpart élő- és állatvilágának megfigyelése.

kavicsok, kövek gyűjtése, az élővilág megfigyelése

4. Zenei fejlesztés játékosan

Az összegyűjtött kavicsokkal a Sárosi László módszer alapján

Ritmusfejlesztés, koncentráció fejlesztése

5. A nap összegzése. Megbeszéljük a mai nap élményeit.

3. nap

Ráhangolódás:

Részprobléma: Rész cél:	ráhangolódás népdalok felismerése zenei ismeretek felidézése	éneklés		Furulya
Részprobléma: Rész cél:	a víz körforgásának ismételése		Feladatlap kitöltése	
Részprobléma: Rész cél:	kísérlet a víz körforgásának modellezése ismeretek rögzítése	szemléltetés	elektromos főzőlap, forraló edény, fém tálca, jégkockák, víz, szemléltető anyag, pl. cserépvirág	
Részprobléma: Rész cél:	zenei élmény adása zenei készségfejlesztés	vizes hangokat hallunk, amelyeket fel kell ismerni, beazonosítani	laptop	

Részletes leírása:

1. Ráhangolódás:

Vízzel kapcsolatos magyar népdalokat kell felismerni furulyáról.

- Ó, mely sok hal terem az nagy Balatonba
- Által mennék én a Tiszán ladikon
- Balatonnál sej haj de jó
- Széles a Duna, magos a partja

Közös éneklés: A gyerekekkel közösen elénekeljük az általuk kiválasztott dalt: *Által mennék én a Tiszán ladikon* kezdetű népdalt.

Éneklés közben fontos a görcsök nélküli, laza éneklés, ezért segíthetünk azzal, hogy karunkkal a víz hullámain imitáljuk, testünkkel ringató mozgást végzünk.

2. A víz körforgása

Ismeretek felidézése kísérlet elvégzésével.

Tarka világom 3–4. Gyakorlókönyv 66. oldal: A víz körforgása című feladatlap önálló kitöltése, majd megbeszélése.

3. A víz körforgásának modellezése:

Eszközök: elektromos főzőlap, forraló edény, fém tálca, jégkockák, víz mint szemléltető anyag, pl. cserép virág.

Vízforralás egy edényben, előkészítettük a jeget a fémtálcán. Amikor a víz elkezd forrni, párologni, a meleg levegő a vízgőzzel felszáll.

A tálcát a jéggel a vízpára fölé tesszük. Óvatosan, mert a forró levegő miatt vigyázni kell.

A vízgőz egy része a hidegebb levegő miatt apró cseppekké válik. A tálca alján lehet látni a leülepedett vízpárát.

Egy idő után a tálca aljáról lehullik a vízcsepp a cserepes virágra.

A vízcseppek egyre nagyobbakká és nehezebbé válnak. Amikor már nem tudják fenntartani magukat a levegőben, eső formájában lehullanak a földre.

Ez a folyamatmodellezés hasonlít a víz körforgására:

- a víz párolgása,
- a vízgőz cseppekké válása,
- bizonyos súly felett a vízcseppek lehullása,
- majd vízzé alakulása.

MIBEN különbözik?

A természetben:

- lassabb a folyamat,
- a nap felülről melegíti a vizet,
- a levegő hűti a cseppeket,
- sok apró csepp felhőt alakít,
- havazás is létrejöhet,
- a víz a földre kerül, majd tengerbe vagy óceánba folyik, végül kezdődik a folyamat előlről.

Modellben:

- gyorsabb a folyamat,
- alulról melegíti az elektromos fűzőlap,
- jég hűti a vízpárát,
- a tál alján lecsapódik a vízpára,
- havazást nem tudunk létrehozni,
- a víz körforgását nem tudjuk ismételni.

Magyar közmondások keresése – Gondolkozz, beszélj meg párban! módszerrel

Párokban keresik meg a ketté szabott „vizes” közmondásokat, és azt megbeszélik, majd a csoport tagjai kiválasztják, ki mondja el, illetve azt is, miért azt választották, és mit jelent.

A nap megbeszélése.

Összefoglalás:

A diaszpórában élő magyar gyermekek számára már egy éve elérhetőek azok a délutáni foglalkozások, ahol a hagyományaink és kultúránk segítségével fejlesztjük a magyar anyanyelvüket, melyhez az irodalom, zene, művészet értékeinek sokszínűségei is kapcsolódnak. Fontos, hogy a gyerekek megismerjék nemzeti és kulturális értékeinket, a népi kultúra gazdagságát. Ezek az ismeretek fogják segíteni a szülőföldre való kötődésüket, nemzeti identitásuk erősödését. A saját vagy szüleik

elmondásából ismernek egy-egy várost, tájegységet, folyót, annak természeti szépségével, gazdagságával. Éppen ezért különösen fontos, hogy a mi foglalkozásainkon sok képi megjelenítés legyen, hiszen ezek a gyerekek Ausztriában élnek. Mindezek mellett olyan kooperációs technikákat kell alkalmazni, ami ezt a hiányt egy kicsit pótolja, és közelebb hozza őket Magyarországhoz. A projekt mindhárom napján fontosnak tartom, hogy a zene valamilyen formájában része legyen a foglalkozásoknak. Bartók és Kodály zenepedagógiai elveikben hangsúlyozták a zene központi szerepét. A zenének jótékony hatása van. Fokozza a nyelvi készségeket, amelyek érzelmeket hoznak a felszínre. A holisztikus gondolkodást is épp ez erősíti meg. Ezért is fontos ismerni az elmélet mellett a gyakorlatban használatos módszereket, technikákat. A zene fejleszti a szociális érzéket, empátiás készséget, kreativitást. Jó hatással van a gondolkodásra, önmegvalósításra. Ha kell, ellazít, ha kell, segíti a koncentrációt. Ezért, amikor a gyermekek a foglalkozás közben valamilyen felpozícióra vágnak, mindig a zene erejét használom. Minden alkalommal van közös zenélés, hangszerekkel vagy tárgyakkal. A zenehallgatás egy komplex dolog, amit bármikor elővehetünk. A zenei élményhez nincs szükség zenei előképzettségre, mégis csodálatos élményt tud nyújtani. Személyiségfejlesztő hatása van, hiszen a felszabadult éneklés ellazít, nyugtat, felszabadít.

Felhasznált irodalom

- Baksa B. 2020. Útmutató a hon- és népismeret tantárgyhoz a 2020-ban kiadott Nemzeti alaptanterv és kerettanterv alapján. Eger: Eszterházy Károly Egyetem.
- Bíró V. 2020. A pedagógusképzés jó gyakorlatai az Eötvös József Főiskolán. Baja: Eötvös József Főiskolai Kiadó.
- Borbély K.–Kováts-Németh M. 2020. Környezettudatos viselkedéskultúra – nemzeti identitás. Győr: Palatia Nyomda és Kiadó Kft.
- Darthé, K.–de Martin S.–Horváth A.–Klein, M.–Szabo, G. 2016. Tarkavilágom. Jugend Kiadó.
- Kövecsesné Gósi V. 2011. Együttműködésre épülő oktatási módszerek jelentősége a tanítási-tanulási folyamatban. Győr: Apáczai Kar.
- Lanczendorfer Zs. 2020. Népi ismeretek az oktató-nevelő munkában Kárpát-medencei gyűjtések alapján. Győr: Széchenyi István Egyetem.
- Lőrincz I.–Fehér Á. (szerk.) 2020. Pedagógusképzés a Kárpát-medencében. Tananyagfejlesztő tapasztalatok, jó gyakorlatok. Győr: Széchenyi István Egyetem, Apáczai Csere János Kar. Fenntartható fejlődési célok oktatása, OFI.
- Ökológus életmód. Zöld háztartásvezetés. Ökorégió füzetek VI. 2009. Ökorégió Alapítvány A Fenntartható Fejlődésért.
- Weitz T. 2019. Jobb-bal jobban. Két féltekés tanulás örömmel. Kiskőrös.
- <http://holisztikuspedagogia.hu/>
- Gyarmathy É. Az infokommunikációs társadalom generációi.
- https://osztalyfonok.hu/konyvesbolt/konyvek/GyarmathyEva_Az_infokommunikacios_tarsadalom_generacioi.pdf (letöltve: 2024. 02. 03.)
- Zsolnai A. 2018. A szociális kompetencia fejlődése és fejlesztési lehetőségei gyermekkorban. Budapest: Akadémiai doktori értekezés.
- http://real-d.mtak.hu/1136/1/dc_1503_17_tezisek.pdf (letöltve: 2024. 02. 03.)

Meckelholt Orsolya: A fenntarthatóság – remélhetőleg – végtelen története

*„Csak azt fogjuk megőrizni, amit szeretünk,
azt fogjuk szeretni, amit megértünk,
és azt fogjuk érteni, amit megértettek velünk.”*

(B. Dioum)

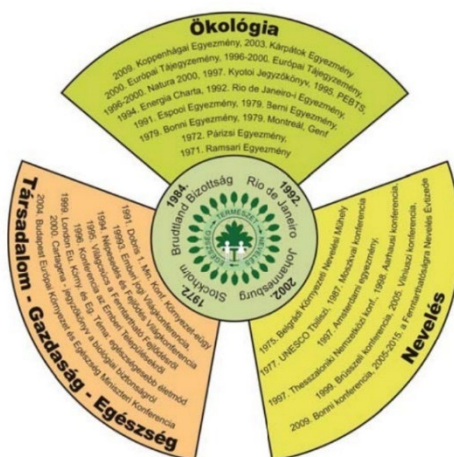
Témaválasztásom előtt feltettem magamnak az összetett kérdést: vajon tekinthetünk-e a fenntarthatóság történetére az oktatás irányából – fogalmára az iskola ablakából? Van-e ennek értelme? Fontos-e láttatni a gyerekekkel, hogyan született meg az idea, milyen múltja van, azaz hogyan jutottunk el idáig? Kik és milyen módon vettek részt a fogalom (a fenntarthatóság) krónikájában? Mindezt azért tartom személy szerint lényegesnek, mert ahogy Wass Albert is mondta: *„A múlt [...] szerves és elválaszthatatlan része a jelennek, mint ahogy a jelen sem egyéb, mint a jövő kezdete.”* Ezzel együtt szeretnék ennél tovább is lépni, s meghatározni a gyerekekkel saját szerepüket ebben a globális és létfontosságú feladatban. Célom, hogy együtt írjuk meg a fenntarthatóság – remélhetőleg! – végtelen történetét.

Céljaim megfogalmazásához további kérdéseket fogalmaztam meg, melyeknek válasza segített a program megtervezésében.

Hogyan, milyen eseményeken keresztül alakult ki az igény a fenntarthatóságra – illetve az erre való törekvésre –, valamint az ehhez vezető cselekvési terv megfogalmazására?

Első keresésem arra irányult, hogy vajon a fogalom (fenntarthatóság) maga mikor és hogyan került írásos emlékeink közé? 1798-ban Thomas Malthus *Egy esszé a népesség/népesedés/lakosság/populáció elvéről* című kiadványa tartalmazza első ízben. (A dokumentumnak nem találtam magyar fordítását, eredeti címén *An Essay on the Principle of Population* viszont több helyen fellelhető.)

A fenntarthatóságra való törekvésre azonban a „fenntartható fejlődés” kulcsszavakkal érdemes rákeresni, amely pedig egy 20. századi „találmány”: definíciója először az Egyesült Nemzetek Szervezetének 1987-es Brundtland-jelentésében, s ettől kezdve számtalan nemzetközi konferencián, egyezményben szerepelt. Kovács-Németh Mária tanulmányában ezekről az eseményekről témakörönként láthatunk összefoglalást (jobbra).

*Ábra 1. - Nemzetközi egyezmények
ökológiai, társadalmi és nevelési feladatok
szerint.*

Forrás: Kováts-Németh M. 2010.

Ugyanezen fenti tanulmányban Kováts-Németh kihangsúlyozza, hogy minden törekvés ellenére bármely eseményen és dokumentumban megjelenített tudományos tény megállapítása nem elegendő a fenntarthatóságot elősegítő jobb életvezetéshez, ám a jobb oktatás kulcstényezőnek bizonyul benne.

Habár projektem folyamán elsősorban a nevelési célzatú törekvésekkel foglalkozunk, de nem kifejezetten azoknak a konferenciáknak és egyezményeknek célkitűzéseit veszem alapul, hanem korábbi és későbbi fontos momentumokat is választottam, hogy a gyerekek jobban megismerhessék e fogalom éráját, és bevonódjanak a világ ököpolitikai döntéseibe, átérezvén azok fontosságát. Fontos rögzítenünk, amit 1977-ben Tbiliszipben is megállapítottak: a környezeti nevelés az iskolai oktatáson is túlmutat, annak egész életre kell szólnia.

Miként ültethető be ez a cselekvési terv iskolai környezetbe?

Az Egyesült Nemzetek Szervezete, az UNESCO, az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa több szervezettel együttműködve megannyi találkozó, konferencia és megegyezés után rendelkezett annyi információval, hogy elköteleződésüket az oktatás számára irányt adó dokumentumokba is átvigyk. 2006 decemberében született meg az az ajánlás, amely minket, az EU tagállamaiban tanító/tanuló polgárokat érinti, és megfogalmaz egyfajta keretrendszert az egész életen át tartó tanuláshoz. A benne felsorolt kulcskompetenciákat a NAT is alkalmazza.

EU Referenciakeret	202/2007. Kormányrendelet
1. Az anyanyelven folytatott kommunikáció	1. Anyanyelvi kompetencia
2. Az idegen nyelven folytatott kommunikáció	2. Idegen nyelvi kompetencia
3. Matematikai kompetencia és alapvető kompetenciák a természet- és műszaki tudományok terén	3. Matematikai kompetencia 4. Természettudományos kompetencia
4. Digitális kompetencia	5. Digitális kompetencia
5. A tanulás elsajátítása	6. A hatékony, önálló tanulás kompetenciája
6. Szociális és állampolgári kompetenciák	7. Szociális és állampolgári kompetencia
7. Kezdeményezőkézség és vállalkozói kompetencia	8. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia
8. Kulturális tudatosság és kifejezőkézség	9. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

Táblázat 1.

Az egész életen át tartó tanulási stratégiák kulcsfontosságú kompetenciáinak (EU Referenciakeret) és a 2007-es Nemzeti Alaptanterv kiegészítő kulcskompetenciák összevetése
Forrás: Kováts-N. Mária (2010)

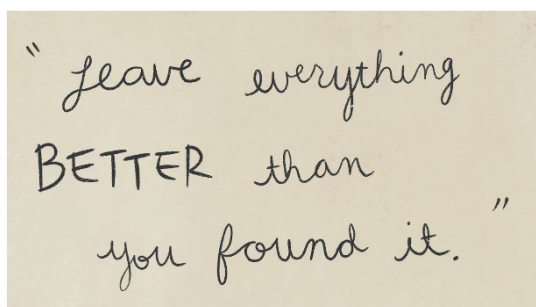
E keretrendszerek azonban (véleményem szerint) elsősorban az elvárások tekintetében irányadók. Az iskolai élet alakítása azonban az elvárásoknál többet kíván meg, s ez nagyban függ a pedagógusok ehhez való alkalmazkodásától, amely pedig már a pedagógusképzésben is meg kell, hogy jelenjen.

A kompetenciák „mögé” látva természetesen mindannyian tantárgyakat képzelünk, mégpedig úgy, ahogyan az órarendben is állnak. A fenntarthatóságra nevelést ugyan lehet ilyen határok közé szorítani, ám a legjobb, ha azt multidiszciplinárisan jelenítjük meg a gyerekek számára – ebben a megközelítésben ugyanis mélyebb jelentéstartalmat társítanak majd a gyerekek a fenntarthatósághoz

fűződő fogalmakhoz. Hasznára válhat kisebb vagy nagyobb iskolai közösségek számára például, ha egy-egy fenntarthatósági témakört projektszerűen dolgoznak fel a gyerekekkel.

Miként ismertethetjük meg a diákokkal a fenntartható fejlődés fogalmainak történetét? Egyáltalán szükséges-e ismerniük azok kialakulását? Ha igen, miért, és ha nem, miért nem?

Véleményem egybecseng Wass Albert gondolatával, amelyet a múlt, a jelen és a jövő szerves egészéről fogalmazott. Szerintem fontos ismerniük a gyerekeknek a múltban megtörtént legjelentősebb momentumokat, a korábban elhangzott, jelent meghatározó döntéseket. Számomra azonban csak odáig tart a következtetések levonása, hogy a gyerekek az alábbi „mottó” szerint cselekedjenek a jövőben:

(Kép 1. A képernyőfelvétel Xiye Bastida 2020-as TED előadásáról, melyet „Ha ti felnőttek nem mentitek meg a világot, mi fogjuk” címmel adtak közre.)

A történet megismertetéséhez én egy projekt kidolgozását választottam – annak is csak egy részében kívánok a múlttal foglalkozni –, de a módszer teljesen szabadon választható. A kíváncsi az, hogy a projekt a pedagógus számára önazonos legyen, a csoporthoz (létszámhoz, meglévő ismereteikhez, kompetenciáikhoz) alkalmazkodjon.

Miért érdemes a gyerekeket is bevonni a fenntarthatóság alakulásának jövőjébe? Hogyan motiválhatók erre?

Az egyik legfontosabb üzenete a fenntarthatóságra nevelésnek, hogy nem elsősorban a ma élő generáció(k)nak szól az „eredménye”, hanem azoknak, akik ma gyermekek/fiatalok, s majdan felnőttek lesznek, illetve az ő gyermekeiknek. A legfiatalabbak attitűdje könnyebben formálható: 2-3 éves korban tapasztalják, és vésődik be például az empátia készsége, s 5 éves korig alakul ki általános értékrendszere (general concept of values) – mondja ki Natalie Haas TED-előadásában. Az érték fogalmának kialakulása azonban itt még nem zárul le, folyamatosan formálható – különösen fiatal korban, kortársai és számára közelálló, hiteles személyek által. A pedagógiai intézmények itt, mint keretet, helyszínt biztosítanak az otthon mellett (ahol ugyancsak szükség van jó példákra a gyerek számára). Az óvodákban, iskolákban pedig ismeretes az a hivatalos dokumentum, mely a nevelési és oktatási feladatokhoz a fenntartható fejlődés irányába mutató célokat határozza meg. Ez pedig az a dokumentum, amit 2015-ben az ENSZ Közgyűlésen 193 ország egyhangúlag írt alá, s vette alapvető nevelési célkitűzései közé. Ezeket a célokat, ha ismertetjük a gyerekekkel (nem feltétlenül szó szerint és nem is feltétlenül egy időben), és eljutunk annak nemcsak rögzítéséig, hanem a felismerésig, hogy

a célokat értük/magukért kell elérni, akkor a motiváció belsővé válik. Addig a pontig azonban sok feladat kidolgozása vár a pedagógusokra, mely alatt a gyerekek tevékenyen, játékosan, akár szórakozva tanulnak, és jobban megismerik az egyes természeti és ember által kreált környezetet, hogy aztán azt a későbbiekben saját erejükől, önállóan és a már belső hajtóerőnek köszönhetően jobbra tegyék.

Milyen előnye van annak, ha a gyerekek a fenntarthatóságról való gondolkodást, az ezzel kapcsolatos tevékenységeket, feladatokat egymással kooperálva végzik?

A megismerés folyamatában – legyen annak bármely szakasza – mind több olyan példát látunk, ahol a gyerekek eredményesebben teljesítenek közösen, mintha egyedül végeznék az ismeretek elsajátítását, az ezzel kapcsolatos feladatokat vagy akár a tudásuk ellenőrzésére létrehozott benchmarking „vizsgákat”. Ennek oka, eredete az emberi természetből magából fakad: társas lényekként együttes teljesítményük ugyanis nem az egyedek teljesítményének összege. Mindannyian megalkothatnak egy-egy megoldást az adott feladathoz, hiszen (jó esetben) rendelkeznek hozzá némi alapismerettel és kreativitással, ám ha koncepcióikat megosztják egymással, akkor valószínűbb, hogy eljutnak a lehető legjobb eredményig. Komplexebb feladatok esetén pedig egyikük ötletéből fakadóan mások inspirálódhatnak, és az új ötletet megosztva egy még újabb, még jobb születhet, és így tovább.

Ugyanilyen fontos, hogy a társas interakciók közben – ami a kooperációra épülő gyakorlatok természetes velejárója – nem csak ismeretek átadása történik, de nagyon fontos kompetenciák is folyamatosan fejlődnek, sőt, sok esetben egy időben több résztvevő esetében (szemben a frontális munkaformában végzett gyakorlatokkal, ahol ráadásul a fókusz leginkább a pedagóguson van).

Ábra 2. ENSZ Fenntartható fejlődési célok. Forrás: <https://okopolisalapitvany.hu/>
A fejlődési célok részletesebb leírása a mellékletekben található.

Lehet-e mindezen célokat és módszereket a diaszpórában élő gyerekek tanításában alkalmazni?

Nem csak lehet, de kell is. A fenntarthatóság fogalmával, témájával minden bizonnyal napi szinten találkozunk a gyerekek, akármilyen nyelvi közegben is élnek – otthon, az iskolában, a buszon, az utcán, a médián keresztül és akár a közösségi felületeken is. Minél több forrásból, minél több nyelven tanulnak róla, annál nagyobb a valószínűsége, hogy a továbbiakban személyiségük, gondolkodásuk a morális értékek közt tudatosan választóvá fejlődik.

Nem véletlen sajnos, hogy az értékválság fogalma a fenntartható fejlődés céljaival kapcsolatban is előkerül. Az egyének, illetve a különböző kisebb és nagyobb szervezetek és egész gazdasági rendszerek különböző céljai néha összekeverednek, kétséges vagy hamis értékrendeket képviselhetnek („a profit mindenek felett”), amelyben gyakran egy felnőtt is nehezen igazodik ki. A rendszerben való magabiztos értékválasztás és ahhoz hű viselkedés egészen komplex gondolkodást feltételez, valamint az egyes elemek közti kapcsolatokban jártas, éleslátó elmét. Az erre való rávezetés, nevelés nem nyelv, nem földrajzi lokáció és nem az oktatás helyszínének kérdése.

További indoklásom pedig, hogy a téma szinte kimeríthetetlen lehetőségeket rejt oktatási szempontból. Sajátos szókinccsel rendelkezik, így az újdonsági hatással is számolhatunk. Nyelvtant, helyesírást, nyelvhelyességet, szóbeli és írásbeli fogalmazást, kifejezőkészséget könnyűszerrel fejleszthetünk. A kooperációs gyakorlatok beépítése különösen indokolt, hiszen fontos, hogy a gyerekek az értékek fontosságát közösen tapasztalják, és ne csak „papíron olvassák”. Az ismeretek elsajátítását konstruktívan, csoportmunkával érdemes végezni. Élménypedagógiával, projektpedagógiával, drámapedagógiával gazdagított tanítás/tanulás a gyerekek számára élvezhetővé teszi a fenntarthatóvá nevelést, és teret ad ékes anyanyelvünk ápolására is.

*Kép 2. Csoportmunka: gesztenyeültetés az 1956. október 23-i forradalom emlékére
Baden-Württembergi Konzuli Magyar Iskola, Stuttgart, felsősök csoportja (azon belül egy csoport)
2021. október 23. Stuttgart-Ost (saját felvétel)*

Projektterv

A projekt célcsoportja: felsős és középiskolás diákok (12–16 év), min. 12 fő, max.20 fő

A projekt időtartama: 5 nap x 3–4 órás foglalkozások

A projekt megvalósítási helyszíne(i): iskolai tanterem, közeli parkerdő

A választott fenntarthatósági témakör rövid ismertetése: a fenntarthatóság múltja, jelene, jövője – az oktatás/iskolák része a nemzetközi célok elérésében.

A fenntarthatósági témakör céljaival összefüggésben felvetett és a projekt által megoldani kívánt problémák: a fenntarthatóság múltjának, jelenének és jövőjének megismerése (és megtervezése), napi részvételünk a fenntarthatóság rendszerében, saját céljaink összeegyeztetése a nemzetközi hivatalos célokkal.

A projekt által elérni kívánt célok:

	Pedagógiai/didaktikai célok	A fenntartható fejlődés szempontjából megfogalmazott célok
Ismeretek bővítése és ismételése:	Szókincsbővítés Nyelvtani és helyesírási ismeretek (igeidők gyakorlása) Szövegértés gyakorlása	A fenntartható fejlődés történetének megismerése A fenntartható fejlődés nemzetközi célrendszerének megismerése, az egyes célok definíciója
Képességek fejlesztése:	Időérzékelés fejlesztése Rendszerszemlélet kialakítása Rendszerkritika kialakítása Kreativitás fejlesztése Együttműködési képesség fejlesztése Empátia fejlesztése Önkifejezés képessége – verbálisan és nonverbálisan, illetve művészi tekintetben is A szintetizáló és analízis képesség fejlesztése IKT-kompetenciák fejlesztése	Közösségi szellem építése a fenntarthatóság érdekében Eligazodás a célrendszerben és a jó példák felkeresésében Mintakövetés képességének fejlesztése Kreativitás új módszerek és technikák alkalmazásában (saját ötletek kidolgozásával és korábbiak tökéletesítésével)
Attitűdök formálása:	A téma (fenntartható fejlődés) iránti érdeklődés kialakítása Társai és kortársai véleményével való egyezések és különbségek „keresése” Önálló véleményalkotás A közös felelősség felvállalása	Hajlandó változtatni életvitelén a jobb jövő érdekében a saját maga által is fontosnak tartott globális fenntartható fejlődési célok mentén (lásd a mellékletben található célrendszert kifejtve)

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok: számítógép, tablet, mobiltelefon (internetes hozzáféréssel), csomagolópapír, filctollak, kartonlapok, TED-videók, fenntartható fejlődési célok keretrendszere

1. nap – Ráhangelődés, ismerkedés, csoportkohézió kialakítása, a fenntarthatóság fogalmának meghatározása

Tevékenység	Rövid leírás	Célok	Módszer és munkaforma	Eszközök
Párba állítás	<i>Keresd a hozzád hasonlót és kacsints, ha megtaláltad!</i> némajáték: Körbe állnak a gyerekek, és végig néznek a társaikon. Akivel találnak valamilyen hasonlóságot, tartsák meg a szemkontaktust, és kacsintanak rá. Ha a kacsintás kölcsönös, párba állhatnak és elhagyhatják a kört. (Itt akár rövid megbeszélést is tarthatnak a párok.) Ha mindenkinek megvan a párja, elmondanak legalább három olyan dolgot, amiben hasonlítanak a másikra.	párba állítás, szemkontaktus és szimpátia keresése, analizáló képesség fejlesztése, személyleírás gyakorlása	irányítás nélküli frontális munka	
Milyen voltál?	A párok 3-4 percben elmondják egymásnak, milyenek voltak 10 évvel ezelőtt. A beszélőről a párja képes jegyzeteket készíthet egy darab papírlapra. A végén körben ülünk, és mindenki elmeséli a párjáról a képes jegyzetek segítségével, hogy mit tudott meg róla, majd a lapra rajzolt részeket kinyírja, és a kör közepére rakja egy tálcára. Amikor mindenki mesélt a párjáról, és a rajzok összegyűltek középen, mindenki kihúz belőle egyet, elmondja, mi áll rajta (miről szól), és megpróbálja kitalálni, hogy ki rajzolta és kiról.	megismerkedés a csoporttal, figyelem összpontosítása, kreativitás fejlesztése, személyleírás gyakorlása, múltidő használata	páros munka, frontális ellenőrzéssel	írószerszám, papírlapok, tálca
Csoportalakítás	Mindenki ad egy jellemző rajzocskát magáról, és véletlenszerűen vagy hasonlóságok alapján csoportokba osztjuk a gyerekeket. (4-5 csoport, 3-5 fővel)	csoportok alakítása szempontok szerint vagy anélkül	frontális közös munka	korábban rajzolt figurák
Időgép (ötletroham/ mind map)	Utazzunk vissza 50 évet egy időgéppel! Hogy néz ki a világ? Mit láthatunk benne? Milyenek az emberek? Mitől boldogok, mitől szomorúak? Beszélgék meg, majd ábrázolják gondolattérképen szövegekkel és/vagy rajzokkal!	kooperációs képességek fejlesztése, szóbeli kifejezőképesség fejlesztése, történelmi ismeretek felelevenítése, képi és verbális szintetizálás képességének fejlesztése	csoportos munka frontális ellenőrzéssel	írószerszámok (filctollak), csomagolópapír

Visszatérés a jelenbe	Visszatérünk a csoportmunkához a korábbi felállásban. Gondolkodjanak el, hogy azok az emberek, akikről az imént beszéltek, és 50 éve is éltek, most hogyan élnek! Válasszanak hozzá 1-1 emotikont! A megbeszélés után kijönnek a csoportból, közös megbeszélés következik: a hasonló emotikonos gyerekek álljanak egymás mellé, és mondják el, milyen gondolatot társítanak az arckifejezésekhez! Összegezzük: mitől lett jobb, s mitől rosszabb a világ?	empátiás képességek fejlesztése, szintetizáló képesség fejlesztése, verbális kifejezőképesség	csoportmunka frontális ellenőrzéssel	emotikonok
Időkapszula készítése	A gyerekek időkapszulákat készítenek maguknak a jövőbe. Mindenki önállóan a kedvenc mintáját rajzolja/festi/ragasztja a papírral befedett vécepapír gurigákra, és a két végére anyagdarabokat rögzítenek befőttesgumikkal.	finommotorikus mozgás fejlesztése, művészi önkifejezés	egyéni önálló munka	mintadarab, vécepapír gurigák (akár használt), nyomtatópapír, olló, ragasztó, csomagolópapír -darabok, maradék szalagdarabok és anyagdarabok, befőttesgumi, ragasztószalag, filctollak, A5 vagy A6 méretű lapok, toll/ceruza+ radír
	Minden gyerek gyűjtsön és írjon le legalább 5 olyan dolgot, amely szerint a boldog és eredményes élethez vezet a korosztálya számára! (Ne csak magára gondoljon! Lehet példázni a +50 évvel is.) A pedagógus megnézheti a lapokat, és kijavíttathatja a helyesírási hibákat, de tartalmi szempontból ne fűzzön hozzá megjegyzéseket! A lapokat gyűjtsük össze a projekthét végére az időkapszulákba.	empátiás képességek fejlesztése, verbális kifejezőképesség	egyéni önálló munka egyéni ellenőrzéssel	
Reflektálás, önreflektálás	Körben állva beszéljük meg a gyerekekkel, hogy melyik volt a foglalkozás legemlékezetesebb feladata. A gyerekek a kezükkel, az ujjaiuk segítségével „pontozhatják” az adott momentumot.	konfliktuskezelő képesség, kooperatív együttműködés, empátia, tolerancia, kritikai gondolkodás formálása	közös feladat/értékelés	

2. nap – A fenntarthatóság fogalmának kialakulása és múltja

Tevékenység	Rövid leírás	Célok	Módszer és munkaforma	Eszközök
Memórijáték	Az <i>Elementem a boltba</i> játék mintájára az előző napi emlékekkel kapcsolatban az összes gyerek részvételével Az első (Panni) elkezd: tegnap jól éreztem magam. A második (Peti) folytatja: Panni jól érezte magát, én sokat tanultam. A harmadik (Tomi) folytatja: Panni jól érezte magát, Peti sokat tanult, én sokat nevettem stb.	emlékezet fejlesztése, nyelvi kifejezés képességének fejlesztése	frontális közös játék	
Ráhangolás Előzetes ismeretek szintetizálása	<i>Jut eszembe</i> játék Mi jut eszedbe a <i>fejlődés</i> szóról? (Távolabbról indulva lehet a szó a <i>változás</i> is.)	asszociációs képesség fejlesztése, nyelvi kifejezés képességének fejlesztése	online közös munka	mobiltelefonok Google Jamboard laptop + kivetítő
Csoportos színház	Csoportos megbeszélés: milyen változásra vágytok? Írjátok a lap bal oldalára, amiben szerintetek van szerepek, jobb oldalára pedig azokat, amelyekhez nincs közötök, amivel kapcsolatban ti nem tudnátok változtatni! A színház bemutatása a többi csoport előtt egy szószólóval.	nyelvi kifejezés képességének fejlesztése, környezettudatos magatartás formálása, kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia	csoportmunka frontális ellenőrzéssel	A3 papírlap, filcek
Új ismeretek feldolgozása	1. fázis: a gyerekek csoportonként 1-1 fenntarthatóságot érintő konferenciáról (deklarációról, jelentésről) kapnak ismeretterjesztő szöveget, amiből mindenki 1-1 részt dolgoz fel a csoportból – kulcsszavakat jegyzetel, memorizál. 2. fázis: a csoport tagjai elmondják, bemutatják egymásnak a saját részüket, és „kiképzik magukat” a téma szakértőjének, és fűrtábrát készítenek az egyes eseményekről. 3. fázis: az egyes szakértői csoportok kijelölnek egy szószólót, aki bemutatja a saját témájukat. A pedagógus kiegészíti az ismereteket egy prezentáció segítségével, beillesztve a gyerekek munkáit: 1972 – Római Klub, Stockholm 1977 – Tbiliszi 1987 – Brundtland-jelentés 1985 – Belgrádi Charta 1992 – Rio de Janeiro 1997 – Tokió 2002 – Johannesburg 2009 – Koppenhága	írásbeli információk, adatok és fogalmak keresése, gyűjtése és feldolgozása (információkezelés képessége), kooperáció: kezdeményezőképeség, szervezőképesség, konfliktuskezelő képesség	csoportos szövegfeldolgozás és feladat frontális ellenőrzéssel Ábra 5. Időszalag-készítés, Baden-Württembergi Konzuli Magyar Iskola, Stuttgart, felsősök csoportja, 2022. október 8. (saját kép)	A5 papírlap, post-it-ek, indexképek, olló, ragasztó, filcek, szövegkiemelő

Ismeretek drillezése	<i>Sajtótájékoztató</i> – névjegykártya-készítés A gyerekek egyik fele riporter, a másik fele interjúalany. A riportereknek kérdezniük kell az egyes eseményekkel, helyszínekkel és időpontokkal, fogalmakkal kapcsolatban úgy, hogy a válasz legfeljebb 2-3 mondatba sűrítendő legyen.	kreativitás fejlesztése, nyelvi kifejezés képességének fejlesztése: kérdezési technikák alkalmazása, információkezelés képessége	közös frontális feladat	mikrofonimitátor és kézzel készített névjegykártya-kellék
Projekt-produktum első részének készítése	A teljes csoport részt vesz egy nagy időszalag készítésében. Az időszalag 2/3-ad részénél jelöljük ki a jelent és 30 cm-enként az évtizedeket visszamenőlegesen. A szakértői csoportok felhelyezik a fűrtábrákat a megfelelő helyekre.	együttműködési képesség fejlesztése, közös problémamegoldás képessége, kreatív nyelvi és művészeti kifejezőképesség fejlesztése, információkezelés képessége	közös és csoportos frontális feladat	2 m x 60 cm papírszalag, olló, ragasztó, post-it-ek, filcek, indexképek
Ismeretek alkalmazása	<i>Dobj egy kérdést!</i> A gyerekek az időszalagon szereplő információkkal kapcsolatos fogalmak jelentéséről, helyszínekről és időpontokról, személyekről kérdeznek egy-egy kis cetlin, amiből papírgalacsinokat gyúrnak, és egymásnak dobálják a csoporton belül. A kérdések felolvasása után megvárjuk az arra érkező rövid választ.	emlékezőképesség fejlesztése, nyelvi kifejezés képességének fejlesztése: kérdezési technikák alkalmazása, információkezelés képessége	csoportos feladat frontális ellenőrzéssel	újra felhasználható nyomtató-papírok, olló, tollak
Reflektálás, önreflektálás	Körben állva beszéljük meg a gyerekekkel, hogy - hogyan érezték magukat a közös munka során, - miben fejlődtek, - mit visznek magukkal, milyen ismeretet. Aki a társának válaszával kapcsolatban szeretné jelezni véleményét, a „kézrátétel” módszer kézjeleinek segítségével meglehet.	empátia, tolerancia fejlesztése, kritikai gondolkodás formálása, verbális és nonverbális kifejezőképesség fejlesztése, információk analízáló-szintetizáló képessége	közös feladat/értékelés	

3. nap – A fenntarthatóság jelene, jövője és hősei

Tevékenység	Rövid leírás	Célok	Módszer és munkaforma	Eszközök
Ismeretek felidézése Ráhangolás	<i>Keresd a pártját!</i> Mindenki kap egy képrészletet. Ezt követően meg kell keresniük, hogy kik a társaik, össze kell rakniuk a képet, és ki kell találniuk, hogy mit ábrázolhat a kép. (Google képkeresőt használhatnak.) Majd a <i>Jut eszembe</i> -játék mintájára össze kell gyűjteniük, mi jut eszükbe a képekről.	képi információk analizáló-szintetizáló képessége, kooperációs képességek fejlesztése, információk rendszerezése, kommunikációs képesség- fejlesztés	közös munka frontális ellenőrzéssel	összevágott képek
Ismeretek felidézése	A csoportok más-más szófajú szavakat gyűjtenek egy lapra az előző napi ismeretekkel kapcsolatban 3-3 percig, majd a lapokat tovább adják, hogy a következő csoport kiegészítse: köznevek (pl. egyezmény, konferencia, politikus) tulajdonnevek (pl. Moszkva, Brundtland, Németország) melléknevek (pl. zöld, bölcs, nagy)	Nyelvtan: a szófajok definíciójának, példáinak felidézése, információk rendszerezése, kommunikációs képesség fejlesztése	csoportos munka frontális ellenőrzéssel	3 db A5-ös papírlap, tollak
Új ismeretek feldolgozása	Audiovizuális szövegfeldolgozás – közös, részenként megállva megtekintjük a fenntarthatóságról szóló videót. Második alkalommal az alábbi feladatokat adjuk a videóhoz: <i>Koppints a padon, ha hallod az alábbi szavakat!</i> <i>Milyen helyek, helyszínek fordultak elő a videóban?</i> <i>Hallás után írd le...</i> (szavakat/mondatokat= tollbamondás)!	megfigyelési képesség fejlesztése, képi és hangos információk rendszerező képessége, szókincsfejlesztés, helyesírás-fejlesztés	közös megfigyeléses feladat frontális ellenőrzéssel	számítógép, kivetítő, hangfal, papírlapok, tollak
Új ismeret és játékkészítés	<i>Villámkártya</i> Memóriajátéknak is felhasználható kártyákat készítenek a csoportok. A kártyapárok egyik része mindig adott: a nemzetközi fenntarthatósági célok egy ábrája áll rajta. A másikon szöveg, amit a csoport együttesen határoz meg. Állhat rajtuk mondat, kulcsszó/kulcsszavak, definíciók. Közös megbeszélés után a csoportok egy-egy játék erejéig kölcsön veszik a másik csoportok kártyáit. (3 kör)	kooperációs képességek fejlesztése, nyelvi kifejezés képességének fejlesztése, információ- rendszerezés képességének fejlesztése, helyesírás-fejlesztés	csoportos önálló munka csoportos, majd frontális ellenőrzéssel	6x9 cm-es kártyalapok, a fenntarthatósági célok indexképei, ollók, ragasztó, tollak
Fenntarthatósági célok belsővé tétele és személyre szabása	Minden csoport legalább két fenntarthatósági cél „kártyapárt” húz a memóriajátékból. Összeírják a célokhoz tartozó színes lapokra, hogy milyen ötleteik vannak az adott témakörben a célok eléréséhez. Az ötleteket mondatokkal, kulcsszavakkal és rajzokkal	környezettudatos magatartás formálása, természetvédelem iránti elköteleződés, társadalmi kérdésekben való kritikai gondolkodás	csoportos feladat frontális ellenőrzéssel	fenntarthatósági kártyák, fenntarthatósági célok (lásd: melléklet), színes tollak, színes post-itek

	ábrázolhatják. Közös megbeszélés után a csoportok szétszóródhatnak, és minden csoport lapjára post-iteket ragaszthatnak, amivel kiegészíthetik az ötlettárakat. Újabb megbeszéléskor összefoglaljuk a fenntartható fejlődési célokat, és áttekintjük a hozzájuk tartozó összes ötletet.	fejlesztése, kreativitás fejlesztése, verbális kifejezőképesség fejlesztése		
Szövegértés	A fenntarthatóság hősei: Greta Thunberg, Natalie Haas, Xiye Bastida, Jamie Byron, Tom Rivett-Carnac, Al Gore, Jane Fonda Feliratos TED-videók megtekintése és összefoglalása csoportonként a következő 3 feladattal: Írjatok fel emlékezetes kulcsszavakat a videókból! Milyen tulajdonságokat fedezettél fel az előadóval kapcsolatban? Milyen becenevet/hősnevet adnál neki? Miben értetek egyet az előadóval? Miben nem értetek egyet az előadóval? A látottakat a csoportok szószólói összefoglalják, és bemutatják a feladatmegoldásaikat.	megfigyelési képességek fejlesztése, információ-rendszerezés képességének fejlesztése, analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése, kreativitás fejlesztése, kritikai gondolkodás formálása, környezettudatos magatartás formálása, természetvédelem iránti elköteleződés, társadalmi kérdésekben való kritikai gondolkodás fejlesztése	csoportos feladat frontális ellenőrzéssel	tabletek vagy laptopok, papírlapok, tollak
Ismeretek rendszerezése	A napi produktumok felhelyezése az időszalagra, a közelmúltat és jelent, valamint a fenntarthatósági célokat és az aktivistákat megjelenítve, ötletek megfogalmazása a jövőre nézve	ismeretek szintetizálása, kreatív önkifejezés és kooperációs képességek fejlesztése	közös, önálló feladat frontális ellenőrzéssel	időszalag, napi jegyzetek és csoportmunkák, ragasztószalag, ragasztó, olló, post-itek, indexképek, filctollak
Reflektálás, önreflektálás	Körben állva beszéljük meg a gyerekekkel, hogy - hogyan érezték magukat a közös munka során, - miben fejlődtek, - mit visznek magukkal, milyen ismeretet. Aki a társának válaszával kapcsolatban szeretné jelezni véleményét, a „kézrátétel” módszer kézjeleinek segítségével megteheti, majd szóvegesen kifejezheti.	empátia, tolerancia fejlesztése, kritikai gondolkodás formálása, verbális és nonverbális kifejezőképesség fejlesztése, információk analizáló-szintetizáló képessége	közös feladat/értékelés	

4. nap – A fenntarthatóság idővonalának összefoglalása, projektproduktum készítése, projektbemutató

Tevékenység	Rövid leírás	Célok	Módszer és munkaforma	Eszközök
Történetek felidézése, ráhangolás	A <i>Megnémult mesemondó</i> -játék mintájára a pedagógus az első nap első pillanatait kezdi mesélni, mint egy történetet, majd hirtelen elnémul (akár egy mondat közepén), és rámutat az egyik gyermekre, akinek folytatnia kell a történetet egy darabig – amíg ő is el nem némul hirtelen, s rámutat a következőre. A cél, hogy eljussunk a jelen pillanatig, és ne hagyjuk ki egy gyakorlat felidézését sem. (Segítenek az elől hagyott Handoutok, csoportmunkák.)	A korábbi történetek felidézése, analízáló-szintetizáló képesség fejlesztése, szóbeli kreatív kifejezés fejlesztése, időérzékelés fejlesztése	közös frontális munka	minden eddigi Handout, csoportos munka, eszköz
Kreatív munka, önálló feladat	<i>Sutori-időszalag készítése – félkész sablonra</i> Az egyes feladatok felosztását a gyerekek közös megegyezéssel végzik. Önállóan, párban és csoportban is lehet dolgozni. Használhatják a papíralapú időszalagot is, illetve az eddig használt kinyomtatott és internetes tartalmakat. Első lépésben bemutatjuk nekik a Sutori vázát és a beilleszthető médiumok tárházát, amiből tartalmat készíthetnek: szöveges fájlt drive-ban, szöveghőt, rajzokat, képgalériát, linkgyűjteményt, videót, hangfelvételt, oktatójátékot (pl. LearningApps segítségével), képrejtvényt, keresztrejtvényt stb. Megállapodunk, hogy a Sutori-gyűjtemény a későbbiekben még bővíthető legyen-e. Fontos, hogy felhívjuk a figyelmüket a tartalmak forrásainak feltüntetésére.		egyéni munka, páros munka, csoportmunka	időszalag, tabletek, laptopok, kivetítő, hangszóró, kamera
Projektbemutató (k)	Feladatok: a csoporton belül bemutatjuk a statikus tartalmakat lineárisan, majd teszteljük a hozzáadott játékokat, az iskolán belül a többi tanárnak, osztálynak is bemutatjuk, a későbbiekben az iskola aulájába kihelyezett, QR-kóddal ellátott véleményes dobozt helyezünk.			

Ábra 6. Példa a véleményes-ládára (saját kép)

Kreatív munka, önálló feladat	Aktivizáld magad, válj aktivistává! Készíts online rölapot, és töltsd fel a csoport Sutorijába, majd csoporttársaidal lobbizzatok támogatókért az osztálytermen kívül! Vigyetek magatokkal telefont, és mutassátok meg a csoport Sutoriján belülrre feltöltött rölapot QR-kód segítségével, és meséljétek a céljaitokról! Célcsoport: az iskola tanulói, tanárai, szülők Alternatív megoldás: lehet plakátot is készíteni és azt képként feltölteni.	kritikai gondolkodás formálása, verbális és nonverbális kreatív kifejezőképesség fejlesztése, együttműködés képességének fejlesztése, kritikai gondolkodás formálása, környezettudatos magatartás formálása, természetvédelem iránti elköteleződés, társadalmi kérdésekben való kritikai gondolkodás fejlesztése	Önálló/páros/ csoportos munka	laptop/tablet, mobiltelefon (A3 rajzlap, színes filcek, QR-kódok nyomtatva, olló, ragasztó)
Reflektálás, önreflektálás	Körben állva beszéljünk meg a gyerekekkel, hogy - hogyan érezték magukat a közös munka során, - milyen célokat sikerült elérni, - hogyan folytatják a saját témáik népszerűsítését, - melyek voltak a 4 nap legjobb pillanatai.	empátia, tolerancia fejlesztése, kritikai gondolkodás formálása, verbális és nonverbális kifejezőképesség fejlesztése, információk analízáló-szintetizáló képessége	közös feladat/ értékelés	

Záró gondolatok

Projektem megtervezése előtt – minden törekvésem ellenére – lehetetlennek tűnt a szakirodalom teljes mértékű ismerete és átlátása. Jelzi ez tulajdonképpen azt is, hogy habár az elején jó ötletnek tűnt a fenntarthatóság történetével foglalkozni (hiszen hogyan is lehetne az olyan nehéz feladat, mikor a fogalom maga sincsen tulajdonképpen 50 éves sem – gondoltam ezt naivan), mégis túl kiterjedt témakör, és sok helyütt bonyolult szaknyelvet használ. (Nem is beszélve arról, hogy a szakirodalom teljes egésze egyelőre magyarul nem elérhető.)

Ennek okán (is) döntöttem úgy, hogy a projekt címébe illeszttem a *végtelen* szót. Ahogy nekem, úgy a gyerekeknek is számtalan lehetőségük van tartalommal feltölteni a Sutorijukat, sőt, ahogy haladunk az időben előre, úgy egyre több esemény, ahhoz kapcsolható forrás (legyen az írásos, lexikális jellegű, képes, hangos, videós), személyek jelennek meg a történetben, amit *remélhetőleg* még sokáig írhatnánk – s talán írunk is! Ami talán még fontosabb, hogy az újabb és újabb információkat ne csak pusztá szöveggel, hanem interaktív módon dolgozzák fel a mélyebb megértés érdekében.

Ugyanez az elv vezérelt, amikor a programhoz terveztem a tevékenységeket. Csoportos formában megoldható, kreativitást kívánó, eredeti és szórakoztató feladatok, informatív tartalmak: fontos volt számomra minden irányelvet betartani. Remélem, sikerült, és a későbbiekben lesz alkalmam őket a tervezetthez hasonló formában kipróbálni.

Mellékletek

Fenntartható fejlődési célok kifejtve:

1. Véget vetni mindenhol a szegénység összes formájának.
2. Véget vetni az éhínségnek, elérni az élelmezésbiztonságot, javítani a táplálkozást és előmozdítani a fenntartható mezőgazdaságot.
3. Biztosítani az egészséges életet és előmozdítani a jólétet mindenki számára, minden korosztályban.
4. Biztosítani az átfogó és igazságos minőségi oktatást és előmozdítani az egész életen át tartó tanulási lehetőségeket mindenki számára.
5. Megvalósítani a nemek közti egyenlőséget, valamint segíteni minden nő és lány felemelkedését.
6. Biztosítani a fenntartható vízgazdálkodást, valamint a vízhez és a közegészségügyhöz való hozzáférést mindenki számára.
7. Biztosítani a megfizethető, megbízható, fenntartható és modern energiát mindenki számára.
8. Előmozdítani a hosszantartó, átfogó és fenntartható növekedést, a teljes és eredményes foglalkoztatást, valamint méltó munkát mindenki számára.
9. Alkalmazkodó infrastruktúrát építeni, előmozdítani az átfogó és fenntartható iparosodást, valamint előmozdítani az innovációt.
10. Csökkenteni az országokon belüli és országok közötti egyenlőtlenségeket.
11. A városokat és emberi településeket befogadóvá, biztonságossá, alkalmazkodóvá és fenntarthatóvá tenni.
12. Biztosítani a fenntartható fogyasztási és termelési szokásokat.
13. Sürgősen cselekedni a klímaváltozás és hatásai leküzdése érdekében.
14. A fenntartható fejlődés érdekében megőrizni és fenntarthatóan használni az óceánokat és tengereket és tengeri erőforrásokat.
15. Védeni, visszaállítani és előmozdítani a földi ökoszisztémák fenntartható használatát, fenntarthatóan kezelni az erdőket, leküzdni az elsivatagosodást, valamint megfékezni és visszafordítani a talaj degradációját és a biodiverzitás csökkenését.
16. A fenntartható fejlődés érdekében előmozdítani a békés és befogadó társadalmakat, biztosítani a mindenki számára elérhető igazságos szolgáltatást és minden szinten hatékony, felelősségre vonható és befogadó intézményeket létrehozni.
17. Megerősíteni és feléleszteni a fenntartható globális fejlődés partnerségét.

Forrás: https://unis.unvienna.org/unis/hu/topics/sustainable_development_goals.html#MoreInfo

Képek (csatolva, nem csak a dokumentum részeként index-formában):

- Ábra 1. Nemzetközi egyezmények ökológiai, társadalmi és nevelési feladatok szerint. Forrás: Kováts-N. Mária (2010)
- Ábra 2. Képernyőfelvétel. TED 2020, Xiye Bastida: If you adults won't save the world, we will
- Ábra 3. ENSZ Fenntartható fejlődési célok. Forrás: <https://okopoliszalapitvany.hu/>
- Ábra 4. Csoportmunka: gesztenyeültetés az 1956. október 23-i forradalom emlékére, Baden-Württembergi Konzuli Magyar Iskola, Stuttgart, felsősök csoportja (azon belül egy csoport) 2021. október 23. Stuttgart-Ost (saját felvétel)
- Ábra 5. Időszalag-készítés, Baden-Württembergi Konzuli Magyar Iskola, Stuttgart, felsősök csoportja, 2022. október 8. (saját kép)
- Ábra 6. Példa a véleményes ládára (saját kép)

Felhasznált irodalom

- Kovács-Németh M. 2011. Fenntarthatóságra nevelés és oktatás. In: Kovácsné dr. habil Németh M. (szerk.): *Globális kihívások, alternatív megoldások határon innen és túl*. Győr: NYME AK, 86–91.
- Kovácsné dr. Németh M. 2010. *Erdőpedagógiától a Környezetpedagógiáig*. Pécs: Comenius, 202–215.
- Kozma B. *A fenntarthatóság története I.* – előadási vázlat. Vidék- és környezetpolitika EU szakpolitikái, Környezet- és természetvédelmi politika <https://docplayer.hu/9478507-A-fenntarthatosag-vazlat-fenntarthatosag-tortenete-i-vidék-es-környezetpolitika-eu-szakpolitikái-környezet-es-termesztvedelmi-politika.html> (letöltve: 2023. 12. 05.)
- Lampert B. 2022. *Fenntarthatóságra nevelés elméleti és gyakorlati kérdései*.
- Lampert B. 2022. *Fenntarthatóságra nevelés a hétvégi magyar iskolákban*.
- M. Nádas M. 2010. *A projektoktatás elmélete és gyakorlata*. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége https://tehetseg.hu/sites/default/files/06_kotet_net.pdf (letöltve: 2023. 12. 05.)
- A. Du Pisani, J. 2007. *Sustainable development – historical roots of the concept* <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/15693430600688831> (letöltve: 2023. 12. 05.)

Elektronikus források:

- Fenntartható fejlődés céljainak bővebb kifejtése (lásd mellékletben) https://unis.unvienna.org/unis/hu/topics/sustainable_development_goals.html#MoreInfo (letöltve: 2024. 01. 10.)
- Arizona State University's Biodesign Institute: The History of Sustainability youtube videó <https://www.youtube.com/watch?v=1XoxyMgIGGc> (letöltve: 2024. 01. 10.)
- TED x Donauinsel 2019, Natalie Haas: Why and how to teach the SDGs in Early Childhood https://www.ted.com/talks/natalie_haas_why_and_how_to_teach_the_sdgs_in_early_childhood (letöltve: 2024. 01. 10.)
- TEDxWalthamED, Jamie Byron: Learning with Nature: Inspiring the Next Systems-Thinkers <https://www.youtube.com/watch?v=QcmaxTyAcFc> (letöltve: 2024. 01. 10.)
- TED 2020, Xiye Bastida: If you adults won't save the world, we will https://www.ted.com/talks/xiye_bastida_if_you_adults_won_t_save_the_world_we_will (letöltve: 2024. 01. 12.)
- TED 2019, Greta Thunberg: The disarming case to act right now on climate change https://www.ted.com/talks/greta_thunberg_the_disarming_case_to_act_right_now_on_climate_change (letöltve: 2024. 01. 12.)
- TED2020, Tom Rivett-Carnac: How to shift your mindset and choose your future https://www.ted.com/talks/tom_rivett_carnac_how_to_shift_your_mindset_and_choose_your_future (2024. 01. 12.)
- TED 2008, Al Gore: New thinking on the climate crisis https://www.ted.com/talks/al_gore_new_thinking_on_the_climate_crisis (letöltve: 2024. 01. 10.)
- TEDxWomen 2011, Jane Fonda: Life's Third Act https://www.ted.com/talks/jane_fonda_life_s_third_act (letöltve: 2024. 01. 12.)
- TEDxYouth München, Luisa Neubauer: Why you should be a climate activist https://www.ted.com/talks/luisa_neubauer_why_you_should_be_a_climate_activist (letöltve: 2024. 01. 12.)
- Sustainability – A History by: Jeremy L. Caradonna youtube videó <https://www.youtube.com/watch?v=hho1h7OR6l8> (letöltve: 2024. 01. 12.)
- Az ENSZ Fenntartható Fejlődési Célok és a KÖVET Egyesület: <https://www.youtube.com/watch?v=GDUB9wcZTvl> (letöltve: 2024. 01. 12.)
- „Úton a fenntartható fejlődés felé” youtube videó <https://www.youtube.com/watch?v=Z2kkYnCP7Gk> (letöltve: 2024. 01. 12.)
- A Tbiliszi deklaráció összefoglalója. <https://www.gdrc.org/uem/ee/tbilisi.html> (letöltve: 2024. 01. 12.)
- A Belgrádi Charta összefoglalója <https://www.eusteps.eu/wp-content/uploads/2020/12/Belgrade-Charter.pdf> (letöltve: 2024. 01. 15.)
- Környezet és fejlődés Világkonferencia összefoglalója (Rio de Janeiro, 1992) Joseph P. Hyder-től <https://www.encyclopedia.com/environment/energy-government-and-defense-magazines/earth-summit-1992> (letöltve: 2024. 01. 15.)

- A 2002. évi Fenntartható Fejlődés Világtalálkozó deklarációjának (Johannisburg, 2002) melléklete <http://www.un-documents.net/jburgdec.htm> (letöltve: 2024. 01. 15.)
- A Brundtland-jelentés Wikipedia-oldala https://en.wikipedia.org/wiki/Brundtland_Commission (letöltve: 2024. 01. 15.)

Sutorihoz használt bibliográfia:

- Kováts-Németh M. 2011. Fenntarthatóságra nevelés és oktatás In: Kovátsné dr. habil Németh M. (szerk.): *Globális kihívások, alternatív megoldások határon innen és túl*. Győr: NYME AK, 86–91.
- A fenntarthatóság három fontos eleme kép: <https://eionet.kormany.hu/a-fenntarthato-fejlodes-fogalma> (letöltve: 2024. 01. 15.)
- Thomas Malthus életrajza: https://hu.wikipedia.org/wiki/Thomas_Malthus
- https://hu.wikipedia.org/wiki/R%C3%A1mszari_egyezm%C3%A9ny (letöltve: 2024. 01. 15.)
- kép: <https://termeszetvedelem.hu/ramsari-teruletek/> (letöltve: 2024. 01. 15.)
- Vízi, vízparti madarak – Ragadozó madarak, gázlómadarak, úszómadarak, learningapps oktatójáték: <https://learningapps.org/18770911> (letöltve: 2024. 01. 15.)
- Stockholmi egyezményről szóló videó: "Stockholm, 1972 – When Environmental Protection was Born" <https://www.youtube.com/watch?v=9zOSRqa-h3Q> (letöltve: 2024. 01. 15.)

Művészeti neveléshez kapcsolódó projektek

Müller Viola Márta: All you need is less

Mottó: ALL YOU NEED IS LESS

Ahhoz, hogy ki tudjunk választani egyet az ezernyi témakörből, ami a fenntarthatósággal szorosan összefügg, először is meg kell határoznunk, mi is az a fenntarthatóság vagy a fenntartható fejlődés. Otthonunk a Föld bolygó, a fent említett témakör a Földünk megóvásával, megőrzésével, annak elhasználódása miatt bekövetkező súlyos következmények lehetséges elhárítási módjainak feltérképezésével foglalkozó tudományág. Mind nemzetközi gazdasági, mind pedig társadalmi szinten lépéseket kell tennünk annak érdekében, hogy életterünk, a Föld a folyamatos fejlődés mellett megmaradjon természetes életterünknek az állat- és növényvilággal egyetemben. Jelenleg sajnos rohamléptekkel távolodunk a természetes rendszerektől, forrásainkat olyan szinten merítjük ki, hogy sajnos nem sok időnk van hátra.

A fenntartható fejlődés (sustainable development) a természet és a társadalom egyensúlyára való törekvés olyan módon, hogy a környezet elhasználódását minimálisra próbáljuk csökkenteni. Ez persze nagy és összefüggő feladat. Nem is lehet csak nemzetközi szinten vizsgálni. Környezetünk akkor lesz fenntartható, ha körkörös az anyagforgalma, ezáltal szorosan illeszkedik a természet rendjébe.

A fenntarthatóság tőlünk, a népességtől függ. Jelenleg, 2022-ben "túlfogyasztunk", mégpedig duplán. Az emberiségnek nincsen túl sok ideje arra, hogy megoldást találjon. Erőforrásaink végesek, jóval több erőforrást használunk, mint amennyit a fenntarthatóság megengedne. Amennyiben ezek a többlet erőforrások kimerülnek, komoly veszélybe kerülünk természetileg, gazdaságilag és ezzel párhuzamosan társadalmilag is. Jelenleg a megújuló erőforrások fogyasztása több, mint amit a természet újratermelni képes, ennek következtében pusztul a környezetünk. Ez nem fenntartható állapot. (Lásd 1. Ábra)

"A növekvő népesség növekvő anyagi jóléte csak úgy képzelhető el, ha a környezeti erőforrások egyre kisebb igénybevételével folyik a termékek előállítása. Illetve, ha reflektálunk arra, hogy a boldogságunk, jóllétünk milyen mértékben függ/független termékek beszerzésétől/fogyasztásától, ld. pl. happiness economics. Egyes cégek erőfeszítéseket tesznek arra, hogy termékeik előállítása során, a termék életideje során vagy az után minél kisebb környezeti terhelést okozzanak." (Forrás: Fenntartható Fejlődés, Wikipédia 2022.10.28.

https://hu.m.wikipedia.org/wiki/Fenntarthat%C3%B3_fejl%C5%91d%C3%A9s, letöltve: 2022. 11. 07.)

A megújuló erőforrások fogyasztása	A környezet helyzete	Fenntarthatóság
több, mint amit a természet újratermelni képes	a környezet pusztul	nem fenntartható
a természet újratermelő kapacitásával azonos mértékű	környezeti egyensúly	fenntartható, nem változó állapot
kevesebb, mint amit a természet újratermelni képes	a környezet megújul	fenntartható fejlődés

Forrás: Fogyasztás, környezet és fenntarthatóság. A Fenntartható Fejlődés Honlapja, Wikipédia 2022.10.28.
https://hu.m.wikipedia.org/wiki/Fenntarthat%C3%B3_fejl%C5%91d%C3%A9s

Fentiekhez kapcsolódóan a projektem témaköre a következő: **ALL YOU NEED IS LESS**,

vagyis a körkörösségre való törekvés a hulladékgyűjtést érintően, hulladékok újrahasznosítása, upcycling-recycling, avagy az újrahasznosításra való ösztönzés. Nem minden szemét, ami annak látszik.

Minden, amire szükséged van, az kevesebb, mint gondolod!

All you need is less, azaz Szemétből Szuvenír – avagy készítsünk személyre szabott naplót háztartási hulladékból, csökkentve ezzel is a hulladékhegyet.

A projekt célcsoportja (résztevői korosztály és létszám): Általános iskola alsó-felső tagozat. Bármely életkorban kivitelezhető a projekt: középiskolás korosztály is bevonható, azonban ebben az esetben számítsunk arra, hogy több időre lesz szükség, mivel a középiskolások részletesebben kidolgozott naplót készítenek, ez a tapasztalatom.

A projekt időtartama: 4 tanóra

A projekt magvalósítási helyszíne(i): Iskola épülete és udvara, erdei iskola, lakóhely, természet (bárhol elkészíthető).

A választott fenntarthatósági témakör rövid ismertetése

A hulladékkezelés körkörösségének lehetséges megvalósítása. Az európai háztartások évente 2,5 millió tonna hulladékot képeznek, melynek tizede kommunális hulladék. Ennek a mennyiségnek az újrahasznosítása komoly teher, mivel ez a háztartási szemét nagyon különböző és vegyes. Sok esetben egyenesen a szemétlarakókban landolnak. A szemétlarakó nem más, mint egy óriási hulladékhegy. Hazánkban még sok helyen megtalálható a szemétegetők mellett. A hulladéknak ez a lerakatos tárolási formája a lehető legrosszabb megoldás. Hogyan lehetne hatékonyabbnak lenni ebben a kérdésben? Ehhez beszélnünk kell arról, mi is ez a körkörösség a hulladékkezelésben. A körkörös termelés arra épül, hogy az egyszeri fogyasztás helyett az előállított termékeknek hosszabb használati időt adjunk, azaz az élettartamukat meghosszabbítjuk.

Hogyan tudjuk ezt megtenni? A már birtokunkban lévő termékek esetében azoknak egy "második esélyt" adhatunk például azzal, ha megjavítjuk, továbbadjuk vagy átalakítjuk őket, illetve, ha a szükséges termékek beszerzése helyett azokat kölcsönözzük. Így csökkenhet a szeméthegy, valamint gazdaságilag is értéket teremtünk az újrahasznosítással, akár megtakarítás, akár pedig bevétel formájában.

Mint sok mindennek, ennek a tanítása is otthon kezdődik. Minden egyes háztartásban teljes bizonyossággal mondhatom, hogy találhatóak olyan hulladékok, melyekből valami új alkotás születhet. Egy elaggott függöny válhat asztalterítővé, egy szivaros doboz lehet ékszer tartó, a lyukas fenekű ón öntözőkanna átalakulhat virágcsereppé, egy gitárhúrból készülhet torta szeletelő, illetve a folyékony szappan üvegét is újra lehet tölteni. Készíthetünk akár naplót is a papírhulladékból, megadva így az alkotás örömeivel együtt azt az érzést is, hogy tettünk valamit a közvetlen környezetünkben a közvetlen környezetünkért, beleértve saját magunkat is. A továbbiakban ez utóbbi ötletet mutatom be, melyet a gyerekekkel meg is valósítottunk.

A fenntarthatósági témakör céljaival összefüggésben felvetett és a projekt által megoldani kívánt problémák:

Ismeretek szintjén: Hogyan tudok kevesebb szemetet gyártani? Mivel segíthetem a hulladékkezelés körköröségét? Mennyit spórolok, ha újrahasznosítok? Hány "utas" egy papír?

Képességek szintjén: Figyelemfelkeltés, tudatos, csomagolás nélküli vásárlás. Felismerése annak, mi az, ami a hulladékból még felhasználható, ami még egy új életet kaphat, s ezáltal pénzt takaríthatok meg, illetve bevételhez juthatok.

Attitűdök szintjén: Szelektív hulladékgyűjtés. (Erre részletesen nem térek ki, mivel erről igen sok és alapos tanulmány található és hozzáférhető a virtuális térben. Németországban nagyszerűen és egyszerűen megoldott ez a kérdés.)

A projekt célkitűzései: Készítsünk naplót hulladékból, spóroljunk pénzt, védjük a környezetet azzal, hogy kevesebb szemetet képzünk, és így csökkentjük a hatalmas hulladékhegy méretét.

Ismeretek szintjén: Mi az, amit még az otthoni hulladékból fel tudok használni a naplóm készítéséhez, így nem kerül a szemétkosárba? Ismerjük fel, mi az, ami új életet kaphat!

Képességek szintjén: Előzzük meg a szemét képződését! Adjunk második esélyt a dolgoknak arra, hogy újra felhasználjuk azokat!

Attitűdök szintjén: Környezetvédelmi szempontból az a legjobb, ha eleve kevesebb szemét keletkezik. Ehhez járulunk hozzá, ha újrahasznosítunk. Lakóhelyünk tele van olyan anyagokkal, amelyekből valami hasznos dolgot még létre lehet hozni.

Fejlesztendő területek: Szelektív hulladékgyűjtés, a szemét otthoni újrahasznosítása. A *Vedd észre, mire jó még?*-elv felismerése.

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok:

Összegyűjtött hulladék, ragasztó, olló, spárga, tű, filctoll, festék, spriccelős üvegben kávé vagy tea.

A projekt során alkalmazott tanítási–tanulási módszerek:

Kooperatív technikák, projektmódszer, tapasztalaton alapuló bevezetési folyamatok.

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák):

A Projekt ismertetése: hulladékok összegyűjtése egyénileg a megadott szempontok alapján. Újrahasznosítható anyagok felismerése otthonunkban és a természetben.

A projekt során készített produktumok, eredmények: Személyre szabott napló elkészítése, annak dokumentálása (fotók), kiállítása, majd használatba vétele teljes mértékben hulladékból.

A projekt értékelésének megvalósulása:

Az elkészült naplók egy kiállítás keretein belül (melynek címe: Szemétkből szuvenír) az iskolában bemutatásra kerülnek, ahol az alapanyagok (hulladékok) is kiállításra kerülnek (sokkhatás). Ötleteket gyűjtünk, hogyan tudunk a kiállítás alatt másokat is felvilágosítani a fenntartható környezet

megvalósításának fontosságáról. Így a kiállítás látogatói, megtekintői is reményeink szerint bevonódnak az újrahasznosítási folyamatba azok megismerésével.

Minden résztvevő megtekinti a kiállított naplókat, azokat értékeli.

Záró értékelés: Szűk körben összegezzük a tapasztalatokat, egyéni, csoportos, illetve látogatói szemszögből. A naplók használatba vétele után megvitatjuk a projekt elkészítése alatt hallottakat, tapasztaltakat. Sikeresnek találták-e munkájukat, valamint beszélgetünk arról is, hogy mit tanultunk, mennyit spóroltunk, valamint arról is, mivel "tehetjük könnyebbé" szemeteseinket a jövőben.

A Projekt neve	Szemétből szuvenír
A Projekt témája:	A hulladékkezelés körkörösségének lehetséges megvalósítása. Újrahasznosítható hulladékok felismerése, "több utas" szemetek kiszűrése, ezáltal a szeméthegy csökkentése.
Ajánlott helyszín:	tanterem, csoportszoba, napközi helyszíne
Érintett évfolyamok:	általános iskola alsó és felső tagozat (7–14 éves korosztály)
A foglalkozás típusa:	Tantervi oktatás, tanóra
Időkeret:	4 x 45 perc
Pedagógiai, nevelési célok:	projektmódszer alkalmazása – aktív ismeretszerzés, tanulási folyamatok határainak feloldása együttműködésen keresztül, valamint a kooperatív technikák alapelveinek – építő egymásra utaltság, párhuzamos interakció, egyéni felelősség, egyenlő részvétel – fejlesztése, mely saját élményen alapul
Módszertan:	projektmódszer, kooperatív csoportmunka
Eszközök:	összegyűjtött hulladékok, olló, ragasztó, spárga, varrógép, színes ceruzák, vízfesték, ecset, víz, füzet, tábla, asztal (Notebook-tanár)
Leírás:	A hulladékkezelés körkörösségének lehetséges megvalósítása. Figyelemfelkeltés, tudatos, csomagolás nélküli vásárlás. Felismerése annak, mi az, ami a hulladékból még felhasználható, ami még egy új életet kaphat, s ezáltal pénzt takaríthat meg, illetve bevételhez juthat.
Mellékletek:	sablonok, fotók, linkek
További információk:	Források: a PDF-ben használt képek, szövegek forrásai az internetes mellékleteknél vannak megjelölve, azok megtekintésének utolsó dátuma: 2022.11.07.

A projekt részletes leírása, menete:

Részprobléma és rész cél	Feladat	Módszer	Eszközök	Produktum (ha van)
Részprobléma: Rész cél:	A projekt bemutatása, fogalmak ismertetése. Ismeretanyag átadása a feladatokról	Kooperatív technikák, párhuzamos interakciók Az ismeretek elsajátítása	Megbeszélések. Információ átadása verbálisan	Jegyzet határidőkkel
Részprobléma: Rész cél:	A szükséges és megfelelő hulladékok kiválasztása Azok összegyűjtése	Kutatómunka Gyűjtés	Egy nagy papírzacskó (ebbe kerülnek a hulladékok)	Gyűjtemény
Részprobléma: Rész cél:	A kézműveskedéshez, összeállításhoz szükséges anyagok meghatározása Beszerzési feladatok elosztása	Brainstorming Gondolattérkép	Alapanyagok (ragasztó, olló, tű, spárga, vonalzó, festék)	Jegyzet
Részprobléma: Rész cél:	Alapanyagok előkészítése Eszdtika	Kézműves folyamatok	Spriccelős üvegben kávé vagy tea, festék, ragasztó, vonalzó, filctoll	Átalakított alapanyagok
Részprobléma: Rész cél:	Egy könyv anatómiája Miből épül fel egy könyv?	Előadás, egy régi könyv boncolása Gyakorlati oktatás	Egy kidobásra szánt könyv	Tudástár bővítése
Részprobléma: Rész cél:	Naplóprojekt megtervezése Tudjam, mire lesz szükségem a különböző munkafolyamatokhoz!	Jegyzetelés, tervezés, rajzolás – kerekasztal formában	Jegyzetomb, rajzlap	A napló tervrajza oldalakkal, vastagsággal
Részprobléma: Rész cél:	A napló borítójának elkészítése Egy részlet készen	Kézműves folyamatok (technika óra)	Összegyűjtött hulladékok, valamint kézműves kellékek	Napló borítója
Részprobléma: Rész cél:	A szignatúrák elkészítése Egy részlet készen	Kézműves folyamatok	Összegyűjtött hulladékok, valamint kézműves kellékek	Napló szignatúrái, azaz füzetei
Részprobléma: Rész cél:	A napló részeinek összefűzése Könyvkötés	Kézműves folyamatok, könyvkötés	Napló borítója, napló füzetei, tű, spárga, vonalzó, olló	Készre kötött napló
Részprobléma: Rész cél:	Napló dekorálása Személyre szabás Egyéni külalak	Kézműveskedés, rajzolás, ragasztás, kollázs technika alkalmazása	Kézműves kellékek, napló	Elkészült napló
Részprobléma: Rész cél:	Kiállítás szervezése Naplók és a körkörös hulladékkezelés lehetőségének bemutatása	Szervezés, rendezés, kooperatív technikák a gyakorlatban	Terem, plakát, kiállítás berendezése	Berendezett kiállítóterem (osztályterem)
Részprobléma: Rész cél:	Kiállítás Vélemények begyűjtése, információk átadása a hulladékhegy csökkenthetőségéről	Kommunikáció, hosting	Kiállítóterem, orgánium	Elméletek, eszmék cseréje, tapasztalatok

Részprobléma:	Értékelés	Reflektáció, információcsere a beszélgetés keretein belül, véleményalkotás egymás munkáiról, megismert újrahasznosítási lehetőségek értékelése	Kerekasztal- beszélgetés, építő jellegű kommunikáció, vezető kommunikáció.
Részcél:	Visszajelzés a projektről		

Részletes leírása:

A gyakorlat témája: a hulladékkezelés körkörösségének lehetséges megvalósítása. Újrahasznosítható hulladékok felismerése, "több utas" szemetek kiszűrése, ezáltal a szeméthegy csökkentése. Szerethető és a további tanórákon használható produktum elkészítése.

Ráhangolódás: utazás a szeméthegyre. A gyerekek lehajtják a fejüket a padra, és becsukják a szemüket. Úgy tesznek/teszünk, mintha aludnánk, és álmunkban elrepülünk a szeméthegyre. Ezt nem tudják, csak azt, hogy valamerre elrepülünk gondolatainkban.

A téma bevezetésére különböző hangokat hozok. Ezen különböző hangok segítségével ők maguk fogják kitalálni, hogy hová is megyünk. A hangok a következők: alufólia összegyűrése, szemétkosárba dobása, üres PET-palack összegyűrése, papírlap széttépése, papírzacskó felfújása, kipukkasztása, üres üvegpalack összetörése. Legutoljára az előre felvett vagy letöltött szemetesautó hangja kerül lejátszásra, ahogyan az megérkezik, fékez, felveszi a kukából a szemetet, majd visszateszi azokat az utcára, és tovább halad. A hangokat fel kell ismerniük és összekapcsolásukkal ki kell találniuk, hogy miről is fogunk beszélgetni az óra során!

A ráhangolódás után beszélgetni kezdünk a környezetünkről, a környezetünkben előforduló hulladékokról, illetve arról, hogyan gyűjtjük azokat. A szelektív hulladékgyűjtés keretein belül rátérünk a fenntarthatóság fogalmára. Ismertetem a tanulókkal a fenntarthatóság fogalmát. Beszélgetünk arról, hogyan és mit tudnánk tenni annak érdekében, hogy kevesebb szemetet gyártsunk. Előkerül az a kérdés is, hogy melyek azok a tárgyak, amelyeket többször is fel tudunk használni. Ilyen dolgokból sokat ismerünk, csak rá kell őket vezetni arra, hogy valójában melyek is ezek a tárgyak. Csoportokat képzünk, és egy apró verseny formájában minden csoport felírja az általa összegyűjtött fenntartható tárgyakat. Néhány példa a teljesség igénye nélkül: kinőtt ruhák, befőttesüvegek, papír, karton, textíliák, régi könyvek, összegyűjtött termékek, kulacs stb. (Szóba kerül a használt ruhák vásárlása, illetve csomagolásmentes boltban való vásárlás mint lehetséges fenntarthatósági ütem.) Adott idő letelte után megnézzük, hogy ki talált többet, illetve az a csapat nyer, akinél olyan, többször is felhasználható tárgyak maradtak, amelyeket a másik csoportok nem mondtak.

Beszélgetünk egy picit Japánról is, elmesélem nekik, hogyan is néz ki egy fürdőszoba, és hányan használnak egy fürdővizet. Itt rá tudok térni a víz fogalmára is, vajon a mi háztartásunkban hogyan tudnánk a vizet többször felhasználni? Például úgy, hogy kádban való fürdés után nem engedjük le a vizet, hanem azzal öntjük le a toalettet, vagy locsoljuk meg a növényeinket.

Jártam olyan háznál, ahol a kézmosó vizét belevezetik a wc tartályába, így azt kétszer használják fel, vagy például az esővizet összegyűjtve azt használják fel locsolásra vagy kerti tusolásra. Ezzel nemcsak a környezetünkért teszünk valamit, hanem pénzt is meg tudunk spórolni. Akár duplán is, mert nem csak az így összegyűjtött vízért nem fizetünk, de a csatornadíjat sem kell befizetnünk.

Tapasztalatom szerint rengeteg ötlet kerül elő, csak az erre a feladatra szánt idő szab határt ezen ötletek kiveszésére.

A továbbiakban összegzésként felvilágosítom őket arról, hogyan is tudunk szorosabban együttműködni mi, mint egy kis közösség, élővilágunk megóvása érdekében. Beszélgetünk arról, mi is az a környezet. Szorosabb és tágabb értelemben is megismerkedünk a hulladékkezeléssel, azok problémáival, lehetséges megoldásaival; ötletelünk, mit is tehetnénk még a szeméthegy visszaszorításáért.

(Fogalmak, amelyeket ismertetek a teljesség igénye nélkül: szeméthegy, lerakat, körköröség, hulladék, kommunális szemet, ipari hulladék, szeméttmentes hét stb.)

Ha úgy gondolom, hogy az ismereteket elsajátították, megkérdezem őket, hogy van-e szemet a táskájukban jelenleg? Bizonyára mindenkinél lesz egy uzsonnás csomag, amelyben találunk egy-két szemetet. Megvizsgáljuk azokat, és kitaláljuk, hogy mit lehetne azokból még felhasználni.

Minden gyermek a saját hulladékát egy közös asztalra teszi, és abból közösen egy művészi alkotást hoznak létre.

Ezzel a művészi alkotással érkezünk el a "Szemétnaplóhoz". Rendelkeznünk kell egy előre elkészített prototípussal.

Hulladéknapló prototípus

Kép forrása: saját fotó

Ennek megmutatása után egy ötletfelhőt készítünk, és kigondoljuk, hogy mire is lehet szükségünk egy ilyen antik napló vagy *szemét szuvenir* (junk journal) készítéséhez. Természetesen csakis olyan anyagok jöhetnek szóba, amelyek a szemetesben landolnának, így "több utasok" lesznek.

Feladatuk a következő héten az lesz, hogy összegyűjtsenek megfelelő mennyiségű hulladékot saját naplójuk elkészítéséhez. Ehhez szükséges lesz egy lista, amelyet közösen állítunk össze azokból a tárgyakból, amelyek bele tudnak kerülni egy ilyen naplóba.

Alapanyagok a napló készítéséhez: (javaslat)

- papírhulladékok (lisztes vagy cukros papírzacskó, rosszul kinyomtatott A4-es lap, összefestett papír, elhasznált borítékok, jegyzetömb lapja, már nem használt tankönyvek)
- régi, nem használt könyv
- régi bélyegek
- képeslapok
- gombok

- pizzakarton vagy müzlis doboz a napló borítójához
- szakadt vagy már nem használt horgolt terítő
- kinőtt farmernadrág vagy bármilyen, már nem használt ruhadarab
- krumpli, narancsok és mandarinok hálójá – (itt beszélhetünk arról, hogy ez mennyire árt a tengeri állatoknak)
- csokoládé papírja
- kottapapír
- textilzsebkendő
- régi, szakadt térképek stb.

Alapanyagok, gyűjtőmunka eredménye

Kép forrása: saját fotó

Minden gyermek kap egy már használt papír bevásárló szatyrot, ebbe fogják otthon összegyűjteni a naplóhoz való hulladékot.

A régi könyvnél elő szokott fordulni olyan probléma, hogy néhány család ellenkezik a könyvek ilyen formában való újra felhasználása ellen. Ilyenkor el szoktam mondani, hogy a fejlődést nem lehet megállítani és visszafordítani. Valószínűleg nem nagyon használ már senki nyomtatott lexikonokat: na, azokat pont klasszul fel lehet vagdosni ilyen projektekhez.

Láttam egy fantasztikusan jó példát a régi könyvek felhasználására Pannonhalmán. Amikor kifelé jövünk az apátságából, van egy hatalmas láda telis-tele régi könyvekkel. Ezek a könyvek adományok, pár forintért lehet őket megvásárolni, és a vásárlással a környéken élő rászoruló családok gyermekeinek étkeztetését segítik. Ez is olyan "kettőt egy csapásra dolog": adományozunk, vásárlunk, segítünk, és a végén a könyv is új életre kelhet. Én a magam részéről vettem is jó néhány könyvet ott ehhez a projekthez. Különösen jó érzés pannonhalmi könyvekből szemezgetni a "szemétnaplóhoz", s eközben jót tenni.

Naplónk elkészítéséhez az összegyűjtött anyagok mellett szükségünk van néhány eszközre. Ezeket is meg tudjuk közösen határozni felelősök dedikálásával az egyes tárgyakhoz.

Először is meg kell határoznunk, hogy melyek ezek az eszközök, és ki mit szerez be a következő alkalomra.

A szükséges eszközök:

- olló
- ragasztó, lehetőleg folyékony, lila kupakos UHU, vagy olyan folyékony ragasztó, ami nagyon jól ragad pl. PVA

- spárga
- ragasztóstift
- vízfesték, ecset
- spriccelős üvegben kávé vagy tea (papírok antikolásához)
- vonalzó
- teatasak (már kifőzött, elmosva, szárítva)

Teatasak, lexikon oldala

Kép forrása: saját fotó

Természetesen az elkészített naplót különféle technikákkal dekorálhatjuk, melyhez akár varrógépet is használhatunk. Csodálatosan mutat a cikk-cakk öltés a papíron.

Használhatunk azonban vízfestéket, filctollakat vagy akár a természetben gyűjtött termékek, levelek lenyomatait is. Ezekhez akár kávéval töltött spriccelős üvegeket is használhatunk. Nálunk a "Hétrét Kisképzőben" minden művészpalánta táskájában megtalálható a spriccelős üveg.

Kávé, spriccelős technika

Kép forrása: saját fotó

Szinte minden megengedett: a hulladéknapló dekorálásánál csak a gyerekek fantáziája szabhat határt.

A következő tanóra a diákok az összegyűjtött hulladékokkal érkeznek. Remélhetőleg erre az órára az előzőleg kiadott papírzacskó megtelik. Természetesen készülünk fel arra a lehetséges szituációra is, hogy esetleg valaki kevesebb anyagot gyűjtött. Erre az esetre – menteni a helyzetet – én is egy teli papírszatyorral érkezem, így ki tudom segíteni a diákokat.

Helyszíntől függően vihetünk varrógépet vagy írógépet is. Kellemesebb azonban, ha olyan tantermet választunk (technikaterem, rajzterem), ahol ezek a masinák rendelkezésre állnak. A napközis termék általában remekül fel vannak szerelve, így ott az instant kávé is el tudjuk készíteni az antikolásához.

Első lépésként a hulladéknaplónk borítóját készítjük el.

A borítóhoz válasszunk vastagabb kartont az összegyűjtött papírok közül. Erre a legalkalmasabb egy gyorsfagyasztott pizza kartondoboza vagy egy müzlis kartondoboz.

A kartondobozt úgy vágjuk ketté, hogy az egyik keskenyebb oldala megmaradjon. Ez lesz a napló gerince. Figyelembe véve az egyénileg gyűjtött anyagokat meghatározzuk a naplónk méretét. Általában az A5-ös méret szokott beválni, ez persze szorosan függ a rendelkezésre álló kartonok méretétől, illetve a diákok ízlésétől. Volt olyan diákom, aki miniatűr naplót kötött, de olyan is akadt, aki egy régi bakelit hanglemez borítójából készített füzetet.

Ha készen vagyunk a méret meghatározásával, akkor a kartondobozt méretre vágjuk, aztán jöhet a dekorálás. Szerencsés esetben találunk kinőtt ruhákat is a zacskóban. Azzal fedjük be a napló borítóját. Ehhez az anyagot – vagy ha papírunk van, akkor a papírt – kiterítjük. Ráfektetjük a méretre vágott kartont úgy, hogy a nyomott mintás oldala legyen lefelé. A kartondarabot körbe rajzoljuk, majd kettő centiméteres ráhagyással körbe vágjuk.

Ha ezzel megvagyunk, akkor a kartondobozt ráragasztjuk a kivágott fedélre.

Jól megnyomkodjuk, hogy a karton mindenhol jól oda ragadjon a fedélhez. Ha ezzel megvagyunk, akkor a ráhagyásokat is bekenjük a ragasztóval, előtte azonban a sarkoknál levágunk egy-egy háromszöget. Erre azért van szükség, hogy a visszahajtott és leragasztott anyag ne legyen nagyon vastag. Esztétikailag szebb naplót kapunk, ha a sarkok vékonyabbak. A ráhagyásokat is jól le kell nyomkodni. Jöhet a száradás.

Borító

Kép forrása: saját fotó

Amikor a borító külső oldala teljesen megszáradt, akár körbe is varrhatjuk.

Elkészítjük a belső oldalra való borítást is. Ennél a lépésnél már nem szükséges ráhagyást szabnunk, ez csak a belső oldalt borítja be, mégpedig úgy, hogy a méretre szabott textil vagy papír 2-3 milliméterrel kisebb legyen, mint maga a kartonborító. Ha megvagyunk a kiszabással, akkor jöhet ismét a ragasztó. Bekenjük a ragasztani kívánt textíliákat, és ráillesztjük a behajtott anyagnál a kartonlapra úgy, hogy 2-3 mm maradjon körben a szélétől. Lehetséges, hogy a ragasztó néhol picit több, mint amennyire szükség van, az

esetleges kifolyásoknál egy konyhai törőpapírral letöröljük azokat. A naplónk borítója elkészült.

Száradni két újságpapír közé fektetjük, és nehezekeket helyezünk rá. Könyvprés a legjobb, ha ez nem áll rendelkezésre, akkor nehezebb könyveket is használhatunk erre a célra.

Mivel ezt a projektet gyakran készítjük el a gyerekekkel, én erre a célra csomagolópapírral borított kisebb téglákat (azokat a bizonyos monogramosokat) használok. Ezek bontásból származnak, tehát szintén újrahasznosítás a velük való munka.

Amíg a borítónk szárad, jöhet a füzetek, azaz a szignatúrák elkészítése. A füzetek számát úgy szoktam meghatározni, hogy a gerinchez mérten 10 mm-ként jöhet egy szignatúra. Gyakorlottabbak szemmértékkel is meghatározhatják a füzetek számát.

Felmerülhet a kérdés, hogy miért ilyen nagy távolságra?

Azért, mert ezek a lapok meg fognak telni emlékekkel, rajzokkal, beragasztásokkal, egyszóval a napló használata során igencsak megvastagszanak majd. Ahhoz, hogy a naplónkat annak megtöltése után is be lehessen csukni, nem árt hézagokat hagyni az egyes füzetek között.

Tételezzük fel, hogy a könyvünk gerince 4 cm-es. Egy 4 cm-es gerinchez 3 db füzetet javaslok, egyenként 1-1 cm távolságra egymástól.

A hulladéknapló gerince három füzettel

Kép forrása: saját fotó

Tehát meghatározzuk egyénileg a füzetek számát. Indulhat a füzetek elkészítése. Ehhez a gyerekek a magukkal hozott hulladékokból válogatnak. Általában egy szignatúra 20-22 oldalas. Ez azt jelenti, hogy 10 vagy 12 "lapból" áll. Azért tettem a lapot idézőjelbe, mert a mi esetünkben nemcsak papírt használunk, hanem más anyagokat is belekötünk a naplónkba. Példának okáért használunk régi csipkét, narancsok hálóját, régi borítékokat, textíliát, farmernadrág részeit, csokipapírokat, és amit még a gyerekek otthonról hoztak. Bármit bele lehet kötni.

Visszatérve a füzetekhez – az említett mérethez három csoportot képezünk a füzetek alkotóelemeiből, melyek mindegyike legalább 10 lapot tartalmazzon. Ezek a csoportok alkotják majd a szignatúráinkat. A lapokat félbe hajtjuk, a borítékokat kinyitjuk, és a hajtásnál odahelyezzük a félbehajtott lapok közé.

Ha szeretnénk ezeket a lapokat varrógéppel dekorálni, akkor azokat most tehetjük meg. A gyerekek – tapasztalatom szerint – szeretnek leülni a varrógéphez. Sokan nemcsak az adott öltéseket használják, hanem szabad kézi varrással saját motívumokat is varrnak a papírra, "festenek" a cérnával. A papír varrásához vastagabb, erősebb cérnát használjunk, és a gépet is gyakrabban olajozzuk, hiszen ne felejtjük el, hogy a papír valójában apró darabokra zúzott fából áll. Célszerű ehhez a művelethez egy dedikált varrógépet használni, ma már igen olcsó, masszív gépek vannak a piacon. Néhány öltésforma elegendő.

Varrással díszített lap*Kép forrása: saját fotó**Átkötéssel rögzített szignatúrák a hulladéknaplóban, azok régi gombokkal való díszítése**Kép forrása: saját fotó*

Itt szeretném megemlíteni, hogy természetesen előfordulhat olyan eset is, hogy olyan oldalt szeretnének a gyerekek varrással díszíteni, amelyre már korábban ragasztottak vagy festettek valamit. Ilyen esetekben legyünk nagyon következetesek, és akkor, csak akkor engedjük a varrógép talpa alá ezeket az oldalakat, ha a ragasztó vagy a festék teljesen száraz. Máskülönben károkat okozhatunk a varrógépben. Megoldhatjuk – korosztálytól függően – a varrógéppel való dekorálás kérdését úgy is, ha mi magunk ülünk a gép elé, és a kiválasztott öltésmintával mi varrjuk bele a formát a gyerekek lapjaiba. Varrógép nélkül az öltéseket meg is lehet rajzolni.

Ha összeállítottuk a gyerekekkel a naplóba kerülő füzeteket, akkor következhet azok borítóba való rögzítése. Ehhez használjuk fel a spárgát, kötelet vagy akár himzőfonalat.

A félbehajtott füzetek közepére helyezzük a fonalat, majd azt átkötjük a gerincen. Ezt a műveletet annyszor ismételjük meg, ahány füzetet szeretnénk a borítóhoz rögzíteni.

Ezzel gyakorlatilag el is készült a hulladéknaplónk, nincs más hátra, mint az egyes lapok dekorálása. Ehhez bármit használhatunk. A következő fotókon bemutatok néhány lehetséges dekorálási módot.

Kávés antikolás, régi diafilm kollázs

Borító díszítése almacsomagolással

Használt bélyegek, régi orvosi pecsét

Mindhárom fenti kép forrása: saját fotók

A gyerekek saját ízlésviláguknak megfelelően díszítik ki a naplójukat. Ha készen vagyunk, akkor birtokba is vesszük azokat. Az első pár oldalra összegezzük eddigi tudásunkat a fenntarthatósággal kapcsolatban. Ezután megkérem őket, hogy soroljanak fel és írjanak le legalább tíz olyan hulladékot, melyet a saját naplójuk elkészítése során felhasználtak – csökkentve ezzel a szemétheget.

Utolsó lépésként megszervezzük a hulladéknaplók kiállítását. Ez a kiállítás remek alkalmat ad arra, hogy felhívjuk embertársaink, iskolatársaink, tanártársaink figyelmét arra, hogyan és miként tudnak ők is tenni a környezetünkért. A kiállítás megnyitóját a gyerekek tartják meg, kiöntenek egy hatalmas papírzacsakónyi hulladékot a terem közepére (sokkhatás), mintegy szemétheget képezve. Ezzel szemléltetve azt, hogy bizony, ha ezekből a hulladékokból alkotunk valamit még, amit használni tudunk, akkor csökken a szemétheget. Beszélgetünk a látogatókkal az újrahasznosítható hulladékokról, a szeméthegetről, arról, mi is az a “több utas” termék. Meghallgatjuk őket, megjegyezzük véleményeiket, javaslataikat.

A kiállítás mottója megegyezik a projektünk mottójával:

ALL YOU NEED IS LESS, azaz Szemétből – szuvenír

*Előtte
Kép forrása: saját fotó*

*Utána
Kép forrása: saját fotó*

A kiállítás végeztével visszavonulunk termünkbe, ahol a projektet elkészítettük, és értékeljük munkánkat. Mivel a projektmunka teljes egészében a tanulás fő forrásaként az önálló, valamint csoportos tapasztalást állítja, bőven van miről beszélgetnünk.

A tanulók, a projekt résztvevői egyenként véleményt mondanak társaik és saját munkáikról egyaránt, úgy, hogy a lehető legtöbb összefüggést és kapcsolódási pontot említik, ami a választott témát illeti. Ezzel a módszerrel fel tudjuk kelteni a tanulók érdeklődését, fantáziáját, fokozva ezzel kíváncsiságukat. Úgy szerezték ismeretanyagot erről az igazán nehéz anyagról, hogy szinte észre sem vették, hogy kőkeményen tanultak, miközben a projekten dolgoztak.

Ösztönöztük őket arra, hogy mindig érdeklődéssel forduljanak az életükben felmerülő problémák és azok lehetséges megoldásainak meghatározásához. Vegyük észre, hogy a megvalósított projekt alkalmával azok a tanulók is bekapcsolódtak a munkafolyamatokba, akik a frontális oktatás során igen keveset vagy akár egyáltalán nem vesznek részt az órai munkafolyamatokban.

A projekt kidolgozása során minden egyén a saját maga érzelmi intelligenciájának a szintjén tudott és kapcsolódott is be a közösen megszervezett munkába. Azt a saját egyéni fejlődésének mértékében és minőségében vitte véghez, segítve a kis közösséget, ami a projekt alatt létrejött.

Bizonyos vagyok abban, hogy ezen újfajta tanár-diák viszony kialakításához egyfajta szemléletváltásra is szükség van a módszertani ismeretek elsajátítása mellett. Nekünk mint pedagógusoknak kell elsősorban ráeszmélnünk, megfogalmaznunk és elismernünk, hogy felgyorsult világunkban hatékony kooperatív módszerek és jó, új gyakorlatok szükségesek több szempontból is. A diákok jó példák bemutatásán keresztül lássák és értsék meg, miben tud segítséget adni számukra a projektmódszer.

Mindezek mellett a projektoktatás egyik legfőbb hatékonyságának tanári oldalról azt tekintem, hogy a tanulókat differenciáltan is be tudjuk vonni a tudás megszerzésébe, elsajátításába. Ez az integrációs elv az oktatás egyik legfontosabb célja kellene, hogy legyen. Csak így lehet véleményem szerint új ismeretekre, jártasságra és valódi, bevésődéses tudásra szert tenni. Nem csak diákként.

Felhasznált irodalom

- Csájiné Knézics A.–Szilvásiné Turzó Á. 2008. *Drámapedagógiai gyakorlatok az anyanyelvi órákon*. www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek. 2008/2.
- H. Molnár E. 2009. A szövegértés-szövegalkotás kompetenciaterület fejlesztésének néhány lehetősége kisiskolás korban. In: Káich K. (főszerk.): *Az esélyegyenlőség és a felzárkóztatás vetületei az oktatásban I.* Szabadka: Fórum Könyvkiadó, Újvidék és Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar.
- Hortobágyi K. 1991. *Projekt kézikönyv*. Budapest: Iskolafejlesztési Alapítvány.
- Kagan, S. 2001. *Kooperatív tanulás*. Budapest: Ökonet Kft.
- Karikó S. 2000. *Projektpedagógia*. Új Katedra Kiadó.
- Kövecsesné Gósi V. 2022. *Diaszpóra képzés, kooperatív tanítás-tanulás*. Sutori.
- Kövecsesné Gósi V.–Lampert B.–Ruppertné Hutás K.–Vargáné Frank K. 2021. (szerk.): *Tanítói Kincsestár: Hasznoskönyv tanítójelölteknek és tanítóknak*. Győr: Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kar.
- Nádas M. 2003. *Projektoktatás elmélet és gyakorlat*. Gondolat Kiadói Kör– ELTE BTK.
- Neelands, J. 1994. *Dráma a tanulás szolgálatában*. Budapest: Drámapedagógiai Társaság Marcibányi Téri Művelődési Központ.
- Óhidy A. 2009. *Az eredményes tanítási óra jellemzői*. Új Pedagógiai Szemle.
- Orbán J. 2009. *A kooperatív tanulás: szervezés és alkalmazás*. Pécs: Orbán & Orbán Bt.

Internetes források:

- Fenntartható Fejlődés, Wikipédia.
- https://hu.m.wikipedia.org/wiki/Fenntarthat%C3%B3_fejl%C5%91d%C3%A9s (letöltve: 2022. 10. 28.)
- https://eta.bibl.u-szeged.hu/2204/2/7__projektpedaggia_s_komplex_fejleszts_a_pedagogiai_gyakorlatban.html (letöltve: 2022. 10. 01.)
- Festés kávéval videó:<https://youtu.be/MzK1eFKGkYM> (letöltve: 2022. 10. 01.)
- Saját videó (letöltve: 2022. 10. 01.)

Hulladéknapló készítése papírzacsokból:

- <https://youtu.be/F3AA5mAdbGw> (letöltve: 2022. 10. 03.)
- Saját videó (letöltve: 2022. 10. 03.)
- http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/A_szvegfeldolgozs_elmlete_s_gyakorlata_als_tagozaton/613_kooperativ_mdszerek_technik_k_feladatlersok.html (letöltve: 2022. 10. 03.)
- http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/A_szvegfeldolgozs_elmlete_s_gyakorlata_als_tagozaton/613_kooperativ_mdszerek_technik_k_feladatlersok.html (letöltve: 2022. 10. 03.)
- https://www.srpszkk.hu/tamop412b/kooperativ_tanulas/index.html (letöltve: 2022. 10. 03.)

Fothy Csilla: Színezzük a ZIK-et egy hibrid 2021-es tanévben

“Amikor az erdőn jársz, és rábukkansz valahol egy forrásra, ülj le mellé csöndesen és figyelj. Nagyon csöndes légy, és akkor hallani fogod a zöld ruhás tündérke hangját a surranó vízből. Ha pedig jó füled van, és érted az erdő nyelvét, akkor meghallhatod azokat a csodaszép meséket, amiket a forrás, a csermely, a patak tündére elmond ilyenkor a fáknak.”

(Wass Albert)

“A cserkész szereti a természetet, jó az állatokhoz, és kíméli a növényeket.”

(VI. Cserkésztörvény, KMCSSZ)

A projekt kidolgozói:

A győri kiképzésen résztvevők: ZIK igazgatói és tanárai:

Fothy Csilla, Benedek Zsuzsi, Honfi Julia, Zaha Alexandra, Meleg Judit, Meleg Irén, Balthazár Márta, Besenyi Zsuzsi, Kiss Gabriella, Blaho Zsofi, Micsinay Marika. A projekt közös kidolgozására meghívjuk a ZIK tanári kar teljes csapatát. Ők: Lindqvist Pia, Makkos Mónika, Szi Andrea, Hamrák Anna, Kiss Borbála, Kiss Alexandra, Benkő Cili, Mocsáry Anna, Vágási Kovács Anna. Velük is megosztottuk a tanári classroom-felületen a győri kiképzés elméleti anyagát.

A projekt célcsoportja (résztvevői korosztály és létszám):

Tanári csapat:

- 13 argentinai magyar tanár és vezető,
- 1 Kőrösi Program-ösztöndíjas

Óvodások:

- 22 diák (jó szinten beszélik a nyelvet)

Elemi iskolások:

- Citrom csoport: 8–10 évesek, 8 diák (jó szinten beszélik a nyelvet)

- Mandarin kicsi: 8–10 évesek, 6 diák (kezdő szinten beszélik a nyelvet)

Középiskolások:

- Narancs csoport: 12–13 évesek, 5 diák (vegyes szinten beszélik a nyelvet)
- Mandarin nagy: 13–14 évesek, 4 diák (kezdő szinten beszélik a nyelvet)
- Barack: 15 évesek, 6 diák (jó szinten beszélik a nyelvet)

A projekt időtartama és tervezésének szempontjai

A jelen projekt a 2021-es ZIK-tanév megtervezésének kidolgozása. Egy *hibrid tanévet* tervezünk, úgy gondoljuk, hogy havonta kétszer találkozunk hagyományos módszerrel, és havonta egyszer tartunk virtuális oktatást. Azon kívül, amikor hagyományos találkozás folyik, virtuális oktatást is tervezünk a messze lakó diákoknak.

Célunk a közösségépítés, hogy megtartsuk azokat a diákokat, akik a pandémia jellegű, virtuális 2020. tanévben csatlakoztak a Zrínyi Körhöz Argentína nagy területéről és néhány latin-amerikai országból: Uruguay-ból és Kolumbiából. A 2021. évi nyári hagyományos cserkész táborban lehetőség volt megtapasztalni, hogy a gyerekek, akik virtuálisan közös tanulást végeztek, már barátságosan és vidáman néznek szembe az új kihívásokkal.

A hagyományos kézírásos és rajzos ZIK 2021-naptárból a "Színezzük a ZIK-et" téma köré építjük fel a projektet. A naptárt már 45 éve készítjük, ez a 2020. évi projektje volt a már leérettségizett Cseresznye diákcsoportnak.

A projekt változásokat is hoz az órarend kidolgozásában. Ezeket a szempontokat alább bővebben ismertetjük.

Problémafelvetés

A 2021. évi ZIK-tanévet hibriden tervezzük. A 2020-as év távoktatási tapasztalatával fel vagyunk készülve arra, hogy virtuális felületeken dolgozzunk, és összekapcsoljuk azt a hagyományos oktatással. Habár több család csatlakozott a Zrínyi Ifjúsági Körhöz a virtuális oktatás idején, néhány család ugyanakkor lemaradt ebben a típusú oktatásban: vagy azért, mert nem vonzó a kisgyerekeknek, vagy családi okok miatt. A már kialakult csoport tagjai azokkal a diákokkal, akik a Diaszpóra-táborban vettek részt – hála a hagyományos 2021. évi cserkész tábornak –, összeforrtak egy közösséggé. Ezért külön kihívás a vegyes szintű csoportok összeállítása.

Minden kétheti tanári gyűlésnek az a célja, hogyan legyen ötletes, szórakoztató és eredményes a tanítás. A magyar nyelvoktatáson kívül nagy kihívás tovább építeni nem csak az argentinai magyar közösséget, de akár a latin-amerikai magyar közösséget is. Közösségünk létszáma növekszik, vegyes magyar-argentin családok különböző nyelvi szintekkel csatlakoznak hozzánk. Ezért a közösségépítés nagyon fontos!

A 2021-es tanévet egy közös természetvédelmi és fenntarthatósági tematikára építjük. Szükséges a magyar nyelvű tanításhoz a gyerekek érdeklődésének megismerése és a korábbi tapasztalatok és tanulságok felhasználása. A Föld megóvása, az állatok szeretete és a növények kímélése már nemcsak a cserkésznevelés alapja, hanem az általános iskolák feladata is.

A projekt célkitűzései

A Zrínyi Ifjúsági Kör hagyományos kéziratos és rajzos naptárát létrehozni egy innovációs projektpedagógia keretei között. A célkitűzés *mikro-, mezzo- és makroszinten* fejlesztendő.

A *“Színezzük a ZIK-et”* témaköre és a projekt feldolgozása megadja a lehetőséget, hogy ötvözzük a helyi Buenos Aires-i hagyományos oktatást (*mikroszint*) a párhuzamos virtuális órákkal, amelyek a vidéken lakó argentin diákoknak (*mezzoszint*) és az egyre több latin-amerikai, virtuális oktatásban részt vevő diákoknak (*makroszint*) szólnak.

Ezzel az emberi és anyagi forrás optimalizálását keressük egy gyümölcsöző tanulási élmény keretében.

A projekt megvalósítási helyszíne(i)

A hagyományos ZIK-találkozások a Szent László Iskolában történnek. Ez egy argentin általános iskolának és középiskolának az épülete, amit kölcsön kap a Zrínyi Kör a hétvégi oktatásra. Az iskola tulaja magyar származású.

A *zöld nap* megünneplésére kirándulást tervezünk egy kertes házba, ahol kertészkedés és fenntarthatósági események lesznek megszervezve tavasszal. Ezt a lehetőséget szintén egy közösségen belüli magyar származású személy biztosítja.

A virtuális oktatás pedig a diákok és tanárok saját otthonában zajlik.

A zöld nap rövid ismertetése (ünneplésének napja, rövid története, a zöld nap legfontosabb céljai – mire hívja fel a figyelmet?)

Egy hibrid tanév felépítése külön kihívás a ZIK tanári csapatának. Az oktatási struktúrát párhuzamosan tervezzük úgy, hogy miközben hagyományos oktatás folyik a Szent László iskolában, ezzel egyidejűleg virtuális oktatás is történik az órán. A diákok kor szerint vannak csoportosítva, hiszen harmad- és negyedgenerációs gyerekek, és egyes szinten tanulják a magyar nyelvet Lajtaváryné Benedek Zsuzsi tananyagából.

Havonta kétszer lenne találkozás az iskolában. Havonta egyszer meg csak virtuális tanítás folyna. A virtuális oktatás idején a helyi Buenos Aires-i diákok is “belépnek” a virtuális rendszerbe. Ha meg egy “virtuális diák” éppen Buenos Aires-ben jár, bejöhet a korosztályának megfelelő csoportba hagyományos órára.

Különböző tanárok tartják a hagyományos és a virtuális órákat, s azt is szorgalmazzuk, hogy vidéki tanárok is csatlakozzanak ehhez a típusú oktatáshoz.

A *“Színezzük a ZIK-et”* projektnek a célja egyrészt közös nyelven megvalósítani a hibrid tanítást, másrészt meg gyümölcsöző tanulási élményeket nyújtani. A Nemzeti Környezeti Nevelés alapján dolgozzuk ki a projektet: azaz fontos, hogy komplex és rendszerszemléletű, lokális és globális, mai és

jövőbe néző, tevékenységbe orientált és együttműködésre nevelő legyen. Így „*Fejjel, szívvel és kézzel tanulás*”-t nyújtunk (Lampert 2021).

A Zrínyi Körben fejlesztendő kompetenciákat a cserkésznevelés keretei között is fejlesztjük, hiszen a közösség együttműködik más intézményekkel is.

Elsősorban a problémamegoldó kompetenciát akarjuk fejleszteni. Az a cél, hogy különböző helyzetekben hatékonyan tudjunk cselekedni, ezt akarjuk elérni a gyermekekkel. Például, ha a „Színezzük a ZIK-et” projekten belül a növényültetés a témakör, akkor a magyar nyelv órán az ennek megfelelő szókinccsel dolgozunk, hogy minden eszköz meglegyen ahhoz, hogy a gyermekek végre tudják hajtani az utasításokat, és egy konkrét terméket hozzanak létre, amelyet haza is vihetnek. Így összeszővődik az egész, minden egyes lépésnek igazi értelme van. Ez az interdiszciplináris és kollaboratív együttműködés, a kreativitás és a konfliktuskezelés segít a tanulók fejlesztendő tulajdonságaival kapcsolatban, és megvalósítja egyúttal a differenciálás mindig jelenlevő szempontjait.

A projekt órarendje a következő:

Hagyományos oktatás a szent lászló iskolában

ÓRA	ÓVODA	CITROM	MANDARIN KIS	MANDARIN NAGY	NARANCS	BARACK
10:00– 10:15	Nyitó Közös Ima					
10:15– 11:00	Játsszunk és énekeljünk magyarul!	Írjunk magyarul!	Írjunk magyarul!	Írjunk magyarul!	Történelem / Földrajz (öv)	Földrajz/ Történelem (St)
	Szünet					
11:10– 11:55	Játsszunk és énekeljünk magyarul!	Beszéljünk magyarul!	Beszéljünk magyarul!	Beszéljünk magyarul!	Írjunk és beszéljünk magyarul!	Irodalom / Magyar (2022 ZIK-naptár projekt)
	Szünet					
12:10– 13:00	Színezzük a ZIK-et!					
13:00– 13:15	Záró közös ima					

Virtuális oktatás

	ÓVODA (3–6 évesek)	MAGYAR 1 (7–9 évesek)	MAGYAR 2 (10–12 évesek)	MAGYAR 3 (13–17 évesek)
10:00– 10:40	Játsszunk magyarul!	Írjunk és beszéljünk magyarul!	Írjunk és beszéljünk magyarul!	Írjunk és beszéljünk magyarul!
10:50– 11:40	Színezzük a ZIK-et!			

A zöld nap céljaival összefüggésben felvetett és a projekt által megoldani kívánt problémák:

A kiválasztott zöld nap: a *föld napja*. Ezt a napot választottuk, mert kidolgozható integráltan az év folyamán különböző szempontokból.

Emellett tekintetbe vesszük a kalendárium fontos napjait, amelyek a földdel kapcsolatosak (víz világnapja, madarak és fák napja, az óceánok napja, környezetvédelmi világnap stb.). Lásd a mellékelt kalendáriumot az Appendixben.

A projektet a *“Színezzük a ZIK-et”* naptár témája köré építjük fel, minden hónap egy másik színt dolgoz ki:

- Január: a szivárvány
- Február: kék
- Március: barna
- Április: rózsaszín
- Május: narancs
- Június: lila
- Július: szürke
- Augusztus: piros
- Szeptember: zöld
- Október: fekete
- November: sárga
- December: fehér

Úgy tervezzük ezt a közös órát, hogy minden korosztály részt vesz benne, így a nagyobb diákok segítenek a kisebbeknek. Tehát az egész iskola egyszerre dolgozik, és egy konkrét terméket készít, amit haza is vihet; lehet egyéni, páros vagy csoportos munka keretei között. A tanár lehet ZIK-tanár vagy egy meghívott szülő, illetve közösségi barát. A közösségépítési cél miatt gondoljuk ezt az utóbbit.

A hagyományos összejöveleken a következő termékek készíthetők a fenntarthatósági nevelés témakörében: fűszeres vagy zöldséges cserép készítése, bicikligumi javítása és szerelése, kézműveskedés újrahasznosított anyagokból, főzés, mézeskalács-díszítés, néptánc, bábkészítés, nemezelés, néprajzi festés, szemétgyűjtő tevékenység a környéken, szelektív hulladéktároló készítése.

A virtuális *“Színezzük a ZIK-et”* órákon zenét és éneklést tervezünk természetéről szóló dalokkal.

A megoldandó problémák két részre oszthatók: emberi forrás és tanítási optimalizálás. Az első megadja a lehetőségét annak, hogy több szakértő gazdagítsa a tanári csapatot, de ugyanakkor enyhíti az évi munkát, hiszen könnyebb a közösségen belül egy pár órát vállalni, mint egy egész évi programot. A második probléma: hogyan érjük el azt, hogy a magyar nyelv tanulása szórakoztató és hatékony is legyen. A praktikus gyakorlás, a szórakoztató kézimunka és a termék készítése egy örömteljes, hatékony tanulási élményt nyújt a gyerekeknek.

Fejlesztendő területek:

Nyelvtudás: az olvasás-írás készségének fejlesztése, beszédfejlesztés

- színek azonosítása, kor szerinti komplexitása
- versek elsajátítása a színek és a természet témakörében
- a ZIK-naptár kezelése, ismerése, rajzolása
- Keresztrejtvény készítése a ZIK-naptárban
- Találós kérdések megoldása a ZIK-naptárban
- Elbújt szavak keresése a ZIK-naptárban
- Rövid mese olvasása a ZIK-naptárban
- Mi jut eszedbe a ... színről? kérdésre új szavak, kifejezések írása
- Megosztani a kiszínezett ZIK-naptárt a csoporttal
- Természet témakörében új szavak elsajátítása

Földrajz :

- A ZIK-naptárban megemlített magyar hegyek, folyók és városok megismerése és megjelölése egy térképen
- A ZIK-naptárban megemlített argentin hegyek, folyók és városok megismerése és megjelölése egy térképen
- Argentin vidéki és dél-amerikai diákok lakhelyének kijelölése a térképen

Történelem:

- Megismerni a ZIK-naptár történetét
- Időszalag készítése egy padleten a családi ZIK-naptár könyvtárából: Hány naptár van otthon? Melyik évből?
- Családi történetek természeti kirándulásokról vagy nyaralásról
- Cserkésztabori élmények elmesélése, lerajzolása. Melyik tábor tetszett a legjobban? Miért? Hogy érzed magad, amikor a természetben vagy?
- Mit mesélnek a szülők és nagyszülők magukról és a természet szeretetéről?

Néprajz:

- Családi szokások a természettel kapcsolatban: a kert, az erkély, zöldséges kert, szabadidő, szórakozás. Megjelöléssel, leírással vagy elmeséléssel
- Kedvenc néptánc , népi játék megjelölése
- Argentin szokások ismerete a *föld napjával* kapcsolatban; "*Pachamama*" szokás.
- Népviselet felismerése a ZIK-naptárban
- Magyar minták színezése a ZIK-naptárban és azonosítása tájegység szerint
- Új táncok és énekek elsajátítása a természethez fűződő munkákkal kapcsolatban
- Népmesék hallgatása és videók nézése

Irodalom:

- Gryllus Vilmos-versek, énekek és mondókák tanulása
- Tóth Marianna gyermekverseinek, rajzos verseinek tanulása
- Virágos versek elsajátítása

- Fás énekek ismerete
- Állatos népmesék hallgatása
- Kedvenc könyv, amelyet a nyaralás alatt olvasott: annak megosztása, elmesélése
- Mozgó könyvtár indítása

Művészet:

- ZIK-naptár színezése
- Különböző termékek kreatív készítése
- Családi kert vagy erkély bemutatása virtuális felületen
- Fűszeres meg zöldséges "ZIK-cserép" készítése és fenntartása
- Kézműveskedés újrahasznosított anyagokból
- Magyar sütemények készítése, mézeskalács-díszítés
- Porcelánfestés magyar mintákkal
- Egyéni kézimunkával készített termék bemutatása, megosztása
- "ZIK Kis kedvencek" fotóalbum. Minden diák, tanár, akinek van kis kedvence otthon, a családban, behozhat egy fotót, nyomtatott színes képet, és elkészítjük a közös albumot.

Zene:

- Kodály-módszer használatával gyerekdalok megismerése és elsajátítása
- Családon belüli dalok gyakorlása
- A nyelvtani módszertan kiegészítése egyszerű dallamokkal
- Madárhangok, állathangok felismerése, azonosítása (képpel is)

Egyéni készségek:

- Öntudat és önmegismerés
- Családi fészkek megosztása
- Kreativitás fejlesztése
- Komplex gondolkodás fejlesztése

Közösségi készségek:

- Közös munka fejlesztése csoportonként
- Együttműködés a munkában
- Segítőkézség a gyermekek és tanárok között
- Új diákok és családok integrálása
- Tanári csapatmunka fejlesztése a közös évi projekt keretei között

A projekt során alkalmazott tanítási-tanulási módszerek:

Csoportonként kidolgozni az első két hagyományos óra vagy a magyar virtuális óra szókinsét, amelyet a "Színezzük a ZIK-et" projekt keretei között használunk. A valódi, kompetens cselekvéshez vezető út 8 lépése (Lampert Bálint 2021) szerint irányítjuk a munkát:

1. Témaválasztás
2. A probléma definiálása
3. A probléma okainak és következményeinek meghatározása

4. Azon jellemzők és feltételek azonosítása, melyeket a probléma megoldása érdekében meg kell változtatni
5. A cselekvési lehetőségek meghatározása
6. A megváltoztatandó kényszerek és akadályok meghatározása
7. A cselekvési prioritási sorrend megállapítása
8. A megfelelő és végrehajtható cselekvések kiválasztása

Példa a márciusi "barna" hónaphoz:

- Beszélgetés: gyűjtsük össze csoportonként a kertészkedés témájának szókincsét: föld, mag, virág, zöldség (saláta, paradicsom stb.), fűszer (bazsalikom, petrezselyem stb.), ültetni, öntözni, vágni, napozni, vigyázni)!
- A "Színezzük a ZIK-et" órán minden gyermek készít egy cserepet zöldséggel és fűszerekkel. A gyermek hazaviszi a cserepet, vagy eleve otthon készíti a virtuális órán. Az év folyamán vigyáznak rá, gondoskodnak róla, és beszélnek erről a további órákon is.

A projekt részletes bemutatása, leírása, menete

HAGYOMÁNYOS OKTATÁS

Óvoda:

Helyzetleírás

20 diák, vegyes szint, vegyes korosztály 3 évestől 6 évesig

Cél

Megszerettetni a magyar nyelvet, a magyar óvodát; fontos, hogy a gyermek szeressen ide járni. Alapszókincs elsajátítása

CITROM CSOPORT:

Helyzetleírás

8 diák, 7–10 éves gyermekek, általában jól tudnak magyarul, otthon is a legtöbbje magyarul beszél. (5 diáknak az apja beszél magyarul, 1 diáknak csak az anyja beszél magyarul, 2 diáknak mindkét szülője beszél magyarul.)

Célok

A diákok beszéde legyen tiszta, érthető! Szókincs legyen gazdag! A szavakat, szó szerkezeteket jól olvassa! Az önállóan elolvasott szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat értse meg!

Pontosan értse és kövesse az utasításokat! Hibátlanul vagy kis segítséggel legyen képes rövid mondatokkal hétköznapi dolgokról mesélni, kérdezni, azokat körülírni! A tanult verseket, mondókákat önállóan, szépen mondja el!

Beszélgetést tudjon folytatni! Mit csinálsz általában hétvégén, mit szeretsz csinálni, szereted a hegyeket?

Feladatok:

- Hogy néz ki?
- Elmegetek, kivehetem, megnézhetem....
- Múltban mesélés

FÜGE CSOPORT

Helyzetleírás

6 gyermek, 7–9 évesek. Nagyon kicsi a magyar nyelvtudásuk. Alapszinten vannak. (A1 +)

A fele tavaly kapcsolódott a ZIK-hez.

Célok

Tavalyi anyag átisméltése, elsajátításának ellenőrzése

Be tud mutatkozni, be tudja mutatni a családját. Ismeri a hétköznapi tárgyak, ételek, helyek nevét. A természet fogalmait megtanulja. Például: Mi ez? Milyen egy fa, egy fenyőfa? A fa magas. Egyszerű utasításokat megért. Ismeri a magyar magánhangzókat, és halad a mássalhangzók gyakorlásával.

Rövid mondatokat tud alkotni. Kérdésekre tud válaszolni (Mi ez? Mi a kedvenc színed? Hol van? Mit csinál? Milyen? Mi van a hátizsákban? Kérsz? Mit kérsz? Mit csinálsz?)

Rövid szöveget megért (3-4 mondatos szöveget).

SZŐLŐ CSOPORT:

Helyzetleírás

7 gyermek, 10–14 évesek. Általában alacsony nyelvi szinten vannak (A1++): van, aki régebben jár a ZIK-be, de nehezen sajátítja el a nyelvet, s van, aki kevés ideje jár. Hasonló az előző csoporthoz, csak érettebb korosztály.

Célok

Tavalyi anyag átisméltése, elsajátításának ellenőrzése

Be tudja mutatni a családját. Ismeri a hétköznapi tárgyak, ételek, helyek nevét. A természet fogalmait megtanulja. Kérdésekre tud válaszolni: Mi ez? Milyen? Szeretsz tengerpartra menni? Fára mászni? Hol laksz? Milyen a kerted? Mi van a parkban? Mit csinálsz a hegyekben? Egyszerű utasításokat megért. Rövid mondatokat tud alkotni.

Rövid szöveget megért (3-4 mondatos. szöveget).

Párbeszédgyakorlása

NARANCS CSOPORT:

Helyzetleírás

5 kislány, 11–14 évesig. Vegyes szint: 2 nagyon jól beszél magyarul, 3 közepes szinten. Vegyes az érdeklődési körük is, és a korosztályban is van egy széles sáv. Mindannyian régen járnak a ZIK-be, régi barátok.

Célok

Velük már komolyabban folyik a magyar földrajz és történelem tanulása. A KMCSSZ (Külföldi Magyar Cserkész Szövetség) magyarságismereti tananyagát követik (ÖV). Annak a témakörével foglalkoznak, de át kell dolgozni a nyelvezetét, hogy a szintnek megfelelő legyen.

Filmmel, képekkel játékosan kell feldolgozni az anyagot, hogy élvezetes módon éadjuk el a célt.

A cél a magyar történelem főbb eseményeinek megértése és a fontosabb földrajzi jelenségek megismerése.

Legyen képes magyarul röviden elmesélni egy élményt, egy eseményt (múlt idő használata). Tudjon kérdéseket feltenni, rövidfilm tartalmát elmesélni, tájleírást készíteni, olvasott szöveget megérteni. Ismerje a természethez kapcsolódó szókincset, tudjon segítséget kérni, udvariasan utasítást adni, feltételes mondatokat alkotni.

Szókincsgyapítás.

BARACK CSOPORT:

Helyzetleírás

6 diák, 13–16 évesek. Vegyes szint. 2 diák kitűnően beszél, 2 közepes szinten, egy diák kicsit alacsonyabb szinten. Ezek a diákok alkotják a ZIK legidősebb csoportját.

Célok

Ez a csoport most kezdi a Segédtsztképző magyarságismereti tankönyvet. (Kárpát-medence földrajza, történelme)

Ők veszik kézbe a 2022-es év ZIK naptárát, melynek témája: 70 éves a ZIK. Ezzel kapcsolatban gyűjtenek majd anyagot, olvasnak, írnak, beszélnek róla, interjút készítenek, így gyakorolják a négy nyelvi alapkészséget: az írást, olvasást, beszédet, hallást.

“Színezzük a ZIK-et”

Az év folyamán különböző találkozásokat tervezünk, ahol a felül írott anyagot kidolgozzuk: a népszokásokat, néptáncot, kézműveskedést, mézeskalács-díszítést, tojásfestést, magyar ételek főzését, anyák és apák napja megünneplését, a szülői szakmai napot.

VIRTUÁLIS OKTATÁS

A középiskolás csoportokban ugyanazokat a tantárgyakat oktatják ugyanazok a tanárok. Ezek a gyerekek egy magyarságismereti vizsgára készülnek, amelyet a KMCSSZ szervez.

Az elemi osztályoknál 3 magyar nyelvi szint lesz, korosztályonként. A szint vegyes.

“Színezzük a Zik-et”

Havonta háromszor szeretnénk néptáncoktatást nyújtani.

Ezen kívül lesznek virtuális dél-amerikai közösségi ünnepélyek ezen az órán:

- Cordobai Magyar Kör évfordulója

- Gryllus Vilmos-koncert
- Kolumbiai Magyar Kör
- Écsi Gyöngyi mesemondása

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák):

Közös *Suite drive* felületen dolgozzuk ki a tanárokkal a projektet. Mindenki beleírja az ötleteit, a kidolgozási lehetőségeket, irodalmi idézeteket stb. A tanári kar közös pedagógiai képzése a Széchenyi Egyetemen egy rendkívüli lehetősége a közös évi tervezésnek. A tanárok a diákokkal együtt kidolgozott munkát a Classroom-ba teszik fel: Wordwall-t, Padlet-et és más virtuális eszközöket használunk.

Záróértékelés:

- **Május: őszi városi kirándulás:** környezetvédelmi "Öröm és bánat térkép" készítése és megvalósítása. A kirándulást természetvédelmi helyszíneken tervezzük különböző városi központokkal, amelyek a magyar-argentin kulturális identitást erősítik.
(Appendixen található anyag)
- **Augusztus:** Szent István-ünnep, koncert a Hungária Egyesületben. Közösségi koncert: az Ars Hungarica Felnőtt Női és Férfi karával énekel a ZIK Gyermek Dalkör és Zenekör. Kodály Zoltán idézete: „A zene mindenkié”. Az ének tanulása a gyermek nyelvi fejlesztéséhez és boldogságához hozzátartozik.. Az órákon nemcsak a magyar énekekkel ismerkednek, hanem játékos formában elkezdik a zenei kotta olvasását és a ritmus tanulását. Legutolsó célunk a közösségi éneklés megszerettetése.
- **Szeptember: Tavaszi Zöld Nap** akadályverseny és kutyavásár a szabadban. Példa: a Cordobai Diaszpóra táborban megvalósított zöld program.
(Appendixen található anyag)
- **Október-November: Adventi Betlehemes ZIK Évzáró Ünnep** drámapedagógiai megvalósítással: egy betlehemes előadást állítanánk össze Écsi Gyöngyi segítségével, az ő előadásai és útmutatása alapján. Az egész ZIK-közösség része lenne óvodásoktól középiskolásokig a tanárokkal együtt. Egy nagy betlehemes játék, melyen az egész ZIK-közösség szerepelne.

Felhasznált irodalom

- Aguerrondo, I. 2014. Planificación educativa y complejidad. La gestión de las reformas educativas (Nevelési tervezés és komplexitás. A nevelési reformok vezetése). En Cuadernos de Pesquisa, Fundação Carlos Chagas, Vol.44, N° 153, São Paulo, jul/sept. 2014. <http://dx.doi.org/10.1590/198053142910> (letöltve: 2022. 10. 13.)
- Écsi Gy. 2021. Teremtésmese és karácsonyi módszertani anyag. A diaszpórában magyar nyelvet tanító pedagógusok online továbbképzésének programja. Győr. <https://drive.google.com/file/d/1UugbwYli-IDTU-rQx8sYXMkq7yCG5LHU/view> (letöltve: 2022. 10. 13.)
- Fothy, Cs. 2020. Plan de innovación en tecnología para entornos de aprendizaje húngaros en la Argentina. Acompañamiento pedagógico en la transición a la virtualidad durante el COVID19. Del Proyecto de mejora del Zrínyi Ifjúsági Kör al Programa de articulación Nacional de las entidades magyares. (Technológiai innovációs terv az argentinai magyar tanulási tevékenységben. Pedagóguskísérlet és virtuális átállás a COVID-19 helyzetben. A Zrínyi Ifjúsági Kör sikerélménye és az Argentínai Magyar Intézmények artikulációs terve.) Buenos Aires: Trabajo Final Cátedra de Planeamiento Estratégico de Sistemas Educativos. Maestría en Administración de la Educación, Universidad Torcuato Di Tella.
- Gómez Caride, E.–Furman, M.–Larsen, M. E.–Weinstein, M. 2020. La vuelta a clases en 2021: preguntas, lecciones aprendidas y desafíos para el nuevo año escolar. Documento No 14. Las preguntas educativas: ¿qué sabemos de

educación? (Vissza az oktatásra 2021-ben: kérdések, tanulságok, kihívások egy új tanévre). Buenos Aires: CIAESA. Revisión: Axel Rivas. www.udesa.edu.ar/ciaesa (letöltve: 2022. 10. 15.)

- Lajtaváryné Benedek Zs. 2021. A magyar mint idegen nyelv 5–6 évesek számára. A diaszpórában magyar nyelvet tanító pedagógusok online továbbképzésének programja. Győr.
https://szelearning.sze.hu/pluginfile.php/291737/mod_resource/content/3/benedek_susanna.mp4 (letöltve: 2022. 10. 15.)
- Lajtaváryné Benedek Zs. 2008. Beszéljünk magyarul, gyerekek 1.,2.,3.!. Írjunk magyarul! – tanári füzet. Buenos Aires: Zrínyi Ifjúsági Kör.
- Lampert B. Öröm-bánat térkép a helyidentitás és környezettudatosság erősítése érdekében.
[https://docs.google.com/viewerng/viewer?url=http://www.fokusz.info/File/Marika/lampertb_orom_bant_terkep_jo_\(2\).pdf](https://docs.google.com/viewerng/viewer?url=http://www.fokusz.info/File/Marika/lampertb_orom_bant_terkep_jo_(2).pdf) (letöltve: 2022. 10. 15.)
- Vásárhelyi J. 2010. Nemzeti Környezeti Nevelési stratégia. Magyar Nemzet Környezeti Egyesület.
<https://docs.google.com/viewerng/viewer?url=https://mek.oszk.hu/13400/13463/13463.pdf> (letöltve: 2022. 11. 05.)

Virtuális referenciák:

- Szent László Iskola <http://www.colegiosanladislao.com>
- Zrínyi Ifjúsági Kör www.zrinyikor.blogspot.com, <https://www.instagram.com/zrinyiifjusagikor/>
- <https://www.facebook.com/search/top?q=zr%C3%ADnyi%20ifj%C3%ADs%C3%A1gi%20k%C3%B6r>

Mellékletek

Kirándulás 1

Zöld nap

Anyagfajta	Szelektíven gyűjthető	Nem gyűjthető szelektíven
MŰANYAG	• ásványvizes, üdítő PET palackok lapítva, • előblített tejfölös és joghurtos poharak, • műanyag zacskók, műanyag fóliák, • PP és HDPE jelzésű kozmetikai szerek flakonok (a jelzés általában a flakon alján található)	• kazetta, CD-lemez, • vegyszeres, zsíros flakonok, • fogkefe, • műanyag játékok, • hungarocell
PAPÍR	• újságpapír, • kartondobozok összehajtva • tiszta csomagolópapírok, • irodai papírhulladékok, • telefonkönyv, • szórólapok és reklámkiadványok	• zsíros, szennyezett papírok, műanyag borító, • indigó, faxpapír • használt egészségügyi papírok • pelenka
FEHÉR ÜVEG	• befőttes üvegek, • ásványvizes üvegpalackok, röviditalok üvegpalackjai	• ablaküveg, • tükör, • villanykörte, • hőálló üvegtál, • szemüveg, • neoncső,
SZÍNES ÜVEG	• borosüvegek, sörösüvegek	• porcelán, • kerámia, • orvosságos üvegek
FÉM	• alumínium italdobozok, • alufólia, • fém konzervdobozok, • fém zárókupakok	• ételmaradékkal szennyezett konzervdobozok

Mennyire vagy zöld? - Környezetvédelmi kvíz

☐ a ☐ b ☐ c

1. Használsz energiatakarékos égőt?

- a) Egy-két darabot.
b) 50 %-ban használók.
c) 75 %-ban használók.

2. 2 km-nél kisebb távolságot...

- a) autóval teszek meg.
b) busszal/vonattal teszek meg.
c) gyalog vagy biciklivel teszek meg.

3. A szelektív hulladékgyűjtésre...

- a) nincs időm.
b) próbálom odafigyelni.
c) mindig figyelek. Komposztálok is.

4. Ha kifogyott az elem...

- a) kidobom a kukába.
b) külön teszem, ha lesz időm elviszem a gyűjtőbe.
c) csak tölthető elemet használók.

5. Vásárláshoz...

- a) nem viszek szatyrot, adnak zacskót.
b) néha viszek szatyrot.
c) mindig van nálam szatyor.

6. A bevásárlást legszívesebben....

- a) szupermarketben intézem
b) a sarki boltban intézem.
c) kistermelőktől vásárolok.

7. A jó tisztítószer...

- a) Minden baktériumot elpusztít!
b) nem drága és hatékony.
c) nem terheli a környezetet.

8. Bioterméket...

- a) nem veszek. Ronda és kukacos.
b) veszek, de sajnos túl drága :(
c) vásárolok mindig.

9. Az ivóvizet...

- a) palackozva veszem.
b) a csapból engedem.
c) megsűröm.

10. Lefekvés előtt...

- a) kikapcsolom a tévét.
b) kikapcsolom a tévét és a számítógépet.
c) kikapcsolok mindent és kihúdom a telefonszállót a konnektorból.

Szelektív hulladékgyűjtő

1. Írd be a hulladékok nevét, majd a számok alapján olvasd össze a szürke mezőben lévő betűket! A helyes megfejtést írd a vonalra!

		1.					8.	

		4.			6.

3.			7.		5.		9.	

					2.			

2. Melyik hulladékot dobnád a fémgyűjtő kukába?

- a) újságpapír

d) italos karton doboz (tartós tejes, rostos üdítő)

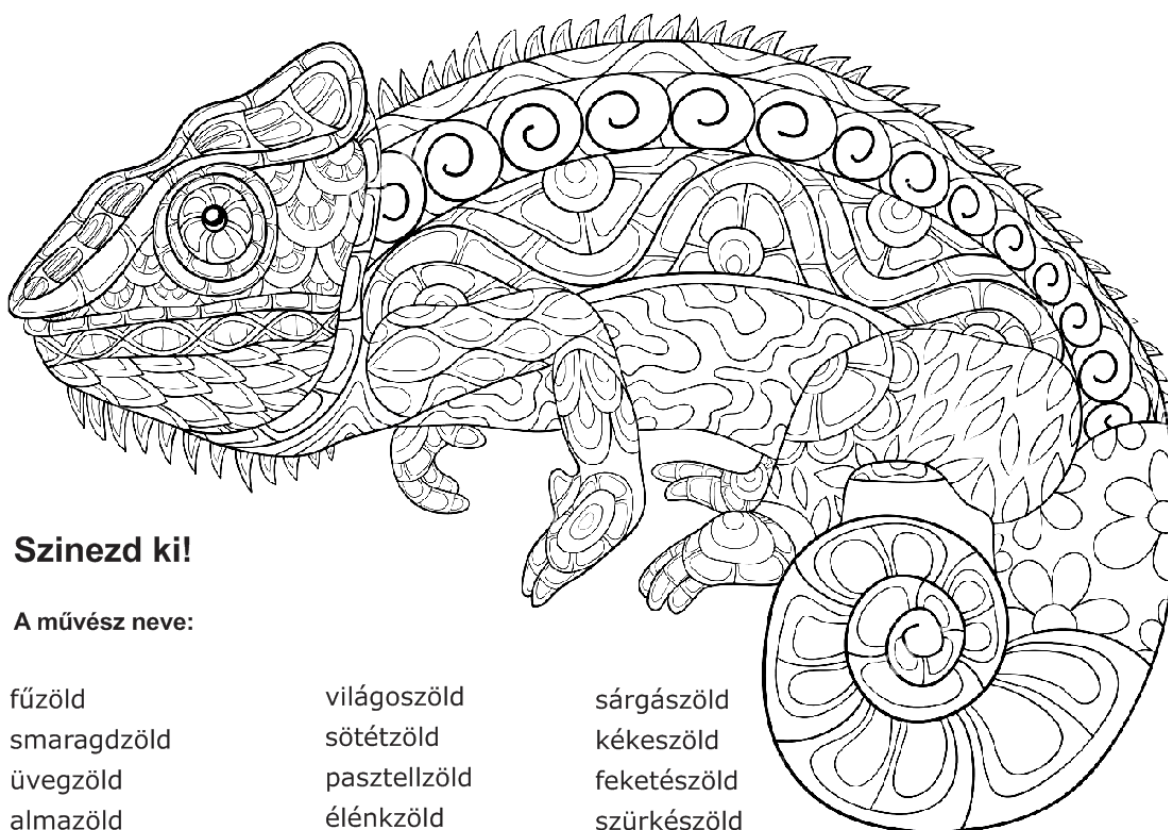
b) konzervdoboz

e) fém italos doboz

c) befőttes üveg

3. Színezd ki a kukákat megfelelő színűre! Rendezd el a címkéket!

Fémhulladék	Műanyaghulladék	Üveghulladék
Papírhulladék	Elektronikai hulladék	Szerves hulladék

Színezd ki!

A művész neve:

fűzöld
smaragd zöld
üveg zöld
almazöld

világoszöld
sötétzöld
pasztellzöld
élénkzöld

sárgászöld
kékeszöld
feketeszöld
szürkészöld

Húzd össze a kategóriákat:

zöltség zöldségnek lenni jó zöldeeskék
természet zöltségleves zöldes zöltséges
természetvédelem zöldhagyma zöldborsó
madár ZÖLD zöldövezet
étel/ital zöltség zöldborsófőzelék zöldbab
foglalkozás zöldautó zöldalma zöldike
szín zöldecitrom zöldellik zöldpaprika
helyiség zöltségárus zöldenergia
tulajdonság zöld tea zöldhulladék zöldfűlű

TAVASZI ÜNNEPEK, JELES NAPOK

- Március 8. nőnap
- Március 15. az 1848/49-es forradalom és szabadságharc ünnepe
- Március 21. a tavasz kezdete
- Március 22. **a víz világnapja**
- Április 4–5. húsvét
- Április 11. a költészet napja
- Április 22. **a Föld napja**
- Április 29. nemzetközi táncnap
- Április 30. a méhek napja
- Május 1. a munka ünnepe
- Május 2. anyák napja Magyarországon
- Május 10. a **madarak és fák napja**
- Május 23–24. pünkösd
- Május 26. hősök napja

NYÁRI ÜNNEPEK, JELES NAPOK

- Június 4. a nemzeti összetartozás napja
 - a trianoni békeszerződés emléknapja
- Június 5. **környezetvédelmi világnap**
- Június 8. **az óceánok napja**
- Június 21. a nyár kezdete
- Június 24. Szent Iván napja
- Július 20. a barátság napja / a Hold napja

- Augusztus 20. Szent István király napja
 - az új kenyér ünnepe
 - az államalapítás napja

ŐSZI ÜNNEPEK, JELES NAPOK

- Szeptember 20. tanárok napja
- Szeptember 21. a hála világnapja
 - az ősz kezdete/ diákok napja
- Szeptember 22. **az őszi nap-éj egyenlőség**
- Szeptember 30. a népmese világnapja (Benedek Elek születésnapja)
- Szeptember-Október: szüret
- Október 1. a zene világnapja
- Október 4. az állatok világnapja
- Október 6. az aradi vértanúk emléknapja
- Október 15. **a kézművészet világnapja**
- Október 18. a magyar festészet napja
- Október 23. az 1956-os forradalom ünnepe
- November 1. mindenszentek napja
- November 2. halottak napja
- November 9. feltalálók napja
- November 13. a magyar nyelv napja
- November 17. Budapest napja
- November 19. Árpádházi Szent Erzsébet ünnepe
- December 6. Miklós napja (Mikulás és a krampusz)
- December 13. Luca napja

TÉLI ÜNNEPEK, JELES NAPOK

- December:
 - a karácsonyi ünnepkör, advent,
 - betlehemezés,
 - szilveszter
- Január 1. új év
- Január 6. vízkereszt napja
- Január 22. a magyar kultúra napja
- Február: farsang

Szigeti Katalin: Az erdők és fák szerepe életünkben, nyelvünkben és a művészetben

Fenntarthatósági témakör meghatározása: Az erdők hete

A projekt célcsoportja (résztevői korosztály és létszám): 9 fős iskolás csoport, 10–12 éves korosztály

A projekt időtartama: 2022. szeptember 5-e és november 6-a közötti szombati alkalmak, amelyek négy teljes 45 perces tanítási alkalmat foglalnak magukban, melyek között átlagban 3 hét telik el. Ezen kívül a sportnap kiegészül egy, a csoport előadását tartalmazó napindítóval és a karácsonyra készülve rövid visszacsatolásokkal.

A projekt megvalósítási helyszíne(i): A hollandiai Maarssen városában létrehozott Kincskereső Oskola, amely egy háromhetente, szombatonként szervezett hétvégi iskola önkéntes tanárok vezetésével és munkájával.

A választott fenntarthatósági témakör rövid ismertetése (kapcsolódó környezeti probléma okai, következményei, megoldási módjai, a témához kapcsolódó zöld nap ünneplésének napja, rövid története, a zöld nap legfontosabb céljai – mire hívja fel a figyelmet?):

A témakör kiválasztásának szempontja az időben legközelebb eső fenntarthatósági témanap volt. Ennek oka a projekt azonnali megvalósítására, a gyakorlatban való kipróbálására való törekvés. Minden egyes órát szeptembertől a téma köré építette a szerző. Hollandiában a fenntarthatóság témája be van építve az iskolarendszerbe, a tanulók igen jól tájékozottak. Az erdő mint fenntarthatósági téma kevésbé fordul elő, mivel Hollandiában kevesebb az erdő. A Hollandiában élő magyar gyerekek az erdőt kizárólag Magyarországról vagy a környező országokból, főképp Ausztriából ismerik. Az erdők hetének ünneplése nincs a köztudatban, a malom vagy emlékmű hete viszont minden évben közkedvelt esemény. A hagyományos erdők hete az erdőgazdaság fenntarthatóságára és értékeire helyezi a hangsúlyt. A szerző mint kuriózumra, hungarikumra utalt az erdők hetének megismertetésével, és párhuzamot von a Hollandiában előforduló hasonló célú eseményekkel.

A karácsonyra való felkészülés elkezdésével az utolsó órát a fenntartható karácsonynak szenteltük. Kissé eltér az előző óráktól, de jól illeszkedik az iskola tematikájába.

A fenntarthatóság témakörét tovább visszük a tanév folyamán, nem csak a szerző csoportja, de a kisebb korosztály is foglalkozik a témával. A szerző csoportja januárban a Tisza napja kapcsán folytatja a témával kapcsolatos ismeretek és attitűdök bővítését.

A fenntarthatósági témakör céljaival összefüggésben felvetett és a projekt által megoldani kívánt problémák:

Ismeretek szintjén: a diákok szókinccse és általános ismerete magyarul – ám gyakran hollandul is – a fenntarthatóságról vagy bármilyen környezetismereti témával kapcsolatban igen hiányos és változatos.

Képességek szintjén: az erdei séták vagy kirándulások élményének szóbeli kifejezése és írásbeli megfogalmazása leegyszerűsített. Olykor a kérdés megértése is problémát okoz: milyen fajta erdőben jártál a nyáron? A holland iskolarendszeren belül nem tanulnak csoportosítást vagy általános fogalmakat, ezért a fő nyelvre való utalás nehéz.

Attitűdök szintjén: a diákok környezettudatos magatartása a holland iskolában tanultakra korlátozódik. Mindenki szelektíven gyűjti a szemetet Hollandiában, de amint hazaérnek Magyarországra, a holland jó szokások nem mindig érvényesülnek. Az erdők, fák mindennapi szerepét és értékét magától értetődőnek tekintik, nem merül fel bennük a védelmezés fontossága. A csoportban mindenki szeret kirándulni, de az elmúlt nyár során egy-kettő járt csak erdőben vagy bármely más környezettudatos helyen. A szülők szerepe meghatározó, ám a gyerekek hozzáállása és aktív döntéshozatala a hétvégi programokban jelentős. Ezért az érdeklődés felkeltése a téma iránt igen fontos szerepet játszik.

A projekt célkitűzései:

Ismeretek szintjén: A projekt célja a fenntarthatóság fogalmának megismertetése és az erdő mint környezetismereti témakör bevezetése volt a szókincs bővítésével és a tudás strukturálásával. Néhány erdővel és fával kapcsolatos népdal, irodalmi mű, képzőművészeti alkotás és szólás, közmondás megismerése.

Képességek szintjén: A tanulók képesek legyenek komplexebben kifejezni az erdőhöz kapcsolódó élményeiket és gondolataikat! Készek legyenek megfogalmazni az örökzöld erdők és a lombhullatók közötti különbséget, és fel tudják ismerni, ha kirándulni mennek! Készek legyenek felismerni a magyar erdők típusait, és megértsék az esőerdők problematikájának földrajzi kötöttségét: hol fordulnak elő esőerdők, és vannak-e egyáltalán Európában vagy Magyarországon?

Attitűdök szintjén: Megértsék az erdők nem mindennapi szerepét és fontosságát! A jövőben tudatosabban sétáljanak végig egy parkban vagy erdőben! Saját érdeklődési körükbe beépített erdei téma, amelyet büszkén tudnak vállalni és bemutatni a csoport előtt.

Fejlesztendő területek: A szókincs, szövegértés, olvasás és írás fejlesztése mindennapi célja a hétvégi magyar iskolának. Ezen kívül az irodalmi művek repertoárjának a témához kapcsolódó bővítése, általános földrajzi ismeretek bevezetése a tananyagba is cél volt. Zenei fejlesztés a műdal és népdal segítségével, esztétikai és művészeti fejlesztés az erdőt vagy természetet ábrázoló képzőművészeten keresztül.

A projekt megvalósítása során kivitelezett tanórák tanulási *eredménye a csoport magyar nyelvi kompetenciájának fejlődésében mérhető. Mivel a tudás objektív mérése nem célja és módszere a hétvégi iskolának, ezért csak szubjektív értékelésre van lehetőség. Érzelmi fejlesztés elsősorban a magabiztosságra, a választékos és pozitív érzelmi önkifejezésre irányul. Amennyiben a tanulók hajlandók önállóan vagy csoportosan bemutatni tudásukat, és ezt érthető, a korosztályuknak megfelelő magyar nyelven teszik, és a tanórán kívül saját maguk elhatározásából, tudatosan magyar nyelven kommunikálnak, és a magyar nyelvű játékot, újságot, könyvet részesítik előnyben, akkor elértük a megcélzott tanulási eredményt.*

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok:

Mappa, feladatlapok, nyomtatott vers, laptop, zenei anyag, furulya, kotta, térkép, környezetismereti tankönyv, internetes ppt-anyag, képeslapok, művészettörténeti album

A projekt során alkalmazott tanítási-tanulási módszerek:

Kooperatív munka, játék, ismétlés, rögzítés, előadás, beszélgetés, megbeszélés, vita, zenehallgatás, vita, fogalmi térkép készítése, mozgás, éneklés, kézműves önálló alkotás

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák):

A projekt során főképp páros és csoportos módszert alkalmaztam. A frontális módszer ritkán fordul elő, akkor elsősorban tanári magyarázatként. Az önálló munka a házi feladat kapcsán lett bevezetve.

A projekt során készítendő produktumok, eredmények:

A projekt produktuma a napindító programjának összeállítása és előadása. Ez saját erdei élmény alkotásba foglalása: vers vagy rövid történet írása vagy elmondása, festmény, rajz, fotó, kollázs, virágokból fejdísz készítése és bemutatása. Egy népdal eléneklése és továbbadása a csoport kisebb tagjainak. A képzőművészet beépítésével magyar festők erdőt vagy tájat ábrázoló festményeiből múzeumfalat készítünk.

A projekt értékelésének megvalósulása:

A projekt teljes megvalósítása még nem ért véget. A projekt produktumait sikeresen elkészítették a diákok.

Záró értékelés:

A szerző célja a projekt végén a tanulói önértékelést felmérni, amely a tanulók saját maguk által megfogalmazott tanulási eredményének összegyűjtése lesz. Ez egy rövid kérdőív és ennek megbeszélése lesz. A kérdések a következők:

Mi újat tanultál az elmúlt hetekben?

Mire emlékszel leginkább és legszívesebben?

Írj három kulcsszót az erdővel kapcsolatban! A program vázlatos tervezete:

	Tanulási alkalom	Téma	Fő módszer
1.	Első tanítási óra	Fenntarthatóság fogalma és az erdők témakörének bevezetése	
2.	Sportnap, okt. 8.	Erdők a zenében. Felkészülés a napindítóra	vita
3.	Napindító, okt. 29.	Erdők hete: szavalás, népdal tanítása, saját alkotások bemutatása	önálló produktum bemutatása
4.	Második tanítási óra, okt. 29.	Fa a magyar szólásokban és közmondásokban	
5.	Harmadik tanítási óra, nov. 5.	Erdő és természet a magyar festészetben	kooperatív módszer
6.	Negyedik tanítási óra, nov. 5.	Szemétygyűjtés	csoportos megbeszélés
7.	Tanítási momentumok	Fenntartható karácsony	ötletelés
8.	Január	A Tisza mint zöld téma feldolgozása	

A projekt részletes bemutatása, leírása, menete

A projekt kidolgozásakor a szerző törekedett a rész cél mint tanulási eredmény meghatározására Farkas Éva *Tanulási eredmények* című munkája alapján általános iskolás szinten. Ez a szemlélet vagy

módszer új megközelítésbe helyezte a tanítási folyamat tervezését a szerző számára, és igen hasznosak bizonyult a tanulók motivációjának fenntartására. Sok esetben a rész cél meghatározása a tanóra keretén belül is elhangzott, így a tanulók számára egyértelmű(bb) volt, hogy mi célból beszélünk az erdőkről, fákról és a fenntarthatóságról. Mit szeretnénk közösen elérni ezzel, és mire lesz jó később, hogyan válik hasznukká a jövőben. A tanulók életkorát tekintve a saját tanulásáért felelősséget vállaló tanuló koncepcióját kezdeti szakaszban lehet csak elvárni, "a magadnak tanulsz, nem nekem" elvét próbáljuk a tanulóba ültetni.

A szerző korábban kizárólag a tananyag ismereti anyagának átadására törekedett, s bár a cél, mint a magyar nyelv ápolása és fejlesztése kristálytiszta volt megfogalmazva, a tanulási eredmény mint végeredmény nem lett meghatározva a tanulók szempontjából.

Szintén újdonság volt, hogy egy témát több órán keresztül mélyítünk el, és különböző ismereti területeket fedünk le. Az erdő és fa így lett témája a környezetismeretnek, képzőművészetnek, zenének, irodalomnak és alkalmazott szövegértésnek. Tudatosan elkészített "tanterv" készült, amelynek nagy része a gyakorlatban ki lett próbálva.

A projekt megvalósítója nem kizárólagosan a szerző, mivel a témát megpróbáltuk más órákon is tovább vinni. A Kincskereső Oskola tanárai, főképp a nagy iskolásoké, követték a tematikát.

A tanulási eredmények elérésének és birtoklásának objektív ellenőrzése a Kincskereső Oskolának nem célja. Közvetlenül és strukturáltan nincs mérés. Az értékelés a szóbeli dicséreten túl és az év végi könyvjutalmon kívül nem terjedt.

Első tanítási óra

Részprobléma és rész cél	Feladat	módszer	Eszközök és produktum
Részprobléma: Tanulásra hangolódás, visszatérés a nyári szünetről Rész cél: érdeklődés felkeltése	Új csoportnév bemutatása és elemzése: Kultúrbarbár	kooperatív érzelmi fejlesztés	
Rész cél: szókincs- és ismeretfejlesztés	Mit jelent a kultúra, kik a barbárok?		közös megbeszélés
Rész cél: érzelmi fejlesztés, magyarságtudat fejlesztése	Vajon miért választottuk ezt a nevet a csoportnak? Mi a véleményetek a nevetekről?		Megbeszélés és tanári magyarázat
Rész cél: csoport- szimbólum tervezetének bevezetése	Találjatok ki együtt valamilyen jelképet, amely a ti csoportotokat szimbolizálja! Milyen lépései vannak egy közös szimbólum elkészítésének?		projektmunka, vita, közös tervezés
Rész cél: a téma folytatásának meghatározása és a házi feladat kijelölése	Tervezzétek meg otthon egyénileg, és következő órán elbíráljuk a terveket.		
Részprobléma: A fő téma misztikus felvezetése Rész cél: érzelmi ráhangolódás	Fekete István <i>Az erdő fohásza</i> című vers felolvasása az író és a vers cím megnevezése nélkül Feladat: A tanulók találják ki, hogy vajon miről szól a vers, ki szólítja meg a vándort! A fohász szó megmagyarázása		Frontális tanári felolvasás, kérdésekkel rávezetés, közös megbeszélés Tanári magyarázat

Részcél: a fő téma megnevezése és kijelölése az elkövetkező órákra. Fenntarthatóság és az erdő	Mit nevezünk fenntarthatóságnak? Ismeritek-e a holland megfelelőjét? Tudunk-e gyakorlati példákat mondani?	Tanári kérdésekkel rávezetés, a tudás előhívása	
Részprobléma: erdő mint főtéma Részcél: felmérni és rögzíteni a tanulók egyéni tudását	Mi jut eszedbe az erdőről? Írj kulcsszavakat a fa sablonba!	önálló munka, tudásháló	Fa- sablon
Részprobléma: ismerethiány Részcél: tudáshiány pótlása és új ismeretek strukturálása játékosan, írás gyakorlása, szövegértés és olvasás gyakorlása	A továbbiakban egy játék segítségével fogjuk bővíteni az ismereteinket az erdőről. A kártyákon kérdések vannak. Mindenki húz egyet, és megpróbáljuk megválaszolni együtt.	önálló olvasás és írás, csoportos megbeszélés a <i>Villámkártya</i> nevezetű kooperatív technika átdolgozásával A kérdéskártyák az <i>Óriás társasjáték</i> kártyáihoz lettek továbbfejlesztve. (reftanerv.hu) Több erdővel kapcsolatos kérdést szerkesztettünk. A válaszokat is hozzátettem, hogy a játék során azokat is fel lehessen olvasni.	Kérdés-felelet játék-kártyák
	Kérdés-felelet, játék- kártyák példái		
Részcél: ismeret rögzítése és autentikus produktum létrehozása	Folytasd az ismeretek lejegyzését a fasablonodba! Rajzolni is lehet.	kooperatív módszer: fogalomgyűjtés egy kicsit másképp	
A sablon teleírása lett a produktum – mindenkinek a saját szintje szerint.	A sablon teleírása lett a produktum – mindenkinek a saját szintje szerint.		
Részprobléma: házi feladat kijelölése Részcél: projekt munka eredményének felvezetése	Erdővel kapcsolatos alkotást készíteni: lehet festmény, dal, vers keresése vagy alkotása stb. Célunk, hogy az elkészült alkotásokat bemutassuk a 3. alkalom napindítóján.	Frontális tanári feladatmeghatározás	

Az első óra részletes bemutatása és tanulságai:

A tanévnyitó órát a csoportok új nevének bevezetésével kezdtük. Minden csoport nevet kapott, a nagy iskolások a *Kultúrbarbár* elnevezésre fognak hallgatni.

Az első néhány percben megbeszéltük, hogy mit jelent a *kultúra* és a *barbár* szó. Rávezetési technikával minden tanuló a saját ismereteit mozgósíthatta. A holland iskolában szerzett görög-római és az ősgermán ismeretek gyorsan előhívhatók voltak.

Véleményt formálhattak arról is, hogy tetszik-e a név, és egyetértenek-e vele.

A téma lezárásaként elmondtam, hogy miért választottam ezt a nevet a csoportnak. Fontosnak tartottam kiemelni a hollandok által sokszor barbárnak tekintett magyar kultúra fontosságát és értékeit. Amit nem ismerünk, azt gyakran barbárnak tekintjük. Ezért fontos saját gyökereink ismerete és kultúránk megtartása. Ezzel kijelöltük a célt az elkövetkezendő tanév(ek)re.

A kooperatív tanulási módszer megismerésének köszönhetően megpróbáltam a tanulókat együttműködésre serkenteni.

Mivel a csoport létszáma kicsi és változó (5 és 9 fő között mozog), a folyamatos, következő órára elkészítendő projektmunka nehezen kivitelezhető. Az ismétlés és visszacsatolás sok időt elvesz, ám elengedhetetlen a hiányzók felzárkóztatása érdekében.

A csoportszellem kiépítésére egy, a csoportot meghatározó szimbólumot kell kitalálniuk, amelyet később megterveznek és elkészíthetnek. Felmerülő szimbólumok voltak: ruhadarab, nyakkendő a cserkészekéhez hasonlóan, hajbavaló dísz, dal.

Az első órán eljutottunk a tárgy kiválasztásáig: egy kitűzött fognak tervezni. A házi feladat mindenki számára egy prototípus megtervezése: anyag, forma, színvilág stb.

Az óra fő témája, a fenntarthatóság bevezetése frontális módszerrel történt. Rövid magyarázat után és a holland megfelelőjének bevonásával (*duurzaamheid*) a tanár bevezette a témát, amelyet egy vers alapján ki kell találniuk. A vers címe nem lett megadva.

Az *erdő fohásza* tanári felolvasása után ötleteket gyűjtöttünk, hogy vajon mi lehet a téma. Minek a fohásza hangzott el? A szövegértés került a központba. A szókincs problematikájával kezdődött a vers felolvasása: mit jelent a *fohász* szó?

Rávezetéssel jutottunk el a téma meghatározásáig, az erdőig. A diákok a *fa* szót asszociálták a vershez leginkább. A következő feladat célja a tudásszint felmérése volt. A kiadott fát ábrázoló sablonba erdővel kapcsolatos szavakat vagy emlékeket kellett írniuk. Mivel ez a feladat igen csekély eredménnyel járt – amire számítottam is –, egy játék bevezetésével folytattuk az órát. Az erdővel kapcsolatos tematikus kérdéseket a diákok egyenként felolvasták a csoport előtt, és megpróbálták közösen megválaszolni. Minden kérdéshez tartozott megoldás, amelyet a tanuló szintén felolvasott. Mindenki beírhatta a sablonjába, amit fontosnak tartott. A feladat célja a szókincs és ismeretek bővítése és az írás gyakorlása volt, amely sikeresen végződött. A feladatot nem fejeztük be, nem jutott idő minden kérdésre, de minden diáknak jutott kérdés és válasz, amivel a hangos olvasást gyakorolhatta. Akit érdekelt, az kaphatott még kérdést. A tudásszint ellenőrzése a sablonokkal történt. Az ellenőrzés nem a helyesírási hibák kijavítására fókuszált, inkább a motiválásra és a sokszínű kifejezőmód elismerésére. Mind az öt diák igen különböző esztétikai és lexikális tartalmú munkát készített.

Az ismeretanyag feldolgozásához a hagyományos 4. osztályos környezetismereti tankönyvet és a *Fedezd fel a világot!* munkafüzetet használta a szerző, főképp a szakszókincs előhívására és a megértést segítő ábrák bemutatására.

Az egyik kérdéshez (Milyen magyarországi erdőben jártak utoljára?) Magyarország domborzati térképe volt az eszköz. Ezen bejelölhették, hogy ki hol járt. Magyarország határain kívül eső területekkel is megismerkedtünk: Alpok, Karintia, Tátra, Kárpátok.

Az óra végén kijelöltünk egy hosszú távú és egy következő alkalomra készíthető házi feladatot.

A hosszú távú cél egy Fekete István-regény kiválasztása, elolvasása és a csoport előtti beszámolója lesz. Ennek határidejét jövő év februárjára tűztük ki. Röviden megtárgyaltuk, mely regények jöhetnek szóba, ki hallotta vagy esetleg olvasta bármelyiket is. A szerző tisztában van a feladat nehézségével, így alternatívaként regényrészlet is megfelel.

A rövid távú házi feladat: egy erdővel kapcsolatos alkotást készíteni, amelyet az erdők hetének napindítóján lehet bemutatni. Itt is felmerült az ötletek széles spektruma, nyomtatott fotótól fából faragott eszközig. A tanulók maguk dönthetik el, hogy mivel készülnek.

Második alkalom: sportnap, 2022. szeptember 24.

A hétvégi iskolai tanév második alkalmát hagyományosan iskolai kirándulásra szánjuk, amelynek célja a közösségformálás: az új és régi családok számára teret nyújt ismerkedésre az iskolai kereteken kívül, kapcsolatok elmélyítésére, aktuális témák és problémák megbeszélésére. A gyermekek számára pedig játékokra, magyar nyelvű tudásuk iskolai és családi kereteken kívüli használatára, barátságok kialakítására alkalmas.

A rossz idő miatt a kirándulás sportnappá alakult, így az erdei kiránduláshoz köthető ismeretek és feladatok kimaradtak. Ám a sportnap keretén belül időt szakítottunk egy fontos feladatra, a következő napindítón megtanítandó dal kiválasztására. Ez éppen megfelelő feladatnak bizonyult pihenés céljából is.

Részprobléma: Feladatkitűzés a következő napindítóra Rész cél: népdal kiválasztása és megtanulása Rész cél: vita és érvelés gyakorlása, döntéshozatal	Feladat: Melyik tetszik jobban? Hallgassunk meg két dalt: egy népdal (<i>Erdő, erdő, erdő, marosszéki kerek erdő</i>) és egy műdal (Kodály–Weöres: <i>Mély erdőn ibolyavirág</i>) meghallgatása azzal a céllal, hogy kiválasszuk valamelyiket a napindítóra. Ki írta és szerezte a <i>Mély erdőn</i> című dalt? Mi a különbség a népdal és a műdal között? Hogyan gyűjtötték össze a népdalokat? Döntsetek el közösen, hogy melyiket taníttjátok meg a következő órán!	Zenehallgatás, csoportos megbeszélés Tanári rávezetés Ötletelés Vita	Laptop és internet, nyomtatott kotta

Mindkét dal ismeretlen volt a csoport számára, s habár egyik sem tetszett igazából, a többség a népdal mellett döntött. A feladat során megbeszéltük a népdal és műdal közötti különbséget, és megismerkedtünk Bartók Béla és Kodály Zoltán nevével. Weöres Sándor a tavalyi év során előkerült többször is, így a meglévő tudást próbáltuk előhívni. Ötleteltünk, hogy vajon hogyan gyűjtötte Bartók Béla a népdalokat. A tanárnak lehetősége nyílt elmondani saját tapasztalatát a témában. Középiskolás korában részt vett egy falukutató munkában, amelynek során régi történeteket gyűjtöttek a falu idős generációjától. Egyetemi tanulmányai során pedig dialektusgyűjtés keretében a szőládi dialektust rögzítette hanganyagként. Ezt a tanulók igen egzotikusnak találták.

A csoportnak tíz perce volt a döntésre és a dalok esetleges újra hallgatására. Emellett meg kellett indokolniuk a döntést. A népdalhoz találtak furulyakottát, ezért azt választották. A csoportban furulyázó tanuló fogja kísérni a dalt furulyán.

Harmadik alkalom: napindító, 2022. október 8.

Részprobléma és rész cél	Feladat	Módszer	Eszközök
A Kultúrbarbár csoport műsorának felvezetése. Ráhangolódás	A fenntarthatóság és az erdő témájának bevezetése az iskola kisebb diákjai és főképp a szülői közösség részére	Frontális módszer, tanári magyarázat	
A megtanultak átadása önálló produkción vagy alkotáson keresztül	<i>Az erdő fohásza</i> című vers elszavalása	Egy tanuló önálló előadása	vers
Kiállítás	Az erdőhöz kapcsolódó kézműves alkotások bemutatása. Egy tanuló festményei és egy másik tanuló őszi kollázsa lett kiállítva	2 tanuló rövid előadása	
Zenei nevelés	Népdal (<i>Erdő, erdő, erdő, marosszéli kerek erdő</i>) eléneklése és megtanítása az iskolásoknak és a szülőknek.	Csoportmunka tanári gitárkíséréssel	furulya, kotta

A napindító céljának és tanulságainak összefoglalása

A Kincskereső Oskola minden alkalommal egy közös napindítóval kezdődik, amely maximum 20 percre van tervezve. Ennek célja a közösségépítés, a gyermekek ráhangolódásának elősegítése és a gyerekek minden szinten történő megszólítása. A napindító interaktív, a közösség bevonásával, közös énekléssel indul, az előadások vagy mesék mindig tartalmaznak bábokat, amelyek a kisebb gyerekek figyelmének fenntartására szolgálnak. A mostani tanév célja a tanulók aktív bevonása a műsor készítésébe és előadásába.

A Kultúrbarbár csoport az erdők hetének tiszteletére ünnepi műsorral készült. Ennek felvezetése eredetileg az egyik diák feladata lett volna, aki nem tudott időre érkezni, ezért a szervező tanár vezette fel a műsort. Így a célcsoport is kissé változott, nem csupán a kisebb gyerekek és diákok figyelmét szeretnénk volna felhívni a téma fontosságára, hanem a szülőkéét is. A vezető tanár röviden ismertette az erdők hetének létjogosultságát és a fenntarthatóság nevelési problematikáját.

A műsor összeállítója a Kultúrbarbár csoport volt. Mindenki maga választotta ki, hogy mivel képes és mivel szeretne hozzájárulni a produkcióhoz. A versmondást a kézműves alkotások szóbeli bemutatása és felmutatása követte.

A népdal kiválasztása az előző órán történt a felkínált műdal leszavazásával. A csoport minden tagja részt vett a népdal eléneklésében és megtanításában, amelyet a kisebb gyermekek igen élveztek. Az egyik tanuló furulyán kísért és eljátszotta a dalt. A népdal szövegét nagy betűmérettel kinyomtatták és kiosztották, így a betűfaló csoport, amely már tud olvasni, könnyebben tudott részt venni a dal megtanulásában.

11 éves tanuló olajfestménye

8 éves tanuló munkája

Második tanítási óra

Részprobléma és rész cél	Feladat	Módszer	Eszközök és produktum (ha van)
Részprobléma: Napindító értékelése	Hogyan értékelnék a saját munkákat? Tanári értékelés és dicséret	Beszélgetés, önértékelés	
Részprobléma: ráhangolódás Rész cél: felzárkóztatás	A házi feladat megismétlése azoknak, akik az előző órán nem voltak jelen, és emlékeztető azoknak, akik jelen voltak: csoportjelkép tervezése, egy esetleges Fekete István-regény kiválasztása	Frontális és csoportos megbeszélés	
Részprobléma: Ismétlés Rész cél: Fekete István	Felelevenítjük, hogy ki volt Fekete István, és mely műveit ismerjük.	Kérdés és egyéni felelet önkéntes jelentkezéssel	
Részprobléma: ismétlés	Mit jelent az örökzöld és a lombhullató erdő típusa? Feladat: csoportosítsd a képen látható fákat!	Páros munka	Feladatlap az iskolai tankönyvből
Rész cél: erdőtípusok ismeretének elmélyítése, együttműködési képesség fejlesztése			Kitöltött feladatlap
Rész cél: házi feladat kijelölése	A feladatlap ellenőrzése és kijavítása házi feladat lesz. A tanuló lehetőséget kap a feladattal otthon is foglalkozni, és nem húzzuk az időt a feldolgozással.	Tanári feladatmeghatározás. Egyéni írásbeli lejegyzés	
Részprobléma: Fő téma bevezetése FA rész cél:	Mi jut eszetekbe a <i>fa</i> szó kapcsán? Mindenki próbáljon meg valami fával kapcsolatos szimbólumot mondani! Válaszlehetőségek: tudás fája, családfa, életfa, fa mint joggyakorlat	Csoportos megbeszélés, szabad asszociáció	
Rész cél: testnevelés	Álljunk fel az asztaltól, és végezzünk el egy joggyakorlatot, a fa pózt! Vajon miért ezt a nevet kapta a gyakorlat?	Csoportos testmozgás	jógakártya
Részprobléma: szólások ismeretének hiánya Rész cél: megismerni és megérteni a fához kapcsolódó szólásokat és közmondásokat	Mi az a szólás vagy közmondás? Említetek néhányat a falon lévő képek alapján! Húzz egy közmondást a kupacból, olvasd fel, és keressétek meg a hozzá tartozó képet a falon!	Tanári magyarázat Tudásfelmérés Játék Egyéni felolvasás Megbeszélés	Nyomtatott képek és közmondás ppt
Rész cél: Nevelés	A tanár kedvenc szólása a kupacból: <i>Addig hajtsd a fát, míg vessző!</i> Miért fontos számomra, hogy a tanulók aktívan részt vesznek az órán, és magyarul tanulnak?	Frontális tanári magyarázat.	
Rész cél: a fa mint hungarikum megismerése	Mit jelent a hungarikum, és milyen hungarikumokat ismerünk? (Ha lehet, a fával kapcsolatban.)	Tanári kérdés és csoportos megbeszélés	
Rész cél:	Válasszatok ki egy "hungarikum fát", és olvassátok el magatokban!	Önálló olvasás Csoportos térképolvasás	Lásd ppt- link!

Játékos olvasás- gyakorlás és földrajzi ismeretek	Kinek hol található a fája? Jelöljük be a térképen!		
Részcél: szövegértés és asszociációs képesség fejlesztése	Az apróhirdetés szövege alapján jelentkezzen az, akinek a kezében van a fa. Indokold meg, hogy miért! Ha nem jelentkezik senki, akkor a többiek segítségével kell kitalálni, hogy kinek a fája tartozik a hirdetéshez. Mi adja a fogódzót, a kulcsszót?	Az apróhirdetést a tanár olvassa fel. Csoportos játék	Lásd ppt- link
Részprobléma: óralezárás Részcél: házi feladat	Következő órára elolvasni a fákhoz tartozó szöveget. Emlékeztető a Fekete István-regény kiválasztására	Tanári megnevezés	

A második óra összefoglalása és tanulságai:

A hétfői iskola nehézsége a tanulókkal való tervezhetőség: nem minden tanuló van jelen minden órán. Ezenkívül nem szokták a szülők jelezni előre a részvételi szándékot vagy hiányzást, így nehezen formálható az óra tartalma a jelenlévők szintjéhez. A hiányzók felzárkóztatására nincs külön lehetőség.

Ez a projekt módszernél hátrányos, mivel az órák egymásra épülnek. A második órán 3 új tanuló vett részt, akiknek kimaradt a fenntarthatóság és az erdők általános ismeretéről szóló alapozás. Egyetlen óraközi lehetőség az előző anyag rövid ismétlése, ez az örökzöld és a lombhullató fák csoportosítása volt. Ezt párosan végezték, így az előző órán részt vett tanuló segíthette az újat. A feladat fő célja a páros munka során megbeszélni a fatípusokat, ki mit ismer, és eldönteni együtt, hogy melyik a jó válasz. A csoport vegyes, egy tagja múlt órán is jelen volt, másik tagja számára új volt a téma. Érdekes volt megfigyelni az együttműködés szintjét. Az egyik csoport 3 tanulóból állt: két lányból és egy fiúból. Ügyesen megbeszélték, ki mit csináljon, és törekedtek arra, hogy mindhárman valami részfeladatot kapjanak. A feladat ellenőrzését tudatosan nem végeztük el, ez házi feladatnak marad, hogy mindenki még egyszer önállóan is foglalkozhasson a tanultakkal.

Az óráról hiányzók tudásának pótlásaként a jövőben tervezzük a szülők bevonását a lemaradtak otthoni felkészítésére. Ez a gyakorlatban minimális eredménnyel szolgál, mivel az órák fő célja a csoportos munka fejlesztése és a szóbeli megnyilatkozás gyakorlása, ami azonban mégis lehetőséget ad az ismeretek fejlesztésére.

Az óra fő témája a *fa* volt. Ennek bevezetése asszociációs gyakorlattal kezdődött, mindenki mondhatta, ami a *fa* szóval kapcsolatban eszébe jut. A favágótól kezdve a családfáig minden előkerült. A családfa kapcsán érdekes beszélgetés alakult ki a tanulók között. Voltak, akik készítették már családfát, és vannak, akiknek oly kevés a kapcsolatuk a közeli vagy távoli rokonsággal, hogy nem tartják érdemesnek családfa készítését. Az ilyen jellegű beszélgetés során a szerzőnek spontán módon lehetősége nyílik az érzelmi nevelésre.

A fa mint joggyakorlat is előkerült, így rövid testmozgásra is sor került az óra keretein belül. A mozgás bármilyen apró jellegű beépítése alkalmat ad arra, hogy azok a tanulók, akiknek erre szükségük van, felállhassanak.

A szólások és közmondások megismerésére egy játékot választott a szerző, amelyet a *reftantar* honlapon talált Farkasné Holpert Judit szerkesztésében. A falra ragasztotta a szóláshoz tartozó

powerpointos illusztrációkat, a tanulóknak pedig először végig kellett nézni a képeket, és meg kellett tippelni, hogy melyik szólást-közmondást ábrázolhatja. Ez egyfajta tudásfelmérésül is szolgált. Egyetlen szólást ismertek fel: *a fából vaskarikát*. A játék folytatása a szólások kihúzása, felolvasása, a szólás megbeszélése és a magyarázat felolvasása volt. Végül a tanuló felállt, és megkereste a szólamhoz tartozó képet a falon.

A következő játékos feladat ötletét a tavalyi évi tanulói kívánságfelmérés szolgáltatta. A tanulók jelezték, hogy szeretnének a hungarikumok témával többet foglalkozni. Ezt főképp a diaszpóra táborban részt vevő tanulók hozták fel, mivel ott is közkedvelt téma volt.

A játékban mindenki választott magának egy fát, elolvasta magában a jellegzetességeit. Először közösen kikerestük Magyarország térképén, hogy hol található, azután pedig elkezdtek volna a játékot. A tanár olvasta az első apróhirdetést, és a fa tulajdonosa jelentkezett volna, ha ráismer. A feladat túl nehéznek bizonyult. A legtöbb szöveg meghaladta a tanulók szövegértési képességét, és nehezen értették meg, hogy mi a feladat. A megértés elősegítésére tanári demonstráció szolgált. A tanár kiválasztotta az egyik megmaradt fát, elolvasta a hozzá tartozó szöveget és az apróhirdetést, és megbeszéltük, hogy mi alapján tartozik a fa és az apróhirdetés egymáshoz.

A játék kiválasztásakor a szerző feltételezett bizonyos általános gyermekkorhoz kapcsolódó tudást, például a *Süsü* mese ismeretét, továbbá alábecsülte a szöveg nehézségét. A tanulók megakadtak a szavak jelentésénél: matuzsálem, platán stb., így viszonylag sok idő elment a szókincs bővítésére. A játékra végül nem maradt sem idő, sem kedv, így házi feladatnak lett kiadva a szöveg, és a következő órát ezzel a játékkal fogjuk kezdeni, amennyiben sikerül felkészülni otthon.

A következő óra az őszi szünet miatt nagyobb kihagyással lesz, így a tanulóknak remek alkalom lesz az előző órán megbeszélte olvasmányt elkezdni.

Harmadik tanítási óra

Részprobléma és rész cél	Feladat	Módszer	Eszközök és ntermódum
Részprobléma: Ráhangolódás Rész cél: otthoni feladat teljesítésének felmérése	Ki emlékszik arra, hogy hol hagytuk abba a múlt órát, és miben állapotunk meg? Ki teljesítette otthon a feladatot?	frontális	
Részprobléma: fő téma bevezetése: természet a magyar festészetben Rész cél: esztétikai nevelés	Összeállítottam nektek egy kollázst a természetet ábrázoló magyar festményekből. Ki ismer rá bármelyik alkotásra az asztalra helyezett kártyák közül? Kinek melyik tetszik leginkább, és miért?	megbeszélés	Kollázs festményeket ábrázoló képeslapokból és nyomtatott képekből
Részprobléma: a magyar képzőművészet ismeretének hiánya Rész cél: ismeretátadás. A magyar festők neveinek megismerése. Szövegértés és problémamegoldás didaktikusan	Hozzatok az asztalon lévő papírszeletekből! Olvassátok fel hangosan a szöveget! Keressétek meg a képekhez tartozó festő nevét és a kép címét!	didaktika	Festők neve, rövid jellemzése és a kép címe kinyomtatott papírszeleten

Rész cél: beszédgyakorlás	Válasszatok ki páronként egy festményt, és vázlatosan írjátok össze, hogy mit ábrázol, és hogyan jelenik meg a természet a képen! Minden csapat mutassa be a képét röviden!	Páros vagy kiscsoportos munka a jelenlévők számától függően. Szakértői mozaik kooperatív technika alkalmazásával	képeslapok
Rész probléma és rész cél:	Tervezzük kiállítás ezekből a művekből! Gyűjtsétek össze, hogy milyen információ hiányzik! (alkotók neve, kora, stílusa, művei)	Páros vagy kiscsoportos munka	
	Egy guriga papírra készítsétek múzeumfalat! Ragasszátok fel a képeslapokat, képeket a saját elképzelésetek szerint! Lehet rajzolni képkeretet. Egészítsétek ki szöveggel a múzeumfalat!	Önálló alkotás	A feladathoz a Nemzeti Galériában vásárolt képeslapok szolgálnak alapul és két könyv
Házi feladat Rész cél: egy kiválasztott festőnek és alkotásának részletes elmélyítése	Válasszatok ki egy feladatlapot, dolgozzátok fel otthon szülőik vagy internet segítségével! Akinek van kedve, tarthat egy rövid bemutatót a festményéből.		Nemzeti Galéria feladatlapjai

A harmadik óra értékelése és tanulságai

A projekt negyedik óráját a magyar festészet nagy alakjainak megismerésére szánjuk. Inspirációként Borbély Károly *Nemzeti kulturális örökségünk a képzőművészetben* című műve szolgált. Az óra tervezésekor itt is központi szerepet kap az erdő és a természet, ezért a festmények nem feltétlenül az alkotó leghíresebb képei vagy legjellemzőbb stílusa alapján kerülnek feldolgozásra. A múzeumfal megalkotása során és a házi feladat kijelölésével törekszünk ennek hiányát pótolni.

Az óra célja azt bemutatni, hogy az erdő milyen különböző szerepben és formában került megfestésre. A tanulók magyar nemzeti öntudatának fejlesztése is cél, hogy a holland festőóriások mellett megismerjék a magyar művészeket, és felismerjék értéküket. Mivel az alkotások igen sokfélék, a szerző remélte, hogy mindenki talál magának egy kedvencet. Ez az óra volt az első, amelyen képzőművészet a fő téma, így nehéz volt megjósolni az óra kimenetelét. Mivel a tanulók szeretnek festeni és rajzolni, a veszély fennállt, hogy csak másolni lesznek hajlandóak. Az óra időbeli kerete is problematikus egy ilyen óránál, mivel a kreativitáshoz és a flow-érzéshez szükséges idő szűk.

A kollázsban bemutatott festmények egy sárga nagy kartonlapra lettek felragasztva időrendi sorrendben minden további ismeretanyag nélkül. Az első kérdéssel a szerző felmérte, hogy ki mit ismer. Egy tanuló lány jelezte, hogy már látta a *Magányos cédrust*, és egy fiúnak szintén felrémlett a téma. A többi tanulónak semelyik alkotás nem volt ismerős, magyar múzeumban nem jártak, viszont a holland múzeumokat ismerték. (Ez alól kivétel a szerző gyermeke, aki az októberi szünetben ellátogatott a Magyar Nemzeti Galériába, és élőben láthatta az összes festményt.) A témát mindenki lelkesedéssel fogadta.

A következő rövid megbeszélés során elmondhatta mindenki, melyik festmény tetszik a leginkább, és miért. A tanulók nagy többsége a klasszicista tájfestészet remekét választotta az érthetőség és fényképszerű megjelenítés miatt. Második helyen a *Pipacsmező* végzett.

Az ismeretanyag bevezetésére egy egyszerű játék szolgált. Mindenki húzott egy papírszeletet, amelyen a festő rövid bemutatása szerepelt a mű címével. Az információt mindenki hangosan felolvasta, és együtt megkeresték, hogy melyik képhez tartozik. A mű címe szolgált a legnagyobb segítséget, amely a tanulók absztrakciós képességét hívta elő. Miután minden képnek meglett a "gazdája", a tanár a szakértői mozaik kooperációs módszert alkalmazva folytatta az órát. A tanulók csoportokat alkottak a tanár befolyásolása nélkül. Három lány, három fiú és egy lány egyedül képezték a csoportokat. Képet választottak, és csoportos megbeszélés és egy rövid felkészülés során bemutatták egymásnak a festményt: mit ábrázol, hogyan jelenik meg benne a természet, mennyiben különbözik a többi, asztalon maradt festménytől stb. Saját szavaikkal kellett megfogalmazni, csupán a rövid összefoglaló segített. Nem volt meglepetés a tanár számára, hogy a lánycsapat id. Markó Károly festményét, a fiúk Szinyei Merse Pál *Pipacsos mező* című képét, az önállóan felkészülő lány pedig Csontváry *Magányos cédrusát* választotta. A tanár szándékosan nem motiválta a lány csoportba lépését, az osztály dinamikája és jó hangulata ugyanis támogatja és elősegíti a csoporthoz tartozást akkor is, ha valakinek szüksége van az egyedül végzett munkára. A lány fél füllel hallgatta a többiek előadását, és sajátjára a cédrus újra rajzolásával készült.

A lánycsapat igen részletesen tudta megfogalmazni a festmény értékeit és az életkép témáját. Egymásnak adva a szót mindenki mondhatott valamit a képről. A fiúk a *Pipacsos mezőt* az egyszerűség miatt választották, hogy ne kelljen sokat beszélni róla. Megpróbálták kitalálni, hogy a festmény háttérében lévő embernek mi a szerepe: a mező szépségét élvező kiránduló szerepe helyett a virágokkal foglalkozó fizikai munkás szerepét kapta. Különleges perspektíva, amelyet az egyik tanuló társadalmi körülményei határozhattak meg. Az önállóan dolgozó lány ügyesen kiemelte a festmény furcsaságait a többihez hasonlítva. A színek nyerték meg igazán, és az egyetlen elem, ami "elrontotta" számára a képet, a lúdynak kinövése volt...

Az utolsó feladat egy múzeumfal készítése volt. A tanulók együtt átragasztották a képeket és a hozzá tartozó információkat. Mindenki kiválaszthatott egyet, amelyet feldolgozott. Keretet rajzoltak, vagy megpróbáltak a festő stílusában új és hasonló képet készíteni.

A feladat célja a kreativitásnak teret adva a szabad alkotás volt. Mivel csak 10 perc maradt az órából, mindenki saját maga dönthette el, mennyire mélyen akar a feladatban elmerülni. A segítségre szoruló tanulókat a tanár motiválta a festményről való beszélgetéssel. Így sikerült az MS Mester művét is oltárba helyezni. Ebben segítség volt a tanuló vallási neveltetése.

Az óra lezárása a tanulók egyéni házi feladat választásával végződött. A fiúk hamarabb befejezték az alkotást, mint a lányok, így a feladatkijelölés és magyarázat nem frontálisan, hanem egyenként történt.

A házi feladat célja egy-egy festő és művének elmélyítése. A feladatlapok a Magyar Nemzeti Galéria honlapjáról származnak. Három feladatlap közül lehetett választani, amelyet otthoni feldolgozásra kaptak: Székely Bertalan *II. Lajos holttestének feltalálása*, Munkácsy Mihály *Rőzsehordó nő* és Szinyei Merse Pál *Lilaruhás asszony*.

A múzeumfal elkészítésének folyamatát és az együttműködést jól ábrázolja az alábbi fénykép, amely az óra alatt készült.

A múzeumfal megvalósítása 2022. november 5.

Tanulók munka közben: múzeumfal alkotása

A kollázsban az alábbi festők és a róluk szóló információk szerepeltek a Nemzeti Galéria kiadványai alapján.

Id. Markó Károly (1793-1860): klasszicista tájképfestészet, idill, mitologikus témák, olasz táj, *Tájkép Tivoli mellett szüretelőkkel* (1846)

Barabás Miklós (1810-1898): portréfestészet, arcképfestészet, életképek
Vásárra induló román család 1843-1844

Székely Bertalan (1835-1910): történelmi festészet, hazafias irányzat, romantika, *II. Lajos tetemének feltalálása*, 1526, *A mohácsi csata: a természet igen sivár*

Munkácsy Mihály (1844-1900): az egyik legismertebb magyar festő, realista életképek a társadalom kirekesztettjeiről, tájképek, Alföld és Barbizon, párizsi szalonok elitje, *Rőzsehordó nő*

Benczúr Gyula (1844-1920): történelmi festészet, nemzeti győzelmek történeteit festi meg (*Vajk megkeresztelése*, *Buda várának visszafoglalása*, *Olvasó nő erdőben*)

Paál László (1846-1879): csöndes ösvények és rejtelmes erdők festője. Táj és titokzatosság, magány, kevés embert ábrázoló képek, *Út a fontainebleau-i erdőbe*

Szinyei Merse Pál (1845-1920): impresszionizmus, tiszta tájképfestészet, *Pipacsos mező*

Ferenczy Károly (1862-1917): nagybányai festészet, modern magyar festészet, tájfestészetének központjában az ember és a táj kiegyensúlyozott, harmonikus viszonya áll, plain air festészet, *Festőnő*

Csontváry Kosztka Tivadar (1853-1919): látomásos festő, az égi hang és szimbolikus színvilág, abszolút történelmi tájkép, hatalmas panorámaképek, *Magányos cédrus* (1907): földet és eget összekötő életfa

Vaszary János (1867–1939): a 20. századi magyar művészet egyik legsokoldalúbb alakja. Az 1890-es évek végén a szecesszió egyik első hazai képviselője volt, később az impresszionizmus, az expresszionizmus, majd az art deco stílusában is alkotott. Művészetét már kortársai, a kritikusok és a művészettörténészek is nagyra értékelték. Képeinek színessége, a formálás magabiztossága és ereje,

a nagy, szintetikus formalítás képessége tette őt művészként és tanárként is kora egyik legnagyobb hatású mesterévé. *Verandán álló nő* (1930).

Krasznai Tünde-Ilona: Magyar nemzeti ünnepekre való zenei és prózai felkészülés multikulturális közegben

A projekt kidolgozója: Krasznai Tünde-Ilona, a Magyar Művészetek Iskolája igazgatója és zongoratanára.

A projekt célcsoportja (résztevői korosztály és létszám): 8 magyar diák, 5-14 évesek, három felnőtt segítő a csoportos munkában, 8 amerikai, magyarul nem beszélő zongorista.

A projekt időtartama: 2 és fél hónap, január 1-jétől március 15-ig. 7 alkalomból álló másfél órás csoportos készülődés, 80 egyéni órából álló zongoraóra. A 8 diák hetente vesz részt egy személyes zongoraórán.

A projekt megvalósítási helyszíne(i): A projekt 2021. március 15-én a connecticuti Calvin United Church of Christ of Fairfield magyar református egyház dísztermében valósult meg.

A református egyházhoz tartozó Magyar Művészetek Iskolája nem csak célul, de eszközül is használja a magyar nyelvet, melynek több szinten való alkalmazása különböző tudású diákokat ér el, és tanít kultúrára, képességfejlesztésre és művészi kreativitásra. Az iskola kéthetente működik, de a rendszeres fellépések, közös projektek miatt úgynevezett extrafoglalkozásokat iktatunk be, melyek során hetente találkozunk a diákokkal. Az egyik ilyen projekt a március 15-i nemzeti ünnep, valamint a Trianonra való megemlékezés. A március 15-i koncertprojekt részleteit szeretném ismertetni, melyet januárban kezdünk el, két és fél hónap áll rendelkezésünkre, és hét alkalom során másfél órában készülünk fel rá. A nyolcadik lépés maga a koncertfellépés, melyet projektcélként tűzünk ki. Mivel különböző korú és felkészültségű diákok vesznek részt a projektben, így mindenki más-más célokkal indul neki a kihívásnak:

- van, aki a fellépési rutinját szeretné fejleszteni, ezek azok a gyerekek, akik jól beszélnek, írnak-olvasnak magyarul, és hangszeren is játszanak szólóban, valamint gyakran szerepelnek aktívan, és alapvetően bátrak.
- van olyan is, aki csak a magyar nyelvtudását szeretné fejleszteni: olyan diák, aki nem beszél jól magyarul, írni és olvasni sem tud magyarul, nem tanul hangszeren, nincs fellépési rutinja, és általában zárkózott egyéniségű, és alapvetően passzív attitűddel rendelkezik.
- vannak olyan felnőttek, akik tagjai az egyház Nőszövetségének, akik közös éneklés formájában lépnek fel a gyerekekkel, akik zömmel a gyerekek anyukái. Ők sem rendelkeznek színpadi rutinnal, és inkább visszafogott egyéniség jellemzi őket. A Nőszövetség célja a magyar kultúra mélyebb elsajátítása, személyes egyéniségük fejlesztése és a gyerekeik motiválása.
- -vannak az amerikai, magyarul egyáltalán nem beszélő zongoristák, akik csak fellépnek a koncerten zongoraszólóval, nem vesznek részt a közös munkában, egyénileg készülnek fel. Ők a szólisztikus képességek fejlesztését tűzik ki célul, valamint a magyar történelem és kultúra megértését és annak passzív befogadását. Ők motivációs célul szolgálnak a magyar diákok számára, akik ebből inspirációt merítenek a fellépés során.

Foglalkozás és koncert

- **éneket** adunk elő közösen és két himnuszt: magyar himnuszt az elején, székely himnuszt a végén, amit a közönséggel együtt énekelünk. A két himnusz nem igényel tematikai felkészülést, maximum egy vagy két alkalommal foglalkozunk velük, ahol a kevésbé tapasztalt diákokkal elolvassuk csak a szöveget, értelmezzük az ismeretlen szavakat, és végül videó segítségével elénekeljük a himnuszt. Az aktív gyerekek a himnuszek szövegét és dallamát jól ismerik.
- a hét énekből **5 éneket táncos koreográfiával** adunk elő. A tánc tematikája összetett koreográfiát tartalmaz, mely a kognitív és a motorikus képességeket egyaránt fejleszti. Csoportos, páros és egyéni táncos formákat alkalmazunk, mely az egymásra való figyelmet, az empátiát és az összhangot fejleszti, de ugyanakkor erősíti az egyéni kifejezés koncentrált képességét is. Például, amikor önmaguk körül forognak egyénileg egy adott ritmusban, adott irányban és tempóban, de mégis összhangban kell forogniuk, miközben nem érintkeznek egymással, csak figyelni kell a másakra az egyéni mozgás folyamán is. Ez a térbeli orientációt fejleszti, különösen a 6 év alatti korosztálynál. A tánclépések pontos elsajátítását a harmadik, negyedik foglalkozás során kezdjük el gyakorolni, amikor már jól tudják a dallamot és a szöveget is. Az ének hiányos ismerete esetén az aktív diák is bizonytalan a táncban, mert más-más idegközpont felelős a mozgásért és a dallam/szöveg énekléséért. A tánc segít a passzív diákok kibontakozásában, akik lehet, hogy az ének szövegét csak hozzávetőlegesen ismerik, de a dallam, a ritmus és a mozgás kordában tartja az érzékeiket, így összhangban tudnak mozogni a többiekkel. Mozdulás, hallás, látás együtt érvényesül, és a gyerekek egy tevékenységként érzékelik a közösségben való feloldódást. A jó mozgáskoordináció elősegíti a dallam és a szöveg elsajátítását. Sokkal hatékonyabb, mintha csak ülve énekelnék el az adott éneket.

Énekek prózai előadásban

A hét dalt, beleértve az elején a magyar himnuszt is, mielőtt közösen elénekelnék és eltáncolnák, **prózai előadásban**, versként is ismertetik a közönséggel. Ezt csak a magyarul jól tudó, aktív diákok mutatják be. Ennek kettős célja van, az egyik pedagógiai, a másik pszichológiai. A pedagógiai a diákokra vonatkozik, akik jobban megértik a szöveget, ha nem énekelve adják elő, ez kiváló nyelvfejlesztés nekik. Az amerikai akcentust szinte teljes mértékben ki lehet iktatni ezzel a technikával. Ezt a foglalkozást a negyedik, ötödik alkalommal kezdjük el, amikor énekelve már nagyjából hallás után ismerik a szöveget. A precizitást ilyenkor kezdjük el alkalmazni, amikor szavanként végigmegyünk a szövegen, és minden ismeretlen szót értelmezzük, szinonimákat mondunk rájuk, és különböző nyelvtani gyakorlatokat játszunk el. Az ismert szövegből való kilépés egy nyelvtani gyakorlat során élénkebbé teszi a nyelvtani szabályt a diák elméjében. Ha például egy-egy kifejezést áttesszünk egyes szám első személyből többes szám harmadik személybe, vagy egy kijelentő mondatot felszólító mondatá alakítunk, igéket igekötős igékre változtatunk egy-egy példa erejéig, a felkészülés során hasznos nyelvtani tudásra tesznek szert anélkül, hogy tudatosan tanulnák meg a nyelvtani szabályrendszert. A prózai szövegnek egészen máshol van a hanglejtése és hajlítása, mint ahogyan a dallamban előfordul. A helyes hangsúlyok elmosódnak az énekekben a zenei nyújtások és a melizmák miatt. A pszichológiai ok a közönségre vonatkozik, akik tisztábban megértik az adott éneket, ha előbb pusztán a szöveget hallgatják meg, és utána jobban élvezik a zenei és táncos előadást. A dallam és a tánc csúcspontja vagy mélypontja mindig organikusan illeszkedik a szöveg értelméhez. Ez azt jelenti, hogy a szövegben a legfontosabb szó sokszor a dallamban a legmagasabb hang, amit hosszan kell

kitartani. A hangtechnikai nehézségek miatt sokszor pont ezeket a fontos szavakat nem hallja meg a közönség. A táncban a szöveg mélypontján éppen lefelé nézve térdepelünk, amit alig hall meg a közönség, így pont a lényeges szavak kerülhetnek háttérbe. Ezért fontos dramaturgiai szempontból a szöveg verses ismertetése.

Prózai előadások, versek:

A projekt tartalmaz egy **hosszú verset** (Petőfi Sándor: *Nemzeti dal*), melyet közösen, felváltva adunk elő. Ez olyan csoportos előadás, ahol mindenki szólóban mutatkozik meg. Itt tekintettel vagyunk a nyelvtudás erősségére, és a diák személyiségét vesszük figyelembe akkor, amikor a sajátos szóló részeket megkapják, valamint az akcentusuk sajátosságaira is odafigyelünk. Ez azt jelenti, hogy ha tudjuk egy diákról, hogy problémája van a 'gy' hang kiejtésével, vagy leharapja a szóvégi mássalhangzókat, akkor igyekszünk ezeket a részeket nem neki adni, hogy a fellépés alatt ne a gyenge oldala mutakozzon meg. A felkészülés során a nem nekik szánt részeket is felolvastatjuk velük, hogy a nyelvi hiányosságaikat korrigálják. A magyarul jól beszélő diákok hosszabb részeket kapnak a versből, többször rájuk kerül a sor, és a fellépés során is olvassák a szöveget, hiszen ügyesen, gyakran felpillantva a közönségre tudnak folyamatosan szavalni. A rövid részeket az introvertált személyiségű diákok kapják vagy a kicsik, akik még nem olvasnak, vagy olyan 6 év feletti, akik olvasnak, de nem magyarul. Ők a rövid részeket fejből tanulják meg, és többnyire egy alkalommal szerepelnek. Bátorító eszközöket előszeretettel alkalmazunk, melyek a félénk szereplést nyitottá teszik, oldják a feszültséget, és biztonságot adnak az izguló diáknak. Ilyen például egy kézben tartott kard felemelése a képnek megfelelő tartalom alátámasztására. A diák a tárgybeli összefüggés miatt gyorsabban és magabiztosabban memorizálja a szövegét.

A szakaszok végén ismétlődő refrént együtt és hangosan mondja mindenki. Ez erőt és bátorságot ad a további szóló részekhez, továbbá szoros összetartozás érzetet is nyújt a diákoknak.

A projekt öt rövidebb **verset** is tartalmaz, melyet szintén olyan diákok vállalnak, akik jól beszélnek magyarul, és szeretnek aktívan a színpadon szerepelni. Ez azért fontos, hogy a kitartó diák megtapasztalja a teljességet az individuális prózai megnyilvánulásban. A teljes projekt az övé, az eleje és a vége is, amiben nem segít neki senki, nem közös munka, nem csoportos munka, itt csak magára figyel, és önmaga egyéniségét mutathatja meg. Ezek a rövid versek motivációs céllal is szolgálnak a visszahúzódiók számára, akik a jövőben talán bátrabban vállalnak egyéni szerepeket, akár egyéni versmondást is.

Prózai előadások

Szindarab: Rövid prózai előadás színpadi mozgással, 6 szereplővel és négy furulyával, a háttérben zenei aláfestéssel.¹⁹ A háttérzene a bevonuláskor, a közjátékban²⁰ és a végén hangzik el, amikor a furulyások egy-egy hanggal megerősítik a háttérzenét. Aki jól furulyázik, az a háttérzene teljes dallamát játssza. A dráma Mátyás király egyik tanulságos történetét mutatja be. A két narrátor ülve olvas. Ők a legjobban beszélő diákok, és a leghosszabb részt olvassák. Ezen kívül két-két pár jelenik meg a színpadon kellékekkel: király és királynő, koronával és paláttal, borospohárral. A párbeszédet fejből mondják, miközben szabadon mozognak a színpadon, expresszív kijelentéseket, emocionális

¹⁹ Zenei aláfestés forrása: https://www.youtube.com/watch?v=vvCfoqQE1lo&ab_channel=Tunde-IlonaKrasznai

²⁰ Közjáték forrása: https://www.youtube.com/watch?v=x-qeX_v9Gsl&ab_channel=Tunde-IlonaKrasznai

megnyilvánulásokat mutatnak be, fizikailag is eljátszva azokat: sírás, veszekedés, megtorlás, szomorúság, öröm és vidámság. Ez az önkifejezés szabadabb formája a kötött versek elszavalásához képest. Az érzelmi töltés kifejezésben és értelmezésben is gazdagabbá teszi a diákok mondanivalóját. Magukat helyezik bele a szerepükbe, és kilépnek saját kereteik és félelmeik medréből. A másik két szereplő, a szekeres és a szamaras egy konfliktushelyzetben veszekedik. Itt is az egészséges önkifejezés megengedett formája ölt testet a haragos szerepekben. Amikor a diák szerepet játszik, akkor minden érzelmi megnyilvánulás elfogadott, sőt dicséretes. Ha a diák jól játssza a mérges

ember vagy király szerepét, akkor a goromba viselkedésért dicséret jár. A diák megérti a különbséget a való világ és a színjátszás világa között empirikus módon. Az egységhez való tartozás sajátos formáját tapasztalják az előadás végén. A próbákon különösen felüdült állapot jellemzi őket, s ezt az élményt a versek vagy a közös énekek felmondása során nem tapasztalják meg ilyen intenzitással.

Prózai előadások

A kiejtett szó ereje és súlya

Különleges esetekben a dráma nyomatékosítása érdekében megengedett néhány egyéni eljárás, mely sajátos előadásmódbeli eltérésekkel bír a megszokotthoz képest. Figyelemre méltó egy március 15-i ünnepség esetében a 13 aradi vértanú jelentőségteljes szerepe. A gyerekek nem valószínű, hogy megértik a történelmi esemény súlyosságát, azonban emlékeztetéssé tehetjük számukra is és a közönség számára is fontos szerepüket például azzal, ha a *Kossuth Lajos azt üzente* című dal eléneklése és eltáncolása után a gyerekek egyenként szöveggel elmondják a 13 nevet. A dallamban már szerepelnek a nevek, de olykor csak családnevek, vagy a dallamvezetés és ritmus olyan irányba tereli a nevet, amit nem lehet érteni. Nagyon hatásos, amikor a végén elhangzik mind a 13 teljes név, és közben odaállnak a 13 kép fölé, amit előzőleg a színpad közepére helyeztünk el. A foglalkozások során sokat gyakoroljuk az idegen hangzású neveket, rövid történelmi háttérrel is biztosítunk, például azt, hogy ki volt a felelős a halálukért. A nevek gyakorlása elősegíti a különböző kétjegyű mássalhangzók értelmezését is. A *Damjanich*, *Knézich* nevek végén nem a nehezen megtanult 'cs' betűt írjuk, mégis 'cs'-nek ejtjük. A *Schweidel* és *Dessewffy* nevek 's' és 'zs' hangja is komoly befogadói foglalkozást igényel. A neveken nevetgélnek, ahogyan próbálkoznak a kiejtéssel. Gyakran egy hasonlóan hangzó ismert tárggyal társítják, melyet multaságosnak találnak. A vidám hangulatú felkészülés azonban mély nyomot hagy bennük, és felnőtt korukra valószínűleg a helyzet kiélezettségét is megértik majd. A nevekre biztosan emlékeznek majd az öt-hat alkalom során tartott foglalkozásoknak köszönhetően.

Készségek és képességek

A projektben zömmel olyan készségekkel rendelkező diákok és felnőtt diákok vesznek részt, akik alapvető kognitív készségekkel rendelkeznek, melyeket jóval korábban a projekt megkezdése előtt elsajátítottak. Ezek olyan procedúrák, mint egy hangszer technikai ismerete vagy a kotta gyors olvasása, ami lehetővé teszi a lapról éneklés vagy zongorázás spontán lejátszását különösebb gyakorlás nélkül. Ilyen készségű diákok felkészülése a projektre rövidebb időt vesz igénybe, hiszen a könnyebb anyagok elsajátításához elegendő rutinnal rendelkeznek, és már több hasonló projektben vettek részt korábban, valamint tapasztalatuk van a színpadon való szereplésben, és a megfelelő fellépési rutinnal is rendelkeznek. A lámpaláz leküzdése nekik kevesebb stresszel jár, mint azoknak a diákoknak, akik zárkózottabbak, tapasztalatlanabbak, és nem rendelkeznek korábbi procedurális

tudással. A zongorázni nem tudó vagy magyarul nem tudó diákoknak nehéz egy ilyen projektben részt venni, mivel nem rendelkeznek motorikus képességekkel egyik területen sem, sem a prózai területen, sem a zenei területen, így a nehéz és a könnyű kihívások is egyformán terhelik őket. A tapasztalat mégis azt mutatja, hogy a zongorában vagy a magyar nyelvben jártas diákok jobban és hamarabb elsajátítanak olyan tevékenységeket, melyben ugyanolyan járatlanok, mint tapasztalatlan társaik, például a táncban vagy egy új hangszer megszólaltatásában. Automatikusan alkalmazkodnak a ritmushoz és a tánc formai felépítéséhez, és hamarabb megtanulnak komplex mozdulatsorokat, holott ugyanolyan új nekik, mint a magyarul nem beszélő és hangszereken nem játszó társaiknak. A furulya és a xilofon használata két-három foglalkozás után természetessé válik számukra. A kotta és a ritmusképletek korábbi ismerete segít nekik ebben, így az összehasonlítás tudatalatti képessége automatikusan működésbe lép náluk. Gyorsan analizálják és felismerik a közös vonásokat az ismert és az ismeretlen hangszerek között, melyeket spontán alkalmaznak.

Természetesen vannak olyan tehetséges és jó készségekkel bíró diákok, akik nem tanultak procedurális tevékenységet a projektet illetően, de átlagon felüli képességekkel rendelkeznek, például jó a memóriájuk, ösztönösen szépen énekelnek, bár a kottát nem ismerik, jó a ritmusérzékük, így a táncos mozdulatokat azonnal elsajátítják különösebb gyakorlás nélkül. A magyarul nem beszélő diákok a magyar kórusban könnyen megtalálják magukat, a dallamot mindig jól éneklék, és a szövegben lévő fontosabb szavakat, hosszabb hangra épülő, nyújtott hangokon lévő rövidebb szavakat vagy szótagokat értelmesen és hallhatóan éneklék. Így a magyar közönség érti őket, és nem zavarja a magyarul jól beszélő és éneklő, zongorázni tudó diákokat a közös munkában. Kitűnően tudnak együttműködni velük, és nyitottak a tőlük való tanulásra is. Alapvetően jó alkalmazkodási és imitáló képességgel rendelkeznek, ami a projekt sikerességét nagyban elősegíti. A korábban nem ismert magyar szavakat énekelve megtanulják, ráadásul az adott szövegkörnyezeti előfordulásukban, mely így nemcsak a szókincs fejlesztésére kiváló, hanem nyelvtani szerkezetek elsajátítására is és a kulturális értékek megértésére is.

Tudás – elsajátított lexikális tudás

A zeneileg jól képzett diákok nemcsak kététhetente vagy fellépések előtt, hetente járnak foglalkozásra, hanem heti rendszerességgel járnak személyesen egyéni foglalkozásra is, ahol zongorát, zeneelméletet és szolfézszt is tanulnak. A Kodály-módszer alkalmazása és a szolmizációs kézjelek használata segíti őket a hangok térbeli elhelyezkedésében és azok magasságának szemléltetésében. A gyerekek ismerik a ritmusképletek szabályait, a hangnemek előjegyzéseit és az ujjrendek összefüggéseit, valamint az alapvető zenei nyelvezetet és a fogalmak közötti összefüggéseket. Ilyen tudású gyerekekkel gyorsan halad a felkészülés, kevesebbet dolgoznak otthon a szülőkkel, inkább önállóan, adekvát módon gyakorolják be – az ismert szabályokat betartva, fegyelmezetten – a nekik kiadott szóló zongoradarabokat. A zongorázni nem tanuló diákok nem rendelkeznek ezekkel az ismeretekkel, és egy 7 alkalmas felkészülés nem elegendő ilyen ismeretek elsajátítására. Ők alkalmazkodnak a képzetebbekhez, és ilyen formán számos alapvető zenei fogalmat átvesznek tőlük, és implementálják azt a saját tudástárukba, melyeket az élet más területein sikerrel alkalmaznak.

A zongorázni is tanuló diákok hozzáállása sokkal intenzívebb és eltökéltebb a magyar iskola iránt is, mint a nem zongorázóké. Jelenleg mindenki tanul zongorázni is, aki az iskolába jár, kivéve azokat a diákokat, akik nincsenek beiratkozva, csak alkalmanként járnak a magyar iskolába. A projektben

szereplőkből csak ketten nem tanulnak zongorázni, ami összefüggésbe hozható a nyelvi készségeikkel is, melyek nem kimagaslóak. A sokoldalú zongoristák elkötelezettségüket azzal is kinyilvánítják, hogy nemcsak a kiadott anyagot tanulják meg, hanem önszorgalomból, saját maguk tanulnak meg egy verset, vagy nagyobb kihívásokkal teli darabon szeretnének dolgozni, ami a szintjüket még meghaladja, de úgy érzik, meg tudnak birkózni vele, hiszen átlátják a logikáját, és jól értelmezik az adott zongoradarabot, csak a technikájuk még nem teljesen kész rá, de az érzelmi odaadásuk, akaraterejük és intelligens mérlegelő képességük segítségével a lényegét átlátják, és a mű főbb keresztmetszetét már ismerik is. Ilyenkor hagyom őket kibontakozni, de nem hozom őket stresszhelyzetbe fellépés keretében. Ezeket a nehéz darabokat csak személyiségfejlesztés és a szakmai előremenetel céljából tanuljuk, a cél nem a közönségnek való előadás. A fegyelmezett diákok jó hatással vannak a kényelmesen és lassan tanuló diákokra, motivációval szolgálnak számukra, akik később az egészséges rivalizáció okán komolyabban veszik a nyelvtanulást. Ezért is léptetem fel a magyar iskolába járó diákokat az amerikai zongorázó gyerekekkel és felnőttekkel, mert az amerikaiak megtanulják a magyar kultúra és művészet értékét, a magyar diákokat pedig inspirálja az amerikai zongoristák elszántsága.

Projekt leírása	Projekt állapota és célja	Felkészülés eszközei	Gyakorlati módszerek
Március 15-ei műsor összeállítása és koncerten való bemutatása. Hangszeres fellépés zongorával, xilofonnal, furulyával és énekkel. Prózai jelenetek közös es szóoló versekkel, valamint színdarabbal.	Kezdés, tervezés Tervezett anyag kiadása pdf-formátumban. Szöveg megismerése, elolvasása, hanganyagok és kották összegyűjtése, dallamok meghallgatása, megismerése és a hangszerek előkészítése, behangolása, alapvető használata és a tervezett hangok megismerése. A cél az anyag nagy vonalakban történő megismerése. Versek meghallgatása profi előadókkal videón és a zenei anyag megismerése: énekek meghallgatása videón és a kották leolvasása.	- PDF-olvasó programok alkalmazása - Youtube-linkek használata - Nyomtatott anyag biztosítása a fellépők számára - Kották és hangszerek biztosítása	Közös ismerkedés az anyaggal csoportos tevékenység formájában. Egyéni kérdésekre való válaszok biztosítása a projekt elkezdésének eligazítására.
Hosszabb versek megtanulása, begyakorlása egyenként, felváltva. Petőfi Sándor <i>Nemzeti dal</i> című versének tanulása	Folyamatban - Próza (hosszú versek) A hosszabb versek elsajátításának módszerei többre bontottak: az olvasni jól tudó diákok hosszabb részt kapnak, melyet elolvasnak. Olvasni nem tudók vagy a 4-6 éves korcsoportú gyerekek rövidebb részt kapnak egy hosszabb versből, amit memorizálnak. A cél a kiadott szöveges részek folyamatos olvasása és felmondása, hibák és kiejtési hibák kijavítása, az egymás után következő diákok zökkenőmentes érkezése a vers folyamatosságának érdekében.	- Tablet vagy számítógép használata - Papírlapról való olvasás, memorizálás - Kártyák alkalmazása, melyeken a vers sorainak első szavai vagy szótagjai láthatóak a memória fejlesztés céljából	Csoportos, frontális tevékenység egyéni gyakorlással. A diákok egymást hallgatva tanulják meg a teljes vers anyagát, de szólóban csak a saját részeit olvassák vagy fejből mondják. Ismétléses módszerekkel, játékos gyakorlatokkal és egymás kiejtésének kijavításával haladnak az anyag elsajátításában.
Rövid szóoló versek gyakorlása	Folyamatban – Próza (szóoló versek) • A fellépni szerető gyakorlott diákok rövid verseket is mondanak többnyire fejből, de aki jól olvas, az a fellépésen is olvassa.	- telefon vagy kis tablet használata - Mappa használata vagy papír alkalmazása olvasáshoz	Egyéni gyakorlás, önálló munka. Irányított szemtől szembeni gyakorlás a tanárral.

Színarab gyakorlása (például egy Mátyás királyos rövid történet bemutatása) furulyás kísérettel és háttér- zenével, melyet egy hanglejátszó vagy youtube-link szolgáltat, amire a diákok furulyáznak vagy xilofonoznak.	Folyamatban – Próza (színarab) A színarabban való részvétel két narrátorral és legalább négy szereplővel játszódik, valamint 2-2 hangszerrel. Két főszereplő, Mátyás király és Beatrix és két mellékszereplő, a szekeres és a szamaras szerepel felváltva színpadi mozgással és drámai előadásbeli módszerekkel. A két narrátoron kívül mindenki fejből mondja a szerepet. A háttérzene lejátszása lejátszóról megy, amire két diák egy-egy hangot hosszan fúj furulyán, vagy egy-egy főhangot a xilofonon szólaltat meg. Ez lehet egy magyarul nem beszélő diák, aki nem vesz részt a színarabban, de olyan fellépő is, aki éppen nem szerepel a darabban (a szekeres és a szamaras tud furulyázni Mátyás király és Beatrix vitája után, mivel ők már nem szerepelnek a prózai részben). Hangszeren jól játszó diák nemcsak egy-egy hangot fúj, hanem az egész háttér dallamot játssza a hanglejátszóról érkező dallamra ugyanabban a hangnemben..	- Jelmezek használata gyakorlás során is - Korona, kard, kulacs, ág, szekér, számbábú és egyéb eszközök bevonása, azoknak színpadi elhelyezkedése és használatának gyakorlása, miközben a betanult szöveget mondják. - Drámapedagógiai módszerek alkalmazása a gyakorlás során. - A színarabot mozgással gyakorolják, miközben a szöveget képernyőről vagy kivetítőről olvassák az első próbáik során. - Xilofon, furulya	irányított foglalkozás csoportos munka Kooperációs összhang a diákok közt egyéni, szemtől szembeni és frontális hozzájárulással. Párbeszéd és monológ összjátéka és egyéni képességek fejlesztése, olyan csapatmunka, ahol az egyéni tehetség kreatív megnyilvánulása bontakozik ki.
Közös énekek kórusban való előadása (például <i>Elindultam szép hazámból</i>) táncos koreográfiával és zongorakísérettel	Folyamatban – Zenei rész (Kórus) – A közös énekeket egyszerre, egy időben adjak elő kórus formájában, miközben alapvető mozgásos tánc- koreográfiát mutatnak be. Ebben mindenki részt tud venni, az is, aki nem beszél magyarul. A dallam ismerete segít hamarabb memorizálni a szöveget, a ritmus és a ritmusminták ismétlődése segít a tánc lépéseinek könnyebb elsajátításában. Koordinációs képességeket és memóriát fejleszt, valamint az önkifejezés szabad áramlását, mivel nem egyedül, szólóban énekelnek, hanem együtt, közösen, így senki nem izgul vagy fél attól, hogy valamit elront vagy rosszul csinál.	- Zongora - Megfelelő ruhák és cipők - Adott esetben jelmezek - Videólejátszó	Csoportos, irányított közös munka, személyiségbeli önállósággal és tapasztalattal. Kipróbálhatja egyéni kreativitását a csoportban.
A főpróba, vagyis a hetedik foglalkozás, ahol mindent úgy adunk elő, ahogy a fellépésen. Itt látni véljük a fellépés valós eredményét és sikerességét, az apró pontatlanságok kijavítása ilyenkor még esedékes.	Főpróba, összegzés, fellépés A főpróba és a fellépés gyakorlatilag ugyanaz, nincsenek tervezett tematikai foglalkozások, gyakorlatok vagy egyéb technikák alkalmazása. Itt a beérett produktumot adjuk elő olyan formában, amiben jelenleg az van. A főpróba a stressz és a fellépési lámpaláz leküzdésére a legalkalmasabb. Ilyenkor többször is végigmegyünk a teljes műsoron. Legalább háromszor, hogy a fellépés ehhez a teherhez képest könnyebbnek érződjön. Ha háromszor jól sikerül, akkor valószínűleg maga a fellépés is sikeres lesz.	- A meglévő anyag szokásos felhozatala. - nyomtatott papírok, hanganyag és videó- anyaghoz való lejátszó - jelmezek - fellépőruhák és cipők - hangszerek	Közös és egyéni szereplés. Alkalmazkodás és egymás biztatása. Irányított és egyben szabadon engedett attitűd. Úgy lépünk fel közösen, hogy mindenkinek van egyéni része is a közös projektben. Önbizalom növelése, dicsérés gyakorisága és buzdítás. Légzésgyakorlatok alkalmazása fellépés előtt.

hagyom őket kibontakozni, de nem hozom őket stressz helyzetbe fellépés keretében

Magyar Művészetek Iskolája Magyar Dráma Szakkör, Fairfield

Hungarian School of Arts (www.prodigypianist.com)

Március 15-ei műsor forgatókönyve

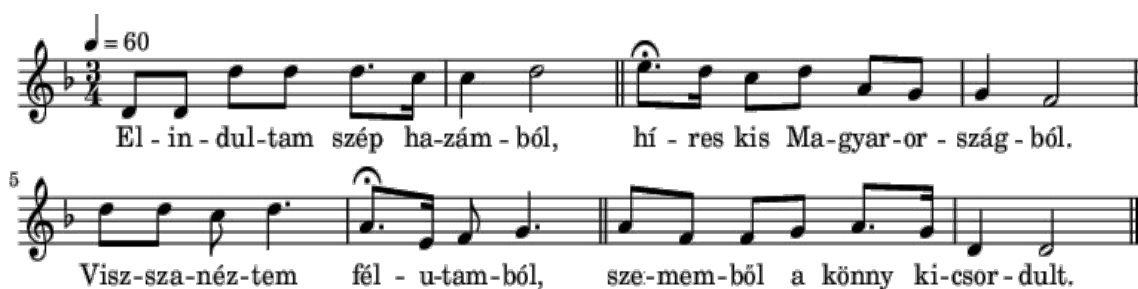
1. Himnusz (Csak szöveggel: soronként egy-egy szereplő felváltva szavalja, utána mindenki éneklő állva, a közönség is.)

Isten, áldd meg a magyart
Jó kedvvel, bőséggel,
Nyújts feléje védő kart,
Ha küzd ellenséggel;
Bal sors, akit régen tép,
Hozz rá víg esztendőt, Megbűnhődte már e nép
A múltat s jövődőt!

Videó: https://www.youtube.com/watch?v=W3fAlt7g7-s&feature=youtu.be&ab_channel=Tunde-IlonaKrasznai 2:1

2. Elszavalják az *Elindultam szép hazámból* című dalt zongorarakísérettel énekelve, mindhárom versszakkal (Bartók Béla feldolgozásában), koreográfiával

Elindultam szép hazámból

Videó <https://www.youtube.com/watch?v=dBL1vSwSNv4> 1:22

3. Hess, páva, hess, páva

Elszavalják, utána énekelve eltáncoljuk a betanult koreográfiával

Videó: https://www.youtube.com/watch?v=eh6bgBUkWy8&ab_channel=Tunde-IlonaKrasznai 1:51

4. Petőfi Sándor: Nemzeti dal

Videó: https://www.youtube.com/watch?v=wIwNLjX0kA&ab_channel=Tunde-IlonaKrasznai

5. Elszavalják, utána zongorakísérettel elénekeliük mindegyik versszakot (Kodály Zoltán feldolgozásában) koreográfiával

A csitári hegyek alatt

Moderato
♩ = 104

NYITRA M. K. Z.

Videó: https://www.youtube.com/watch?v=4GacFA2_RCw 2:45 Rost Andrea szoprán operaénekesnő és Kocsis Zoltán zongoraművész előadásában: <https://www.youtube.com/watch?v=zVT2Xec8F08>

6. Szóló versek

Sarkady Sándor: Március 15-re

Zeneszó zeng, menetelnek, süt a napfény, fut a felleg; fel a zászlót, fel az égre –
Magyarország örömére!

A szabadság dala szálljon, aki ember, ide álljon: jövel édes szabad ország –
gyönyörű légy, Magyarország!

Sarkady Sándor: Fel!

Itt az óra, itt az óra! Aki vitéz, fel a lóra!
Rajta vagyok, rajta máris, Vitéz volt a nagyapám is.

Donászy Magda: Vígan dalol...

Vígan dalol a madár, virágzik már a határ.

Fenn az égen, jókedvében száll a gólyapár.

Tavaszi szél ébredézz, magyar zászló lengedezz! Fiúk, lányok, daloljátok: be szép ünnep ez!

Weöres Sándor: Rajta, rajta...

Rajta, rajta jó katonák, zászlónk lengjen égre. Verjük le az ellenséget, fusson messze végre!

Weöres Sándor: Nincs szebb a virágnál...

Nincs szebb a virágnál, szép szál katonánál, libegő, lebegő

zászló lobogásnál.

Jön már, jön a század!

Nézd a katonákat! Fegyverük, vaskezük védik a hazánkat.

Kossuth Lajos azt üzenté

Elszavalják, utána énekelve eltáncoljuk a betanult koreográfiával

Mindenki:

Éljen a magyar szabadság! Éljen a haza!

Leiningen-Westerburg Károly gróf, Damjanich János, Kiss Ernő, Poeltenberg Ernő, Láhner György,

Lázár Vilmos, Aulich Lajos, Knézich Károly, Nagysándor József, Schweidel József, Török Ignác,

Dessewffy Arisztid, gróf Vécsey Károly

A 18 éves I. Ferenc József császár jóváhagyásával 1849. október 6-án, Aradon végezték ki a 12 tábornokot és Lázár Vilmos ezredest. Ők a 13 aradi vértanúk, akik életüket adták a jövő nemzedék szabadságáért. Ugyanezen a napon végezték ki Pesten az első felelős magyar miniszterelnököt, Batthyány Lajost.

Mindenki 2X:

Éljen a magyar szabadság! Éljen a haza!

Videó: https://www.youtube.com/watch?v=9E_r6De6n3A 3:12

7. Alapzene furulyával (furulya fanfár)

Alapzene, amire furulyázunk: **Videó:** <https://www.youtube.com/watch?v=vvCfoqQE1I>

Elszavalják, zongorakísérettel (Bartók Béla feldolgozásában) szólóban, utána a zongorával együtt elénekli mindenki

Csillagok, csillagok

Magyar népdal

Moderato

Csillagok, csillagok, szépen ragyog-ja-tok, a szegény legénynek utat mutas-sa-tok!

Mutassatok utat a szegény le-génynek, nem találja házát a szere-tő - jé-nek.

https://www.youtube.com/watch?v=MlpJWtZxXOk&ab_channel=Tunde-IlonaKrasznai 1:43

8. Gábor Áron rézágyúja

(2 versszak ének és tánc, mindhárom versszak szavalás)

*Gábor Áron rézágyúja fel van virágozva. Indulnak már a tüzérek messze a határra.
Nehéz a rézágyú, Fölszántja a hegyet-völgyet,
Édes rózsám a hazáért el kell válnom tőled.*

https://www.youtube.com/watch?v=Wb7fRQdbabs&ab_channel=Tunde-IlonaKrasznai 2:57

9. Kodály Zoltán, Esti dal

Előbb elszavaljuk, utána elénekeljük egy szólamban (szoprán).

Er - dő mel-lett est - vé - led - tem,

Su - bám fe - jem a - lá tet - tem,

Ősz - sze - tet - tem két ke - ze - met,

Úgy kér - tem jó Is - te - ne - met.

Videó:https://www.youtube.com/watch?v=AvrRWt7tWRA&ab_channel=Tunde-IlonaKrasznai 3:05

10. Székely himnusz (Mindenki éneklí a közönséggel egyútt.)

Ki tud-ja, mer - re , mer-re visz a vég - zet,
 Gö-rön-gyös ú - ton ső-tét éj - je - len.
 Se-gítsd még egy- szer győ-ze - lem- re né - ped,
 Csa - ba ki- rály - fi csil- lag - ős - vé - nyen.
 Ma-rok-nyi szé - kely por-lik mint a szik - la
 Né - pek har - cá - nak zaj - ló ten - ge - rőn.
 Fe-jünk az ár, jaj, szűz-ször el - bo - rít - ja;
 Ne hagyd el - vesz - ni Er-délyt, Is - te - nünk!

Videó: https://www.youtube.com/watch?v=9jw48ioJhBg&ab_channel=Tunde-IlonaKrasznai

Képek a megvalósult projektről

The Calvin United Church of Christ

March 14th, 3 PM

Calvin Hall

901 Kings Highway E
Fairfield, CT. 06825

Honorary Guest
Ambassador István Pásztor
Consul General of Hungary,
New York

Piano Recital

for the
Commemoration of the
1848-1849 Hungarian
Revolution
of Independence
by the
Hungarian School of Arts
Zoom/Live

Art Exhibition
of award-winning artist
Zoltán Krizsán

Tünde-Ilona Krasznai
Piano, Director

Ferenc Borza
Assistant Teacher

Krisztina Kránicz
Assistant Teacher

Emily Tóth
Piano, Voice

Katika Kovács
Ensemble

Luca Kiss
Piano, Voice

Csenge Zaboretzky
Piano, Voice

Daniel Bona
Ensemble

Claudia Zaboretzky
Piano, Voice

Ádám Polonyi
Ensemble

Dean Tsopanides
Piano

Dr. Kaitlin O'Connor
Piano

Samuel Turok
Piano

Szofia Imre-Seres
Flute, Ensemble

Zalán Kovács
Ensemble

Sybilla Mason-Lopez
Piano

The First American
Hungarian Television
New York nyctvlive.com
<https://krizsan.art/>

Scot Lynch
Piano

Arabella Lopez
Piano

Bianca Lopez
Piano

Gabriella Tuboy
Flute, Ensemble

Reception to follow
Donations
are welcome
We accept
cards and checks

www.prodigypianist.com

Összegzés/záró gondolatok

A projektnek többértű célja van, szerteágazó technikákkal és tevékenységi formákkal. Az ének, a tánc, a nyelv és a hangszerek ötvözete nyújt átfogó közös tanulási élményt és egyéni fejlődést. A résztvevők más-más készséggel, tudással és attitűddel járulnak hozzá a projekt sikerességéhez. Mindenki a maga területén fejlődik a saját tempójában és szintjén, miközben kulturális élményt

adnak a közönségnek, és egymástól is tanulnak a közös felkészülés és fellépés során. A fellépés, a másoknak való jelenlegi tudás bemutatása és megosztása mindenképp katartikus élménnyel jár mind a fellépő diákok, mind a közönség számára.

Felhasznált irodalom

- Cseke P. 2018. *Ma is van létjogosultsága a verseknek*. Kecskemét: Papageno.
<https://papageno.hu/featured/2018/04/cseke-peter-ma-is-van-letjogosultsaga-a-verseknek>
- Farkas Z. B. 2011. *NÉPTÁNC ALAPTECHNIKÁK MÓDSZERTANA. Kárpát-medencei népek táncainak tanítási módszertana kortárs táncos közegben*. Budapest: Kortárástánc Főiskola Pedagógus M. A.
<https://docplayer.hu/104661835-Neptanc-alaptechnikak-modszertana.html>
- Felföldi L. 2011. *A kulturális örökségképzés problémái Magyarországon, a táncagyomány területén. Gondolatok a táncos örökségvédelemről*. Budapest: Információs Társadalomért Alapítvány.
- Sándor K. 2011. *A változatosság laboratóriuma – GALAMUS – Hatodik rész*. Budapest.
https://galamus.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=83470:a-valtozatossag-laboratoriuma-hatodik-resz&catid=68:cssandorklara&Itemid=105
- Simon G. 2017. *A mentori kompetenciák attitűd-komponensei*. Doktori (PhD) értekezés. Eötvös Loránd Tudományegyetem. https://ppk.elte.hu/file/170831_Doktori_disszert_ci_SimonG.pdf
- Sulhóf J. *A hangsúly és a nyelv zenéje*. http://adattar.vmmi.org/cikkek/19378/hid_1950_11_11.pdf

**Tanítási stratégiák alkalmazási lehetőségei a
magyar nyelv és kultúra tanítása során**

Petzné Tóth Szilvia: Anyanyelv tanítása Bee-bot eszközökkel

Osztály: második osztály

Tantárgy: Magyar nyelv és irodalom – nyelvtan

Témakör: Hangok és betűk

Tananyag: A mássalhangzók időtartama

Óramodell: Gyakorló óra: tanult ismeretek felelevenítése, alkalmazása

Tanít: Petzné Dr. Tóth Szilvia, Kárpáti Zsuzsanna

Tanítási–tanulási feladatok:

1. Előkészítés

- a. Az ábécé gyakorlása játékosan.
- b. A magánhangzók és mássalhangzók csoportosítása a tanult szempontok szerint.
- c. Szótagokból szóalkotás kódok alapján (unplugged kódolás).

2. A tanult ismeretekre épülő anyagrész elhelyezése a tanítási folyamatban:

- Genially – az óra témájának megközelítése (rávezető feladat, motiváció).
- Szóalkotás adott szótaghalmazból – Bee-bot táblán. A szavak leírása.
- Mondatalkotás megadott szavakból – Bee-bot táblán. A mondatok leírása.

3. Kódok alapján titkosírás megfejtése

A feladatok megoldása után kapott kódok alapján a csoportoknak szóló üzenet megfejtése.

4. Összefoglalás. Házi feladat kijelölése

Képzési feladatok: A megszerzett tudás alkalmazása. Figyelem összpontosítása, produktivitás. Problémamegoldó gondolkodás, logikus – algoritmikus gondolkodás, kreativitás, manuális készségek fejlesztése.

Nevelési feladatok: Együttműködő képesség fejlesztése, a magyar nyelv szeretete.

Módszerek: megbeszélés, bemutatás, szemléltetés, magyarázat, tudatosítás, gyakorlás, ellenőrzés, értékelés, játék.

Munkaformák: frontális és önálló munka, csoportmunka

Eszközök, felhasznált források: feladatlap, Bee-bot tábla, méhecskék, táblai szemléltetés, interaktív tananyag, kódkártyák, képek.

VÁZLAT

A. Szervezési feladatok: (1 perc)

- Szükséges eszközök előkészítése
- Padrend
- Vendégek köszöntése
- Jelentés

- Értékelési szempontok ismertetése: Figyelem, aktivitás, fegyelem, csoportmunka, a tanult nyelvtani ismeretek alkalmazása

B. Tanítási–tanulási feladatok:

1. Előkészítés:(14 perc)

1.1 *A tanult ismeretekre épülő anyagrészt elhelyezése a tanítási folyamatban:*

Előzetes ismeretek felelevenítése

1.1.1 *Az ábécé játékos gyakorlása*

- Az ábécé átismétlése, magánhangzóknál koppintással
- Szórejtvény

1.1.2 *Magánhangzók és mássalhangzók csoportosítása*

1.1.3 *Szótagokból szóalkotás kódok alapján (unplugged kódolás)*

1.2. *Az ábécé ismételése, gyakorlása:*

- a) Ábécé közös elmondása közepes hangerővel, nagy ajakmozgással, ügyelve a helyes artikulációra

Mondjuk el együtt az ábécét! Ügyeljetek a helyes artikulációra, a megfelelő ajakmozgásra! A magánhangzók ejtésekor koppintsatok a padon!

Munkaforma: frontális munka

Ellenőrzés, értékelés: folyamatos, az artikulációs hibák javítása

- b) Szórejtvény

Írjátok le, mely betűkre gondoltam!

1. Az ú és az ű közt található – Ü	5. Az -ű -t követi – V
2. Kétjegyű, szomszédjai a g és a h – GY	6. Az ábécé első betűje – A
3. Az ábécé 9. betűje – E	7. Az -i előtt áll két betűvel – GY
4. Egyjegyű, a q betű után áll kettő betűvel – S	

Munkaforma: frontális munka

Ellenőrzés, értékelés: a helyes sorrendben leírt betűk felolvasása alapján

Eszköz: feladatlap

Kód:

1. csapat

2. csapat

3. csapat

4. csapat

5. csapat

6. csapat

1.3. Az ábécé betűinek csoportosítása: magánhangzók és mássalhangzók megkülönböztetése

Feladat anyaga: Magánhangzók csoportosítása: rövid, hosszú magánhangzók

Képeken szereplő dolgok megnevezése után a tanult szabályok felelevenítése, a kivételekre példa mondása.

Utasítás: *Nevezzétek meg a képeken látható dolgokat! Oszloponként haladjunk! Ügyeljete a megfelelő időtartam szerinti kiejtésre, a helyes artikulációra! Milyen szabályt fogalmaznátok meg!*

zokni, kifli, maci, cumi – A szavak végén az *i* legtöbbször rövid. Kivétel: *sí, rí, gyí.*

rádió, szánkó, esernyő, repülő – A szavak végén az *ó, ő* hosszú. Kivétel: *no, nono.*

varjú, kesztyű, gyűrű, seprű – A szavak végén az *ú, ű* általában hosszú. Kivétel: *anyu, apu, alku, áru, daru, falu, hamu, kapu, gyalu, lapu, eskü, menü.*

1.4. A mássalhangzók csoportosítása írásjegyeik száma szerint

Utasítás: Csoportosítsuk a mássalhangzókat írásjegyeik száma alapján! (egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű)

Munkaforma: frontális munka

Eszközök: projektor, képek

Ellenőrzés, értékelés: folyamatos, kiejtéskor az időtartam megfelelő érzékeltetése, szabály helyes felelevenítése alapján

1.5. Szavak összeillesztése (unplugged kódolás)

Feladat anyaga: öccse, megrezzen, összekoccan, kigyullad

	A	B	C	D
1	meg-	ősz-	-zen	-koc
2	-sze-	-gyul-	ki-	-cse
3	-can	-rez	öcs-	-lad

Utasítás: A megadott betű- és számkódok segítségével alkossatok szavakat! Írjátok le őket! Figyeljete a hosszú mássalhangzók helyesírására!

C3D2

A1B3C1

B1A2D1A3

C2B2D3

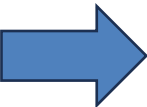
Munkaforma: együttműködés, tevékenykedtetés, algoritmus alkalmazás

Tanulásszervezés: csoportmunka

Eszközök: feladatlap

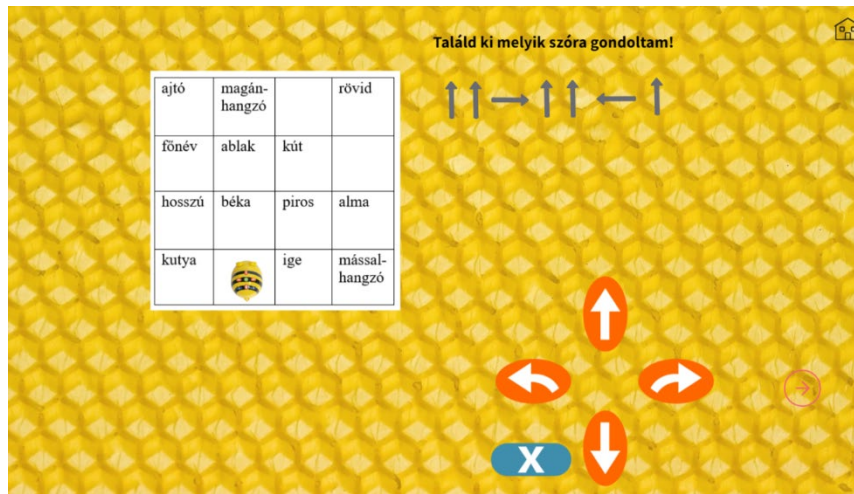
Ellenőrzés, értékelés: folyamatos, a szótagok megfelelő összeillesztése

Kód:

1. csapat
2. csapat
3. csapat
4. csapat
5. csapat
6. csapat

2. A tanult ismeretekre épülő anyagrészt elhelyezése a tanítási folyamatban

1. Motiváció: Genially – az óra témájának megközelítése (rávezető feladat) (előre adott útvonal végigjárása)

<https://view.genial.ly/653ac3dada65a30011a4d11f/interactive-content-2023-november-16-2-osztaly>

3. Célkitűzés:

A mai órán a mássalhangzókkal fogunk foglalkozni.

4. Szóalkotás adott szótaghalmazból Bee-bot táblán. A szavak leírása.

Feladat anyaga: (saját kódsor alkotása, akadály és feltétel nélkül) lassú, pattan, villa, hullik

Utasítás: Alkossatok szavakat a megadott szótagokból! Menjen a méhecske az első szótagtól a következőig! Két-három szót keressetek meg, és írjátok le azokat!

	las-		pat-		
		rob-			-lik
vil-					
			-sú		
		-tan			
hul-			-ban		-la

megoldás:

.....

.....

.....

.....

.....

- Figyeljétek meg a leírt szavakat! Mit vettetek észre?
(hosszú egyjegyű mássalhangzókat tartalmaznak)
- Hogyan jelöljük írásban a hosszú mássalhangzókat?
(a betű megkettőzésével)

Módszer: megbeszélés, utasítás, tevékenykedtetés, ellenőrzés, értékelés, önálló algoritmus végrehajtása, mozgás több pont között

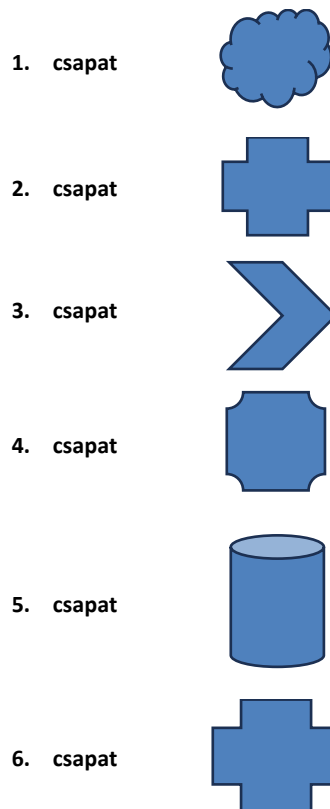
Tanulásszervezés: csoportmunka

Ellenőrzés: folyamatosan, a padlórobotokon a helyes irányok beállításával, a helyesen leírt szavak felolvasatásával

Értékelés: kódkártyával

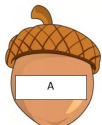
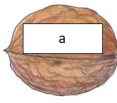
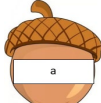
Eszköz: Bee-bot tábla, méhecskék, feladatlap, szótagkártyák

Kód:

5. Mondatalkotás megadott szavakból – Bee-bot táblán. A mondatok leírása.

Feladat anyaga: Saját útvonal alkotása, sorrend betartása

megoldás: A gyerekek összeszedik a termést.

.....

.....

.....

megoldás: A dió a földre koppan.

.....

.....

.....

megoldás: A makk lepottyant a fáról.

.....

.....

.....

Kontroll feladat együtt:

<https://view.genial.ly/653ac3dada65a30011a4d11f/interactive-content-2023-november-16-2-osztaly>

megoldás: Itt van már az ősz.

.....

.....

.....

Utasítás: Járassátok végig a méhecskét úgy, hogy értelmes mondatot kapjatok! Az első szóról kezdjétek! Hogyan követhetnék egymást a mondatok, hogy összefüggő szöveget kapjunk?

Itt van már az ősz. A dió a földre koppan. A makk lepottyant a fáról. A gyerekek összeszedik a termést.

Módszer: megbeszélés, utasítás, ismétlés, ellenőrzés, értékelés, önálló algoritmus végrehajtása, mozgás több pont között

Tanulásszervezés: csoportmunka

Ellenőrzés: A helyes sorrendbe rendezett szavakból alkotott mondatok felolvasatásával; a padlórobotok irányítása során folyamatosan.

Értékelés: kódkártyával

Eszköz: képek kártyái, kódkártyák

Kód:

1. csapat	
2. csapat	
3. csapat	
4. csapat	
5. csapat	
6. csapat	

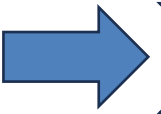
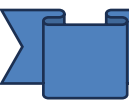
Összefoglalás:

Miről tanultunk, mit gyakoroltunk a mai órán?

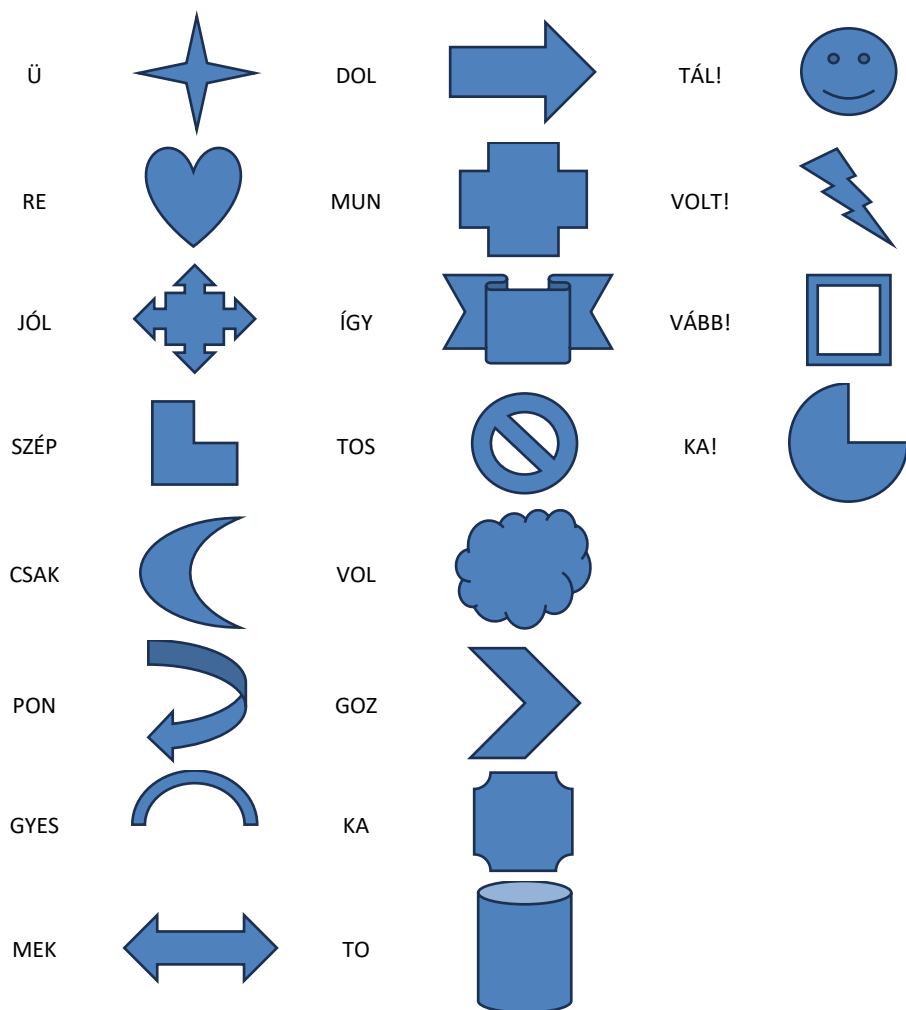
Hogyan jelöljük írásban a hosszú mássalhangzókat?

Kódok megfejtése kódtábla alapján

Kódfejtés:

1. csapat	 	Ü-GYES-VOL-TÁL!
2. csapat	 	RE-MEK-MUN-KA!
3. csapat	 	JÓL DOL-GOZ-TÁL!
4. csapat	 	SZÉP MUN-KA VOLT!
5. csapat	 	CSAK ÍGY TO-VÁBB!
6. csapat	 	PON-TOS MUN-KA!

Kódsor:

Óra végi szervezési feladatok

Házi feladat kijelölése:

Feladat anyaga:

Hosszú mássalhangzók hiányoznak a szavakban. Egy-egy emberke cipeli a hátán a hiányzó betűket. Pótoljátok a megfelelő mássalhangzókat a szavakban! Írjátok 2 mondatot 2 kiegészített szóval!

ho____ú, ba____ag, fo____ó, pö____, kö____, a____or, uzso____a

.....
.....
.....

Utasítás: Pótoljátok a hiányzó mássalhangzókat a szavakból. Válasszátok ki a megfelelőt, majd írjátok két mondatot két kiegészített szóval!

Meseszereplő: -ü - - é

.....
.....
.....

Égig érő...: - e - e - a

.....
.....
.....

A királykisasszony háza: - a - o - a

.....
.....
.....

Varázslatos tárgy: - a - á - - á - - a

.....
.....
.....

Utasítás: Olvassátok el a meghatározásokat! Azok alapján pótoljátok a szavakban a hiányzó mássalhangzókat!

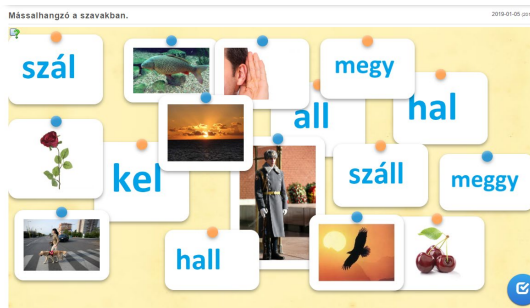
.....
.....
.....

Órai munka értékelése a tanóra elején ismertetett szempontok alapján

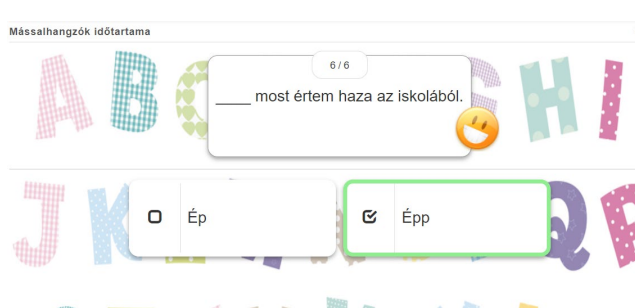
Elköszönés, rendrakás

Idő esetén:

(Egy feladat megoldása)

<https://learningapps.org/5897546>

<https://learningapps.org/15143722>

<https://learningapps.org/1751017>

Feladatlap

1. Szavak összeillesztése

	A	B	C	D
1	meg-	ősz-	-zen	-koc
2	-sze-	-gyul-	ki-	-cse
3	-can	-rez	öcs-	-lad

A megadott betű- és számkódok segítségével alkossatok szavakat! Írjátok le őket!

Figyeljete a hosszú mássalhangzók helyesírására!

C3D2

.....

.....

.....

A1B3C1

.....

.....

.....

B1A2D1A3

.....
.....
.....

C2B2D3

.....
.....
.....

2. Szóalkotás adott szótaghalmazból Bee-bot táblán. A szavak leírása.

Alkossatok szavakat a megadott szótagokból! Menjen a méhecske az első szótagtól a következőig! Két-három szót keressetek meg, és írjátok le azokat!

	las-		pat-		
		rob-			-lik
vil-					
			-sú		
		-tan			
hul-			-ban		-la

megoldás:

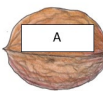
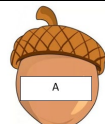
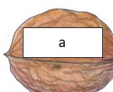
.....

.....

.....

3. Mondatalkotás megadott szavakból – Bee-bot táblán. A mondatok leírása.

Járassátok végig a méhecskét úgy, hogy értelmes mondatot kapjatok! Az első szóról kezdjétek! Hogyan követhetnék egymást a mondatok, hogy összefüggő szöveget kapjunk?

megoldás:

.....

.....

.....

megoldás:

.....

.....

.....

megoldás:

.....

.....

.....

Kódok megfejtése kódtábla alapján

.....

.....

.....

V. Zombory Anikó: Kooperatív technikák alkalmazási lehetőségei a magyar nyelv és kultúra tanítása során óvodáskorúak körében

1. Bevezető gondolatok

A kooperatív technikák alkalmazása nemcsak a közoktatásban, hanem a diaszpórában élő magyar gyerekek oktatásában is igen hasznos. Ezekben az intézményekben az oktatás szervezése eleve lazább hangvételi, a gyerekek saját indíttatásból járnak ezekbe az intézményekbe. Bár szakmailag legtöbbször magas színvonalon tanítják a gyerekeket, az oktatás menete jobban hasonlít a szabadidős tevékenységekhez. Legtöbbször hetente vagy kéthetente szervezik meg ezek az intézmények az oktatást. Ilyen környezetben előnyösebb, ha minél játékosabban folynak a tanórák, minél inkább mellőzve a frontális oktatást. Ha túl száraz lenne az oktatás, a diákok hamar elpártolnának a diaszpórában működő oktatási intézményektől. A kooperációs technikák – több más oktatási technika mellett – extra, pozitív mellékhatásként számos hasznos eredményt nyújtanak (pl. érzelmi intelligencia fejlesztése).

Ebben a válogatásban olyan kooperatív technikákat válogattam össze, melyeket vegyes korosztályú óvodás csoportokban is lehet használni.

2. A téma kidolgozása

1. A technika neve: Keresd a párját!

A technika alkalmazásának célja: csoportalakítás, kapcsolatteremtés, ismerkedés, ráhangolódás egy témára.

Rövid leírása:

Ez a kooperációs technika alkalmas a teljes csoporton belüli kisebb csoportalakításra. Különböző képeket több részre vágunk és kiosztjuk a csoport tagjainak (mindenkinek egyet-egyet), akiknek meg kell találniuk a teljes kép többi darabjait tartó társaikat, így játékosan alakul ki a csoportbontás. Többféleképpen játszható attól függően, hogy mi a cél. A képek száma határozza meg, hogy mennyi csoportot szeretnénk kialakítani és a képeket annyi részre vágjuk fel, ahány fős csoportokat szeretnénk kialakítani.

A felvágott képek kiosztása történhet véletlenszerűen, amikor mindegy, hogy ki melyik képrészletet kapja és irányítottan is, amikor valamilyen cél érdekében tudatosan alakítjuk, hogy ki melyik csoportba kerüljön.

Konkrét példa kidolgozása a kooperatív technika alkalmazására az érzelmi intelligencia fejlesztésében:

Óvodás csoportban a foglalkozás elején a négy évszakhhoz kapcsolódó 1-1 képet vágok annyi egyforma részre, ahány fős a csoport. Pl. 12 fős csoport esetén a 4 évszak fotóit 3-3 részre vágom. A gyerekek 4 csoportba rendeződnek (tavasz, nyár, ősz, tél).

A technika alkalmazása során felhasznált eszközök: kinyomtatott képek

2. A technika neve: Mi történt előtte? Mi következik utána?

A technika alkalmazásának célja: kreativitás fejlesztése, szóbeli közlés fejlesztése, türelem megtanulása (amíg a másik beszél, addig várok), elfogadás, figyelem fejlesztése.

Rövid leírása:

A játék során a gyerekek kapnak egy-egy képet, és közösen ki kell találniuk, hogy a kép elkészülte előtt mi történt, és a kép elkészülte után mi fog következni. Több ötletet is mondhatnak egy-egy képhez. A játék egyik változatánál a gyerekeknek meg kell egyezniük, hogy a sok ötlet közül melyiket szavazzák meg a legjobb ötletnek. Bár ennek a kooperációs játéknak a célja a kreativitás fejlesztése, a képek gondos megválasztásával az adott tananyaghoz is hozzá lehet igazítani a megvitatandó képeket. Pl. állatok, járművek, emberek, természeti jelenségek stb. A játék nemcsak úgy játszható, hogy a képeket egymás után mutatjuk meg, hanem úgy is, hogy mindegyik képet letesszük a földre és mindenkinek kell választania egyet közülük és egyedül mutatja be a véleményét, a többiek pedig a prezentáció után mondanak csak véleményt.

Konkrét példa kidolgozása a kooperatív technika alkalmazására az érzelmi intelligencia fejlesztésében:

A külföldön élő gyerekek ritkábban jutnak el magyarországi múzeumokba, és a múzeumba járás is ritkább a fiatalok körében. Emiatt gyakran még felnőttként sem fogják látni és felismerni magyar festők festményeit. Ebben a játékban embereket ábrázoló magyar festményekről vitatják meg a gyerekek, hogy mi történhetett a festmény elkészülte előtt és mi fog utána történni.

A technika alkalmazása során felhasznált eszközök:

Példák kinyomtatott képekre:

- Szinyei Merse Pál: Majális
- Szinyei Merse Pál: A lilaruhás hölgy
- Munkácsy Mihály: Rőzsehordó nő
- Csontváry Kosztka Tivadar: Almát hámozó öregasszony
- Fényes Adolf: Testvérek
- Lotz Károly: Ötösfogat
- Rippl-Rónai József: Karácsony
- Ferenczy Károly: Madárdal
- Egry József: Hálövető
- Czóbel Béla: Fiú labdával

3. A technika neve: Kérdezőórsó

A technika alkalmazásának célja: a tananyag gyakorlása

Rövid leírása:

A kérdezőórsó egy kör alakú karton, melynek a közepére egy nyíl erősítenek Milton-kapocs segítségével. Ennek segítségével szabadon mozgatható, megpörgethető a nyíl. A korong

pizzaszeletszerűen több részre osztható, a szeletekbe kérdéseket helyeznek el. A gyerekek a nyílnak megfelelően válaszolnak az adott kérdésre. A szeletekbe helyezett kérdések szabadon változtathatóak a megtanítandó tananyagnak megfelelően.

Konkrét példa kidolgozása a kooperatív technika alkalmazására az érzelmi intelligencia fejlesztésében:

A korongot 4 részre osztjuk és 4 színt (piros, sárga, lila, zöld) teszünk bele. A gyerekeknek olyan színű gyümölcs nevét kell kimondania (pl. alma, szilva, körte, kiwi).

Játékosabbá teszi a játékot, ha a szerencsekerékhez hasonló játékkal játsszák.

A technika alkalmazása során felhasznált eszközök: korong nyíllal, cserélhető ábrákkal, esetleg kisméretű „szerencsekerék”

4. A technika neve: „Sarkok”

A technika alkalmazásának célja: szövegértés fejlesztése, együttműködés fejlesztése.

Rövid leírása:

A terem négy sarkába állításokat, feladatokat, véleményeket vagy képeket helyezünk ki. A tanulónak abba a sarokba kell állniuk, amelyik állítással egyetértenek. A kialakult csoportok aztán megbeszélik a választásukat, és a végén minden csoport ismerteti az érveit a többieknek.

A játék úgy is játszható, hogy a pedagógus állításokat, képeket ad a tanulónak, és ők abba a sarokba állnak, amelyikre az állítás igaz. A legkisebbeknél (pl. óvodás korban) könnyíthető eleinte úgy a játék, hogy egyszerre csak egy állítást, képet mutatunk a gyerekeknek és mindenkinek ugyanabba a sarokba kell állnia.

Konkrét példa kidolgozása a kooperatív technika alkalmazására az érzelmi intelligencia fejlesztésében:

A játék két verzióját mutatom be az óvodáskorúak körében.

Könnyített verzió: A terem 4 sarkába a 4 évszak képét helyezem el. A gyerekeknek felmutatok egy képet egy természeti jelenségről, évszakra jellemző tevékenységről, ruháról és minden gyerekeknek ahhoz a sarokhoz kell futnia, ami ahhoz az évszakhhoz illik (pl. piros tojás–tavasz, fagyó–nyár, gesztenye–ősz, szánkó–tél).

Nehezebb verzió (pl. nagycsoportosoknak): minden gyereknek különböző képet adok és így mind a négy sarokba megy majd gyerek. Ez a verzió lehet egy későbbi csoportbontás kiindulópontja is.

A technika alkalmazása során felhasznált eszközök: a 4 évszak kinyomtatott képei, a választáshoz szükséges természeti jelenségek, tevékenységek, ruhák kinyomtatott fotója.

5. A technika neve: „Vakvezetés”

A technika alkalmazásának célja: bizalom kiépítése, kommunikációs technikák, szóbeli közlésmód fejlesztése.

Rövid leírása:

A játék során az egyik tanuló szemét bekötik. A többiek különböző tárgyakból akadálypályát építenek. Egy tanulónak a bekötött szemű társát át kell vezetnie a kiindulópontból a célig. Többféleképpen játszható. Egy másik verzióban csak szóban segítik a bekötött szemű diákot vagy kopognak, csörgővel keltenek zajt.

Konkrét példa kidolgozása a kooperatív technika alkalmazására az érzelmi intelligencia fejlesztésében:

Az egyik kisgyerek szemét bekötjük egy kendővel. Finoman megforgatjuk, hogy elveszítse a tájékozódási képességét. Egy másik gyerek kezébe csörgőt adunk és megkérjük, hogy menjen a terem egyik pontjára. Jelre elkezd rázni a csörgőt, a bekötött szemű társa pedig megpróbálja megtalálni.

A technika alkalmazása során felhasznált eszközök:

kendő a szem bekötéséhez, különböző tárgyak az akadálypályához (szék, kifeszített kötélt stb.).

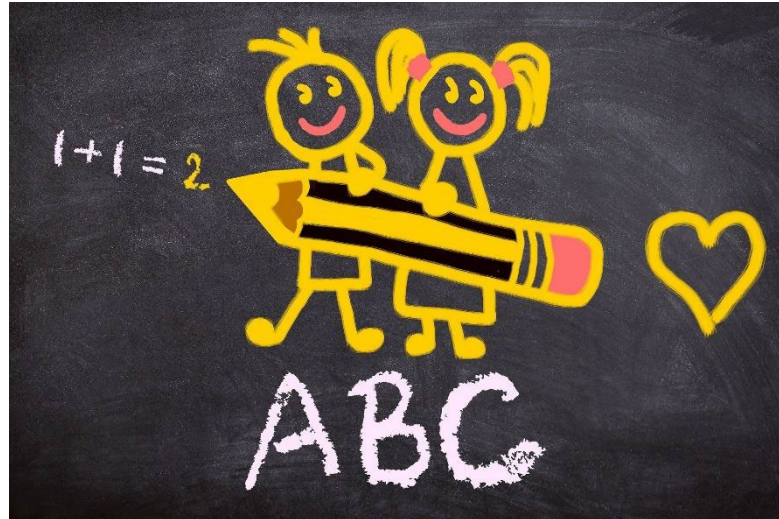
Összegzés/zárógondolatok

A tapasztalatom alapján a gyerekek nagyon szeretik a kooperációs technikák alkalmazását a foglalkozásokon. Van, hogy egy technika megszerettetése azonnal megtörténik, van, hogy több időre van szükség, míg megtanulják, megszeretik a szabályokat. Az óvodáskorúak esetén időnként szükség van a kooperációs technikák szabályainak egyszerűsítésére. Időnként csak ideiglenesen kell egyszerűsíteni a szabályokat, amíg a szabályok bevéssződnek, és később lehet nehezíteni azokon.

Felhasznált irodalom

- Kövecsesné Gősi V.–Lampert B.–Ruppertné Hutás K.–Vargáné Frank K. (szerk.) 2021. *Tanítói kincsestár*. Győr: Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kar, 257–264.

Csendes Vivien: Kooperatív technikák alkalmazási lehetőségei a magyar nyelv és kultúra tanítása során

Bevezető gondolatok

A magyar nyelv és kultúra tanítása során különösen fontosnak tartom megismertetni a gyerekekkel a hazai szokásainkat, hagyományainkat. Ezért választottam Takács Viktória: Farsangi mese című könyvét, amely a farsangi mulatságot és az azt körülölelő szokásokat mutatja be. A történet egy kislányról szól, aki nagypapája segítségével farsangi felvonulást szervez. Sok mindenre fény derül a könyvből. Mit jelent a vízkereszt, kik azok az alakoskodók? A könyv fantasztikus képei segítségével sokszínűvé teszem a könyv és a téma feldolgozását.

A téma kidolgozása:

Nem árulom el a gyerekeknek, hogy miről fog szólni az óra, milyen témával fogunk foglalkozni. Ám mielőtt elkezdenénk az órát, bemelegítő, kommunikációs gyakorlattal/játékkal indítunk.

1. Technika neve: Linzer gyakorlat

Célja: kommunikáció, szókincsbővítés, empátia, bizalom fejlesztése, szociális kompetenciák fejlesztése, hangulat oldása, ismerkedés egymással.

Rövid leírása, egyben konkrét példa kidolgozása a kooperatív technika alkalmazására az érzelmi intelligencia fejlesztésében:

A csoport tagjai két kört formálnak, egy belső és egy külső kört, egymással szemben állunk. Megnevezek egy témát, amiről az egymással szemben álló pároknak 1-2 percig kell beszélni. Csörgő hangszerrel jelzem, hogy vége a beszélgetésnek, és utána a külső körben állók egyet jobbra lépnek, megérkeznek a következő csoporttársukhoz, párt cserélnek.

Kicsit kipótoljuk a feladatot, és a beszélgetés kezdete előtt minden gyermek köszön a párjának, bemutatkozik és három mondatot mond magáról, amely a tulajdonságaira utal.

Például: Szia! Annának hívnak, és nagyon szeretek rajzolni. Szeretek nevetni és táncolni. Nem szeretem, amikor anyukám rám szól, hogy lejárt a telefonidőm.

Próbáljunk a bemutatkozásunkba 1 olyan dolgot becsempészni, amit nem szeretünk. Amennyiben szükséges, akkor bemutatom a feladatot az egyik párral.

Már ezzel a gyakorlattal is próbálom a gyerekeket rávezetni a témára.

A feladat ideje: 5-10 perc, 1 téma 1-2 perc

Eszközök: csörgő, amely a párok cseréjét jelzi, illetve amikor lejár az idő.

Téma a pároknak:

- Miért ünnepeljük a karácsonyt?
- Hogyan telt a téli szünet?
- Mi volt a legjobb dolog a szünetben?
- Mi volt a legrosszabb dolog a szünetben?
- Ha lehetne 3 kívánságod, mi lenne az?

A hangszer segítségével jelzem a cserét, illetve 5 perc után, hogy letelt az idő. A feladat után közösen kapnak a gyerekek kérdéseket, amiket megbeszélünk.

Hogyan érezted magad, miközben hallgattad a társadat? Melyik volt könnyebb, beszélni a témáról vagy meghallgatni a másikat? Kérek egy példát bemutatkozásra!

Maradunk továbbra is állva, de most a mozgás lesz a főszerepben.

Felbontjuk a két kört és egy kört alkotunk. Megfogjuk egymás kezét, és hullámmozgást fogunk utánozni, bemutatni.

2. A technika neve: hullámmozgás

Célja: kapcsolatteremtés, csoporton belüli összhang megteremtése, egymásra figyelés, kommunikáció, segítőkészség.

Rövid leírása: A gyerekek megfogják egymás kezét és a karok mozgásának a segítségével hullámmozgást imitálnak a körön belül. Fontos, hogy figyeljünk egymásra, és ne csak fel-le mozgás legyen. Előtte gyakorolhatjuk egyenként a mozgást. Mitől hullám egy hullám? Hogyan lehet a legjobban bemutatni?

A feladat után megbeszéljük, hogy tetszett-e a gyakorlat a gyerekeknek. Nehéz vagy könnyű volt? Segítettek a gyerekek egymásnak? Hogyan?

Megtörtént a bemelegítés.

A csoport változó létszáma miatt úgy döntök, hogy két csoportra bontom a jelenlévőket, mivel így jobban tudnak a gyerekek együttműködni, és a nagyok/ügyesebbek jobban tudnak figyelni a kisebbekre. Heterogén csoportbontás történik a számok segítségével. Felváltva kapják a gyerekek az egyes, illetve a kettes számot. Aki az egyes számot kapta, az az egyik csoportba kerül. Aki a kettes

számot kapta, a másik csoportba kerül. Miután felosztottam a csoportot, elkezdjük a foglalkozást, megbeszéljük a szabályokat. Közös megállapodunk a következőkben:

- Ha kérdésünk van, jelentkezünk.
- Meghallgatjuk a másikat, nem vágunk a szavába.
- Megállapodunk a csendjelben: én javaslok a csörgő hangszert, de amennyiben a gyerekeknek jobb ötletük van, akkor megbeszéljük, és mást választunk.

A szabályok megbeszélése után következnek a csoporton belüli szereposztások:

- Jegyző/íródeák: amennyiben szükséges, jó ha van valaki, aki jegyzetel, leírja a kulcsszavakat, amikről a csoporttagok beszélnek.
- Szóvivő: kommunikációfelelős, a csoportokon belül, illetve a tanár felé.
- Feladatfelelős: fontos szerepe van, hiszen az illetőnek ügyelni kell arra, hogy mindenkinek van feladata, szerepe a csoporton belül, mindenki megértette-e a feladatot.
- Időmérő/időfelelős: figyeli az időt, jelez a csoporttagoknak, hogy mennyi idő áll a rendelkezésükre a feladat elvégzése alatt.

A szerepeket minden feladat után cseréljük, tehát minden csoporttagnak lehetősége nyílik arra, hogy minden szerepet kipróbálhasson. Fontos és igazságos.

A kezembben tartom a könyvet, amit feldolgozunk, ám a gyerekek nem tudják, hogy miről szól, ugyanis nem árulom el, és ráadásul még be is csomagoltam. A következő feladat az lesz, hogy a résztvevőknek ki kell találni a könyv címét, és hogy miről szól a mese.

A jóslás technikát alkalmazom, és arra kérem a gyerekeket, hogy jósolják meg, hogy miről fog szólni a könyv.

3. A technika neve: Jóslás technika

Alkalmazásának célja: együttműködés, kreativitás fejlesztése, közös alkotás, kommunikáció, szókincsfejlesztés.

Konkrét példa: Minden csoport kap egy dobozt, amiben különféle tárgyak, képek vannak, ebben az esetben a doboz tartalmaz: egy kereplő hangszert, egy színes-díszes álarcot, egy fénymásolt képet a könyvből, amely lányokat ábrázol, akiknek kormos az arcuk, illetve egy képet, amin szalagos fánk van. Bízom benne, hogy a gyerekek kitalálják, hogy a farsanggal fogunk foglalkozni.

1 perc áll a rendelkezésükre, az idő letelte után a csörgő hangszerrel jelzem, hogy lejárt az idő, kérem a jóslást.

Sikerült kitalálni a könyv címét: Farsangi mese.

Kicsomagolom a könyvet és bemutatom a gyerekeknek. Röviden megismerkedünk a könyvvel, ki írta, ki rajzolta, mi az a borító, hol található a könyv gerince. Hol vásárolhatunk könyvet? (könyvesbolt, internetes vásárlás) Hol lehet kölcsönözni a könyveket? (könyvtár, e-könyvek, hangoskönyvek). 5 perc ismerkedés után a papírszínház-technika segítségével felolvasom a könyvet. Nem teljesen ezt a technikát használom, hanem egy projektor segítségével kivetítem a könyvben szereplő képeket, szöveget nem tartalmaznak a képek.

A könyv felolvasása/feldolgozása: 20 perc

Nem olvasom fel a könyvet szóról szóra, hanem úgy döntöttem, hogy az elejét elmesélem a gyerekeknek a saját szavaimmal pár mondatban. Az események izgalmasabbak lesznek a 6. oldaltól, amikor is Lulu néni érkezik meg Simonékhoz és a farsangi menetről, illetve Simi nagypapájáról kezd el mesélni. Innen kezdem olvasni a könyvet, és mielőtt belekezdenék, mind a két csoport kap 1-1 dobozt, amiben a következő feladathoz találnak leírást. Azonban még nem szabad kinyitniuk, meg kell várniuk, amíg a mese végéhez érek.

A 18. oldalnál befejezem az olvasást (a könyv 23 oldalas) ugyanis elérkeztünk a következő feladatunkhoz, amiben a kézhez kapott dobozokat kell kinyitniuk a gyerekeknek.

A könyvből megtudták a gyerekek, hogy mi is a farsangnak a lényege, mikor kezdődik (vízkereszt) és meddig tart (farsang farka, hamvazószerda).

Bálokat, mulatozásokat rendeztek, aki nem házasodott meg, azt kicsúfolták. A fiatal lányok kormot kaptak az arcukra. Ha nem volt esküvő a faluban, akkor az emberek eljátszottak egyet. Lulu néni és Simi nagypapája elmeséli, hogy hogyan is néz ki és mi történik egy farsangi menetben/felvonulásban. Pár mondatban még egyszer összefoglaljuk közösen, hogy mi történt eddig, és ezután a csoporttagok kinyithatják a dobozokat, amiket kaptak.

A doboz tartalma:

- szerepkártyák: - menyasszony, vőlegény, pap, alakoskodók, rezesbanda, kormozó legények, drótosztót, borbély, medve, jelmezes fiatalok,
- álarcok: amelyek díszítésre várnak,
- jelmezek: kalapok, ruhák,
- hangszerek,
- ételek.

A szerepkártyákon egy kép található, ami az adott szerepet mutatja be, hogy kell kinéznie a szereplőnek, illetve a leírást, hogy mi a szerepe a menetben, hogyan kell viselkedni.

A csoportoknak az a feladatuk, hogy jelenítsék meg a farsangi menetet. Minden leírást tartalmaz a doboz, amennyiben kérdésük van a gyerekeknek, akkor segítséget természetesen kapnak.

Nem könnyű feladat és időigényes, ám igen szórakoztató.

4. A technika neve: dráma-színjáték, előadás: ki vagyok én?

A technika alkalmazásának célja: kommunikáció, kreativitás, csapatmunka, összhang, közönség előtt szereplés, bátorság, magabiztosság, önfegyelem, egymásra figyelés, összpontosítás, tervezés.

Rövid leírás, konkrét példa kidolgozása: Mind a két csoport megkapja a következő feladatot tartalmazó dobozt, amelynek tartalmát alaposan megvizsgálják, megbeszélik. A szerepkártyák, jelmezek, álarcok, tárgyak felhasználásának segítségével a farsangi menetet kell megjeleníteni, eljátszani. A csoportoknak 40 perc áll a rendelkezésükre, amely idő alatt minden szerepet gondosan ki kell dolgozni, meg kell formálni és a forgatókönyv alapján majd elő kell adni a másik csoportnak. Itt nagyon fontos kiosztani a szerepeket, kik a segítő, és kik azok, akik a konkrét szerepeket kapják. Kinek mi a feladata?

Időt kell szakítani a szerepek megformálásánál a külső megjelenítésre: smink, haj, jelmez.

A szerepkártyákon fontos a név, illetve a jellemzők feltüntetése, hogy az adott szereplő hogyan viselkedik, mi a szerepe a felvonulásban. Természetesen közösen megbeszéljük a feladatot, és utána kezdődik a csoportmunka.

Miután elkészültek a csoportok, előadják egymásnak a játékot. Értékeljük, hogy melyik szerep volt a legnehezebb, a legviccesebb, kinek mi volt a kedvence. Hogyan döntöttek el egymás között, hogy ki kapja a szerepeket? Ki hogyan érezte magát az adott szerepben? Itt mindenkit meghallgatunk, hiszen nagyon összetett és nehéz feladat volt, fontos a visszacsatolás.

Az 5. egyben utolsó, zárófeladat, technika a foglalkozás összefoglalása is egyben.

5. Technika neve: három tárgy, három érzélem

A technika alkalmazásának célja: önismeret, önmotiváció, kommunikáció, szókincsfejlesztés.

Rövid leírása, konkrét példa: A zárófeladatban a gyerekek kiválasztanak 3 tárgyat, ami egyben a foglalkozást szimbolizálja. Három olyan tárgyat, ami számukra fontos, érdekes, új, illetve vicces volt a foglalkozás ideje alatt. Pár percet kapnak a gyerekek, hogy magukhoz vegyék a tárgyakat, és utána egyenként, mindenki elmeséli, hogy miért pont azokat a tárgyakat választották. Milyen érzést, érzelmet váltott ki belőlük? Én is részt veszek a zárófeladatban, és én kezdem az összefoglalást.

A foglalkozás után a gyerekek hazavihetik azokat az álarcokat, amiket ők készítettek.

Összegzés, zárógondolatok

Nagyon kreatívnak és érdekesnek tartom az olyan foglalkozásokat, ahol egy könyvet dolgoznak fel, ezáltal közvetlenül is belekeverve a magyar irodalmat. Én ezen a foglalkozáson a kortárs magyar gyerekirodalmat használtam alapnak. Egy gyerekkönyv, amely egy sorozat része. A hazai szokások, jeles napok, különleges hagyományok megismertetése a témája Takács Viktória *Hagyományaink* című könyvsorozatának.

Felhasznált irodalom

- Gönczi K.–Varga I.–Pintér I. 2008. *Önismereti Játékok Gyűjteménye*. Budapest: Pedellus Tankönyvkiadó.
- Takács V. 2022. *Farsangi mese*. Budapest: Scolar.
- Borítókép forrása: <https://pixabay.com/hu/illustrations/vissza-az-iskol%C3%A1ba-abc-einschulung-2629361/>

Honfi Mária Júlia: Magyar iskolai városnézés argentin környezetben Buenos Airesben

*„Csak az tudja, hogy meddig mentünk,
aki azt látta, hogy honnan indultunk el.”*

Jókai Mór

A projekt tervezésének szempontjai

- A jelen projekt a Buenos Aires-i Zrínyi Ifjúsági Kör szombati magyar iskola (ZIK) városi kirándulásának tervezése.
- A program aktív közösségi munkával jár: diákok, tanárok, családok és a magyar közösség „szakértői” részvételét igényli.
- A projektnek három szakasza van: a séta előtti munka osztályban csoportonként, a városnézés alatt és a családok előtt a ZIK évfárón.
- Egy hónapra, egy szemeszterre, és akár egy egész tanévre is szervezhető.
- Bármelyik városban a világon lehet alkalmazni, akár virtuálisan is.

Felmerülő nehézségek

- A pandémiai tanév után szeretnénk minél több programot a szabadban szervezni.
- Időhiányban szenvedünk, hiszen csak szombatonként van magyar tanítás.
- Diákjaink negyedik generációs magyarok, nemigen ismerik családi történetüket.
- Buenos Aires 12000 km-re van Magyarországtól és 2021-ben nem látogatható.
- Esetleges adminisztrációs problémák merülhetnek fel (engedélyek, foglalások).

Iskolai séták, városnézés és kirándulások előnyei:

- Ötvözik a szórakozást és a tanulást, a kultúrával (múzeum, emlékmű, park stb.).
- Nagyon jó módszer a tanuláshoz a különböző oktatási dimenziókban, felejthetetlen élményt nyújt tanárok, diákok, szülők részére; erősíti a köztük való kapcsolatot és a ZIK-ét a argentin magyar közösség tagjaival.
- A program célja a helyi magyar örökségtudat megteremtése. A ZIK-nek mint iskolának alapvető szerepe van a magyarság megszerettetésében, eszköze a tudáshoz való hozzáféréshez, „*mivel nem tudunk arra vigyázni és nem szerethetjük azt, amit nem ismerünk*”.
- Magában foglalja a játékot, a szórakozást, a felfedezést, a szocializációs eszközöket. Növeli autonómiáját, kompenzálja a társadalmi egyenlőtlenségeket.
- Bővíti a tanulási környezetet, a valóságot igazi laboratóriummá változtatja.
- Motiváló tevékenység a kirándulás előtt, alatt és után.
- Megköveteli a közös szervezést és a tervezést. Mint minden oktatási gyakorlat, nem lehet véletlenszerű.

A projekt célkitűzései:

- Diákjaink jobban megismerik Buenos Airest és egy városnézésen felismerik a magyar vonatkozású látnivalókat, büszkéek lehetnek magyar létükre.
- Tudomást szereznek Dél-Amerika, Argentína és Buenos Aires magyar bevándorlási hullámairól: mikor, miért történtek, hányan vándoroltak ki, hol vannak magyarok az országban, híres magyarok a városban.
- Buenos Airesben a Zrínyi Kör feladata a magyarság szeretete és megtartása.

- A diákok kutató munkát végeznek tanáraik és családtagjaik segítségével, majd az erre vonatkozó magyar érdekességeket látogatnak meg Buenos Airesben, és előadják a tanultakat.
- Szórakoztatóan tanulnak, élményben részesülnek egy közösségi magyar séta alkalmával.
- Bemutatják családjaik történetét, és felismerik közös magyar gyökereiket, magyarságukban erősödnek. Megtudják honnan jött a család, mikor hagyták el Magyarországot a felmenőik stb.

Fejlesztendő területek témakörökre bontva

- **Nyelvtudás:** írás-, olvasás- és beszédfejlesztés
Szókincs: család (anya, apa, anyai/apai ág, nagypapa, nagyanya, dédnagypapa, dédnagynanya)
- **Földrajz:** Elhelyezni a család eredetét Magyarország térképén. A jelenlegi határokon belül vagy kívül laktak? Vannak még rokonok? Hol?
Elhelyezni a legfontosabb középületeket, látványosságokat a kirándulás előtt, hogy alatta ezzel tájékozódjunk, utána meg összehasonlíttuk az előre vártakat azzal, amit a valóságban láttunk.
Budapest térképe: összehasonlítani Buenos Aires térképével. Van azonos fontosságú épület mindkét városban? Pl. Parlament, Kongresszusi Palota, népessége, területe, távolságok, arányok, folyói stb.
Szókincs: határ, határon túli magyar, diaszpóra, kivándorolt, bevándorló, elköltözni, város, ország, földrész, tengerentúli, hajó, háború, forradalom, utca, épület, szobor, jellegzetessége, palota, irodaház, jármű, közlekedés.
- **Történelem:**
Családtörténet, családfa. Nagyszülők, dédszülők hol éltek Magyarországon, milyen vidékről származik a család? Mikor hagyták el Magyarországot? Mit meséltek a nagyszülők magukról, gyermekkorukról, milyen felejthetetlen emlékeket őriznek, ami Magyarországhoz fűzi őket?
- **Néprajz**
Családi magyar szokások
Családi argentin szokások
- **Irodalom**
Csoportban és tanár segítségével egy a magyarságról vagy Magyarország elhagyásáról szóló verset, énekelt verset kiválasztani, videót, rajzot, plakátot készíteni stb. Esetleg egy nemzeti ünnephez kötni a bemutatását.

- **Művészet**

A meglátogatott szobrok, épületek összehasonlítása, stílus és kor jellemzése.

Régi fényképek a családról (nagy- és dédszülőkről) egy A4-es oldalon.

Fotópályázat: bemutatni a család magyar, ill. argentin szokásait.

Rajzpályázat: lerajzolni egy városi magyar érdekességet.

- **Egyéni készségek**

Öntudat és önmegismerés

Családi szokások, történetek megosztása

Kreativitás fejlesztése

- **Közösségi készségek**

Csoportmunka fejlesztése és az új családok integrálása

Diák–tanár–család csapatmunka fejlesztése

A projekt résztvevői (korosztály, létszám):

- A ZIK hétvégi magyar iskola Buenos Airesben működik. 60 diákja van.

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok:

- ZIK padlet, fotók a családi produkcióról, web, Google maps, youtube videók
- Az általános iskolások és gimnazisták egy docs, jamboard vagy googleforms felületre írnak, terveznek. Fotókkal, rajzokkal, videókkal saját kreativitásuk szerint.
- Család története, időszalag készítése: docs, word, padlet, vagy lefotózott rajz.
- Youtube videók a magyar feltalálókról és argentinai magyar " hírességekről".
- Beszélgetések szakértőkkel: Ars Hungarica Conexion Kálnay, Bíró Alapítvány, építészmérnök szülők (Kronfuss János, Frank Magda, Gyula Kosice), katonai (Czecz János), egyházi (Tours-i Szt. Márton), magyar közösség tagjai.

A projekt során alkalmazott tanítási – tanulási módszerek:

- Korosztályonként és csoportonként kidolgozzák az anyagot a tanárok segítségével, kutató és gyűjtő munkát végeznek
- A városnézésen megismerik a magyar " hírességeink" műveit, felfedezik Buenos Airesben a magyar vonatkozású érdekességeket.
- Meghallgatják és kikérdezik a különböző közösségünk szakértőit.
- Munkájukat előadják a csoportoknak, a ZIK évzárón a szülőknek, családoknak.

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák):

A tanárok a diákokkal együtt a kidolgozott munkát a Classroomba, Padletre töltik fel, plakátot, brosrát, előadást, videót készítenek róla.

A projekt során készítendő produktumok/eredmények:

- Óvoda: nem vesznek részt a kiránduláson, óvodán belül játszva tanulnak rajzok/videó/fotó alapján. Bemutatják családjaik magyar és argentin kedvenc ételüket. Feltalálók: Rubik Ernő és a bűvös kocka.
- Általános iskolások: szókinsz a családról (anya, apa, anyai/apai ág, nagypapa, nagymama, dédnagypapa, dédnagymama) Családi időszalag, családfa, térkép, régi fotók megosztása. Feltalálók: Bíró László és a golyóstoll.
- Gimnazisták: Megírni és előadni egyik magyar-argentin " hírességünk " életrajzát, térképen elhelyezni, hol született, milyen történelmi háttér volt akkor, mikor érkezett Argentínába, hol lakott országunkban, mitől lett híres. Majd életrajza, munkái, időszalagja, térképe bemutatása. Mit ismertünk meg, mit tudtunk meg róla a városnézésen? Magyar feltalálók kutatása.
- Kérdőívet készítenek előre tanáraikkal, kikérdezik a szakértőket, majd összegzik az anyagot tanáraikkal.

A projekt részletes bemutatása, leírása, menete

1. Kirándulás előtt

- ZIK vezetősége: kirándulás terve (program, célok, költségvetés, útiterv)
- A kirándulás kihirdetése, koordináció a tanárokkal, kísérő szülőkkel.
- A megvalósítás dátuma, második dátum időjárás miatt, indulási–visszatérési idő; útvonal; szükséges anyagok, ruházat, élelmiszerek, elsősegély.
- A megvalósítás helye: részletes leírás, infrastruktúra, WC, egészségügyi központ
- A résztvevők listája (vezeték- és utónév, személyi igazolvány vagy útlevél, születési hely és dátum, életkor, telefonszám): tanárok, diákok, szülők, kísérők).

Szülők

- Előzetes egyeztetés, a javaslatokat felírjuk, hogy jobban bevonjuk őket.
- Diákok adatai, szülői engedély és egészségügyi nyilatkozat beszerzése.

Tanárok/Diákok:

- Megbeszéljük a diákokkal a kirándulás céljait, hová megyünk, a közlekedésről, mit fogunk látni stb. Egy naptárba írjuk az indulás napját, matematika: számoljuk a hátralévő napokat, szókinsz: a hét napjai, hónapok, számok.
- Kidolgozzuk a magatartási szabályokat, balesetek és konfliktusok megelőzése.
- Bevonni mindig a diákokat a kirándulás tervezésébe.
- Információgyűjtés különböző forrásokból: könyvek, enciklopédiák, magazinok, újságok, prospektusok, internet, „szakemberek” történetei.
- Térképolvasás és értelmezése. Tájékozás: észak-dél, kelet-nyugat, utca, háztömb.
- Interjúk előkészítése, munkacsoportok összeállítása, útvonal kidolgozása.

1. Kirándulás alatt

- Irányítsuk a tervezettek szerint, de mindig legyen B, C, D tervünk!
- Különféle tevékenységeket végzünk, és meghatározzuk annak célkitűzéseit.
- Kisebb csoportokkal közlekedünk, és 1-2 csoportfelelőssel.
- Csoportos pontozott feladatok: megfigyelések, rövid előadások, veltélkedők stb.; kincskeresés, akadályverseny, egy előre megírt táblázatot töltsenek ki!
- Térképen megjelölni, amit látunk, útvonalat, épületeket, megjegyzéseket.
- Lerajzolunk egy magyar érdekességet (épületet, szobrot).
- Hagyjunk szabadidőt az utazás élvezetére (WC, kézmosás, ebéd-/uzsonnahely)!
- Fotókat és videókat készítünk, hogy felhasználhassuk a későbbi feladatok megfejtéséhez, megmutathassuk közösségi Facebook/Instagram oldalunkon.

2. A kirándulás után

- Az elvégzett feladatok ugyanolyan fontosak, mint maga a kirándulás.
- Beszéljünk a megfigyeltokról, tapasztalataikról, mi tetszett, mi nem; anekdoták, konfliktusok és azok megoldása. A diákok élményüket/érzelmeiket fejezzék ki!
- Megnézzük a készült fotókat/videókat, térképeket, rajzokat, és beszélünk róluk.
- Az összegyűjtött információ szűrése: jegyzetek olvasása és csoportosítása, gazdagítsuk bibliográfiával; rendszerezzük diagramokban/táblázatokban/grafikonokban!
- Elkészítjük a kiállítást, ki mit készített és miről: brosúra, plakát, számítógépes bemutatók, rajz, album, videó, térkép és útvonal; épületek/szobrok leírása.

3. A kirándulás kiértékelése

- Tervezett vs. valóság.
- Mi sikerült jól, min kell változtatni?
- Mit tanultak a diákok? hangulat, időzítések
- Következő kirándulás, hol, mikor, kikkel?

Magyar vonatkozású látnivalók:

- Orosz László: Cabildo de Buenos Aires, Manzana de las Luces, Defensa utca,
- Szt. Márton: Catedral Metropolitana, kint tabló, bent kápolna,
- Kálnay testvérek: Luna Park stadion, Cervecería Munich,
- CCK Kulturális Centrum: Ars Hungarica-koncertek, Bartók Béla- emlékévé,
- Kronfuss János: Moreno 346 CABA,
- Magyar katolikusok: Convento de San Francisco,
- Magyar Ház Cerrito 1241: itt működött a 60-as években a ZIK,
- Teatro Colón: Pintér András táncórák ZIK, Ars Hungarica koncertek, Txaro,
- Kosice Gyula: „La Democracia” Av 9 de Julio.

Feladatok a különböző állomásokon:

Manzana Luces: 1) Mikor érkeztek magyarok Argentínába? 2) Hány magyar érkezett Argentínába? 3) Hol vannak magyar közösségek Argentínában?	Válaszok: 1) I. világháború, II. világháború, 1956 után. 2) 40000. 3) Buenos Aires (északi és déli külváros), Chaco, Córdoba, Misiones, Mendoza, Bariloche, Santa Fé, Tucumán.
Obelisco 4) Hányszor, mikor és ki alapította Buenos Airst? 5) Mikor, hol és ki alapította a Zrínyi Ifjúsági Kört? 6) Írd le római számokkal: 1536, 1580, 1952, 2022!	4) 1536 Pedro de Mendoza, 1580 Juan de Garay. 5) 1949 Máter Juhász Mária alapította a Zrínyi Ifjúsági Kört a Centro Hungaroban (Cerrito 1241). 6) MDXXXVI, MDLXXX, MCMLII, MMXXII
Operaház, Teatro Colón Sorolj fel: 7) 5 hangszert, 8) 5 magyar zeneszerzőt, 9) 5 közlekedési eszközt!	7) hegedű, zongora, gitár, furulya, dob 8) Bartók Béla, Kodály Zoltán, Liszt Ferenc, Erkel Ferenc, Dohnányi Ernő 9) vonat, busz, hajó, villamos, repülőgép

A séta tartalma:

- 1) **Plaza de Mayo:** Buenos Aires alapítása
- 2) **Történelmi város:** Szent Rókus kápolna (Páter Virág, Páter Szathmáry)
- 3) **Manzana de las Luces:** Iglesia San Ignacio de Loyola: Orosz László
- 4) **Obelisco:** BA, Chalecito Díaz (csoportkép)
- 5) **Teatro Colón:** Pintér András táncórák
- 6) **A demokrácia emlékműve:** Gyula Kosice (1999) (Uzsonna)
- 7) **Magyar Ház-Centro Húngaro** (1949-1970) Máter Juhász (1952) ZIK 70

Összehasonlító képek, amiket a helyszínen nézünk meg:

Előzetes séták, Zrínyi Ifjúsági Kör

- **Migrációs Múzeum** (2016) Kronfuss János építész-mérnök. A XIX. században érkezett bevándorlók adatbázisát konzultáltuk, egy kiállított magyar újságot találtunk.
- **Országos Kongresszusi Palota** (2017) Összehasonlítottuk a magyar Parlamenttel, ahol abban az évben nagyon sok diákunk járt a Rákóczi Szövetség programjával.
- **Botanikus Kert** (2018) a természeti szökincs megismerésére. Meteorológiai Oszlop megtekintése, a Osztrák–Magyar Monarchia adománya Argentína századfordulójára.
- **Casa Rosada, Elnöki Palota** (2019) Ezt a sétát szerveztem mint idegenvezető és ZIK tanár.

Feladatok és eszközök a séta alatt (fotók)

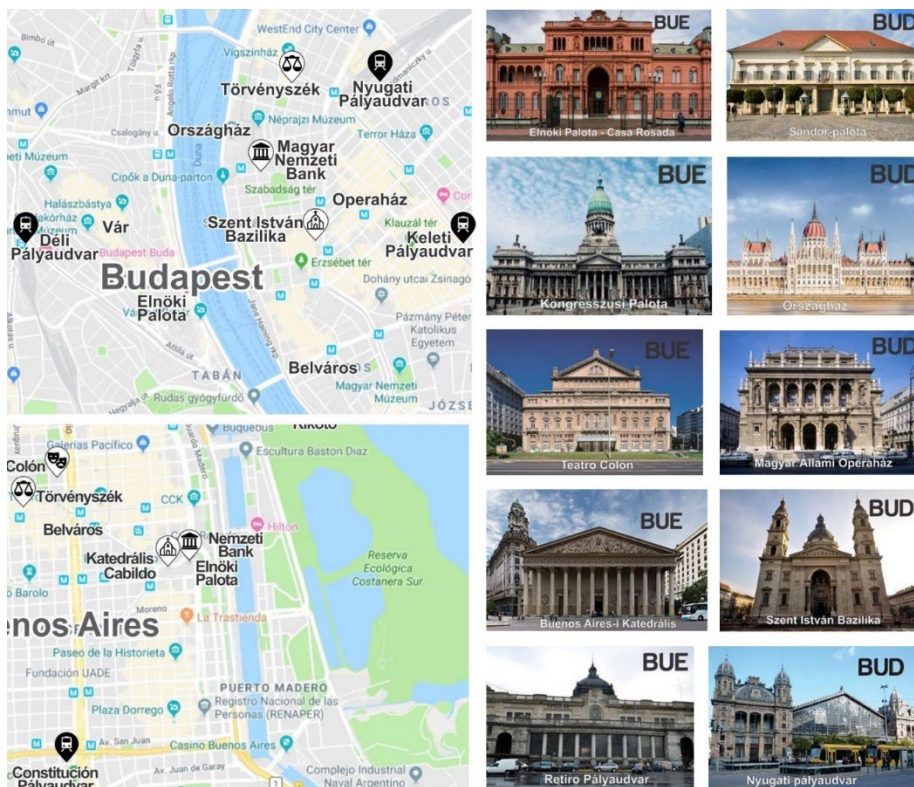
Hasonlítsuk össze!				
	Argentína	Magyarország	Buenos Aires	Budapest
Címer elemei				
Népessége	43,42 millió (2015)	9,798 millió (2017)	2,890 millió (2010)	1,756 millió (2016)
Területe	2 776 890 km ²	93 030 km ²	203 km ²	525,2 km ²
Folyói			Río de la Plata	Duna
Magyarország területe 29,85-ször fér Argentína területébe. Argentína népessége több mint négyszerese Magyarország népességének.			Légvonalban Budapest 11.936,24 kilométerre van Buenos Airstől.	

Tanárok és Cseresznye csoport: Ki volt Orosz László (1697–1773) jezsuita szerzetes? Hogyan fűződik életútja Argentínához? Mit köszönhet Argentína neki?

Barack csoport Ki volt Tours-i Szent Márton? Hol és mikor született? Milyen népszokások voltak Magyarországon Szent Márton-napján?

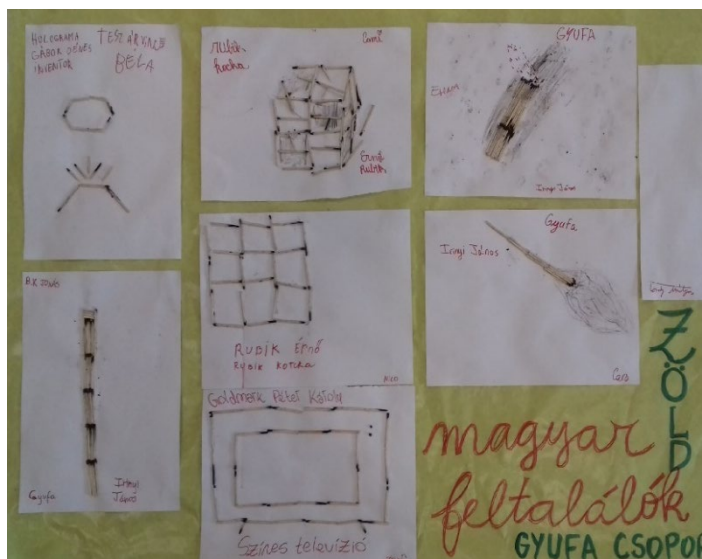
Mandarin és Citrom csoport: Mennyi Buenos Aires és Budapest lakossága? Melyik folyó található Buenos Airesben és melyik Budapesten? Miért hívják Buenos Airesnek városunkat?

Hasonlítsuk össze a két város épületeit, térképét!

Magyar feltalálók:

			
Irinyi János (1817-1895) A gyufa feltalálója. 1848-ban Kossuth Lajos kérésére a fegyvergyártás felügyelője és a lőporgyár igazgatója lett.	Jedlik Ányos (1800-1895) Természettudós és oktató. A szódavíz feltalálója. Magyar egyetemen először ő szólalt meg magyarul.	Bíró László (Budapest 1899, Buenos Aires 1985) Újságíró, a golyóstoll feltalálója (BIROME). Születésnapja, szeptember 29-e, a Feltalálók Napja Argentínában.	Rubik Ernő (Budapest, 1944) Építész, játékkervező, feltaláló. A bűvös kocka, 1975-től példátlan nemzetközi sikert ért el.
	Biztonsági gyufa Irinyi János 1836		Golyóstoll Bíró László 1943
	Szódavíz ipari előállítása Jedlik Ányos 1830		Rubik-kocka Rubik Ernő 1975

Diaszpóra tábor, 2018 Córdoba, Argentína, plakát és motivációs whatsapp matricák.

Felhasznált irodalom

- H. Kakucska M. "Magyarok és Argentína" https://bgazrt.hu/wp-content/uploads/NPKI_folyoiratok/kisebbségi_szemle/2016_01/
- Kurucz L. 1996. "Az argentinai Magyar kolónia története I.", gépelt kézirat.
- Némethy-Kesserű J. 2003. "Szabadságom lett a börtönöm": Az argentinai magyar emigráció története 1948–1968. Budapest: Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága.
- Székásy, N.–Kesserű, S.–Haynal "La inmigración húngara de Argentina", <http://www.clubeuropeo.com>
- Vér A. 1942. *Magyarok Dél Amerikában*. Frigerio Hijo, Buenos Aires.
- Colectividad húngara <https://baxcolectividades.buenosaires.gob.ar>
- Dél-amerikai Magyarság 1930-1962 Buenos Airesben magyar nyelven megjelenő hetilap <https://adtplus.arcanum.hu/hu/collection/DelamerikaiMagyarsag/>
- Dél-amerikai Magyar Hírlap, a dél-amerikai magyarok folyóirata
- <http://epa.oszk.hu/html/vgi/kardexlap.phtml?id=4>
- Argentínai Magyar Hírlap <https://epa.oszk.hu/html/vgi/kardexlap.phtml?id=674>
- Utazási oldalak / Szervezett kirándulások és városnézések iskoláknak
- <https://www.iskolaikirandulas.hu/> - <https://setamuhely.hu/>
- Buenos Aires Ciudad www.buenosaires.gob.ar
- Salidas educativas, Gobierno de la Provincia de Buenos Aires <http://servicios2.abc.gov.ar> - <https://aula.com.uy/planificar-salidas-didacticas> <https://actividadesinfantil.com/>
- Mi Buenos Aires Magyar, Fb Inst #mibuenosairesmagyar
- Tours-i Szent Márton, Magyarország és BA védőszentje (Savaria, 316-Candes, 397)
- <http://szentmarton.martinus.hu/szent-marton-elete>
- <https://archiv.katolikus.hu> - <https://www.magarkurir.hu>
- Kronfuss János, építész mérnök Hotel Inmigrantes (BP, 1872 - Córdoba, Arg., 1944)
- <https://arshungarica.com.ar>
- <https://www.lanacion.com.ar>
- Bíró László, feltaláló Birome, golyóstoll (Budapest, 1899 – Buenos Aires, 1985)
- Bíró Alapítvány <http://fundacionbiro.org.ar>
- Bíró, L. J. 1969. *Una revolución silenciosa*. Buenos Aires.
- <http://www.feltalaloink.hu> - <https://mult-kor.hu> - <https://www.origo.hu>
- <https://environmentgo.com/hu/turizmus-hat%C3%A1sa-a-k%C3%B6rnyezetre/>
- <http://kovasz.uni-corvinus.hu/kov11/turizmus.php>
- Muhi B. Educons Egyetem, Ügyviteli Közgazdaságtudományi Kar, Turisztikai Tanszék, Újvidék.

Németh Katalin: Kooperatív eszköztár a magyar nyelv tanítása során

1. Bevezető gondolatok

A szakmai irodalom és a kooperatív technikák gyűjteményei tanulmányozása során egyértelművé vált alkalmazási lehetőségeket – bármilyen tanulmányi környezetben, életkorú tanulókkal és végrehajtási feltételekkel – foglalom össze ebben a tanulmányban.

Ez nagyon jelentős számomra, hiszen én a magyar nyelvet nem formális keretek között tanítom a LAMOSZSZ (Latin-Amerikai Magyar Országos Szervezetek Szövetsége) és a Chilei-Magyar Kulturális Egyesület keretében. A tanulók sokszínűsége sem akadály: 30 és 60 év közötti, túlnyomó többségükben második és harmadik generációs magyar leszármazottak. Magyar szót talán csak egyikük-másikuk hallott gyermekkorában, szüleitől vagy nagyszüleitől. Kulturális háttérükön erősen nyomot hagy az is, hogy a régió különböző országaiban élnek: még a spanyolt sem beszélik egyformán.

A kooperatív technikák alkalmazásának nagy előnyét ebben a kontextusban az érzelmiintelligencia- és a többszörösintelligencia-fejlesztés közösségépítő erejében látom.

Másrészről, ezek a technikák lehetővé teszik a tanulók egyes képességeinek és kompetenciáinak irányított fejlesztését, feladatokból és tevékenységekből kiindulva, ezzel olyan eszközt adva kezünkbe, amelyek hozzásegítik a tanulási eredmények sikeres alkalmazásához.

2. A téma kidolgozása

2.1. A technika neve: A titokzatos vendég

A technika alkalmazásának célja: kommunikációs képességek és az önbizalom fejlesztése.

Rövid leírása: A magyarórára, minden előzetes bejelentés nélkül, belép egy ismeretlen személy, akit a tanár hívott meg a tanulók tudta nélkül. Ez a személy mindig magyar anyanyelvű, sokszor nincs is fizikailag Dél-Amerikában. A tanulók feladata 20 perc alatt a lehető legtöbbet megtudni róla. A következő körben a vendég tesz fel kérdéseket az általa kiválasztott tanulóknak. Miután elbúcsúztunk a vendégtől, a tanulók leírást készítenek róla.

Konkrét példa kidolgozása a kooperatív technika alkalmazására az érzelmi intelligencia fejlesztésében:

Egy-egy témakör lezárásakor szoktam a titokzatos vendéget beiktatni az órákba. Ha a vendég órarendje is megengedi (az időeltolódások miatt ez nem mindig lehetséges), akkor az ismétlés, átvétel utánra programozom.

Kétféle variációban alkalmaztam ezt a technikát:

- Könnyített változat: a vendégnek körvonalaztam előzetesen a tanulók tudásszintjét, kérdéstípusokat és megfogalmazásokat adtam meg (pl. *még nem tanulták a lakik igét, a Hol*

élsz? kérdést viszont értik stb.), és megkértem, hogy a szokottnál kicsit lassabban beszéljen. Ennek a változatnak a célja az, hogy a tanuló sikerélményre tegyen szert egy anyanyelvi magyarral való beszélgetés során.

- Nehezített változat: a vendégnek semmilyen jellegű információt nem adok a tanulók nyelvtudási szintjéről, és utasításokat sem. Ennek a változatnak a célja a hallásértelmezési képességek használata (*felismerni az üzenetet az abból megértett szavak alapján, habár a teljeset nem értette*). Tekintettel arra, hogy tanulóink jelentős része az állampolgársági ügye kapcsán tanul magyarul, e képesség fejlesztése stratégiai fontosságú lehet az adott helyzetben.

A technika alkalmazása során felhasznált eszközök: nem szükségesek eszközök a technika alkalmazásához.

2.2. A technika neve: Három a magyar igazság?

A technika alkalmazásának célja: csoportépítés, megismerkedés új csoporttagokkal, játékos hangulatkeltő.

Rövid leírása: a Füllentős technika változata. Minden tanuló mond három ténymagáról, ezek egyike nem igaz. A csoporttársak feladata kitalálni, hogy melyik. A játéknak akkor van vége, mikor már mindenkire egyszer sor került.

Konkrét példa kidolgozása a kooperatív technika alkalmazására az érzelmi intelligencia fejlesztésében:

Ezt a technikát alkalmazhatjuk különböző tananyagok gyakorlásakor bizonyos keretekkel:

- a személyes bemutatkozás tárgykörében az létige ragozása. Pl.: magyar *vagyok, van* három lányom, *nincs* férjem, most Montvideóban *vagyok*, stb.
- a kérdőszavak használatának gyakorlására: ha valaki téved a füllentés beazonosítása során, mielőtt a következő csoporttársra kerülne a sor, vissza kell kérdeznie az elhangzott információt. Pl.: A: Negyvenöt éves vagyok. Nincs gyerekem. Szeretek főzni. B: A hamis: Nincs gyereked. A: Nem, ez igaz. B: *Van gyereked?* A: Nem, nincs gyerekem.
- a három állítás körét lehet igazítani a tanult anyag témájához vagy nyelvtani elemekhez. Pl. témakör: belső tulajdonságok; életkor; nyelvtudás; családtagok; lak-, születési, származási és tartózkodási hely; érdeklődési körök; hobbik, stb.
- a birtokos jelek és az összetett birtokos szerkezet ragozásánál használható úgy, hogy mindenki egy családtagjára vonatkozó információt ad meg. Pl. *az édesapám foglalkozása orvos; a nagymamám testvérének nincs kutyája* stb.

A technika alkalmazása során felhasznált eszközök: nem szükségesek eszközök a technika alkalmazásához.

2.3. A technika neve: Közös történet

A technika alkalmazásának célja: élményszerzés egy produktum közös megalkotásával, egymásra figyelés, koncentráció, találékonyság, kommunikáció és csapatszellem fejlesztése.

Rövid leírása: alapja a Közös mese technika. Itt a csoporttagok közösen írnak egy történetet vagy párbeszédet, mivel még nincs megfelelő nyelvtudásuk mesék megfogalmazására. A tanár indítja a játékot vagy egy bevezetéssel, vagy egy keret ismertetésével. Mindig az folytatja, akit az előzőleg felszólaló vagy a tanár felhív. Mindenki szabadon járul hozzá a történethez, de mindig azt folytatva. A

kreatív folyamat végén a résztvevők megbeszélik, hogy tetszett-e a produktum, melyik része, és ki hogyan módosítaná.

Konkrét példa kidolgozása a kooperatív technika alkalmazására az érzelmi intelligencia fejlesztésében:

A magyar nyelvóráinkon a megadott keretek vonatkozhatnak ugyan témakörre, de általában inkább nyelvtani jellegűek. Pl.

- történet alkotása esetén egyes szám harmadik személy használata.
- dialógus alkotása esetén egyes szám első és második vagy harmadik személy használata, attól függően, hogy formális vagy informális párbeszédet választ az elsőként megszólaló vagy a tanár.
- birtokos szerkezetek használata: a szereplők vagy valakiknek valakije/valamije (*Carlos kutyája angolul tanul, de még nem beszél olyan jól*) vagy a szereplők valamilyen hozzátartozó személyről vagy tárgyról beszélgetnek (*A kutyám angolul tanul, de még nem beszél olyan jól. A te kutyád szeret főzni?*).

Időnként szükség lehet arra, hogy a tanár „bátorítsa” egy fantasztikus kezdőmondatral a történet vagy párbeszéd folyamatát, mivel a nagy nyelvi imputon alapuló tanítás gyakorlatiassági meggondolásból a mindennapi kommunikáció megkönnyítését szolgáló nyelvi „csomagokat” ad a tanulónak, ami pedig a szabad asszociációnak nem igazán kedvez, különösen a kezdő szintű csoportokban.

A technika alkalmazása során felhasznált eszközök: a feladat lebonyolítása az online tanítás jellege miatt labda nélkül történik.

2.4.A technika neve: Érzelmek képtára

A technika alkalmazásának célja: koncentrációfejlesztés, nonverbális kommunikációs készségek és az érzelmi tudatosság fejlesztése.

Rövid leírása: alapja az Érzelmek technika. A tanár a képernyőre vetít kártyákat érzelmekkel. A tanulók kiválasztanak egy-egy érzelmet, amit be kell bemutatniuk a képernyőjük előtt arckifejezéssel, szoborként vagy mozgás közben gesztusokkal kísérve. Mindenki szabadon választhat, hogy mit mutat be. A többieknek ki kell találni, hogy milyen érzelmeket látnak.

Nehezített körben a tanár a képernyőre vetít lefordított kártyákat a tanulók nevével és érzelmekkel. Felordít egy párat, kijelölve a tanulót és az érzelmet, választási lehetőség nélkül.

További nehezítésben a kártyákon már nem csak egy érzelem van, akár ellentétesek is lehetnek....

Konkrét példa kidolgozása a kooperatív technika alkalmazására az érzelmi intelligencia fejlesztésében:

Ez a technika nagyon jól alkalmazható tanegységek ismételése előtt, ami tanulóinkra általában stresszhatást gyakorol. Ilyen alkalmakkor például az előzetes felkészülés során észrevesznek hiányosságokat tudásukban, vagy a nagyobb mennyiségű anyaggal való szembenézés elbátortalanítja és idegessé teszi őket.

A fokozott koncentráció és érzelmi tudatosság hasznos eszközökké válhatnak számukra. Egy ilyen esetben a végrehajtást szabad választással kezdeném, lehetővé téve, hogy a szegénylősebb diákok

ellazuljanak a feladat megfigyelése alatt. Semmiképp nem erőltetném a részvételt, de látványos élvezettel reagálnám le a vállalkozó szelleműeket, pozitívan bátorítva, serkentve a játékban való részvételt.

A technika alkalmazása során felhasznált eszközök: powerpoint szavakkal vagy a tanulók neveit és egy/több érzelmét tartalmazó kártyák.

2.5. A technika neve: Ülő fejvesztő

A technika alkalmazásának célja: önirányítás és önkontroll játékos fejlesztése.

Rövid leírása: a Fejvesztő technikán alapul. A játék során azt a saját testrészt kell megérinteni, amelyiket megnevez a játékvezető, kivéve, ha fejet mond (vagy bármilyen testrészt, amiben előzetesen megállapodunk), mert akkor a könyököt kell megfogni.

Konkrét példa kidolgozása a kooperatív technika alkalmazására az érzelmi intelligencia fejlesztésében:

Ezt a technikát az órakezdekésekkor alkalmaznám, segítve az átállást a tanulásra. A tanulóim túlnyomó többsége az irodából rohan a számítógéphez, vagy percekkel az óra kezdete előtt fejezi be home office munkáját... Jellemzően a tanítványok bejelentkezésére 10 percet kell várni. A hangulati átütemezés mindenkinek segít, maguk mögött hagyva a külvilágot.

Ugyanúgy alkalmaznám komplikáltabb nyelvtani anyag tanítása közben, amikor az esti órákban tanítványaink már láthatóan elfáradtak és egy kis rutinváltozás segítene nekik visszarándulni a ritmusba, közösen nevetni egymással a játék közben (amit az „Állj határozottan!” rövid leírása is igazol....).

A technika alkalmazása során felhasznált eszközök: nem szükségesek eszközök a technika alkalmazásához.

3. Összegzés/zárógondolatok

A többszörös intelligencia és az érzelmi intelligencia fejlesztése már a tanulási eredmény alapú nevelés alapelemei, a fejlesztő értékeléssel együtt, mely a hagyományos minősítő értékelés helyét veszi át, mint „az előrehaladásról való – önértékelésre, a társak értékelésére és a tanári értékelésre épülő visszajelzés” (Farkas 2017). A fejlesztő értékelés fontossága abban rejlik, hogy tükrözi mindazt, amit a tanulók már elsajátítottak, és azt is, hogy ez hogyan segíti őket a céljuk eléréséhez. A tanítás folyamatát tehát ezekhez a tanulási célokhoz kell igazítani.

Egy hallgatóközpontú, eredményközpontú, tevékenység alapú nevelési rendszerben nem a reprodukív számonkérésen van a hangsúly, hanem a kívánt tanulási eredmények megfogalmazásán. Ezeket pedig a feladatokból és tevékenységekből kiinduló módszerek tesznek lehetővé, elősegítve a tanulási eredmények alkalmazásának lehetőségeit.

A tanuló fejlődésének előrehaladását mérendő fejlesztő értékelésnek szüksége van a tanuló képességeinek folyamatos értelmezésére és kompetenciáinak támogatására. Itt kapja kulcsszerepét a kooperatív technika alkalmazása az érzelmi intelligencia fejlesztésében.

Felhasznált irodalom

- Bodáné Kendrovics R. (szerk.) 2021. *Projektoktatás a XXI. Században*. Budapest: Óbudai Egyetem Rejtő Sándor Könnyűipari és Környezetmérnöki Kar.
- <https://projektkonferencia.rkk.uni-obuda.hu/sites/default/files/projektkonferencia-2021-tanulmany-kotet-v2.pdf>. (letöltve: 2022. 10. 10.)
- Csapó B. 2011. *Képességek fejlődése, fejlesztése. Az írás*. Pécs: Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar.
- http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/kepesseg_fejl_iras/bevezet.html (letöltve: 2022. 10. 10.)
- Pála K. 2009. *Kompetencia alapú oktatási programcsomagok fejlesztése Magyarországon*. <https://ofi.oh.gov.hu/tudastar/hazai-fejlesztési/pala-karoly-kompetencia>. (letöltve: 2022. 10. 10.)
- Revákné Markóczi I. (szerk.) 2011. *Projektmódszer, projektoktatás*. Debrecen: Debreceni Egyetem Tudományegyetemi Karok.
- <https://oszkdk.oszk.hu/storage/00/01/43/99/dd/1/978-963-473-504-5.pdf>. (letöltve: 2022. 10. 10.)

9 786156 491503